

Cuốn sách dành cho cha mẹ mong muốn

trẻ dũng cảm đối mặt với cuộc sống

Phương pháp giáo dục dành cho

TRẺ nhút nhát

Môi trường gia đình bình đẳng, hiểu biết, ấm áp sẽ giúp cho trẻ tràn đầy tự tin và dũng cảm, khắc phục tính **nhút nhát** của trẻ.

Chỉ cần cha mẹ nắm biết được khái niệm **giáo dục khoa học**, có **phương pháp** hợp lí, kiên trì hướng dẫn, nhất định sẽ giúp trẻ dũng cảm, **tự tin và hoạt bát** hơn.

Cuốn sách giúp bạn có phương pháp dạy con dũng cảm, dũng cảm đối diện với cuộc sống hàng ngày, dũng cảm giao tiếp với bạn bè, đối mặt với khó khăn, đối diện với hành vi của mình và phát triển lành mạnh.

LỜI MỞ ĐẦU

Trong cuộc sống, chúng ta thường nghe thấy các bậc phụ huynh phàn nàn: “Con tôi rất nhút nhát, hay xấu hổ, ít nói, khách đến nhà là chạy đi mất”; “Con tôi nhát lấm, làm việc gì cũng rụt rè, yếu đuối”; “Con tôi rất sợ khó khăn, chưa thử làm đã bỏ cuộc rồi”; “Con tôi gặp phải chuyện nhỏ đã lúng túng, không biết làm thế nào, chỉ khóc là giỏi thôi”; “Con tôi lúc nào cũng lủi thủi một mình, tôi lo lắm...”. Những vấn đề như vậy khiến các bậc cha mẹ vô cùng lo lắng, những tình trạng này đều liên quan đến tính cách nhút nhát của trẻ.

Vì nhút nhát, các em không dám phát biểu ý kiến nơi đông người; khi gặp người lạ hoặc ở một môi trường xa lạ, các em thường tỏ ra xấu hổ, ngại ngùng, lo lắng, không thể giao tiếp với mọi người một cách thoải mái, cởi mở; trong cuộc sống và học tập, các em luôn thiếu tính chủ động, thiếu sự tự tin, nên đã để lỡ nhiều cơ hội và thành công vốn thuộc về mình. Vì vậy, nhút nhát là hòn đá cản đường trưởng thành và thành công của trẻ.

Vậy tại sao trẻ lại có tính cách nhút nhát? Làm thế nào để giúp trẻ nhút nhát, yếu đuối trở nên dũng cảm và đạt được thành công trong xã hội là vấn đề được rất nhiều bậc cha mẹ quan tâm.

Chuyên gia tâm lý phân tích đã chỉ ra rằng, trẻ nhút nhát, ngoài ảnh hưởng bởi khả năng thiên bẩm, cách giáo dục của gia đình cũng là nguyên nhân quan trọng. Hiện nay, đa số mỗi gia đình chỉ có từ một đến hai con, bởi vậy trẻ thiếu sự giao tiếp với những đứa trẻ khác; mặt khác, cha mẹ lại quá nuông chiều, khiến trẻ khó thích nghi với hoàn cảnh, khi đối diện với người không quen hoặc môi trường lạ, trẻ dễ xuất hiện tâm lý sợ hãi. Ngoài ra, có nhiều bậc cha mẹ quá nghiêm khắc, khiến trẻ cả ngày sống trong cảm giác sợ hãi, không dám thử việc mới, dần dần trở thành nhút nhát.

Trẻ nhút nhát, có ảnh hưởng không tốt đến sự phát triển toàn diện về thể chất và tâm hồn. Vì thế, cha mẹ cần coi trọng và quan tâm đến vấn đề này. Chỉ khi nào cha mẹ nắm bắt được phương pháp giáo dục khoa học và thích hợp, kiên trì hướng dẫn thì trẻ mới trở nên dũng cảm, tự tin và hoạt bát.

Đối với trẻ nhút nhát, cha mẹ không được nôn nóng, sốt ruột; không nên trách móc trẻ, hoặc hi vọng một cách ảo tưởng rằng một ngày nào đó chúng sẽ trở nên dũng cảm, hoạt bát, nhanh nhẹn. Cha mẹ cần biết phát hiện ưu điểm của trẻ, tích cực động viên và cổ vũ để trẻ dần dần mạnh dạn hơn.

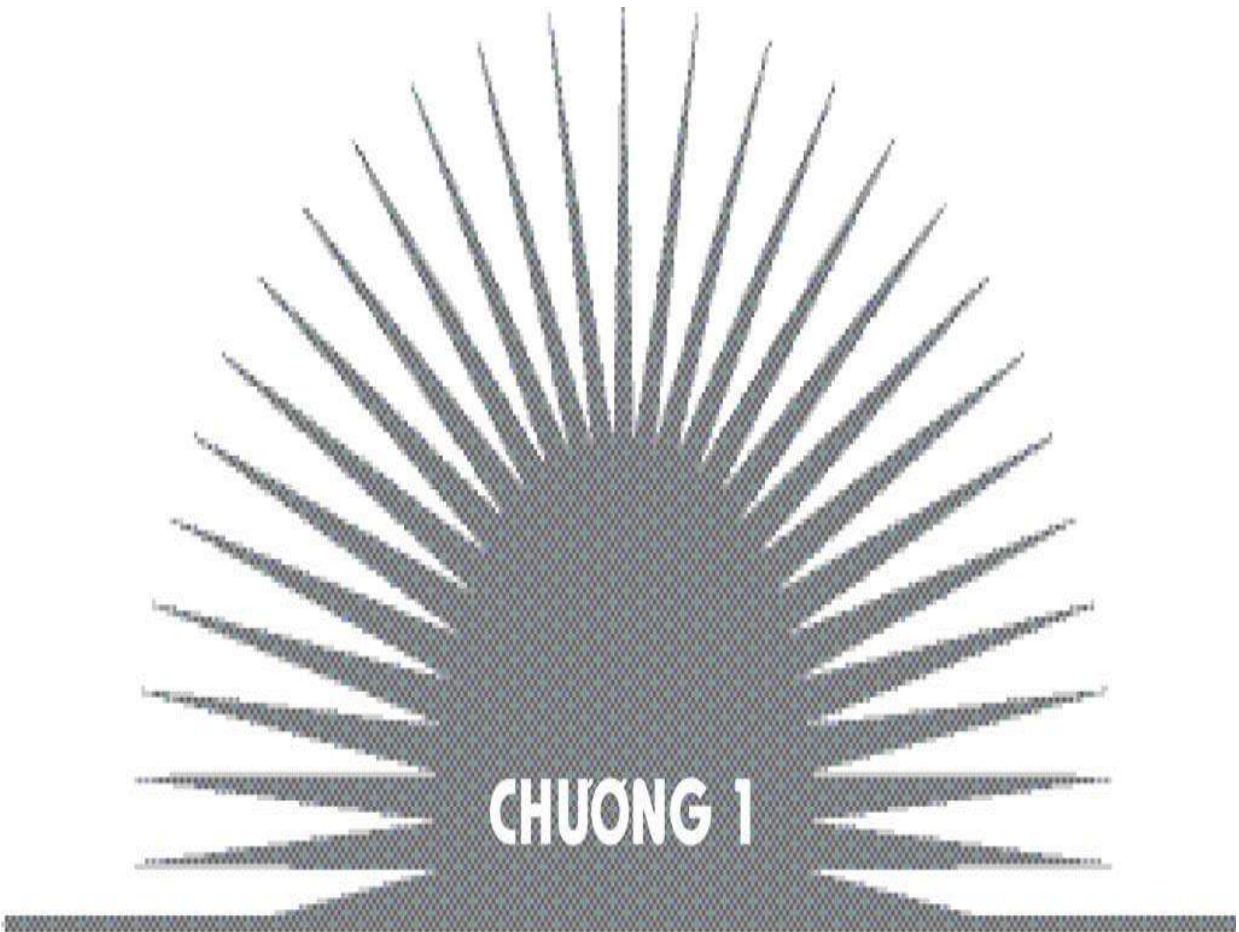
Đối với trẻ, môi trường gia đình vô cùng quan trọng. Một gia đình bình đẳng, hiểu biết, ấm áp sẽ giúp cho trẻ tràn đầy tự tin và dũng cảm khắc phục được tính nhút nhát. Vì thế, cha mẹ không nên lạm dụng quyền uy với trẻ, càng không nên nói những lời gây tổn thương đến lòng tự trọng của trẻ.

Ngoài ra, giao tiếp với mọi người có thể bồi dưỡng thêm sự mạnh dạn cho trẻ. Vì thế, cha mẹ cần tạo nhiều cơ hội cho trẻ tiếp xúc với thế giới bên ngoài, để trẻ giao lưu với nhiều bạn. Trong quá trình giao tiếp đó, trẻ sẽ dần có sự tự tin, tăng khả năng nói chuyện và khắc phục tâm lí nhút nhát.

Để giúp các bậc cha mẹ có phương pháp giáo dục hiệu quả và có lí luận khoa học, xuất phát từ tình hình thực tế giáo dục ở các gia đình, kết hợp các kinh nghiệm của các bậc cha mẹ dạy dỗ con cái thành công và tư tưởng giáo dục của các chuyên gia nước ngoài, cuốn sách trình bày chi tiết từ việc thay đổi thái độ giáo dục của cha mẹ, nâng cao sự tự tin, tăng khả năng giao tiếp, làm phong phú kinh nghiệm sống, rèn luyện ý chí kiên cường cho trẻ và còn giúp cha mẹ có những gợi ý sâu sắc trong việc dạy dỗ con cái.

Cuốn sách sử dụng các ví dụ điển hình, trình bày lí luận sâu sắc, dễ hiểu, phương pháp đơn giản, có tính ứng dụng thực tế cao. Cuốn sách giúp cha mẹ có phương pháp dạy con mạnh mẽ hơn, dũng cảm đối diện với cuộc sống hàng ngày, dũng cảm giao tiếp, làm quen với mọi người, đối mặt với khó khăn, đối diện với hành vi của mình và phát triển lành mạnh.

Hi vọng rằng mỗi bậc cha mẹ đều tìm được trong cuốn sách đáp án mà mình mong muốn, có cách dạy con đúng đắn, giúp trẻ trở thành người ưu tú, dũng cảm, tự tin và tích cực.

NHÚT NHÁT, XẤU HỔ SẼ BỎ LỠ CƠ HỘI THÀNH CÔNG

Trong xã hội cạnh tranh khốc liệt như hiện nay, cha mẹ nào cũng hi vọng con mình từ nhỏ đã có tính cách mạnh dạn, kiên cường, dũng cảm, sau này lớn lên có thể đối mặt với mọi khó khăn, thách thức.

Tuy nhiên, trong cuộc sống hàng ngày, một số trẻ lại tỏ ra khá nhút nhát, hay xấu hổ, chúng sợ bóng tối, sợ người lạ, sợ nói chuyện với mọi người, sợ thất bại, vì thế chúng luôn tỏ ra lo lắng, sợ hãi và thiếu tự tin.

Muốn thay đổi tính cách nhút nhát của trẻ, để trẻ dám nói, dám làm, cha mẹ cần bồi dưỡng tính cách dũng cảm cho trẻ ngay từ nhỏ, như vậy sau này trẻ mới có thể thành công.

THÀNH CÔNG LUÔN ĐẾN VỚI NGƯỜI DŨNG CẢM

Dũng cảm là gì? Dũng cảm là tinh thần hoặc khí chất dám đối mặt với mọi việc trong cuộc sống, không hèn nhát, có tinh thần trách nhiệm. Chỉ những người có dũng khí, có tinh thần trách nhiệm, lạc quan đối mặt với thử thách mới được coi là người dũng cảm. Từ xưa đến nay, hầu hết những người thành công trong sự nghiệp đều dũng cảm hơn người. Những người này thường có thái độ bình tĩnh, lạc quan, kiên trì, dũng cảm bước về phía trước... Còn những người nhút nhát, luôn sợ sệt thì rất khó có được niềm vui của sự thành công.

Đã từng có một câu chuyện về sự thành công và lòng dũng cảm như sau:

Một nữ sinh viên vừa tốt nghiệp đại học đến xin việc ở một công ty nọ, ngay ở vòng phỏng vấn đầu tiên cô đã bị loại, vì người công ty cần là một kế toán có kinh nghiệm làm việc. Nhưng cô sinh viên này vẫn không nản chí, tiếp tục kiên trì. Cô nói với ban tuyển dụng: “Hãy cho tôi thêm một cơ hội nữa, hãy cho phép tôi tham gia vòng thi viết”. Ban tuyển dụng không thể từ chối lời đề nghị chân thành của cô nên đã đồng ý. Kết quả, sau bài thi viết, cô được giám đốc nhân sự cân nhắc vào vòng phỏng vấn trực tiếp.

Giám đốc nhân sự rất có cảm tình với cô vì thành tích thi viết của cô rất tốt. Có điều, những lời cô nói làm ông có chút thất vọng. Cô nói rằng mình chưa từng làm việc gì cả, kinh nghiệm duy nhất là làm tài vụ cho hội học sinh của trường. Tìm một người không có kinh nghiệm làm công việc tài chính kế toán không phải là dự định của họ. Vì thế giám đốc quyết định nói: “Hôm nay dừng ở đây thôi, nếu có thông tin gì tôi sẽ điện thoại thông báo cho cô”.

Cô gái đang ngồi đột nhiên đứng dậy, không nói gì, chỉ móc túi trong túi ra tờ hai mươi nghìn. Hai tay cô đưa tờ tiền ấy cho

giám đốc rồi nói: “Cho dù có được nhận hay không, xin ông hãy gọi điện cho tôi ạ”.

Giám đốc chưa gặp phải trường hợp này bao giờ, liền hỏi: “Tại sao cô biết chúng tôi không gọi điện cho người không trúng tuyển?”.

“Ông vừa nói nếu có tin gì sẽ gọi, như vậy có nghĩa là không có tin gì, tức là không trúng tuyển thì ông sẽ không gọi”.

Giám đốc cảm thấy cô gái này vô cùng thú vị, liền hỏi lại: “Nếu cô không được nhận, tôi gọi điện cho cô, cô muốn biết điều gì?”. “Xin ông hãy nói cho tôi biết có điểm nào tôi không đạt yêu cầu của ông, điểm nào còn thiếu sót, như vậy tôi sẽ cố gắng làm tốt và thay đổi bản thân”. “Vậy từ hai mươi nghìn...”

Cô gái mỉm cười nói: “Gọi điện thoại cho người không trúng tuyển không thuộc vào chi phí bình thường của công ty, vì thế tôi sẽ chịu phí gọi điện thoại, xin ông hãy gọi cho tôi ạ”.

Giám đốc cười. “Cô hãy cất hai mươi nghìn đi, tôi không cần gọi điện thoại nữa, bây giờ tôi có thể thông báo cho cô biết, cô đã trúng tuyển rồi”.

Và như vậy, cô gái đã dùng hai mươi nghìn của mình gõ vào cánh cửa tạo ra cơ hội và thành công.

Cô gái trong câu chuyện trên có thể đạt được thành công chính là nhờ lòng dũng cảm của mình. Khi đối mặt với lời từ chối và thất bại, cô đã không bỏ cuộc mà dũng cảm đấu tranh. Qua sự dũng cảm đó, cô đã thay đổi được tình thế và giành được thành công. Dũng khí chính là phẩm chất cần thiết của một người muốn thành công. Giống như một triết gia từng nói: “Dũng cảm và trí tuệ là hai anh em song sinh, nếu bạn không có dũng khí mở cánh cửa lớn mà bạn muốn bước vào, thì bạn chẳng thể nào biết được bí mật phía sau cánh cửa đó”.

Đương nhiên, đối với một đứa trẻ, dũng cảm không chỉ giúp chúng có cơ hội thành công, mà còn chứa đựng hi vọng vào cuộc sống. Bởi vì “dũng cảm làm giảm nhẹ những tổn thương trong cuộc sống”.

Có hai con chim nhỏ đang nằm co ro trong tổ, đợi mẹ mang thức ăn về, nhưng mấy tiếng trôi qua mà chim mẹ vẫn chưa quay về, chúng đói đến nỗi kêu ầm ĩ. Chim anh nói: “Anh muốn

bay ra ngoài để tìm thức ăn. Có lẽ lúc đầu sẽ khó khăn, nhưng anh sẽ không thất bại, vì chúng ta sinh ra để bay mà”.

Chim em không yên tâm nói: “Anh đừng bay, lông cánh của anh đã mọc hết đâu”. Vừa nói dứt lời thì chim anh đã bước ra cành cây, dang đôi cánh, lúc đầu nó suýt ngã xuống đất, nhưng nó bình tĩnh lại và bay lên. Nó ở trên cao hét gọi em: “Em thấy chưa, không khó khăn như tưởng tượng của chúng ta đâu! Em hãy cố lên! Bay lên đi nào!”.

Con chim em thở dài, bản thân đứng trong tổ chim, hai tiếng trôi qua, chim anh tha vài con sâu trở về và kể cho em nghe thế giới tươi đẹp bên ngoài.

Chim anh kể xong liền nói: “Nếu em muốn, hãy bay cùng anh nhé!”. Chim em đáp: “Cánh của em chắc không cứng bằng anh đâu, em sẽ ngã xuống đất và sẽ bị loài vật khác ăn thịt mất, em sợ lắm”.

Ngày hôm sau, có một con trăn bò đến chỗ của chim em, nó bắt đầu tiến lại gần chim em, nhưng chim em không có ý định bỏ chạy. Con trăn liền hỏi: “Tại sao mà không bay?”. Chim em đáp: “Ngày trước tôi đã bỏ lỡ mất cơ hội bay, bây giờ có muốn thì cũng đã muộn”. Và như vậy chim em bị con trăn ăn thịt.

Thử nghĩ xem: Nếu con chim em cũng dũng cảm đối mặt với thách thức và khó khăn giống con chim anh, thì có xảy ra bi kịch như vậy không?

Tất cả điều này đã chứng minh rằng, dũng cảm là ánh sáng trong hoàn cảnh khó khăn của mỗi con người; dũng cảm giúp chúng ta loại bỏ mọi trở ngại, dẹp bỏ mọi chông gai để đưa chúng ta đến thành công. Nếu cha mẹ muốn con thành công, vậy hãy giúp con khắc phục tính nhút nhát để trẻ trở nên dũng cảm hơn.

Bồi dưỡng tính cách dũng cảm cho trẻ từ nhỏ là điều vô cùng quan trọng.

Thứ nhất, dũng cảm sẽ giúp trẻ thoát khỏi nỗi “sợ hãi” tâm lí, giúp trẻ sống tích cực và mạnh dạn giao tiếp.

Thứ hai, trẻ dũng cảm sẽ không sợ thất bại, không sợ bị cười nhạo. Chúng sẽ tích cực xung phong phát biểu bài trên lớp, cho dù có sai cũng không cảm thấy lo lắng.

Thứ ba, trẻ dũng cảm sẽ có tính cách độc lập, biết chịu trách nhiệm. Chúng không ỷ lại vào người lớn, gặp khó khăn cũng không sợ hãi bỏ cuộc.

Ngoài ra, trẻ dũng cảm còn biết đấu tranh cho chính nghĩa, chỉ cần nghĩ là đúng thì trẻ sẽ tuân theo nguyên tắc và không nhượng bộ.

Đương nhiên, muốn trẻ trở thành người dũng cảm không phải là chuyện dễ dàng. Vì không phải ai sinh ra cũng có phẩm chất dũng cảm. Khí chất này cần được bồi dưỡng, rèn luyện, tích lũy dần trong cuộc sống và cần cha mẹ chú ý bồi dưỡng trong cuộc sống hàng ngày.

ĐỪNG ĐỂ “NHÚT NHÁT” LÀM LỖ CƠ HỘI CỦA TRẺ

Nhà tâm lí học Philip Zimbardo của trường đại học Stanford (Mỹ) sau khi làm một cuộc điều tra với hơn một nghìn người đã phát hiện ra rằng, có khoảng 40% số người được điều tra tự cho mình là nhút nhát, hay xấu hổ. Nhà tâm lí học Bernardo Cardassi cũng tiến hành một cuộc khảo sát với 1600 người và cho rằng: Số người nhút nhát chiếm tỉ lệ 48%. Theo nghiên cứu của Zimbardo, có khoảng 15% số người được điều tra thuộc vào diện “nhút nhát mang tính tình cảnh”, tức là khi phải phát biểu trong môi trường đông người, họ bỗng trở nên lo lắng.

Có một câu chuyện như sau:

Một học sinh nữ có thành tích học tập rất tốt, cô giáo và bạn bè đều cho rằng em có thể thi đỗ vào trường đại học danh tiếng. Tuy nhiên, danh sách trúng tuyển của các trường đại học, cao đẳng lại không có tên em. Nguyên nhân không phải là vì em không phát huy được khả năng của mình, mà vì ở môn thi cuối cùng, khi đang làm bài thi thì bút bi hết mực, mà em lại không biết làm gì khác ngoài ngồi im chờ thời gian thi kết thúc.

Vì nhút nhát mà cô bé trong câu chuyện trên đã đánh mất cơ hội của mình. Trong cuộc sống, những đứa trẻ giống như cô bé đó rất

nhiều, chúng sợ mọi thứ, sợ gặp người lạ, bị người khác bắt nạt nhưng không dám lên tiếng. Tính nhút nhát này sẽ ngăn cản sự phát triển cá tính của trẻ, vô cùng bất lợi cho việc học tập, cuộc sống và tương lai của trẻ.

Có một câu chuyện như sau:

Một cậu học sinh lớp 5 nọ vì không chịu nổi sự ức hiếp của người bạn có biệt danh là “Siêu quậy” trong trường nên đã uống một lượng thuốc ngủ lớn, từ giã cõi đời trong nỗi sợ hãi không có cách nào giải tỏa.

Trước hôm tự sát một ngày, vào lúc tan học buổi chiều, “Siêu quậy” đã chặn cậu bé trên đường đi học về, yêu cầu cậu ngày mai “kính” cậu ta một điều thuốc, nếu không sẽ không tha.

Trước đó, cậu đã từng nhiều lần chịu ức hiếp tương tự, cũng nhiều lần bị đánh chảy máu mũi, nhưng cậu bé đáng thương này không dám nói với cha mẹ và thầy cô, vì “Siêu quậy” đã dọa rằng: “Nếu dám nói với cha mẹ và thầy cô giáo, sau này sẽ biết tay tao”.

Tính cách yếu đuối, nhút nhát, cộng thêm việc không có ai giúp đỡ đã khiến một sinh mệnh nhỏ bé phải từ giã cõi đời.

Bi kịch thương tâm này khiến chúng ta nghĩ đến nguyên nhân: Ngoài sự lạc hậu về thể chế giáo dục và các nhân tố khác, thì nhân tố trực tiếp nhất, quan trọng nhất chính là tính cách của bản thân đứa trẻ nhút nhát, yếu đuối. Vì thế, để tránh bi kịch tương tự xảy ra trong cuộc sống của trẻ, cha mẹ cần bồi dưỡng tính cách dũng cảm cho con từ nhỏ. Chỉ có thoát ra khỏi sự nhút nhát, trẻ mới không để lỡ thời cơ tốt, mới bồi dưỡng được tính cách kiên cường, mạnh dạn, mới có thể đạt được thành công.

Là cha mẹ, chúng ta có thể cho trẻ thứ quý giá nhất, không phải là sự bảo vệ từng li từng tí, mà chính là tính cách dũng cảm, kiên cường:

Trước cửa hàng bán đồ chơi, có hai cha con nhà nọ, đưa con gái 5 tuổi đang kéo ống tay áo của cha, đòi cha đứng lại một lúc. Thực ra, cô bé không phải là đứa trẻ ham chơi, chỉ vì con búp bê quá đẹp, cô bé không thể rời mắt khỏi nó và trong lòng tràn đầy khát khao có được nó. Người cha cố ý không nhận ra tâm sự

của con, ông quyết định rằng nếu con không dám nói ra thứ mình muốn, ông sẽ không chủ động mua cho con. Ông cho rằng, con cái muốn gì thì cần dũng cảm nói ra, chứ không nên sợ hãi, e dè.

Cô bé đứng trước quầy đồ chơi không muốn rời đi, muốn nói ra yêu cầu của mình, nhưng lại sợ cha từ chối, nên tỏ ra do dự. Cuối cùng, không chịu nổi nữa, cô bé nói khẽ: “Bố ơi, con... con muốn con búp bê đó”.

“Cái gì? Con đừng có nói lấp bắp như thế, muốn mua gì thì nói to lên bố nghe xem nào”.

“Con muốn con búp bê đó!”. Cô bé nói to. Người cha cười và thế là cô bé có được con búp bê mà mình muốn. Từ việc này, cô bé có một kinh nghiệm, sau này, cho dù có yêu cầu gì với cha mẹ, cứ mạnh dạn nói ra. Hai cha con họ, người con chính là nhà văn nổi tiếng, cũng là một thương nhân thành đạt ở Hồng Kông - Lương Phụng Nghi, và cha của cô chính là Lương Trác.

Ngay từ khi còn trẻ, Lương Trác đã phải bươn trải lập nghiệp, điều này giúp ông có tính cách kiên trì, nghị lực, dám nói dám làm. Ông cho rằng một người muốn thành công không thể nói năng lấp bắp, bảo sao hay vậy, vì như vậy không những không thể giao tiếp với người khác mà còn khó có thể bộc lộ được khả năng của mình.

Xuất phát từ suy nghĩ đó, khi giáo dục cô con gái Lương Phụng Nghi, đầu tiên ông đã bồi dưỡng tính cách kiên quyết, quyết đoán cho con. Trong quá trình trưởng thành, mỗi lần Lương Phụng Nghi nêu ra ý kiến nhờ cha giúp đỡ, Lương Trác đều nói: “Những việc con nghĩ là làm được thì con hãy tự quyết định”. Thái độ kiên quyết của cha giúp Lương Phụng Nghi có thói quen độc lập, dựa vào sức của mình.

Khi học đại học, Lương Phụng Nghi có biểu hiện vô cùng xuất sắc, tính cách hoạt bát, khoáng đạt, dám nghĩ dám làm. Cô viết kịch bản, tham gia diễn xuất, làm người dẫn chương trình trong các hoạt động của trường rất thành công. Sau khi tốt nghiệp, cô vào làm trong một tập đoàn của Hồng Kông. Sau rất nhiều cố gắng, cuối cùng, cô đã được ở vị trí lãnh đạo cao nhất.

Cô tâm sự rằng: “Cha tôi đã cho tôi ‘dũng khí’ đối diện với xã hội, cha đã bồi dưỡng tính cách dũng cảm, quyết đoán đó cho tôi”.

Qua câu chuyện trên, chúng ta hiểu được rằng, sự thành công có được một phần dựa vào lòng dũng cảm, dám nghĩ dám làm; nếu bạn nhút nhát, cơ hội sẽ vụt qua. Do đó, là cha mẹ, hãy bồi dưỡng lòng dũng cảm cho trẻ ngay khi còn nhỏ.

NHỮNG BIỂU HIỆN NHÚT NHÁT CỦA TRẺ

VÍ DỤ 1:

Viễn năm nay 5 tuổi, đang học lớp mẫu giáo lớn. Cậu có thân hình nhỏ bé và yếu đuối hơn các bạn cùng lứa. Hàng ngày cậu bé rất ít nói, mỗi lần cô giáo hỏi đến, cậu luôn cúi đầu, lí nhí trả lời cô. Cậu cũng ít khi nói chuyện và giao lưu với các bạn, không bao giờ tranh giành hoặc cãi cọ với bạn. Có ai ức hiếp hoặc chọc tức, cậu chỉ biết trốn tránh, nhường nhịn, không đánh cãi lại, cũng không mách cô giáo.

Mẹ cậu biết tất cả những điều này và vô cùng lo lắng. Nhưng mẹ không hiểu tại sao cậu bé lại như vậy.

VÍ DỤ 2:

Trong lớp của cô Lan có một học sinh rất nhút nhát tên là Liên. Có lần, cô Lan gọi Liên ra ngoài hành lang, muốn nói chuyện với cô bé về tình hình học tập. Cô Lan nói rất nhẹ nhàng, thân mật: “Liên ơi, dạo này con học thế nào? Có gặp khó khăn gì không?”. Nói xong, cô nhìn Liên với ánh mắt cổ vũ, động viên và chờ đợi.

Nhưng Liên vẫn cúi thấp đầu, mặt đỏ lựng, khoảng 20 giây không nói câu nào.

“Không sao, con cứ mạnh dạn nói”. Cô Lan cổ vũ.

“Con, con...” Cô Lan càng muốn Liên mạnh dạn nói, cô bé càng ập a ập úng, nói không nên lời, trán mướt mồ hôi.

Sao con bé này lại nhút nhát như vậy chứ? Cô Lan chỉ biết thờ dài.

.....

Tính cách nhút nhát, e thẹn là vấn đề thường gặp ở nhiều trẻ. Nói một cách nghiêm khắc thì tính cách nhút nhát không phải là vấn đề to tát, nhưng lại có thể ảnh hưởng đến khả năng giao tiếp xã hội và sự phát triển sau này của trẻ, vì thế cha mẹ nên quan tâm nhiều hơn. Thông thường, trẻ nhút nhát có những đặc điểm sau:

1. Xấu hổ, rụt rè không nói

Trẻ hay xấu hổ, nhút nhát là điều bình thường; nhưng nếu biểu hiện của sự xấu hổ, nhút nhát này ở mức độ nặng như: không muốn nói chuyện, không dám xuất hiện trước mặt người lạ... có thể trẻ đã rất tự ti về bản thân mình.

2. Rất ít bạn bè

Thông thường, trẻ rất thích nói chuyện, làm quen với nhiều bạn cùng lứa tuổi, rất coi trọng tình bạn. Nhưng trẻ có tính cách nhút nhát, rụt rè vì tự ti nên không thích có nhiều bạn, thường thích ở một mình, vì thế, chúng luôn cảm thấy cô đơn.

3. Thiếu tự tin

Trẻ nhút nhát thường thiếu tự tin, dù chưa thử làm nhưng đã nghĩ là năng lực của bản thân không đủ, chưa cố gắng đã từ bỏ ước mơ của mình, như vậy trên con đường trưởng thành, chúng sẽ đánh mất nhiều cơ hội quý giá.

4. Tâm lí hay nghi hoặc

Những đứa trẻ nhút nhát thường rất nhạy cảm với những lời bình luận của bạn bè, thầy cô và cha mẹ về bản thân mình. Đặc biệt, chúng khó tiếp nhận sự đánh giá của bạn bè, thậm chí còn cho rằng mọi người đang rất ghét mình, vì thế tỏ ra vô cùng ủ rũ, buồn bã.

5. Thiếu dũng khí và sự tranh đấu

Mặc dù những đứa trẻ nhút nhát cũng mong muốn có được thành tích xuất sắc trong các kì thi, cuộc thi... nhưng chúng lại nghi ngờ vào năng lực của mình, thiếu dũng khí và sự tranh đấu cần thiết. Vì thế, chúng cố gắng từ chối hoặc tránh bất cứ cuộc thi đấu nào.

6. Gặp khó khăn trong việc diễn đạt

Theo thống kê, có khoảng 80% trẻ nhút nhát biểu đạt kém, hay nói lắp, nói đứt quãng, không liền mạch, không rõ ràng. Các chuyên gia cho rằng, chính sự tự ti đã gây trở ngại cho đại não khiến khả năng biểu đạt ngôn ngữ của trẻ không thuận lợi.

7. Khả năng chịu đựng kém

Những đứa trẻ nhút nhát thường không thể chịu đựng thất bại, bệnh tật... như những đứa trẻ bình thường, khi gặp thất bại nhỏ hoặc ốm đau một chút là chúng cảm thấy “vô cùng đau đớn”, thậm chí những việc như: bố mẹ bị bệnh, hoặc chuyển đến môi trường mới... cũng khiến trẻ khó chấp nhận và thích ứng.

8. Tính ỷ lại cao

Những đứa trẻ bình thường đều muốn tự mình hoàn thành mọi việc, còn những đứa trẻ nhút nhát lại không muốn làm gì hết, luôn dựa dẫm vào mọi người xung quanh, vì chúng luôn lo lắng mình làm không tốt, không tự tin vào bản thân.

9. Không có chủ kiến, làm việc thiếu quyết đoán

Những đứa trẻ nhút nhát làm việc gì cũng do dự, lo mình làm không tốt, sợ bị người khác cười nhạo, sợ thất bại... Khi gặp việc gì đó, chúng không có chủ kiến, luôn thích hỏi ý kiến của người khác. “Con không biết làm thế nào bây giờ?”, “Bố mẹ nói thế nào, con sẽ làm như vậy”, “Con sẽ nghe lời mẹ”... Vì thiếu tính quyết đoán nên những đứa trẻ này khó có thể làm việc lớn.

10. Ngưỡng mộ người khác

Có nhiều lúc, trẻ luôn thấy đồ của các bạn khác đẹp hơn, bạn ấy sống sung sướng hơn mình. Ví dụ bạn ấy có quần áo đẹp, đồ chơi đẹp, được ăn ngon... Mặc dù bản thân cũng có những thứ đó, nhưng trẻ luôn cảm thấy mình không bằng người ta. Trong tâm hồn trẻ đã bắt đầu hình thành tâm lí so sánh, thậm chí so bì. Khi hoàn cảnh của mình không được bằng người khác, trẻ dần dần nảy sinh tâm lí ngưỡng mộ người khác, ghét bỏ bản thân và gia đình mình. Nếu cha mẹ không kịp thời hướng dẫn và dạy bảo, những đứa trẻ này rất dễ có tâm lí tự ti.

11. Khả năng thích ứng kém

Từ nhỏ, trẻ nhút nhát đã có khả năng thích ứng kém, không quen với môi trường mới, không muốn tiếp xúc với người lạ. Nếu miễn

cưỡng phải làm quen, tiếp xúc thì quá trình này cũng diễn ra chậm chạp và khó khăn. Hàng ngày, trẻ nhút nhát cũng ngại vận động, chạy nhảy. Trẻ không có hứng thú với sự vật mới, thiếu sự nhiệt tình và lòng hiếu kì, không bao giờ giao tiếp với người lạ.

Tóm lại, nhút nhát là sự khuyết thiếu của tính cách, có nguyên nhân từ lúc còn nhỏ. Vì thế, cha mẹ cần quan tâm, để ý đến con cái mình xem bé có biểu hiện của tính nhút nhát hay không. Nếu có, nên kịp thời giúp đỡ và sửa chữa cho con, tránh gây trở ngại cho quá trình trưởng thành và phát triển của trẻ.

NGUYÊN NHÂN KHIẾN TRẺ NHÚT NHÁT

Có thể nói, cha mẹ nào cũng muốn con mình có tính cách dũng cảm. Trong cuộc sống, một số đứa trẻ rất bạo dạn, nhưng cũng có một số đứa trẻ lại nhút nhát, sợ sệt. Ví dụ, khi không có bố mẹ bên cạnh, trẻ tỏ ra sợ hãi, có trẻ sợ bóng tối, có trẻ sợ “ma quỷ”... Nỗi sợ hãi tâm lí này, nếu “tích tụ” trong một thời gian dài sẽ ảnh hưởng đến việc phát triển tính cách, thậm chí gây trở ngại về tâm lí của trẻ. Hùng là một đứa trẻ nhút nhát, rụt rè như vậy:

Hùng năm nay 6 tuổi, là một cậu bé rất nhút nhát. Một chú chó lông xù đáng yêu chạy qua cũng khiến cậu bé sợ hãi núp sau lưng mẹ. Khi trời tối, cậu không dám một mình vào nhà vệ sinh, lúc nào cũng phải có người vào cùng. Khách đến nhà chơi, nếu không núp sau lưng ông bà, không dám gặp họ, thì cậu cũng trốn ở một góc trong phòng khách, chơi trò chơi ghép hình. Khi chơi đùa cùng bọn trẻ ở khu tập thể, bị chúng bắt nạt, Hùng cũng không dám cãi lại, chỉ khóc lóc chạy về nhà... Vì thế, cha mẹ Hùng vô cùng lo lắng: “Sao con nhát thế, sau này lớn lên thì làm được gì chứ?”. Cha Hùng càng bực hơn, mắng cậu: “Con trai gì mà nhát như thỏ đế vậy?”. Muốn con trở nên dũng cảm hơn, vào mỗi buổi tối, bố đều đọc cho Hùng nghe các câu chuyện về việc các anh hùng chiến đấu với quái vật, nhưng Hùng chẳng những không dũng cảm hơn, trái lại càng nhút nhát, sợ sệt hơn.

Biểu hiện của Hùng là phản ứng của tính cách nhút nhát. Thông thường, những đứa trẻ có tính cách này thường có đặc điểm như sau: ít nói, ít chơi đùa, ít có bạn bè, nói năng nhỏ nhẹ, làm việc thiếu quyết đoán, thường không dám ra ngoài một mình...

Các chuyên gia tâm lý cho rằng, có rất nhiều nguyên nhân khiến trẻ có tính cách nhút nhát, bao gồm các yếu tố về di truyền, môi trường, cách giáo dục gia đình không thích hợp, trải nghiệm sống của trẻ... Vì vậy cha mẹ cần tìm hiểu rõ các nguyên nhân, từ đó có cách uốn nắn kịp thời.

1. Yếu tố di truyền

Tính cách cha mẹ hướng nội, không giỏi giao tiếp với mọi người, trẻ sẽ bị ảnh hưởng bởi những đặc điểm này. Cha mẹ cần hiểu tính cách của con cái, cho phép con có quá trình thích ứng, đồng thời yêu thương và quan tâm nhiều đến con nhiều hơn, cổ vũ trẻ giao tiếp với mọi người xung quanh. Cha mẹ cũng cần làm tấm gương cho trẻ, khi gặp chuyện bất ngờ, không nên tỏ ra nhút nhát, sợ hãi trước mặt trẻ.

2. Môi trường sống hạn hẹp, ít tiếp xúc với thế giới bên ngoài

Hiện nay, mọi người sống ở chung cư nhiều, trong môi trường khép kín như vậy, trẻ sẽ thiếu không gian giao tiếp, chơi đùa, khiến chúng hình thành tính cách nhút nhát, cô độc. Có nhiều trẻ được ông bà chăm sóc từ bé, ít tiếp xúc với thế giới bên ngoài, buổi tối mới gặp bố mẹ, thời gian trò chuyện cùng bố mẹ rất ít, điều này cũng tạo nên tính cách nhút nhát cho trẻ.

3. Cha mẹ quá yêu chiều, che chở cho con

Một trong nguyên nhân khiến trẻ nhút nhát, yếu đuối chính là do cha mẹ che chở, bảo vệ con quá nhiều. Hiện nay, mỗi gia đình chỉ có từ một đến hai con, cả gia đình lớn mới có một hai đứa trẻ, cho dù trong cuộc sống hay trong học tập, cha mẹ đều lo cho trẻ từng chút một. Sự bảo vệ này khiến trẻ không có cơ hội sống độc lập, hình thành tâm lý ỷ lại, dựa dẫm, từ đó thiếu kinh nghiệm sống, trở nên nhút nhát, sợ hãi với mọi việc.

4. Cha mẹ hay trách mắng trẻ

Có những bậc cha mẹ kì vọng vào con quá cao, yêu cầu quá nghiêm khắc, trẻ làm việc gì sai hoặc không thấy vừa ý là lớn tiếng mắng mỏ, phê bình nghiêm khắc, thậm chí đánh trẻ. Nếu cha mẹ cứ

luôn trách móc, phê bình, phạt trẻ, chúng sẽ suốt ngày lo lắng, sợ làm sai, vì thế gặp chuyện gì cũng không dám nghĩ, không dám làm. Được sự đồng ý của cha mẹ chúng mới làm nhưng cũng lo lắng sẽ bị mắng khi làm sai.

Cũng có một số bậc cha mẹ quản thúc con quá nghiêm khắc, không cho con chút tự do, nhất nhất phải làm theo cha mẹ. Tính cách bạo dạn của trẻ có liên quan nhất định đến tính linh hoạt và chủ động của trẻ trong cuộc sống hàng ngày. Nếu việc gì cha mẹ cũng quản thúc, không cho con cái chút quyền tự quyết nào, không cho phép con cái làm sai việc gì, đồng nghĩa với việc tước mất tính chủ động của con, dần dần, trẻ làm sao có thể mạnh dạn, quyết đoán?

5. Cha mẹ muốn dùng cách “lấy độc trị độc” để rèn luyện sự mạnh bạo cho con

Một số cha mẹ cho rằng, trẻ nhút nhát vì thiếu sự rèn luyện, vì thế áp dụng những cách thức cực đoan và sai lầm để rèn luyện trẻ. Ví dụ, người cha của Hùng trong câu chuyện trên đã dùng cách kể chuyện các nhân vật chiến đấu với quái vật, cho rằng mình làm như vậy sẽ khiến con trở nên mạnh bạo hơn, nhưng cách làm này đã có tác dụng ngược, trẻ càng thấy sợ hãi và nhút nhát hơn, không có lợi cho sự trưởng thành của trẻ.

6. Sự dọa nạt của cha mẹ có ảnh hưởng xấu đến trẻ

Khi trẻ khóc gào, cha mẹ thường dùng “con cáo”, “ông ba bị”... để hù dọa trẻ. Khi trẻ muốn ra ngoài chơi, cha mẹ thường dọa “có ông ba bị ở ngoài đường đi bắt trẻ con đấy”... để dập tắt ý định ban đầu của trẻ, ảnh hưởng không tốt đến tâm lí trẻ.

7. Kinh nghiệm của bản thân

Khi trẻ tràn đầy tự tin muốn biểu hiện bản thân trước mặt cha mẹ, nhưng cha mẹ không những không khen ngợi mà còn cười nhạo, chế giễu khiến chúng ỉn rĩ, buồn bã, lần sau chúng sẽ sợ hãi không dám thể hiện nữa....

8. Bị ảnh hưởng tâm lí tự ti từ cha mẹ

Chúng ta thường thấy một số bậc cha mẹ nói với con cái: “Nhà chúng ta nghèo, không quyền không thế, cũng chẳng có khả năng gì. Con nên sống cam chịu, ít đối đầu với người khác, chịu thiệt thòi một chút cũng chẳng sao đâu”. Với tư tưởng giáo dục như vậy, trẻ sẽ nảy

sinh cảm giác tự ti, cảm thấy mình không bằng người khác, tự nhiên chúng sẽ hình thành tính cách nhút nhát, sợ sệt.

Tóm lại, có rất nhiều nguyên nhân khiến trẻ nhút nhát, sợ sệt. Vì thế, khi con có tính cách này, cha mẹ không nên phàn nàn, vì phàn nàn nhiều sẽ khiến con nhút nhát và cảm thấy nặng nề hơn. Chúng ta cần nhìn nhận đúng tình hình của con, tìm hiểu xem tính cách nhút nhát của con xuất phát từ đâu, sau đó áp dụng cách dạy dỗ thích hợp, giúp trẻ trở nên dũng cảm, kiên cường.

CÓ THỂ THAY ĐỔI TÍNH CÁCH NHÚT NHÁT CỦA TRẺ

Trong cuộc sống, chúng ta thường nghe cha mẹ phàn nàn: “Con tôi rất nhút nhát, hay xấu hổ, không hay nói chuyện, khách đến nhà là chạy đi mất”; “Con tôi nhát lấm, làm việc gì cũng rụt rè, chẳng ra dáng đàn ông chút nào”; “Con tôi sợ khó khăn, chưa thử làm đã bỏ cuộc rồi”; “Con tôi gặp phải chuyện nhỏ đã lúng túng, không biết làm thế nào, chỉ khóc là giỏi thôi”; “Con tôi chẳng ra làm sao cả, lúc nào cũng lủi thủi một mình, tôi lo lắm”... Những tình trạng này khiến các bậc cha mẹ vô cùng lo lắng, chúng đều có liên quan đến tính cách nhút nhát của trẻ.

Vì nhút nhát, những đứa trẻ này không dám phát biểu ý kiến trước chốn đông người, khi gặp người lạ hoặc ở trong môi trường xa lạ, chúng thường tỏ ra xấu hổ, ngại ngùng, lo lắng, không thể giao tiếp với mọi người một cách thoải mái, cởi mở. Trong cuộc sống và học tập, trẻ nhút nhát luôn thiếu tính chủ động, dũng khí và sự tự tin, vì thế thường bỏ qua rất nhiều cơ hội và thành công. Bởi vậy có thể nói, nhút nhát là hòn đá cản đường trưởng thành và thành công của trẻ.

Trên thực tế, chúng ta có thể thay đổi tính cách nhút nhát của trẻ. Cha mẹ cần có phương pháp đúng đắn, giúp trẻ khắc phục đặc điểm tính cách này để trẻ dũng cảm trưởng thành và đạt được nhiều thành công trong cuộc sống.

Các chuyên gia giáo dục tâm lí cho rằng, muốn thay đổi tính cách nhút nhát của trẻ, cha mẹ cần thực hiện những bước sau:

1. Thông qua tình yêu thương của cha mẹ để thay đổi tính cách nhút nhát của trẻ

Tính cách có thể rèn luyện được, nhất là khi trẻ còn nhỏ. Các nhà tâm lí học đã làm một thực nghiệm như sau:

Tách những chú khỉ vừa mới sinh ra thành hai nhóm, một nhóm để trong lồng sắt, dùng sữa nuôi lớn và chẳng có gì nữa; một nhóm khác được ở bên cạnh khỉ mẹ, sau khi được uống sữa xong, những chú khỉ con này có thể chơi đùa cùng khỉ mẹ. Kết quả là: Sau khi trưởng thành, những con khỉ không có mẹ thường có tính cách nhút nhát hoặc tính tình thô bạo, không hòa đồng, không dễ tiếp cận; còn những con khỉ sống cùng với khỉ mẹ không những mạnh dạn, hòa đồng mà còn rất dễ tiếp cận.

Thực nghiệm này chứng tỏ rằng, thời kì trẻ nhỏ đặc biệt là giai đoạn thơ ấu, tình yêu của người mẹ có tác dụng lớn trong việc hình thành tính cách của trẻ. Vì thế, trẻ nhỏ được giáo dục trong môi trường tâm lí tốt sẽ hình thành tính cách tốt.

2. Cha mẹ làm gương để con học tập

Mọi người thường nói rằng “Cha mẹ chính là người thầy đầu tiên của con”, lời nói và hành động của cha mẹ có ảnh hưởng ngấm đến con, vì thế sự phát triển tính cách của con cái chịu ảnh hưởng tính cách của cha mẹ. Sau khi chào đời, môi trường tiếp xúc đầu tiên của trẻ chính là gia đình và cha mẹ. Thông thường, trong giai đoạn thơ ấu đến trước tuổi đi học, thời gian tiếp xúc giữa cha mẹ và con cái khá nhiều, trẻ sẽ chịu ảnh hưởng nhiều bởi hành vi và lời nói của cha mẹ. Cha mẹ không chỉ là người bạn của con mà còn là tấm gương trong cuộc sống hàng ngày của con. Hành động, lời nói, cử chỉ, tình cảm của cha mẹ đều có ảnh hưởng đến sự phát triển tính cách của con.

Vì thế, muốn bồi dưỡng tính cách dũng cảm cho con từ nhỏ, cha mẹ cần là tấm gương sáng, để tính cách tốt đẹp của mình ảnh hưởng đến con. Cha mẹ cần biết kiểm chế và thay đổi tính cách không tốt của mình, như vậy mới giúp con thay đổi tính nhút nhát, rụt rè.

3. Hãy để trẻ tiếp xúc nhiều với môi trường bên ngoài

Nhiều trẻ trở nên nhút nhát là vì chúng không biết cư xử thế nào với mọi người. Nếu như vậy, cha mẹ hãy dành chút thời gian cho con tiếp xúc nhiều với thế giới bên ngoài, hãy dẫn trẻ đi thăm người thân, hoặc cho trẻ chơi với bạn trẻ cùng khu phố, cổ vũ trẻ chơi với bạn cùng trang lứa. Trong quá trình này, cha mẹ cũng không nên can thiệp quá nhiều, hãy đứng bên quan sát hành vi của con, nếu con có biểu hiện không hợp tác, khóc gào, cha mẹ cần an ủi, động viên, không nên trách mắng bằng những câu như “Sao mà nhát như thỏ đế vậy”..., vì những điều này dễ làm tổn thương đến lòng tự trọng của trẻ, gây trở ngại tâm lý cho trẻ, còn khiến trẻ sợ tiếp xúc với thế giới bên ngoài hơn. Ngoài ra, cha mẹ cũng không nên nóng vội với con cái, không bắt ép trẻ nhanh chóng làm quen với mọi người, cần cho trẻ có thời gian và quá trình tiếp xúc, làm quen dần dần.

4. Bồi dưỡng kĩ năng giao tiếp cho trẻ

Cha mẹ không nên bảo vệ cho con quá nhiều, cần cổ vũ trẻ tích cực tham gia các hoạt động với bạn bè cùng lứa tuổi, đồng thời cho trẻ tiếp xúc nhiều với người lạ. Có những đứa trẻ ở nhà thì nói năng hoạt bát, nhưng ra ngoài lại e dè, sợ sệt. Vì vậy, cha mẹ cần tạo cơ hội cho con tiếp xúc với người lạ, tranh thủ thời gian cho con đi chơi công viên, thăm thú bạn bè, gặp gỡ những đứa trẻ cùng lứa tuổi. Khi dẫn con đi mua sắm, có thể để trẻ chủ động mua những thứ chúng thích; thường xuyên dẫn trẻ ra ngoài, đến nhà ai chơi cần nói trước với trẻ để chúng chuẩn bị tâm lý, nêu ra một số yêu cầu hợp lý, ví dụ cùng chơi đùa với con cái của gia đình đó...

5. Bồi dưỡng tính cách độc lập, tự chủ cho trẻ

Hàng ngày, cha mẹ cần chú ý bồi dưỡng tính cách độc lập, nghị lực kiên cường và thói quen sống tốt cho trẻ, cổ vũ trẻ làm những việc vừa sức, để trẻ học cách tự chăm sóc bản thân. Khi trẻ gặp khó khăn, không nên chủ động làm giúp trẻ, hãy để trẻ tự nghĩ cách giải quyết. Đương nhiên, cha mẹ cũng không nên không hỏi gì mà cần giúp trẻ một cách thích hợp, lúc đầu có thể hướng dẫn trẻ cách làm đúng đắn, sau đó để trẻ dần học cách tự xử lý.

6. Cổ vũ trẻ mạnh dạn, dũng cảm

Có những đứa trẻ gặp người quen của cha mẹ không chủ động chào hỏi, nếu không cúi đầu thì cũng trốn sau lưng bố mẹ. Có một số bậc cha mẹ giải thích thay con: “Con tôi nhát lắm, hay xấu hổ, cứ gặp

người lạ là thế đấy ạ”. Cha mẹ không nên bao biện cho trẻ như vậy, vì làm như thế càng khiến trẻ tự ti, nhút nhát hơn mà thôi. Khi trẻ có biểu hiện không đúng, cha mẹ cần kiên nhẫn an ủi và cổ vũ trẻ, ví dụ: “Lần này không sao, lần sau cố gắng hơn là được, bố mẹ tin con sẽ làm được mà”, “Cố lên con”, “Hãy luôn tin vào bản thân mình”... Hoặc lúc con ngưng ngưng, hãy dùng ánh mắt kiên định ám áp cổ vũ con, giúp con ngày càng tự tin, không còn nhút nhát, e thẹn nữa.

7. Nhìn nhận sai lầm một cách đúng đắn

Những đứa trẻ phạm lỗi nếu bố mẹ trừng phạt hoặc trách mắng nghiêm khắc sẽ càng làm chúng sợ hãi và căng thẳng. Khi trẻ phạm lỗi, có bậc cha mẹ quát tháo to tiếng, hoặc đánh đập trẻ, họ cho rằng ngoài việc đánh mắng ra thì chẳng còn cách nào dạy dỗ tốt hơn. Nhưng kết quả nhận được lại hoàn toàn ngược lại, đánh mắng chỉ khiến trẻ càng thêm nhút nhát, thậm chí cuối cùng trẻ còn nói dối cha mẹ. Hành động đánh đập con cái của bố mẹ cũng không giải quyết được vấn đề. Cha mẹ hãy phân tích giảng giải cho con, khẳng định điểm mạnh của con, hướng dẫn, bình tĩnh giúp đỡ con nhận ra lỗi và sửa chữa lỗi lầm. Sau này khi trẻ phạm lỗi, chúng sẽ thành thật và mạnh dạn nói cho cha mẹ biết để tìm kiếm sự giúp đỡ, giảm bớt sai lầm của mình.

8. Giúp trẻ nắm bắt điểm mạnh của bản thân

Những đứa trẻ nhút nhát, hướng nội thường có đầu óc tập trung, quan sát sự vật nghiêm túc, tỉ mỉ, làm việc kiên nhẫn, thích suy nghĩ tìm tòi, vì thế cha mẹ cần phát huy điểm tích cực này của trẻ, cổ vũ trẻ dựa vào sở trường của mình để phát huy bản thân. Khi có cơ hội, cho trẻ cơ hội thể hiện sở trường của bản thân trước đám đông, giúp rèn luyện sự mạnh dạn cho trẻ.

9. Giúp trẻ xây dựng sự tự tin

Xây dựng sự tự tin là yếu tố quan trọng chiến thắng tính nhút nhát. Nếu trước khi làm việc gì đó mà trẻ được bố mẹ cổ vũ thì chúng sẽ có động lực, tin tưởng vào khả năng của mình hơn.

Tóm lại, muốn trẻ trở nên mạnh dạn và tự tin, cha mẹ cần có quá trình dạy dỗ lâu dài, đặc biệt đối với những trẻ nhút nhát, xấu hổ, muốn trở thành một người dũng cảm tự tin đối mặt với khó khăn, thách thức thì cần có dũng khí và sự kiên trì.

MỘT VÀI ĐIỀU CẦN CHÚ Ý ĐỂ THAY ĐỔI TÍNH CÁCH NHÚT NHÁT CỦA TRẺ

Chúng ta thường nói, có thể thay đổi tính cách của trẻ. Nhưng việc thay đổi ấy không thể diễn ra trong một sớm một chiều và sự thay đổi này bị ảnh hưởng bởi các yếu tố bên ngoài và bên trong. Cha mẹ muốn thay đổi tính cách nhút nhát cho trẻ, cần chú ý những điểm sau:

1. Cần thay đổi tính cách nhút nhát của trẻ

Muốn thay đổi tính cách nhút nhát của trẻ, cần tạo không khí dân chủ trong gia đình, không áp đặt suy nghĩ của cha mẹ đối với con cái.

Hạt giống muốn nảy mầm cần có không khí, ánh sáng và nước; trẻ muốn lớn lên khỏe mạnh cần có không khí gia đình dân chủ, bình đẳng và tôn trọng lẫn nhau. Vì thế, cha mẹ cần tôn trọng con cái, coi con là một thành viên bình đẳng trong gia đình. Tôn trọng cách nghĩ của con, nghiêm túc lắng nghe ý kiến của con cái, cho dù ý kiến đó có non nớt, ngây thơ; cần tin tưởng vào chí tiến thủ, tin tưởng vào khả năng nhận biết đúng sai của con.

Đối với những suy nghĩ không đúng của con, cha mẹ cần đối xử với con như một người bạn, hỏi rõ tình hình, bày tỏ sự quan tâm và yêu thương của mình với con. Khi con phạm lỗi, cần thể hiện tính dân chủ trong gia đình, cho phép trẻ trình bày lí do, bày tỏ cảm nhận của mình, sau khi hiểu rõ tình hình mới giáo dục và giúp đỡ. Nếu trong lúc này mà cha mẹ trách mắng hoặc đánh đập trẻ thì sẽ không thu được kết quả gì. Chỉ có sống trong môi trường dân chủ, trẻ mới có ý thức tự lập, biết suy nghĩ, giỏi quan sát, ham học hỏi, tính độc lập và sự tự tin mới dần tăng lên.

2. Cần kịp thời thay đổi tính cách nhút nhát của trẻ

Khi cành cây to mọc một vài nhánh cây nhỏ, bạn muốn chặt bỏ nhánh cây đó sẽ rất dễ dàng, nhưng khi nhánh cây đó lớn lên và chắc chắn hơn, bạn muốn chặt đi sẽ rất khó khăn. Cũng tương tự như vậy, khi phát hiện ra một số tật xấu của trẻ, cần kịp thời loại bỏ.

Nếu không có cách thay đổi, sửa chữa, đợi đến khi tật xấu đó trở thành thói quen thì sẽ rất tốn nhiều công sức để loại bỏ.

Vì thế, khi cha mẹ hiểu được nhược điểm tính cách của con cái, cần hạ quyết tâm và hành động ngay, để tính cách không tốt đó bị loại bỏ ngay từ lúc mới hình thành.

Đồng thời, cha mẹ cũng không nên viện lí do rằng “Tôi bận lắm, không có thời gian chăm sóc con cái”; “Con lớn như vậy thì làm sao thay đổi được tính cách”... Có nhiều lúc, rất nhiều cha mẹ không phải không có cách thay đổi tính cách của trẻ, mà là biết được nhược điểm của con nhưng vẫn không chịu hành động.

3. Cần thực hiện từ từ từng bước, không nóng vội

Hành vi tâm lí nhút nhát của trẻ sẽ lớn dần lên theo năm tháng, dưới sự ảnh hưởng của môi trường và nền giáo dục, không thể hi vọng trẻ có thể thay đổi ngay trong một sớm một chiều, cần theo nguyên tắc thực hiện từng bước, kiên nhẫn hướng dẫn trẻ.

Nếu trẻ không dám tự đi mua đồ, mẹ hãy dẫn trẻ đi cùng, nói cho trẻ các bước mua đồ, lần sau lại dẫn trẻ đến cửa hàng đó, cổ vũ trẻ mua hàng. Lúc đầu, trẻ không dám nói, cha mẹ giúp trẻ, sau đó để trẻ thực hiện các bước tiếp theo. Vài lần như vậy, trẻ sẽ quen với việc mua bán, cha mẹ có thể đứng từ xa quan sát trẻ tự mua đồ và sau này trẻ có thể tự đi mua đồ một mình.

4. Không nên trách mắng con trước mặt người khác

Như vậy sẽ làm tăng áp lực và làm con xấu hổ, khiến chúng càng trở nên nhút nhát hơn. Khi trẻ không muốn chào người khác, cha mẹ không nên bắt ép con, cũng không nên mắng con những câu như: “Không có mồm à?”... Đợi sau khi khách về, hãy kiên nhẫn giáo dục và động viên con.

5. Không nên cười nhạo trẻ

Đây là một tình trạng rất phổ biến, khi nói chuyện với khách, cha mẹ thường lấy chuyện của con ra làm trò cười, hoặc bắt con biểu diễn lại động tác đáng cười trước đó. Cha mẹ không ý thức được rằng, làm như vậy sẽ gây tổn thương đến lòng tự trọng của con, sau này trẻ làm sao dám tiếp xúc với người khác chứ?

6. Nêu các tấm gương tốt

Cha mẹ nên thường xuyên kể cho trẻ nghe về các tấm gương anh hùng, hướng dẫn trẻ xem những thước phim kể về nhân vật anh hùng, những ngôn ngữ hành động của các nhân vật này sẽ có ảnh hưởng ngầm đến trẻ. Cho trẻ ám thị tâm lý tích cực, cổ vũ trẻ có hành động dũng cảm, ví dụ chủ động nói chuyện với người lạ, mạnh dạn nhận lỗi...

Cha mẹ nên coi trọng việc tính cách của cha mẹ sẽ ảnh hưởng đến con cái. Cha hãy chơi đùa cùng con nhiều hơn, hình tượng và hành động của người cha sẽ để lại ấn tượng sâu sắc trong trái tim trẻ.

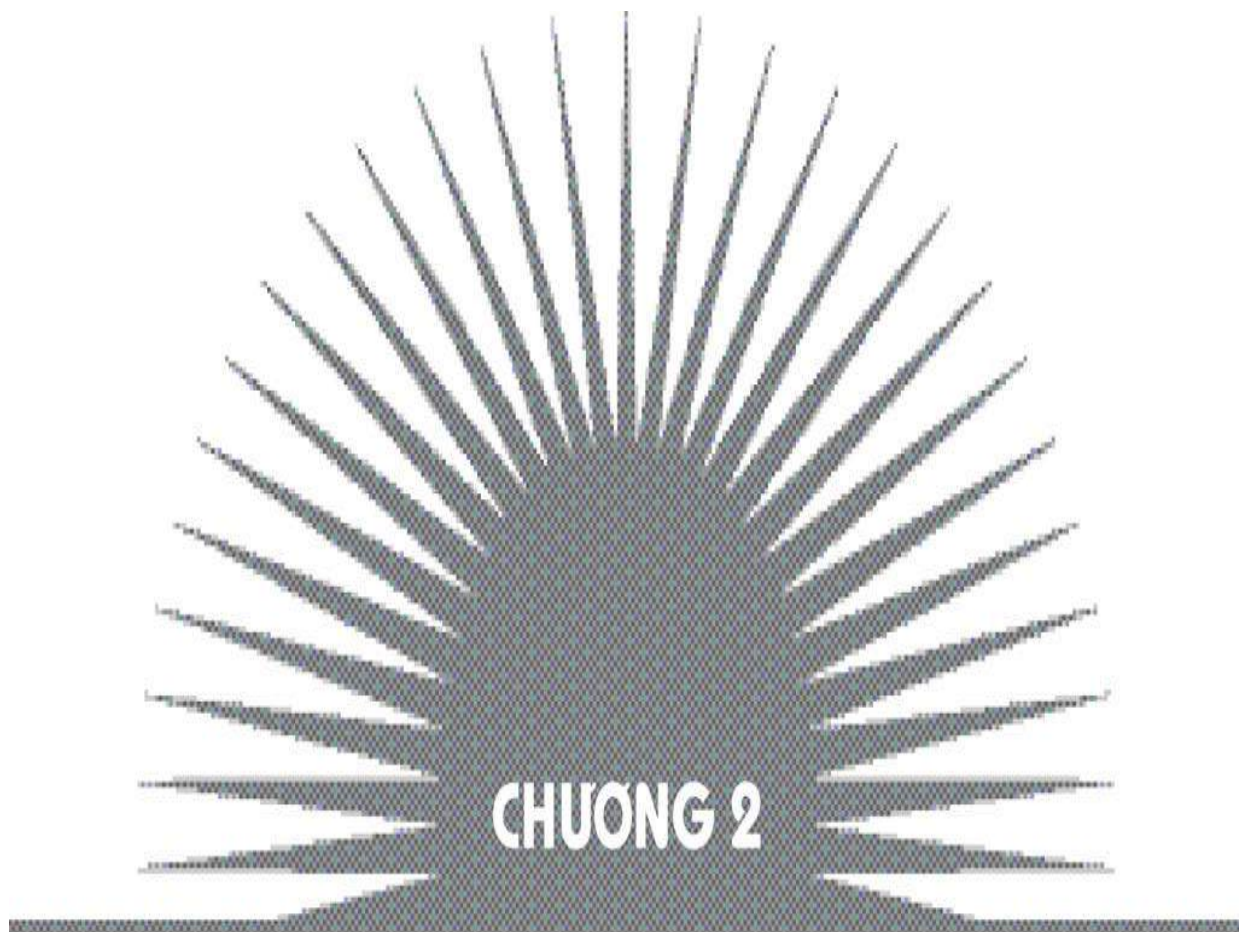
7. Nhìn nhận một cách đúng đắn hành động bỏ cuộc của trẻ

Khi phát hiện trẻ có hành động bỏ cuộc, không nên so sánh con mình với những đứa trẻ có tài năng khác, mà cần hiểu tâm lý của trẻ. Cha mẹ cũng không nên đối xử một cách thô bạo, như vậy sẽ khiến trẻ càng thêm sợ hãi, không dám tiếp xúc với người khác. Đặc biệt, không nên nói với người khác rằng “Con tôi nhát lắm”, cần tích cực nhấn mạnh điểm tốt của trẻ, cổ vũ trẻ khắc phục mọi khó khăn. Cha mẹ cũng không nên quá yêu chiều, tránh cho trẻ ỷ lại vào cha mẹ, cần có thái độ thân mật, khắc phục khuyết điểm tâm lý của trẻ, cho trẻ cơ hội tiếp xúc với mọi người xung quanh. Có rất nhiều cách giúp trẻ thể hiện khả năng của mình, nhưng cha mẹ không được nôn nóng, nếu không sẽ làm trẻ sợ hãi, trốn vào “vỏ bọc” của mình.

8. Thái độ giáo dục đúng đắn

Cha mẹ cần ý thức được rằng: Nếu quá yêu chiều trẻ sẽ khiến cho trẻ càng nhút nhát, bướng bỉnh. Cha mẹ cần có niềm tin trong việc sửa đổi tính cách nhút nhát của trẻ, không dọa nạt, trách mắng trẻ, cần có phương pháp giáo dục tốt để trẻ phát triển lành mạnh.

Giúp trẻ khắc phục tâm lý nhút nhát, bồi dưỡng tính cách mạnh dạn cho trẻ không phải là chuyện khó khăn, chỉ cần cha mẹ luôn có thái độ bình tĩnh, không nóng vội, không bỏ cuộc thì nhất định trẻ sẽ trở thành người dũng cảm, tự tin.

MÔI TRƯỜNG GIA ĐÌNH ẤM ÁP TẠO NÊN TÍNH CÁCH DŨNG CẢM CHO TRẺ

Gia đình là cái nôi ấm áp để trẻ trưởng thành lành mạnh. Một môi trường gia đình bình đẳng, hiểu biết và ấm áp sẽ giúp trẻ khắc phục tâm lí nhút nhát, cho trẻ dũng khí và tự tin, thúc đẩy sự phát triển tính cách tốt đẹp của trẻ, khiến trẻ càng thêm thông minh, dũng cảm, nhanh nhạy, đạt được thành công trong sự nghiệp và hạnh phúc trong cuộc đời. Ngược lại, môi trường gia đình không tốt sẽ làm tổn thương tâm hồn trẻ, khiến chúng trở nên tự ti, nhút nhát, không có ý chí tiến lên. Vì thế các bậc cha mẹ cần nhìn nhận, chú ý tới hành động và lời nói của mình hàng ngày.

MÔI TRƯỜNG GIA ĐÌNH TỐT SẼ GIÚP TRẺ KHẮC PHỤC TÍNH NHÚT NHÁT

“Trẻ lớn lên trong sự nghiêm khắc sẽ hay cáu gắt, lớn lên trong sự căm hận sẽ hay đánh lộn, lớn lên trong sự châm biếm sẽ hay xấu hổ, lớn lên trong sự tủi nhục sẽ thấy hổ thẹn, lớn lên trong sự khoan dung sẽ biết nhường nhịn, lớn lên trong sự cổ vũ sẽ có sự tự tin, lớn lên trong sự khen ngợi sẽ biết thưởng thức, lớn lên trong sự công bằng sẽ sống chính trực, lớn lên trong sự ủng hộ sẽ sống có trách nhiệm, lớn lên trong sự tán thưởng sẽ biết tự yêu bản thân, lớn lên trong tình bạn và tình yêu thương sẽ biết yêu thương mọi người”.

Sự trưởng thành của trẻ chịu ảnh hưởng rất lớn bởi môi trường xung quanh. Gia đình là cái nôi trưởng thành của trẻ, môi trường gia đình có ảnh hưởng quan trọng đến sự phát triển tâm lí và tính cách của trẻ. Một môi trường gia đình bình đẳng, hiểu biết và ấm áp sẽ giúp trẻ khắc phục tâm lí nhút nhát, cho trẻ dũng khí và tự tin, thúc đẩy sự phát triển tính cách tốt đẹp của trẻ, khiến trẻ càng thêm thông minh, dũng cảm, nhanh nhạy, đạt được thành công trong sự nghiệp và hạnh phúc trong cuộc đời. Ngược lại, môi trường gia đình không tốt sẽ làm tổn thương tâm hồn trẻ, khiến chúng trở nên tự ti, nhút nhát, không có ý chí tiến lên.

Vì thế, cha mẹ cần tạo cho con cái một môi trường gia đình tốt, giúp trẻ trưởng thành lành mạnh, tự tin và phóng khoáng. Muốn trẻ có được môi trường gia đình tốt, cha mẹ cần chú ý một vài điểm sau:

1. Cha mẹ cần tạo cho con cái môi trường gia đình tràn ngập yêu thương

Sự ấm áp của tình yêu thương là môi trường tâm lí tốt đẹp cho sự phát triển toàn diện của trẻ, không khí yêu thương trong gia đình sẽ giúp ánh sáng trí tuệ của trẻ nảy mầm, đương nhiên cũng bồi dưỡng cả sự phát triển tính cách lành mạnh cho trẻ.

Đôi vợ chồng nọ đón con gái tan học về nhà, khi đi được nửa đường, không biết hai người có chuyện gì mà xảy ra cãi vã. Tiếng cãi cọ mỗi lúc một to, rồi họ dứt khoát dừng xe lại và bàn

về chuyện li hôn. Cô con gái 5 tuổi ngồi trong xe không nói câu nào.

Một lúc sau, người mẹ mới phát hiện con gái đang ngồi ghé sau vẽ tranh: Hai người lớn lạnh lùng đứng đối diện nhau, ở giữa có một em bé đang nằm.

“Em bé dưới đất trong tranh con vẽ bị sao vậy?”. Người mẹ hỏi cô bé.

“Chết ạ!”. Cô bé nói.

“Đứa bé đó là ai?”.

Đứa bé quay lưng lại và nói: “Là con”.

“Sao con lại chết chứ?”.

Trầm ngâm hồi lâu, rồi cô bé nói: “Vì bố mẹ cãi nhau, chia tay...”

Hai vợ chồng nhìn nhau. Hóa ra ở lớp, cô bé đã nhìn thấy một vài bạn bị gọi là “Đứa trẻ mồ côi”, cô bé cũng sợ mình rơi vào trường hợp đó. Vì thế nghĩ rằng sau khi bố mẹ cãi nhau, li hôn, mình cũng bị bỏ rơi, và sẽ chết.

Trong bức tranh vẽ ngây thơ đó, cô bé vô tình đã bộc lộ tâm trạng của mình, khiến bố mẹ cô bé tỉnh ngộ: Quá trình con cái trưởng thành cần có một môi trường gia đình yên bình, ấm áp, an toàn, và phải có tình yêu thương trọn vẹn của cha mẹ. Trước mặt con cái, cha mẹ không nên cãi nhau, mối quan hệ giữa các thành viên trong gia đình không nên căng thẳng, cần tín nhiệm và yêu thương nhau, tránh gây phiền não cho con cái.

2. Quan tâm đến nhu cầu tâm lí, tình cảm của trẻ

Gần đây ở trường học, Cường luôn có dáng vẻ thất thần, buồn bã, có lúc mắt còn đỏ ngầu như mới khóc xong. Hóa ra, một số bạn trong lớp bàn tán về bố Cường, nói rằng bố Cường mất tích vài năm nay không về nhà, không biết đi đâu. Bố trở thành bí mật lớn nhất trong lòng bé Cường nhút nhát và hay xấu hổ này.

Qua tìm hiểu, cô giáo được biết: Bố Cường gặp trục trặc trong làm ăn. Có lúc, một số người lạ đột nhiên xuất hiện, gây khó khăn cho gia đình. Mẹ Cường lại chẳng bao giờ nhắc đến bố

trước mặt cậu. Có lúc Cường cũng hỏi bố, nhưng mẹ cố ý lảng sang chuyện khác, còn cáu lên với Cường. Một lần cô giáo ra đề “Em hãy viết một câu chuyện về bố”. Trong lớp, các bạn đều viết rất nhiều chuyện liên quan đến bố và đọc lên cho cả lớp nghe. Còn Cường chẳng viết cũng không phát biểu gì, khi các bạn hỏi, cậu buồn bã, lặng lẽ rơi nước mắt.

Biến cố của gia đình khiến trẻ bị tổn thương lớn về tâm lí, có trẻ thậm chí còn trở nên cô đơn, lo lắng, thất vọng, nổi cáu, tự ti; có trẻ còn dễ cáu giận, gặp chuyện gì là gây gổ, không muốn học hành, chỉ thích chơi bời. Đối với các vấn đề của trẻ, cha mẹ cần quan tâm chu đáo, khi trẻ gặp khó khăn, cha mẹ cần tích cực giúp đỡ kịp thời. Nếu môi trường gia đình không thích hợp hoặc sự e thẹn, xấu hổ khiến trẻ mất dũng khí đối diện với cuộc sống, cha mẹ và thầy cô giáo cần can thiệp đúng lúc.

3. Không nên gây áp lực nặng nề cho trẻ

Hoa là một cô bé đa sầu đa cảm và già dặn trước tuổi, gần đây cô bé có biểu hiện rất buồn phiền, lo lắng. Tại sao một cô bé 11 tuổi lại có tâm trạng nghiêm trọng đến vậy? “Không hiểu tại sao, mẹ luôn mắng mình thế này không được, thế kia không được. Mình cứ về đến nhà là bị mắng, tại sao mẹ không yêu mình?”. Cô giáo được biết, thực ra bố mẹ Hoa rất yêu thương con, luôn cho con điều kiện sống tốt nhất và đồng thời cũng có yêu cầu rất cao với cô bé. Về thành tích học tập, bố mẹ yêu cầu Hoa phải đứng đầu lớp; Học đánh đàn cũng qua cấp 8; Trong cuộc sống, bố mẹ yêu cầu Hoa hiểu chuyện hơn những đứa trẻ khác. Vì có yêu cầu quá cao đối với con, nên khi Hoa không làm được, bố mẹ liền than thở, tràn đầy thất vọng, khiến cho Hoa cảm thấy có lỗi. “Thỉnh thoảng mình cũng phạm lỗi, mình cũng muốn sống thoải mái, tự tin, nhưng ngày nào mình cũng sống và học trong sự giục giã của bố mẹ, mình làm sao có thể vui vẻ được đây?”.

Cha mẹ kì vọng quá cao vào con cái sẽ gây áp lực nặng nề đối với con. Kì vọng quá cao và không thực tế sẽ chỉ khiến cha mẹ thất vọng, còn con cái sẽ càng trở nên tự ti, nhút nhát, có khi còn có tâm lí chống đối, không nghe lời. Vì thế, môi trường gia đình tốt chính là cho trẻ một cảm giác thoải mái trong tâm hồn, để trẻ tự do phát triển tiềm năng của bản thân, sẽ không cảm thấy nặng nề, khó chịu.

4. Cha mẹ là tấm gương tốt cho trẻ

Tấm gương tốt có sức mạnh vô cùng lớn. Đứng trước khó khăn, cha mẹ không sợ hãi, nản chí, mới có thể bồi dưỡng thế hệ con cái có niềm tin và sự tự tôn, vì bố mẹ thiếu tự tin sẽ không thể bồi dưỡng con thành tài. Cha mẹ có tràn đầy hi vọng, tự tin vào tương lai, con cái mới có thể sống thoải mái và vô tư. Vì thế, cùng với việc yêu cầu con cái làm cái này cái nọ, cha mẹ cũng cần chú ý đến hành động và lời nói của mình, là tấm gương tốt cho con.

Tự ti được hình thành trong quá trình trưởng thành của trẻ. Nếu cha mẹ gặp việc gì cũng nói “không làm được”, trẻ không những ảnh hưởng thói quen tư duy đó của cha mẹ, mà còn có suy nghĩ tương tự: “Bố mẹ không làm được thì con càng không làm được”. Nếu con cái của bạn luôn nói “Con không làm được”, cha mẹ cần tìm nguyên nhân và thay đổi cách suy nghĩ không tốt đó của con.

Cha mẹ muốn làm được điều này cần chú ý một vài điểm sau:

Thứ nhất là bình đẳng, đây là tiền đề tạo nên không khí gia đình tốt đẹp. Cha mẹ và con cái đều cần chung sống bình đẳng, hòa nhã.

Thứ hai là cởi mở, các thành viên trong gia đình cần thẳng thắn bày tỏ quan điểm của mình, không do dự và giấu kín trong lòng.

Thứ ba là khả năng giáo dục của cha mẹ và mức độ hòa nhã, yêu thương trong mối quan hệ của cha mẹ. Điều này sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến không khí gia đình.

Cuối cùng là lí trí, chỉ có lí trí mới khống chế được sự xúc động của tình cảm, bình tĩnh nhìn nhận và xử lí vấn đề, như vậy có lợi cho việc giữ không khí gia đình êm ấm, điều quan trọng là giúp trẻ hình thành tâm lí ổn định, vững vàng.

Tóm lại, môi trường gia đình có tác động không thể thay thế trong sự phát triển tính cách của trẻ, cha mẹ cần căn cứ vào đặc điểm độ tuổi của trẻ và thời đại, tạo môi trường gia đình tốt đẹp, bồi dưỡng cá tính tốt và phát triển tiềm năng của trẻ. Như vậy mới có lợi cho việc hình thành tính cách, trẻ mới trở thành con người tự tin, dũng cảm.

TÔN TRỌNG TRẺ SẼ GIÚP TRẺ KHÔNG NHÚT NHÁT

Chúng ta đều biết, mối quan hệ giao tiếp giữa con người cần dựa trên sự tôn trọng lẫn nhau, lấy sự tôn trọng làm tiền đề, thiếu sự tôn trọng cũng chính là không có sự trao đổi qua lại. Nhưng tiếc rằng, sự giao tiếp giữa người lớn và con trẻ lại thiếu “sự tôn trọng”.

Thông thường, cha mẹ không tôn trọng con được biểu hiện ở một số mặt sau:

(1) Không coi trọng ý kiến và quan điểm của con, không kiên nhẫn lắng nghe con nói, coi nhẹ nhu cầu của con, quên thực hiện lời hứa của mình với con.

(2) Trả lời câu hỏi của con với vẻ mệt mỏi, miễn cưỡng, không để ý đến tình cảm của con, lạnh nhạt với con.

(3) Nếu trong lòng có gì không vui, liền mượn cớ mắng mỏ con để trút giận, nói to với con, không cho con có cơ hội giải thích.

(4) Xen vào cuộc nói chuyện của con hoặc kéo con ra khỏi những trò chơi của các bạn.

(5) Mặc dù bỏ thời gian chơi đùa cùng con, nhưng lại không tập trung, thái độ chán nản, cử chỉ uể oải, cười nhạo con.

(6) Chỉ biết trách phạt khi con phạm lỗi, không để con nhận thức được vấn đề.

(7) Kỳ vọng quá cao vào con, nhu cầu của trẻ mâu thuẫn với kỳ vọng của cha mẹ, không bình tĩnh nhìn nhận sự việc.

(8) Chửi mắng con là “ngu đần”, luôn nhìn ra khuyết điểm của con, ngăn cản con làm những việc mà chúng yêu thích.

(9) Dùng cách nói chuyện thiếu tôn trọng để nói chuyện với con, thay con trả lời các câu hỏi của khách.

(10) Việc gì cũng do cha mẹ quyết định, không cho con cơ hội chọn lựa!

(11) Những việc trẻ muốn làm, cha mẹ không cho làm, cũng không nói cho con hiểu tại sao.

(12) Cha mẹ không bàn bạc với con đã tự quyết định việc của con, không đứng ở góc độ của con để suy nghĩ vấn đề.

.....

Khi cha mẹ không tôn trọng con cái, lâu dần sẽ xuất hiện bốn tình huống sau:

(1) Mâu thuẫn: Cha mẹ chăm sóc quá chu đáo, hoặc dạy bảo, ra lệnh, trách móc nhiều lần khiến trẻ cảm thấy cha mẹ không tôn trọng, không tín nhiệm chúng, vì thế chúng có thái độ và hành động chống đối. Sự phản kháng của trẻ lại dẫn đến sự bất mãn và tức giận của cha mẹ, từ đó cha mẹ càng quản thúc trẻ gắt gao hơn, khi càng trách mắng nhiều, trẻ càng có tâm lí chống đối, vòng tuần hoàn này sẽ khiến cho mối quan hệ giữa cha mẹ và con cái trở nên căng thẳng.

(2) Xa lánh cha mẹ: Có bậc cha mẹ gây áp lực quá lớn cho con, con không có cách nào chống đối lại, chỉ biết áp dụng cách cha mẹ cứ nói cứ nói, còn con cứ làm theo cách của mình hoặc tìm một vài người bạn thân tâm sự, khiến cho tình cảm giữa cha mẹ và con cái càng thêm xa cách.

(3) Dưới áp lực của cha mẹ, trẻ răm rắp nghe lời, không phát huy được tính độc lập, dần trở nên thụ động.

(4) Áp đặt tính cách của trẻ, khiến trẻ hình thành cảm giác xấu hổ, thiếu tự tin, khiến trẻ trở nên tự ti, nhút nhát....

Trẻ xuất hiện tình trạng trên chứng tỏ sự thất bại trong cách giáo dục của cha mẹ. Thực ra, những bậc cha mẹ này không thực sự ý thức được rằng trẻ cũng là một cá thể độc lập, chúng cũng cần được tôn trọng. Sự tôn trọng ở đây chính là cha mẹ cần yêu thương trẻ nhiều hơn. Khi cha mẹ tôn trọng trẻ, cũng sẽ được trẻ tôn trọng lại, trẻ sẽ càng hiểu chuyện hơn, muốn nói chuyện và chia sẻ để cha mẹ hiểu mình hơn. Vì thế, yêu trẻ đầu tiên cần học cách tôn trọng trẻ.

Cha mẹ muốn tôn trọng con, cần thay đổi cách quản lí và giáo dục con như sau:

1. Cho con quyền phát ngôn bình đẳng

(1) Kiên nhẫn lắng nghe ý kiến và quan điểm của con, cho dù ý kiến và quan điểm đó có buồn cười và viển vông thế nào, cha mẹ cũng cần nghiêm túc lắng nghe, tôn trọng nhân cách của con.

(2) Không nên chỉ trích và đánh giá, phủ định một cách qua loa đại khái quan điểm của trẻ.

(3) Có thái độ tích cực với những quan điểm và suy nghĩ của con, để trẻ được bày tỏ suy nghĩ của mình; tích cực ủng hộ con: “Suy nghĩ của con cũng được đấy, chỉ cần bổ sung hoặc thay đổi một chút là được”. Thái độ tích cực của cha mẹ sẽ khiến trẻ vui vẻ, tự tin.

2. Tôn trọng sự riêng tư của con

Cha mẹ không nên hi vọng mình có thể khống chế từng cử chỉ, hành động của con; cha mẹ cần hiểu và tôn trọng con, cho phép con được có bí mật riêng. Rất nhiều cha mẹ có quan niệm truyền thống, luôn cho mình có uy quyền. Quan niệm sai lầm không coi trẻ là một chỉnh thể hoàn thiện sẽ mang lại hậu quả không tốt cho cá nhân và xã hội.

Vì thế, khi bước vào phòng con, cha mẹ hãy gõ cửa; khi được con cho phép mới kiểm tra đồ đạc của con; cần bàn bạc thương lượng với con trước khi đưa ra quyết định gì đó; không tự ý lật giở nhật kí của con, nên tôn trọng con. Cha mẹ không tôn trọng con cái sẽ dẫn đến việc trẻ thiếu tôn trọng xã hội và người khác, vì người không được tôn trọng sẽ không biết tôn trọng người khác.

3. Tin tưởng con, không nên phủ định, cười nhạo con

Ví dụ, khi con nói chuyện với cha mẹ về lí tưởng tương lai của mình, cha mẹ không nên nghĩ rằng con đang “mơ tưởng hảo huyền” mà ngắt lời con, cười nhạo sự ấu trĩ và non nớt của con. Điều này sẽ gây tổn thương rất lớn đến lòng tự tôn của trẻ. Cách làm đúng sẽ là, cha mẹ nghiêm túc lắng nghe “lí tưởng” của con, lúc cần thiết, cha mẹ có thể đưa ra ý kiến để con tham khảo, cổ vũ con phấn đấu thực hiện lí tưởng đó.

4. Nói chuyện với con một cách bình đẳng

Nhiều bậc cha mẹ cho rằng “con chưa biết nói” có nghĩa là “chưa hiểu” mọi chuyện, vì thế thường áp dụng “quyền hành” của mình áp đặt cho con. Khi trẻ bắt đầu hiểu được ý nghĩa trong câu nói của người lớn, cha mẹ hãy coi con như một người lớn. Khi trẻ đứng ở vị trí là người nghe, cha mẹ cũng cần tôn trọng trẻ như người lớn hiểu chuyện, để ý đến cảm nhận và suy nghĩ của trẻ.

Thái độ và cách nói chuyện bình đẳng sẽ có lợi cho việc hình thành phẩm chất tính cách tốt ở trẻ. Chỉ có được nói chuyện bình

đẳng với cha mẹ mới giúp trẻ phát triển ngôn ngữ, phong cách nói, khí chất, cá tính...

5. Gạt bỏ sự kiêu ngạo của bản thân, chấp nhận lời phê bình của con

Muốn xây dựng một gia đình dân chủ, không thể vì trẻ còn nhỏ mà coi nhẹ vị trí của trẻ trong gia đình, cần bàn bạc với trẻ những việc liên quan đến chúng, để trẻ cảm thấy mình cũng là một người chủ nhỏ trong gia đình. Hàng ngày, cha mẹ hãy dành một ít thời gian nói chuyện với trẻ về chuyện trường lớp, bạn bè, như vậy cha mẹ không chỉ hiểu hơn tình cảm của trẻ, mà còn phát hiện những khuyết điểm và sở trường của trẻ. Ngoài ra, khi trẻ phạm lỗi, hãy cho phép trẻ được giải thích, trình bày.

6. Thức tỉnh ý thức quyền lợi của trẻ

Trách nhiệm của cha mẹ chính là thức tỉnh ý thức quyền lợi của trẻ, chứ không phải là xóa bỏ nó khi còn ở trạng thái manh nha. Một đứa trẻ hiểu được quyền lợi của mình sẽ biết cách bảo vệ bản thân, mới trở nên dũng cảm.

Tóm lại, cha mẹ cần học cách tôn trọng con, hiểu được nhu cầu của con, để trẻ cảm thấy mình cũng là một thành viên trong gia đình, không chỉ nhận được tình yêu thương và sự quan tâm của gia đình và cha mẹ, mà còn nhận được sự tôn trọng từ người lớn. Xây dựng được mối quan hệ giữa cha mẹ với con cái như vậy, trẻ sẽ sống trong môi trường trường thành tốt đẹp, cũng trở nên hoạt bát, nhanh nhẹn và mạnh dạn hơn.

HỌC CÁCH LẮNG NGHE CON NÓI

Mỗi khi mùa đông đến, cha mẹ luôn mặc cho con thật ấm, tránh cho con khỏi cảm lạnh; nhưng khi giúp con giữ ấm cơ thể, chúng ta có nghĩ đến thế giới nội tâm của con. Liệu trái tim con có ấm áp như mùa xuân không?

Thực ra, cha mẹ nào cũng vô cùng yêu thương con cái, muốn con trưởng thành khỏe mạnh, muốn con có cuộc sống tốt hơn, vì thế luôn

cẩn thận chăm sóc cho con từng chút một. Đối với cha mẹ, nhiệm vụ lớn nhất của trẻ chính là học tập. Vì thế, họ quan tâm đến việc ăn mặc đi lại và thành tích học tập của con, coi nhẹ khả năng chịu thất bại, nỗi buồn khổ, khó khăn trong tình cảm của con...

Vì cha mẹ chẳng bao giờ để ý đến nhu cầu tình cảm của con, coi tình cảm của con giống như “chuyện trẻ con”, coi con là đứa trẻ “chưa hiểu chuyện”, nên nhiều đứa trẻ chỉ biết giấu kín những nỗi buồn, khó khăn của mình trong lòng, không dám thổ lộ với người khác. Dần dần, việc bồi dưỡng tính cách, nhân sinh quan, sự trưởng thành của trẻ đều gặp trở ngại. Thực ra, trẻ cũng bị dao động tình cảm, chúng cần được chia sẻ, bày tỏ, cần được cảm thông và an ủi. Thổ lộ chính là cách duy nhất giúp trái tim trẻ trở nên bình tĩnh, lắng nghe trẻ bộc lộ tâm sự là cách tốt nhất giúp cha mẹ hiểu trẻ.

Tuy nhiên, không lắng nghe trẻ nói là căn bệnh thường gặp của rất nhiều cha mẹ, vì thế, học cách lắng nghe trở thành bài học cần thiết. Trong cách giao tiếp của cha mẹ với con cái thường gặp một số sai lầm sau:

(1) Cha mẹ không dùng đôi tai mà dùng miệng, ngày nào cũng chỉ bảo, dạy dỗ, không quan tâm xem trẻ có hiểu và chấp nhận được những đạo lý đó hay không.

(2) Khi đối xử với trẻ, cha mẹ lại yêu cầu trẻ chỉ dùng tai, không được dùng miệng, chỉ cho phép chúng lắng nghe, không cho phép chúng bày tỏ ý kiến của mình.

(3) Có bậc cha mẹ đã nói: “Tôi cũng nghe chúng nói, nhưng càng nghe càng thấy bực”. Điều này có nghĩa là họ đã phạm một sai lầm khác: Dùng thái độ không đúng đắn để lắng nghe con cái.

Trên thực tế, lắng nghe không phải là một hành động đơn giản, việc lắng nghe cũng cần phải có kĩ năng. Khi lắng nghe con nói chuyện, cha mẹ cần nắm bắt một số phương pháp sau:

1. Cần dùng cả tâm lòng lắng nghe con nói

Cần thật sự chăm chú lắng nghe con nói, không chỉ dùng tai lắng nghe mà còn tỏ thái độ hợp lí để trẻ thấy rằng “Cha mẹ đang nghiêm túc nghe con nói”. Đây là điều mà cha mẹ cần làm:

(1) Khi nói chuyện với con, cha mẹ hãy dừng việc đang làm dở, tập trung nói chuyện. Chỉ có như vậy, trẻ mới cảm nhận được sự quan

tâm và yêu thương của cha mẹ.

(2) Nhìn vào mắt của con và lắng nghe. Đặc biệt, khi nói chuyện với con nhỏ tuổi, cha mẹ hãy ngồi xuống và nhìn vào mắt con, chăm chú lắng nghe.

(3) Vừa nghe vừa cảm nhận, không hướng theo quan điểm của mình.

(4) Lắng nghe với khuôn mặt biểu lộ tình cảm và đáp lại, ví dụ: ừ, à, ồ, được... biểu đạt sự chú ý của cha mẹ, để trẻ cảm nhận được sự thông cảm, chia sẻ.

2. Không ngắt lời con

Chúng ta thường thấy khi con đang nói, các bà mẹ thường ngắt lời con, sau đó tự nói. Ví dụ trẻ đang nói câu: “Mẹ ơi, ở trường con và bạn con cùng chơi trò Mèo đuổi chuột, vui lắm ạ”. Mẹ lập tức ngắt lời con và nói: “Chơi trò Mèo đuổi chuột ư, mẹ cũng thích chơi lắm...”. Cách ngắt lời con thế này có thể khiến trẻ quên mình định nói tiếp cái gì.

3. Khi trẻ nói chuyện, không được để trẻ khó xử

Một số bậc cha mẹ vì không có thói quen lắng nghe con nói, nên khó tránh khỏi để con cảm thấy khó xử, lúng túng.

Một lần, Hùng đi chơi về liền chạy vào nhà, phấn khích nói với mẹ: “Mẹ ơi, con vừa đến cửa hàng đồ chơi, ở đó có một người máy rất thần kì nhé”.

Mẹ Hùng lập tức cho rằng cậu bé muốn mua người máy đó, vì thế ngắt lời con: “Mẹ không có tiền đâu, con biết chứ”. Kết quả, cậu bé buồn bã, dẫu môi lên và bực tức nói: “Con có nói con muốn mua đâu, mẹ lần nào cũng không nghe hết đã ngắt lời, con ghét mẹ lắm!”.

Nghe con nói vậy, mẹ Hùng sững sờ.

Thực ra, cho dù trẻ muốn mua, mẹ cũng hãy đợi trẻ nói hết, sau đó mới đưa ra ý kiến, thuyết phục con, chứ không nên ngắt lời con như vậy.

4. Không coi thường lời nói của con

Một số bậc cha mẹ vì nghĩ rằng con còn nhỏ nên có thái độ coi thường hoặc không để ý lời nói của con. Trong cuộc sống chúng ta

có thể gặp một số trường hợp như sau:

Năm nay Trân 13 tuổi, có một lần, cô bé nói với mẹ rằng cô bé “yêu” một bạn nam cùng lớp và muốn “cưới” cậu ấy.

Mẹ nghe con nói với ánh mắt cười nhạo, giống như việc nghe chuyện cổ tích. Nhưng Trân lại nói rất nghiêm túc, cô bé đã kể “tình yêu” của mình cho người đầu tiên mà cô cảm thấy gần gũi và tin tưởng nhất.

Vậy mà, một lần tan học về nhà, cô bé lại nghe thấy mẹ nói chuyện với một người bạn trong điện thoại: “Cậu đoán xem nhà tớ xảy ra chuyện gì? Cái Trân nhà tớ bảo nó đang yêu, nó bảo cậu bạn cùng lớp đó là “Hoàng tử bạch mã” của mình, buồn cười quá phải không?”.

Cho dù mẹ Trân nghĩ sự việc trên như thế nào, thì hành động của mẹ cũng đã làm tổn thương đến Trân. Đối với mẹ, chuyện này chỉ là trò trẻ con; nhưng đối với cô bé 13 tuổi như Trân, đây lại là việc cực kì nghiêm túc. Sự coi thường ấy khiến cô bé không còn tin tưởng mẹ mình nữa, vì mẹ không biết tôn trọng sự riêng tư và tình cảm của cô bé.

5. Cha mẹ cần học cách lặp lại lời nói của con

Có lúc lặp lại một cách đơn giản lời nói của con cũng giúp con mở lòng ra tâm sự với cha mẹ, ví dụ:

A: Hôm qua con đến rạp chiếu phim đấy!

B: Rạp chiếu phim cơ à?

A: Đúng người lắm mẹ ạ, bạn con còn nói đêm hôm trước còn xếp một hàng dài đấy!

B: Xếp một hàng dài cơ à?

Lặp lại lời con nói sẽ giúp trẻ nghĩ rằng cha mẹ cũng đang nghiêm túc lắng nghe lời mình nói, kích thích mong muốn tâm sự, chia sẻ của trẻ, khiến trẻ muốn nói chuyện, giao tiếp với người khác.

6. Trong lúc lắng nghe con nói, cha mẹ cũng nên quan sát kĩ

Chỉ có lắng nghe con nói một cách nghiêm túc, cha mẹ mới biết con đang nghĩ gì, quan tâm đến điều gì, mới có sự giúp đỡ và hướng dẫn kịp thời, sau này việc nói chuyện sẽ càng dễ dàng hơn. Nếu trẻ nói chuyện với cha mẹ về việc vui, bạn nên bày tỏ sự vui mừng. Trẻ

khoe nhận được sự khen ngợi của cô giáo, bạn cũng nên khen con và nói: “Ồ, con giỏi quá, lần sau con sẽ làm tốt hơn đây”.

Trong quá trình lắng nghe, cha mẹ cần chăm chú, nghiêm túc và quan sát kỹ phát hiện ưu điểm của trẻ. Ví dụ, phát hiện trẻ có thể kể câu chuyện ngắn một cách đơn giản, cha mẹ cần kịp thời biểu dương: “Con kể hay lắm!”. Làm như vậy không chỉ khiến trẻ vui vẻ chia sẻ, muốn tâm sự với cha mẹ mà còn nâng cao khả năng biểu đạt của trẻ.

Ngoài ra, lúc trẻ có tâm sự lo lắng, bất an, sự chăm chú lắng nghe của cha mẹ còn để trẻ cảm thấy cha mẹ cũng hiểu mình, cảm thấy được an ủi.

Tóm lại, lắng nghe là phương pháp có hiệu quả giúp cha mẹ và con cái giao lưu, trò chuyện với nhau, là cách tốt nhất giúp bồi dưỡng sự tự tin, độc lập, dũng cảm của trẻ. Vì thế, cha mẹ cần học thói quen lắng nghe, làm người bạn tâm giao của trẻ.

CHA MẸ HÃY ĐẶT MÌNH VÀO VỊ TRÍ CỦA CON ĐỂ SUY NGHĨ

Hãy cùng xem một câu chuyện nhỏ của Lỗ Tấn như sau:

Có lần, Lỗ Tấn mời mấy người bạn là nhà văn đến nhà chơi. Lúc đó, cậu con trai của Lỗ Tấn là Hải Anh cắn một miếng bánh rồi nhỏ ra, nói rằng nó bị hỏng rồi. Khách khứa cũng ăn bánh nhưng đều không cảm thấy gì lạ, mọi người đều cho rằng Hải Anh nghịch ngợm, được nuông chiều quen rồi nên sinh hư. Lỗ Tấn liền cầm miếng bánh con trai vừa vớt ném thử, quả nhiên là bánh đã hỏng, ông cảm khái nói: “Trẻ con nói cũng có lí của nó...”.

Câu chuyện nhỏ này cho chúng ta thấy tình yêu sâu sắc và sự chu đáo của Lỗ Tấn đối với con. Thông thường, trong trường hợp này, đa số các bậc cha mẹ đều bức tức quát con hoặc đánh con vài roi, hay nghiêm mặt dạy bảo, nhắc nhở. Câu nói của Lỗ Tấn “Trẻ con nói

cũng có lí của nó” ngấm ra rất có lí, nhưng không phải cha mẹ nào cũng hiểu được đạo lí này.

Cầm bài kiểm tra toán về, Dương hớn hờ chạy vào nhà khoe với mẹ: “Hôm qua bọn con làm bài kiểm tra toán, hôm nay cô giáo đã trả bài đấy, mẹ đoán xem con được bao nhiêu điểm?”.

“Mẹ không đoán được đâu, con được bao nhiêu điểm vậy?”.
Mẹ hỏi

“8,2 ạ, cao hơn 1 điểm so với lần trước”. Dương đắc ý nói.

“À, thế con biết bạn Ninh hàng xóm được bao nhiêu điểm không?”. Mẹ lại hỏi.

“ 9 điểm ạ”. Dương trả lời với vẻ không vui.

Người mẹ dường như không nhận thấy sự thay đổi trên nét mặt của con, nói tiếp: “Sao con lại được điểm kém hơn bạn ấy? Con phải cố gắng giỏi hơn bạn ấy mới đúng chứ?”.

“Sao mẹ lại bảo con không cố gắng? Lần này con đã đạt điểm cao hơn lần trước đó thôi, cô giáo còn khen con tiến bộ, thế mà mẹ lại không hài lòng!”. Dương giận dữ nói to với mẹ.

“Sao con lại ngang bướng thế, mẹ nói như vậy vì muốn tốt cho con thôi, con xem nhà người ta kia, lúc nào cũng học tốt như vậy, còn con lúc thế này thế khác, không biết phấn đấu gì cả”. Mẹ nói một hồi.

“Sao con không phấn đấu chứ? Mẹ sợ con làm mẹ xấu hổ chứ gì? Người ta tốt đẹp thế thì mẹ hãy nhận nuôi người ta đi, để mẹ đỡ xấu hổ”. Dương giận dữ chạy vào phòng, đóng “sầm” cửa một cái. “Chỉ biết điểm số, điểm số thôi, mẹ có quan tâm đến con không? Mẹ có biết cảm nhận của con thế nào không? Con ghét mẹ lắm”. Và như vậy, hai mẹ con lại bắt đầu cuộc cãi vã ở hai gian phòng cách biệt.

Những chuyện như vậy thường hay xảy ra ở rất nhiều gia đình, vốn chỉ là một việc bình thường nhưng nói đi nói lại thành ra cãi nhau. Tại sao trẻ lại không nghe lời như vậy? Tại sao nói chuyện với con cái lại tốn sức như vậy? Tại sao con cái lại không hiểu nỗi lòng của cha mẹ? Giống như mẹ Dương, các bà mẹ khác đều tự hỏi mình như vậy. Cách giáo dục gia đình kiểu này, vấn đề tồn tại ở đâu?

Nguyên nhân chính là xuất phát từ góc độ nhìn nhận vấn đề của hai bên, đó là thiếu sự thông cảm và thấu hiểu lẫn nhau. Như vậy rất khó có thể cảm nhận được nội tâm của đối phương, dẫn đến hai bên hiểu nhầm nhau. Điều mẹ Dương muốn là con phải có thành tích học tập cao hơn nữa, còn Dương lúc đó chỉ muốn mẹ khen ngợi và động viên mình; Dương nghĩ rằng mẹ nên vui với việc mình đạt điểm cao mới phải, không hiểu được rằng mẹ so sánh mình với con nhà hàng xóm là hi vọng mình tiến bộ hơn. Do cách nghĩ của hai mẹ con khác nhau, nên không có sự đồng cảm, thống nhất, vì thế mới xảy ra mâu thuẫn.

Cha mẹ muốn nói chuyện được với con, thì việc học cách thay đổi cách suy nghĩ là rất quan trọng, cần đứng ở góc độ của con để suy nghĩ và tìm hiểu nội tâm của con. Tuy nhiên trong cuộc sống, chúng ta không ý thức được tầm quan trọng của việc đứng ở góc độ của con để suy nghĩ, ví dụ như:

(1)

Con: Mẹ ơi, con mệt quá.

Mẹ: Con vừa mới ngủ dậy làm sao mà mệt được.

Con (nói to): Nhưng con mệt mà!

Mẹ (có chút tức giận): Con không mệt, chỉ là ngại ngủ thôi, mau đi thay quần áo đi.

Con: (khóc gào). Không, con mệt mà!

(2)

Con: Mẹ ơi, ở đây nóng quá!

Mẹ: Ở đây lạnh mà, mau khoác áo bông vào.

Con: Không, con nóng lắm.

Mẹ: Mẹ nói rồi, mau mặc áo bông vào.

Con (nói to): Không! Con nóng lắm!

(3)

Con: Chương trình này chán quá!

Mẹ: Không thể nào! Rất hay mà.

Con: Tiết mục đó chán thật mà.

Mẹ: Đừng nói lung tung, nó rất có ý nghĩa giáo dục.

Con: Tiết mục này chẳng ra làm sao cả.

Mẹ (hơi tức): Con không được nói bừa như thế!

Trong cuộc sống, rất nhiều bậc cha mẹ cho rằng mình là người lớn nên có nhiều kinh nghiệm sống hơn con trẻ, vì thế dùng ánh mắt của người lớn nhìn nhận vấn đề, dùng kinh nghiệm sống của mình để đánh giá hành vi của trẻ là đúng hay sai. Bởi vậy giữa cha mẹ và con cái luôn bất đồng quan điểm.

Vì vậy, khi cha mẹ trách mắng con không nghe lời, có nên xem xét đến ý nghĩ của con hay không? Có nên đặt mình vào góc độ của con để suy nghĩ không? Nếu mình là con, mình sẽ làm thế nào? Cha mẹ cần học cách thay đổi góc độ suy nghĩ, tìm hiểu và giáo dục con, để cuộc nói chuyện giữa cha mẹ và con có kết quả tốt đẹp.

Hai cha con đang tranh cãi nhau về một vấn đề nhỏ, không ai chịu nhường ai. Người cha không muốn cãi nhau với con nữa, vì thế mỉm cười nói: “Con trai, con có thể tranh luận với cha, chứng tỏ con đã lớn rồi, con đã có suy nghĩ độc lập, cha rất vui. Con làm như vậy chắc chắn có lí do của mình, nên muốn như thế nào thì con hãy tự quyết định nhé!”. Nghe cha nói như vậy, cậu con trai ngại ngùng nói: “Cha nói rất đúng, con sẽ suy nghĩ kĩ ý kiến của cha ạ”.

Câu chuyện nhỏ trên chính là muốn thể hiện sức mạnh của việc thay đổi góc độ suy nghĩ. Chỉ cần thay đổi cách suy nghĩ, như vậy con trẻ mới mở lòng ra đón nhận cách giáo dục và dạy bảo của cha mẹ.

Thay đổi cách suy nghĩ thực ra rất đơn giản, cha mẹ hãy bỏ đi sự kiêu ngạo, bề trên, đứng ở góc độ của con, hiểu và tôn trọng cách nghĩ của con, kiên nhẫn nói chuyện với con, chúng ta sẽ nhận ra, thế giới nội tâm của trẻ tràn đầy màu sắc. Việc thay đổi góc độ suy nghĩ không chỉ giúp cha mẹ và con cái sống hòa thuận, mà còn bồi dưỡng thói quen suy nghĩ tốt cho con, có lợi cho việc nâng cao tình cảm giữa người thân trong gia đình.

Đương nhiên, việc giáo dục gia đình không có một mô thức nhất định nào, vì mỗi đứa trẻ là một chỉnh thể đặc biệt. Đối với cha mẹ,

nếu chỉ dựa vào kinh nghiệm sống cứng nhắc và những lí luận giáo dục đơn giản thì không thể giải quyết tốt mọi vấn đề.

CHA MẸ CẦN KHOAN DUNG VỚI KHUYẾT ĐIỂM CỦA CON

Trong quá trình trưởng thành, trẻ luôn phạm phải lỗi lầm thế này hoặc thế khác, đó là điều không thể tránh khỏi. Chúng ta giáo dục trẻ, không phải là chỉ nhìn vào lỗi của con, mà cần học cách đứng trên lập trường của con để suy nghĩ, hiểu và tha thứ cho con, từ đó dẫn dắt con nhận thức được lỗi của mình. Như vậy mới có thể giúp trẻ ít phạm lỗi.

Đối với trẻ, sự khoan dung và tha thứ của cha mẹ luôn khiến trẻ tâm phục khẩu phục và để lại ấn tượng sâu đậm hơn mọi sự phê bình và trách phạt. Có thể nói, sự khoan dung của cha mẹ là ngọn đèn soi đường trên con đường trưởng thành của trẻ, dẫn dắt trẻ bước qua bóng tối.

Một đứa trẻ đã viết trong cuốn nhật kí của mình như sau:

Hôm nay, vừa tan học về nhà thì mình nhận được điện thoại của mẹ, mẹ nói mẹ phải làm thêm giờ, rất muộn mới về nhà. Mình rất vui vì mình có thể đến quán điện tử chơi game rồi.

Ngồi chơi game hai tiếng đồng hồ ở quán điện tử rồi về, vậy mà mẹ đã về từ lúc nào rồi, lúc đó mình vô cùng sợ, tim đập thình thịch. Mẹ nghiêm khắc hỏi mình: “Muộn thế này con đi đâu đấy?”.

Mình sợ mẹ phạt nên nói dối: “Con xuống nhà bạn Cường ở tầng dưới để cùng làm thí nghiệm với bạn ấy”.

Mẹ xoa đầu mình, không hỏi gì thêm rồi bảo mình đi làm bài tập. Sau đó, mẹ và bố nói chuyện với nhau mình mới biết, mẹ biết là mình đến quán điện tử, vì trong quán có rất nhiều người hút thuốc lá nên người mình cũng có nhiều mùi thuốc. Mình còn nghe mẹ nói với bố: “Em biết Cường là đứa trẻ ngoan, nhất định con sẽ nhận ra lỗi của mình”.

Từ lúc đó, mình cảm thấy mẹ thật vĩ đại, mình nhất định sẽ không phụ sự mong đợi của mẹ, cố gắng là đứa con ngoan ngoãn.

Trên thực tế, khoan dung không có nghĩa là dung túng, cũng không phải là thiên vị vô nguyên tắc, mà là cha mẹ nắm bắt tâm lí của con, nắm bắt quy luật trưởng thành của con, không phê bình và trách mắng mù quáng lỗi lầm của con, dùng trái tim khoan dung đối xử với con. Nhiều sự việc đã chứng minh, chỉ cần trẻ nhận thức được lỗi của mình, khoan dung sẽ kích thích chí tiến thủ của trẻ hơn cả lời phê bình.

Thông thường, cha mẹ muốn dùng sự “khoan dung” của mình để có được phẩm chất khoan dung của trẻ, như vậy cần chú ý những điểm sau:

1. Khoan dung và không trách phạt lỗi sai của trẻ

Cha mẹ không nên trách mắng, chỉ trích, moi móc, phàn nàn, đe dọa hoặc trừng phạt con trẻ, vì những cách làm này chỉ khiến sự việc càng tồi tệ hơn, khiến trẻ thấy uất hận và có phản ứng chống đối, có những trẻ vì sợ hãi còn mắc chứng bệnh sâu muộn, u uất.

2. Khoan dung không có nghĩa là dung túng, cha mẹ cần dạy dỗ, chỉ bảo những sai lầm của trẻ

Có nhiều khi, trẻ không cẩn thận phạm lỗi, sau khi biết được, vì không khống chế được tâm trạng “thất vọng”, “bất mãn” của mình mà cha mẹ đã có những lời nói và hành động gay gắt. Cách làm này không những khiến trẻ không nhận ra lỗi lầm mà còn càng tự ti hơn. Cách làm đúng đắn là cha mẹ hãy đợi mình và con bình tĩnh trở lại, nói chuyện cùng trẻ, để trẻ nhận ra lỗi của mình, phân tích hành động lần này là sai, sau đó tìm cách sửa chữa.

3. Để trẻ gánh vác một phần trách nhiệm

Cha mẹ cần khoan dung với con, nhưng với trẻ có tính tự giác không cao, cần để chúng gánh vác một phần lỗi lầm do mình gây ra, đó là điều cần thiết. Tuy vậy, cha mẹ cần chú ý nghiên cứu phương pháp, tránh làm tổn thương đến trẻ.

4. Sau khi trẻ phạm lỗi, cha mẹ có thể yêu cầu trẻ bồi thường tổn thất

Ví dụ, khi trẻ phạm một lỗi nào đó, cha mẹ có thể nói với trẻ như sau:

“Con này, bố mẹ thấy con nên làm thế này, con xem có được không?”.

“Con ơi, nếu như bố là con, bố sẽ làm thế này, con thấy như thế nào?”.

Điều cần chú ý là khi trẻ phạm lỗi, cha mẹ không nên chỉ trách mắng trẻ mà nên phê bình mang tính xây dựng, phân tích cho trẻ thấy trong trường hợp đó nên làm gì và không nên làm gì. Cách phê bình này rất có ích, nó không đề cập đến nhân cách của trẻ, mà là chỉ ra cách giải quyết khó khăn như thế nào, giúp trẻ đúc rút kinh nghiệm cho bản thân.

Chỉ khi cha mẹ khoan dung với con, không trách mắng con, thì trẻ mới có cơ hội phát triển ưu điểm, nhìn rõ khuyết điểm của mình, khoan dung với bản thân, chấp nhận bản thân, không sợ bất cứ khó khăn nào.

BUÔNG TAY ĐỂ CON TRỞ NÊN DŨNG CẢM

Trong cuộc sống, rất nhiều cha mẹ lo lắng con mình bị người khác bắt nạt, sợ con phạm lỗi, vì thế luôn làm cho con mọi việc, nghĩ rằng làm như vậy con sẽ lớn lên vui vẻ và thuận lợi. Tuy nhiên, cha mẹ không nghĩ rằng hành động của mình đang áp đặt lên tính cách của trẻ. Điều này có nghĩa là cha mẹ đang trói buộc tay chân và đầu óc của trẻ, tước đi quyền được trải nghiệm của trẻ, khiến trẻ mất đi tính tự lập. Một đứa trẻ thiếu tính tự lập, chỉ là người sống dựa dẫm, ỷ lại, sợ mọi việc, không có chí tiến thủ, trách nhiệm và ý chí trong cuộc sống.

Vì thế, nếu muốn con có đủ sức để trải qua mọi sóng gió cuộc đời để bước đến thành công, thì cha mẹ cần học cách “buông tay”, để trẻ tự đối mặt với khó khăn, thử thách. Chỉ có như vậy,

trẻ mới thoát khỏi tâm lí ỷ lại vào cha mẹ, trở nên dũng cảm và kiên cường.

BUÔNG TAY CHÍNH LÀ MỘT SỰ TÍN NHIỆM

“Mẹ luôn thích sắp đặt mọi việc cho mình: Quần áo nên mặc thế nào, đi chơi đâu, ăn gì, mấy giờ đi ngủ... Tóm lại, việc gì mình làm cũng không đúng, nếu không làm theo yêu cầu của mẹ, mẹ sẽ rất giận”.

Bé Đông 12 tuổi chẳng thể hiểu tại sao mẹ lại thích tự đưa ra quyết định như vậy và tất cả phải làm theo ý của mẹ.

Cha mẹ thích sắp đặt mọi việc cho con trẻ. Ban đầu họ hi vọng thông qua kinh nghiệm của mình dạy dỗ con cái, để trẻ có bước đi đúng đắn. Trong mắt cha mẹ, con luôn nhỏ bé, yếu đuối, cha mẹ dùng mấy chục năm kinh nghiệm sống của mình giúp con bước đi, giảm khó khăn và thất bại trong cuộc sống cho con. Tuy nhiên, đôi khi trẻ muốn được tự mình trải nghiệm cuộc sống và xử lí mọi tình huống của bản thân.

Trẻ luôn muốn thông qua việc tự trải nghiệm để có được kinh nghiệm sống. Cha mẹ nếu cứ một mực yêu cầu trẻ làm theo ý của mình, tước đi kinh nghiệm sống của trẻ, điều này không những không giúp ích cho trẻ, trái lại còn gây ra tâm lí chống đối. Nghiêm trọng hơn là vì cha mẹ không chịu “buông tay” khiến trẻ mất đi năng lực vốn có.

Thực ra, năng lực cần được bồi dưỡng qua thực tế và cần có cơ hội rèn luyện. Nếu hàng ngày, tất cả mọi việc của trẻ đều được cha mẹ giải quyết, làm hộ, thậm chí can thiệp, trẻ còn đâu niềm tin và dũng khí để làm việc của mình nữa? Chúng ta cần biết rằng, trẻ cũng là một con người độc lập và có suy nghĩ riêng, chúng cần sống trong môi trường khoan dung mới có thể trưởng thành lành mạnh. Can thiệp quá nhiều chỉ làm trẻ mất đi bản thân mình, mất đi tính cách tự lập và tâm lí lành mạnh, điều này không có lợi cho sự phát triển và trưởng thành của trẻ.

Ngoài ra, quá can thiệp vào cuộc sống của trẻ còn tạo ra tâm lí chống đối, gây ra mâu thuẫn với cha mẹ, thậm chí ẩn chứa tai họa cho xã hội và gia đình. Câu chuyện sau đây cho chúng ta thấy điều đó.

Vũ là học sinh lớp ba, từ nhỏ cậu đã là một cậu bé hiểu chuyện, tính cách ôn hòa, hay giúp đỡ mọi người. Vào những ngày cuối tuần, cậu thường chủ động đến nhà ông bà nội chơi và giúp đỡ ông bà.

Nhưng sau khi lên cấp II, quan hệ giữa Vũ và bố mẹ, đặc biệt là mẹ ngày càng căng thẳng, hai mẹ con thường cãi nhau vì những chuyện rất nhỏ. Có lần cãi nhau to, Vũ còn bỏ nhà đi, hai ba ngày mới trở về nhà. Rốt cuộc là tại sao chứ? Mẹ Vũ vô cùng lo lắng, vì thế dẫn Vũ đến gặp bác sĩ tâm lí.

Bác sĩ tâm lí sau một hồi nói chuyện với cậu mới biết, hóa ra, mẹ Vũ là một người rất thích can thiệp vào chuyện của người khác, mẹ thường xuyên hỏi Vũ đang chơi với ai, gọi điện thoại cho ai, thậm chí lúc Vũ làm bài tập mẹ cũng không yên tâm, còn mấy lần đi xem trộm con đang làm gì..., Vũ rất phản cảm với điều này, vì thế mới xảy ra mâu thuẫn.

Để bày tỏ sự bất mãn của mình, Vũ trốn học, bỏ nhà đi để chộc tức bố mẹ!

Tình trạng của Vũ chính là do cha mẹ quá can thiệp vào cuộc sống của cậu. Ở độ tuổi dậy thì, đa số trẻ đều có tình trạng như vậy, “ý thức bản thân” dần dần mạnh hơn, một mặt trẻ khao khát được yêu thương chăm sóc, mặt khác trẻ không hi vọng cha mẹ can thiệp quá nhiều vào cuộc sống của mình. Vì thế, đối với sự can thiệp, phê bình, trách mắng của cha mẹ, trẻ đều tỏ ra chống đối mạnh mẽ, cố ý làm ngược lại những gì cha mẹ nói.

Vậy cách làm đúng đắn với trẻ là gì? Chuyên gia cho rằng: Hãy để trẻ tin tưởng bản thân mình, có trách nhiệm với bản thân và xã hội. Cha mẹ nên buông tay cho trẻ cơ hội tự trải nghiệm cuộc sống, hướng dẫn trẻ tự nhận thức xã hội, tìm hiểu cuộc sống, trải nghiệm những khó khăn thất bại, chỉ có như vậy, trẻ mới vượt qua mọi khó khăn, trở nên dũng cảm, kiên cường!

CHO TRẺ NGỦ RIÊNG LÀ BẮT ĐẦU BỒI DƯỠNG SỰ MẠNH DẠN CHO TRẺ

Chuyên gia tâm lí trẻ em cho rằng, để trẻ ngủ riêng không chỉ là bảo đảm vệ sinh, mà còn có tác dụng lớn đối với việc bồi dưỡng nhân cách toàn diện và tính cách độc lập cho trẻ. Một đứa trẻ từ nhỏ có thói quen ngủ riêng sẽ có ý thức độc lập rất cao và có ý chí kiên cường để đối mặt với “bóng tối”. Tuy nhiên, trong cuộc sống hàng ngày, chúng ta thường nghe thấy các bậc cha mẹ buồn phiền về việc để trẻ ngủ riêng.

Bé Đông nhà tôi năm nay 9 tuổi rồi, nhưng cháu vẫn không dám ngủ một mình, mỗi tối đều muốn nằm ngủ cùng bố mẹ.

Chúng tôi thấy con đã lớn rồi, cứ ngủ chung với bố mẹ cũng không phải là việc hay, vì thế sắp xếp cho cháu một phòng nhỏ, cỗ vũ cháu ngủ một mình. Nhưng Đông không dám đi ngủ một mình, luôn sợ hãi và không ngủ được. Thấy con nhát như vậy, tôi biết làm thế nào bây giờ?

.....

Tại sao một số đứa trẻ lại nhút nhát không dám ngủ một mình, ban đêm không dám đi vệ sinh? Chuyên gia phân tích cho rằng, nguyên nhân dẫn đến việc trẻ không dám ngủ một mình và đi vệ sinh có một vài điểm sau:

(1) Khi trẻ còn nhỏ, một số cha mẹ vì lo con ngủ hay đạp chăn ra ngoài, tè dầm buổi tối, vì muốn chăm sóc con tốt hơn nên luôn để con ngủ chung giường với mình.

(2) Trẻ nhỏ thích làm nũng, dù đến độ tuổi ngủ riêng nhưng chúng nhất định không chịu xa rời bố mẹ. Không còn cách nào khác, cha mẹ đành phải ngủ chung giường với con, đến khi con 9, 10 tuổi, thậm chí mười mấy tuổi vẫn còn ngủ chung với bố mẹ, cha mẹ thì cứ mặc kệ, dần dần trẻ hình thành tâm lí ỷ lại. Trẻ luôn cho rằng ngủ cùng bố mẹ sẽ có cảm giác an toàn, ngủ sẽ ngon hơn. Khi ngủ một mình sẽ có tâm trạng lo lắng, bất an và khó có thể ngủ ngon được.

(3) Trẻ có tính nhút nhát thiên bẩm, trí tưởng tượng lại phong phú, chỉ cần một chút động tĩnh nhỏ là chúng lại tưởng tượng ra mọi thứ. Những đứa trẻ như vậy nếu nghe một vài câu chuyện ma hoặc liên tưởng đến một vài sự việc đáng sợ là không dám ngủ một mình.

Tóm lại, có rất nhiều nguyên nhân khiến trẻ nhút nhát, không dám ngủ một mình, cha mẹ không nên chỉ trách con nhút nhát, mà nên tìm hiểu nguyên nhân rồi bồi dưỡng dũng khí để con dám ngủ một mình, như vậy mới có thể rèn luyện được tính dũng cảm của con.

Vậy, cha mẹ nên làm thế nào mới có thể bồi dưỡng ý thức và dũng khí ngủ một mình của con? Chuyên gia tâm lí cho rằng rèn luyện trẻ mạnh dạn ngủ một mình và ý thức độc lập cần trải qua hai thách thức, thứ nhất là tâm lí ỷ lại vào bố mẹ và thứ hai là nỗi sợ hãi tâm lí. Làm thế nào đối phó với hai loại thách thức này, có thể tham khảo các cách sau:

1. Giảng giải đạo lí và làm công tác tư tưởng cho trẻ

Đầu tiên, cần để trẻ hiểu rằng, ngủ một mình là tiêu chí của người trưởng thành, “người lớn” thì không thể ngủ cùng với bố mẹ. Ngoài ra, cha mẹ cũng nên nói với trẻ, cha mẹ làm như vậy không phải là không còn yêu con nữa mà tin tưởng con là một đứa trẻ dũng cảm và có tính độc lập cao. Điều này giúp tâm lí trẻ chiến thắng sự ỷ lại vào bố mẹ, dần dần trở nên tự lập. Điều cần chú ý là, khi trẻ ngủ, cha mẹ nên quan tâm chú ý đến trẻ, nửa đêm giúp trẻ đắp lại chăn, nếu trẻ có yêu cầu gì thì cần có mặt kịp thời... Như vậy trẻ sẽ cảm nhận được tình yêu thương và sự quan tâm của cha mẹ, khắc phục tâm lí sợ hãi, cô độc.

2. Sắp xếp phòng ngủ theo sở thích của trẻ

Cha mẹ có thể phát huy trí tưởng tượng và tính chủ động của trẻ, cùng trẻ bố trí phòng ngủ hoặc chiếc giường theo yêu cầu của trẻ, cố gắng đáp ứng nguyện vọng của trẻ. Như vậy trẻ sẽ cảm thấy mình đã lớn, có không gian riêng. Điều này đáp ứng được nhu cầu độc lập về tâm lí của trẻ, đồng thời tạo môi trường ngủ riêng cho trẻ.

3. Giúp trẻ có tâm trạng vui vẻ khi đi ngủ

Khi cha mẹ cho trẻ ngủ riêng, cần tạo cho trẻ tâm trạng vui vẻ, đặc biệt là trước giờ đi ngủ, có thể kể truyện cười hoặc truyện cổ tích cho trẻ, cũng có thể bật nhạc êm ái, du dương, không nên kể truyện ma quái hoặc bật nhạc có tiết tấu nhanh, sôi động.

4. Tìm cho trẻ một vật để ôm

Nếu trẻ cần, cha mẹ nên đưa trẻ một vật để ôm, ví dụ đưa cho trẻ gối của mẹ để trẻ ôm, hoặc ôm búp bê đi ngủ. Dần dần, khi trẻ quen

ngủ một mình, cha mẹ có thể bỏ vật này ra.

5. Cho trẻ cảm giác an toàn

Trong quá trình trẻ ngủ riêng, cần cho trẻ cảm giác an toàn. Cha mẹ cần chú ý giữ lời hứa với trẻ, kịp thời giúp đỡ và bảo vệ trẻ. Ví dụ khi trẻ ngủ riêng một giường và một phòng, cha mẹ có thể mở cửa phòng trẻ và cửa phòng mình, để hai phòng thông nhau, như vậy trẻ sẽ có cảm giác mình vẫn ngủ cùng phòng với cha mẹ, chỉ ngủ khác giường mà thôi.

6. Để trẻ dần thích nghi với việc ngủ một mình

Đầu tiên để trẻ ngủ khác giường, sau đó mới cho trẻ ngủ khác phòng, để trẻ dần dần thích nghi. Khi cần thiết có thể để trẻ ôm gấu bông đi ngủ. Khi trẻ ngủ, có thể kể chuyện hoặc vỗ lưng trẻ, cho trẻ cảm giác an toàn và yên tĩnh khi ngủ. Có cha mẹ sau khi để trẻ ngủ riêng, thấy trẻ khóc gào, thấy sốt ruột và lại để trẻ ngủ cùng. Việc ngủ riêng của trẻ không thể thuận lợi chỉ trong một đêm, mà cần kiên trì khắc phục nhiều ngày. Chỉ cần cha mẹ quyết tâm thì có thể rèn thói quen tốt này cho trẻ.

7. Đáp ứng nhu cầu tình cảm của trẻ

Trong lúc trẻ đang gắn bó với mẹ, ví dụ trước khi đi ngủ, khi bị ốm, lúc mệt mỏi, cố gắng đáp ứng nhu cầu tình cảm thân thiết với trẻ, đồng thời dạy trẻ một vài phương pháp để tự thích nghi, ví dụ trước khi đi ngủ nói với trẻ rằng khi nằm trên giường, trẻ có thể nghĩ xem hôm nay mình làm được những việc gì, để trẻ dần dần chìm vào giấc ngủ.

8. Khen ngợi đúng lúc

Khi trẻ có biểu hiện dũng cảm ngủ một mình, cha mẹ cần kịp thời khẳng định và khen ngợi. Khi trẻ ngủ một mình và cảm thấy thoải mái, cha mẹ nên cổ vũ hành động đó của trẻ, cũng có thể ở bên cạnh trẻ trước khi trẻ ngủ, sau khi trẻ ngủ ngon có thể trở về giường mình.

Tóm lại, ý thức độc lập và dũng khí ngủ một mình của trẻ cần được rèn luyện và bồi dưỡng từ nhỏ. Cha mẹ cần có ý thức bồi dưỡng dũng khí này cho trẻ, để trẻ dần dần xóa bỏ tâm lý ỷ lại vào cha mẹ, trở nên dũng cảm, kiên cường và độc lập hơn.

TỪ BỎ THÓI Ỡ LẠI GIÚP TRẺ TRỞ NÊN DỮNG CẢM

Đứng trước hoàn cảnh khó khăn, mỗi đứa trẻ đều muốn học cách dũng cảm vượt qua số phận của mình, không muốn dựa dẫm vào người khác. Chỉ có trẻ tự lập, mới có thể chiến thắng nỗi sợ hãi, có được trải nghiệm cuộc sống của riêng mình. Cách “giúp đỡ” của cha mẹ chỉ khiến trẻ mất đi khả năng tồn tại và dũng cảm đối diện với khó khăn. Trên thực tế, muốn bồi dưỡng cho con tính dũng cảm, kiên cường, cha mẹ cần xóa bỏ sự ỷ lại của trẻ.

Một lần, anh Vương dẫn con trai đến bệnh viện nhỏ rãng. Con trai anh tính tình nhút nhát, rất sợ nhỏ rãng.

Anh Vương nói với con: “Đừng sợ, bố sẽ luôn ở bên cạnh con mà”. Ai ngờ khi vào phòng nhỏ rãng, con trai anh cứ nắm chặt tay anh không buông, khóc gào không để bác sĩ nhỏ, bác sĩ cầm dụng cụ nhỏ rãng, đứng bên cạnh thờ dài. Anh Vương đứng bên cạnh dỗ con: “Đừng sợ, không đau đâu mà”, nhưng con trai anh vẫn kêu gào thảm thiết.

Lúc đó, có một bác sĩ bước đến nói với anh Vương: “Mời anh đi ra, anh hãy đợi bên ngoài đi!”. Anh Vương hỏi: “Tại sao phải như vậy ạ?”.

Vị bác sĩ cười nói; “Anh ra ngoài thì sẽ biết thôi mà!”.

Anh Vương nói: “Vậy được ạ!”.

Nhưng cậu bé khóc lóc nói: “Bố ơi, đừng đi, con sợ lắm...”.

Anh Vương đợi bên ngoài nhấp nhòm không yên, một lát sau thì cậu bé bình tĩnh bước ra. Anh Vương vội hỏi: “Con trai, con có đau không? Con có khóc không?”.

Cậu bé nói: “Có một chút, nhưng con không khóc tí nào!”.

Anh Vương lại hỏi: “Nếu bố ở đó, con có khóc không?”.

Cậu bé cười và nói: “Con nghĩ là con sẽ khóc!”.

Mang theo thắc mắc, anh Vương đi gặp vị bác sĩ nọ, bác sĩ nói: “Anh có biết lúc đó vì sao tôi bảo anh ra ngoài không? Anh ở bên cạnh đứa trẻ, nó cảm thấy ỷ lại, sẽ làm nũng và bướng bỉnh. Tôi bảo anh rời khỏi con anh, để cậu bé tự đối mặt với cơn

đau và khó khăn. Cậu bé không còn chỗ dựa dẫm, tự nhiên sẽ không còn nghĩ viễn vông, dùng ý chí và nghị lực của mình để chiến thắng nỗi sợ hãi và cơn đau”. Anh Vương đột nhiên nhận ra mọi điều, liền nói: “Hóa ra là như vậy, cuối cùng thì tôi đã có cách thay đổi tính nhút nhát của thằng bé rồi!”.

Lời của vị bác sĩ trong câu chuyện trên hàm chứa triết lí sâu xa. Những đứa trẻ nhút nhát luôn ỷ lại vào cha mẹ còn có những biểu hiện khác như: sợ sệt, nhút nhát, gặp chuyện gì cũng bỏ cuộc, không có chủ kiến, luôn cần sự giúp đỡ của người khác, nghe theo sự sắp xếp của người khác, không có tinh thần phản kháng, không có chí tiến thủ, sợ khó khăn, không chịu được thất bại, khả năng giao tiếp kém, sống khép mình...

Trẻ quá dựa dẫm vào cha mẹ sẽ hình thành thói quen sống thiếu cảm giác an toàn, giữ khoảng cách với mọi người, không có khả năng phán đoán, không có khả năng phát triển và đối phó với sự việc, càng không có khả năng sáng tạo.

Vì thế, nếu hi vọng con mình có thể trưởng thành thực sự, có được thành tích tốt sau này, thì các bậc cha mẹ cần xóa bỏ sự ỷ lại của con, để con tự bước đi. Cha mẹ cần thực hiện những bước sau:

1. Giúp con thoát khỏi tâm lí ỷ lại

Khi phát hiện con có tính ỷ lại, cha mẹ cần kịp thời sửa chữa và uốn nắn. Trước tiên cần tìm hiểu nguyên nhân hình thành tâm lí ỷ lại của trẻ, trên cơ sở đó áp dụng những biện pháp đúng đắn.

Ví dụ, có rất nhiều bậc cha mẹ mệt mỏi với việc gọi con thức dậy vào mỗi sáng, gọi con hết lần này đến lần khác nhưng con vẫn không dậy, khi bị muộn học thì con lại trách cha mẹ không gọi mình. Nhiều phụ huynh rất bực mình về chuyện này.

Vương là cậu bé có tính ỷ lại. Mẹ muốn thay đổi tật xấu của cậu, không muốn cậu ỷ lại vào mẹ nữa. Vì thế, mẹ đã chỉ chuẩn bị chu đáo cho việc để cậu tự đến trường. Mẹ dẫn Vương đi đến trường bằng những con đường an toàn và sạch sẽ. Bất cứ khi nào cùng con đi ra ngoài, mẹ còn giảng giải một số kiến thức luật giao thông cho Vương biết.

Kế hoạch thực hiện suôn sẻ hơn nửa tháng, sau đó mẹ tìm cơ hội nói chuyện với Vương. “Đi học là việc của con, trước khi đi

ngủ con nên đặt đồng hồ báo thức, buổi sáng tự thức dậy, sẽ không có ai gọi con nữa đâu, nếu sau này dậy muộn thì đó là lỗi của con”.

Ngày hôm sau, đồng hồ vừa kêu, Vương lập tức thức dậy và không còn tính lười biếng, ỷ lại vào mẹ nữa.

Với những đứa trẻ có tính ỷ lại giống Vương, nếu cha mẹ không bình tĩnh, mà chỉ biết thúc giục, phê bình thì trẻ càng lè mề, lười biếng, đủng đỉnh. Khi yêu cầu trẻ gánh vác hậu quả của mình, trẻ sẽ ý thức được rằng, thức dậy đi học là việc của mình. Vì không có ai để ỷ lại nữa, trẻ sẽ khắc phục tâm lí này.

2. Cha mẹ cổ vũ trẻ tự tìm cơ hội rèn luyện tính tự lập

Cha mẹ cổ vũ trẻ tích cực tham gia các hoạt động của nhà trường, hoạt động xã hội. Trong các hoạt động đó, trẻ sẽ có trách nhiệm nhiều hơn, bản thân sẽ có cơ hội độc lập xử lí vấn đề và tự có chủ kiến, biện pháp riêng của mình. Cổ vũ trẻ dũng cảm bước lên phía trước, tự hoàn thành một số việc, tăng cường sự tự tin cho bản thân. Khi trẻ gặp thất bại, khó khăn, cha mẹ nên giúp đỡ, thấu hiểu và phân tích nguyên nhân thất bại cho trẻ, nghiên cứu các biện pháp giải quyết vấn đề.

3. Để trẻ tự quyết định

Để trẻ có quyền quyết định là điều quan trọng để phát triển cá tính tự lập của trẻ, vì vậy chúng ta cần bồi dưỡng cho trẻ khả năng tự quyết định. Việc của trẻ nên để trẻ tự suy nghĩ, tự quyết định. Đồ chơi đặt ở đâu? Góc trò chơi nên bố trí ở chỗ nào? Chơi với ai? Chơi cái gì?... Những chuyện như vậy của trẻ, cha mẹ không nên đưa ra quyết định, hãy để trẻ tự quyết. Cha mẹ có thể giúp trẻ phân tích, hướng dẫn trẻ quyết định, nhưng không nên can thiệp, càng không nên ôm đồm làm giúp trẻ mọi việc.

4. Để trẻ phụ trách những việc mình làm

Để trẻ phụ trách việc mình làm là điều hơi khó khăn với trẻ chưa có ý thức rõ ràng về bản thân mình, nhưng ý thức này cần bồi dưỡng dần dần trong cuộc sống, giúp trẻ hình thành thói quen tốt sau này.

Chủ yếu có những cách sau:

(1) Mỗi lần cha mẹ cho trẻ ra ngoài chơi, hãy để trẻ nghĩ xem nên mang cái gì, qua vài lần nhắc nhở, trẻ sẽ chủ động biết mang mũ

hoặc áo khoác ngoài.

(2) Sau khi trẻ đã biết cách biểu đạt suy nghĩ, có thể để trẻ sắp xếp lịch trình của ngày hôm đó và quyết định cần chuẩn bị những thứ gì... Cha mẹ có thể giúp trẻ phân tích rõ điểm lợi và điểm hại nếu mang không đủ đồ.

(3) Sau khi đi ra ngoài, nếu trẻ phát hiện mình quên mang theo đồ chơi hoặc đồ dùng nào đó mà tức giận hoặc nổi cáu, cha mẹ không nên ôm đồm, chịu trách nhiệm, hãy để trẻ biết rằng muốn làm tốt một việc nào đó thì cần có sự chuẩn bị và sắp xếp chu đáo, hình thành thói quen làm việc có trách nhiệm .

(4) Cha mẹ cần thường xuyên nhắc nhở trẻ: Việc mình mình làm, việc mình mình phụ trách. Dần dần, trẻ sẽ có thói quen “phụ trách” các việc.

5. Cha mẹ cần cổ vũ trẻ đọc nhiều sách

Cha mẹ hãy kể cho trẻ nghe các câu chuyện về những nhân vật anh hùng, nhân vật có ý chí kiên cường, kích thích lí tưởng ở trẻ. Đồng thời cổ vũ trẻ tiếp xúc với nhiều bạn, học hỏi những điểm tốt của các bạn. Vì các bạn cùng lứa tuổi có ảnh hưởng rất lớn đến trẻ, tấm gương của bạn bè giúp ích cho trẻ rất nhiều.

Tóm lại, có rất nhiều cách khắc phục tâm lí ỷ lại của trẻ, cha mẹ có thể kết hợp đặc điểm của trẻ, căn cứ vào tình hình thực tế, chọn phương pháp thích hợp, dần dần, tâm lí ỷ lại của trẻ sẽ ít đi, trẻ sẽ tự động xóa bỏ tính ỷ lại và trở lên dũng cảm, độc lập.

CHO TRẺ KHÔNG GIAN TỰ DO

CẢNH 1:

Vũ đang phàn nàn với bạn ngồi cùng bàn: “Mẹ mình đúng thật là chẳng ra sao cả, ngày nào mình đi học về mẹ cũng tra hỏi: “Hôm nay con đi về với ai? Đừng có đi gần bọn con gái quá, dễ phân tâm lắm”. Cậu thấy mẹ mình có vấn đề gì không? Trên đời này ngoài con trai ra thì là con gái, làm sao mình không đi gần con gái được chứ?”.

Người bạn cùng bàn nghe xong, cười nói: “Cậu đừng nói nữa, bố tớ mới càng nghiêm trọng cơ. Có lần tớ gọi điện thoại, phát hiện bố ở phòng khách nghe trộm điện thoại của tớ! Đúng là chẳng còn gì để nói nữa!”.

.....

Trong cuộc sống, chúng ta rất dễ bắt gặp những tình huống như vậy. Nhiều lúc cha mẹ cho rằng con mình còn nhỏ, coi con là một thứ thuộc về bản thân, lúc nào cũng không yên tâm về con, quá can thiệp và chi phối vào cuộc sống của con. Điều này khiến trẻ trở nên bần khổ, không biết nên làm thế nào, thậm chí có thể khiến trẻ có tâm lí chống đối, tạo phản, không có lợi cho sự trưởng thành của trẻ.

Trên thực tế, bất cứ sự vật nào cũng đều có quy luật phát triển riêng, sự phát triển của trẻ phụ thuộc vào bản thân chúng, chứ không phải do cha mẹ quyết định. Điều cha mẹ nên làm là cho con có khoảng không gian tự do, để trẻ dũng cảm phát huy, như vậy mới có thể bồi dưỡng trẻ có tính tự lập, dũng cảm, có tinh thần trách nhiệm.

Vậy cha mẹ nên làm thế nào để tạo cho trẻ không gian tự do, độc lập đích thực? Có thể tham khảo các biện pháp dưới đây:

1. Cho trẻ không gian tự do

Bố trí cho trẻ một căn phòng nhỏ, trẻ có thể làm việc mình muốn mà không bị người khác quấy rầy.

Đương nhiên, trẻ cũng cần có trách nhiệm với không gian riêng ấy, ví dụ như dọn dẹp phòng, sắp xếp đồ đạc gọn gàng sạch sẽ. Ngoài ra, nên để trẻ tự quyết định bày đồ đạc gì trong phòng. Điều này sẽ giúp xây dựng tinh thần trách nhiệm cho trẻ, để trẻ biết yêu quý căn phòng nhỏ của mình.

2. Cho trẻ thời gian tự do

Người có nhân cách lành mạnh chính là người tự do, và tự do chủ yếu thể hiện ở hành động người đó có thể tự chọn lựa và làm theo ý mình. Cảm giác tự do này không tự nhiên mà có, đại đa số trẻ nhỏ được trải nghiệm cảm giác này khi còn nhỏ.

Tự do sắp xếp thời gian, có nghĩa là trẻ có cơ hội chứng tỏ mình có phương pháp sáng tạo. Tước đi thời gian tự do của trẻ, trên thực tế là tước đi cơ hội trưởng thành và phát triển của trẻ.

Có một người cha rất thông minh, khi con trai còn nhỏ, ngày nào ông cũng cho con có thời gian tự sắp xếp việc của mình. Có lúc con chơi, có lúc đọc sách mình ưa thích, có lúc vẽ tranh, đương nhiên cứ làm việc nọ bỏ việc kia như vậy nên con chẳng làm việc gì tốt cả. Nhưng dần dần, đứa trẻ đã biết trân trọng thời gian, học cách làm việc có kế hoạch. Điều này có hiệu quả hơn việc cha mẹ yêu cầu trẻ làm việc gì đó trong thời gian quy định.

Thực tế cho thấy: Những đứa trẻ có thời gian tự do sắp xếp mọi việc sẽ càng tự tin và đạt thành tích cao hơn. Vì thế, cha mẹ nên thay đổi quan niệm của mình, cho trẻ thời gian tự sắp xếp, giúp trẻ dùng thời gian đó một cách hiệu quả, để chúng phát hiện ra những điều thú vị trong cuộc sống, thể hiện tài năng của mình và sẽ trưởng thành mạnh khỏe, tự nhiên.

3. Dạy dỗ trẻ một cách thích hợp

Cha mẹ cần dạy dỗ con cái một cách thích hợp, không nên ôm đồm làm hết mọi việc, cần cho trẻ cơ hội để trẻ tự hoạt động. Điều này không chỉ giúp trẻ có kinh nghiệm sống mà điều quan trọng là trẻ được quan sát, trải nghiệm, phát hiện và học hỏi được nhiều điều bổ ích.

Không nên quá khắt khe với trẻ, cũng không nên buông lỏng trẻ, cần rèn luyện trẻ một cách thích hợp, dạy trẻ một vài kĩ năng và kiến thức, cổ vũ trẻ nhiều hơn.

4. Cổ vũ trẻ tích cực học tập, tìm tòi

Cha mẹ cần chú ý giữ gìn hứng thú cho trẻ, dạy trẻ một số kinh nghiệm sống, khi trẻ đã nắm bắt được cần chú ý tăng cường và kịp thời khen ngợi trẻ.

5. Để trẻ biết cách giao tiếp độc lập

Trẻ thuộc về bản thân chúng, cũng thuộc về xã hội, trong tương lai, trẻ cần đối diện với xã hội. Vì thế, cha mẹ cần tạo cơ hội cho trẻ tiếp xúc với mọi người xung quanh, bồi dưỡng khả năng giao tiếp cho trẻ.

Ví dụ, dẫn trẻ đến siêu thị mua đồ, để trẻ tự chọn hàng; hoặc bảo trẻ đến cửa hàng nhỏ gần nhà mua đồ. Ngoài ra, cũng cần để trẻ học cách nghe điện thoại, nói chuyện với mọi người qua điện thoại. Như vậy không chỉ nâng cao khả năng giao tiếp của trẻ, mà còn bồi dưỡng khả năng biểu đạt ngôn ngữ, có lợi cho sự phát triển của trẻ.

6. Tôn trọng sở thích của trẻ

Cha mẹ không nên áp đặt sở thích của mình lên con trẻ, không nên quá nuông chiều hoặc quá nghiêm khắc với con, quản lí có mức độ sẽ dần phát hiện ra khả năng tự quản lí bản thân trẻ. Tuy nhiên, cha mẹ không nên kì vọng vào con quá cao, tránh để trẻ chịu áp lực nặng nề. Vì trẻ không phải là vật thay thế thực hiện nguyện vọng của cha mẹ, nên cha mẹ cần cho trẻ sự tự do phát triển sở thích của mình, giúp trẻ bồi dưỡng sở thích lành mạnh.

7. Cho phép trẻ đưa ra một số quyết định và để trẻ tính toán kết quả

Cho dù trẻ 2 tuổi, 5 tuổi hay 10 tuổi, hãy để chúng nghĩ rằng cha mẹ luôn tôn trọng trẻ, cho phép trẻ có quyết định riêng, nếu trẻ không thể tự đưa ra quyết định, sau này sẽ ảnh hưởng đến sự trưởng thành của trẻ. Quyết định của trẻ có hiệu quả như thế nào thì trẻ có cảm giác thành công như thế. Ngược lại, nếu quyết định ấy mang lại kết quả không tốt, trẻ cần chấp nhận hậu quả và biết lần sau nên làm thế nào.

Nếu để một đứa trẻ có tính cách mạnh mẽ, tự đưa ra quyết định của mình, có lẽ cha mẹ sẽ đỡ vất vả hơn. Vì nhu cầu về phương diện này của trẻ khá mãnh liệt, khi đã đưa ra một quyết định nào đó, trẻ sẽ nhanh chóng “thực hiện”, học cách nắm bắt cuộc sống của mình. Vì thế, cha mẹ cần cố gắng tránh để trẻ đưa ra quyết định về vấn đề đúng sai, chỉ nên để trẻ quyết định trong một phạm vi nhất định, ví dụ:

- Màu sắc và kiểu dáng quần áo.
- Những thực phẩm khi đi dã ngoại.
- Tiêu tiền lẻ thế nào.
- Các hoạt động trẻ muốn tham gia.
- Chọn lựa đồ chơi.
- Cách sắp xếp và bài trí phòng của trẻ.

Đương nhiên, trẻ cũng có thể thất bại, nhưng cần làm công tác chuẩn bị tâm lí tốt. Lúc này trẻ không cần một người thích khuyên giải, mà cần một người chấp nhận thất bại cùng và quan tâm đến trẻ. Cha mẹ có thể dạy trẻ làm thế nào để đưa ra quyết định tốt nhất, nhờ

đó giúp trẻ nâng cao khả năng quyết định ở một số việc quan trọng. Cần dẫn dắt trẻ: quan sát tỉ mỉ những khả năng có thể chọn lựa; liệt kê kết quả đúng sai của từng việc, hạ quyết tâm, sau đó quyết định và đánh giá.

8. Tôn trọng quyền riêng tư của trẻ, cho phép trẻ có bí mật riêng

Nhiều cha mẹ luôn lấy danh nghĩa “bảo vệ con”, “mẹ làm như vậy là muốn tốt cho con” để lục tung đồ đạc riêng tư của trẻ, đọc trộm nhật kí, tin nhắn, thư từ, nghe trộm điện thoại của trẻ... Hành vi giám sát này khiến trẻ vô cùng thất vọng, chán nản. Đối với trẻ, việc làm này của cha mẹ chính là cách thể hiện sự không tin tưởng và tôn trọng con, nghiêm trọng hơn còn gây ra mâu thuẫn giữa con trẻ với cha mẹ, hình thành khoảng cách giữa hai thế hệ. Vì thế, nên cho trẻ không gian độc lập, tôn trọng và bảo vệ quyền riêng tư của con.

ĐỂ TRẺ TỰ LÀM VIỆC CỦA MÌNH

Chỉ có tự lập, trẻ mới có thể trở nên mạnh mẽ, mới có được thành công trong cuộc sống sau này. “I can do it” là câu mà trẻ em Mỹ thường nói. Đối với người Mỹ, thay con cái làm những việc mà trẻ có thể làm được chính là tước đi khả năng của trẻ, làm tổn thương đến tính tích cực của trẻ.

Nhà giáo dục người Trung Quốc, Trần Hạc Cầm đã từng nói: “Những gì mà con bạn làm được, hãy để cho chúng làm. Những gì mà con bạn có thể nghĩ được, hãy để cho chúng nghĩ”. Đương nhiên, cha mẹ cần tạo cơ hội cho trẻ tự lập. Tuy nhiên, trong cuộc sống, hiện tượng cha mẹ làm thay con tất cả mọi việc rất phổ biến.

VÍ DỤ:

Một vài gia đình những người bạn thân rủ nhau đi dã ngoại. Bé Lệ 5 tuổi đang ngồi trên đùi mẹ, còn một số bạn trẻ khác đang chơi trò chơi vui vẻ. Mẹ có nói thế nào, Lệ vẫn không muốn chơi đùa với các bạn khác. Lúc đó, có một chị nhiệt tình đến mời Lệ ra chơi, nhưng Lệ vẫn nắm chặt lấy tay mẹ... Mẹ Lệ đành phải ngại ngùng nói: “Xin lỗi cháu, Lệ nhà cô là như vậy

đấy, luôn dựa dẫm vào mẹ, sợ người lạ mà!”. Nói xong, người mẹ quay sang véo yêu vào mũi con và nói: “Con bé này, cứ bám mẹ như vậy, sau này lớn thì làm thế nào?”.

.....

Trong cuộc sống, chúng ta gặp rất nhiều tình huống như vậy, cha mẹ đã bao giờ hỏi bản thân mình, cách che chở, yêu thương con cái như vậy có tước đi quyền lợi trẻ được làm việc của mình hay không? Có phải vì lo lắng con làm không tốt nên đã thay con làm tất cả mọi chuyện hay không? Nếu câu trả lời của bạn là “yes”, bạn không nên tiếp tục có những hành động như vậy nữa. Vì ôm đồm hết mọi việc cho con sẽ khiến con bạn càng ngày trở thành người dựa dẫm, lười biếng, không có dũng khí.

Vì thế, bồi dưỡng ý thức tự lập cho trẻ từ nhỏ, mới có thể giúp trẻ thoát khỏi tâm lí ỷ lại, tin tưởng vào bản thân. Một đứa trẻ tự tin sẽ không bỏ cuộc trước khó khăn, thất bại. Trong cuộc sống, cha mẹ có thể căn cứ vào tình hình thực tế của con, bồi dưỡng ý thức tự lập cho con. Dưới đây là một vài kiến nghị của chuyên gia:

1. Tôn trọng và bồi dưỡng ý thức tự lập cho trẻ

Trẻ một tuổi đã bắt đầu có ý thức tự lập, việc gì con cũng muốn “tự làm”: tự cầm thìa xúc ăn, tự trèo lên ghế... Khi lớn dần lên, trẻ không chỉ muốn tự cởi quần áo, rửa mặt rửa tay, mà còn muốn tự giặt khăn tay, giặt tất, tự sửa chữa hoặc lắp ghép một số đồ chơi, thậm chí muốn tự đi mua đồ. Đối với ý thức tự lập đang dần lớn lên của trẻ, cha mẹ cần tôn trọng, ủng hộ và cổ vũ: “Con chỉ cần học tập nghiêm túc là có thể làm được!”, không nên nói “Con còn nhỏ, không làm được đâu”.

2. Để trẻ tự mặc quần áo

Thực tế cho thấy, để trẻ trước 3-4 tuổi biết cách cởi và mặc quần áo là rất khó, cần được cha mẹ kiên nhẫn bồi dưỡng từ nhỏ.

Nghiên cứu đã chứng minh, trẻ khoảng 2 tuổi đã có ý thức mặc và cởi quần áo. Lúc này mặc dù thời gian mặc và cởi quần áo lâu, có thể không làm đúng ý cha mẹ, nhưng cha mẹ không nên cảm thấy chán nản, mà nên cổ vũ trẻ. Đương nhiên, lúc này, cha mẹ nên kịp thời ở bên dạy trẻ cởi và mặc quần áo đúng cách.

Nếu cha mẹ muốn làm nhanh, không muốn cho trẻ đụng tay vào, khi trẻ đã hình thành thói quen ỷ lại, chúng sẽ không muốn làm việc của mình nữa.

Ngoài việc cổ vũ trẻ tự cởi và mặc quần áo, cha mẹ nên dạy trẻ thói quen mặc và cởi quần áo theo thời tiết, đồng thời cũng nên dạy trẻ biết tự gấp chăn, giặt khăn tay, tắt tay... để trẻ hiểu được rằng, tự làm việc của mình mới là con ngoan.

3. Để trẻ tự sắp xếp đồ chơi, đồ dùng của mình

Bồi dưỡng khả năng tự lập cho trẻ, để trẻ tự sắp xếp đồ chơi là phương pháp rất quan trọng, các bậc cha mẹ có thể tham khảo:

(1) Cha mẹ nên chuẩn bị một chỗ để trẻ chuyên chứa đồ chơi và đồ dùng của mình. Cần để trẻ biết, đồ chơi và đồ dùng cũng có “nhà” của chúng, mỗi lần dùng xong, phải biết cất đồ chơi gọn gàng, ngăn nắp.

(2) Để trẻ hiểu rằng, thu dọn đồ chơi, đồ dùng là việc của bản thân trẻ, việc mình phải tự mình làm, cha mẹ chỉ thỉnh thoảng giúp mà thôi.

(3) Cha mẹ cố gắng dùng phương pháp chơi trò chơi để thu hút trẻ tham gia và thu dọn đồ chơi, đồ dùng của mình. Cứ kiên trì như vậy, dần dần trẻ sẽ hình thành thói quen.

4. Tạo điều kiện và cơ hội cho sự phát triển tính độc lập của trẻ

Để bồi dưỡng tính độc lập cho trẻ, cha mẹ cần buông tay để trẻ làm những việc vừa với sức và năng lực của mình, cho dù làm không tốt cũng không sao. Có một số cha mẹ luôn sợ trẻ làm không tốt, có thói quen ôm đồm mọi việc, luôn theo dõi và nhắc nhở trẻ, hoặc dọn mọi chướng ngại, chông gai trên đường đời cho trẻ. Thái độ và cách làm này vô tình trói buộc trẻ, gây trở ngại cho sự phát triển tính tự lập của chúng.

5. Dạy trẻ kiến thức và kỹ năng làm việc

Trẻ không chỉ cần có ý thức độc lập, mà còn cần có kiến thức và kỹ năng tương ứng, không chỉ cần muốn làm việc mà còn cần biết làm việc. Ví dụ: Cởi quần áo như thế nào; Rửa mặt mũi tay chân ra sao; Nhặt rau, rửa rau, quét dọn, lau bàn ghế như thế nào... trẻ cần được cha mẹ hướng dẫn cách làm trong cuộc sống hàng ngày. Tính tự lập

của trẻ còn được biểu hiện trong việc học tập và giao tiếp... Cha mẹ cần dạy trẻ hoàn thành nhiệm vụ học tập và chơi trò chơi, cách giao tiếp với bạn bè, cách giải quyết mâu thuẫn với bạn bè...

6. Cha mẹ đưa ra một số yêu cầu để trẻ hoàn thành

Muốn bồi dưỡng khả năng làm việc cho trẻ, cha mẹ cần dựa vào mức độ phát triển độ tuổi và năng lực của trẻ để đưa ra những yêu cầu hợp lí. Nếu yêu cầu quá cao, quá khó sẽ khiến trẻ cảm thấy khó khăn và có tâm lí tự ti, yêu cầu quá thấp cũng không thể kích thích hứng thú của trẻ. Trên thực tế, cùng với việc phát triển sinh lí của trẻ, khả năng hoạt động cơ thể của trẻ cũng tăng lên, tính tự chủ cũng bắt đầu phát triển, tính tự lập cũng rõ hơn, lúc này là thời kì thích hợp để cha mẹ giúp trẻ hình thành thói quen tốt. Cha mẹ cần kịp thời và không ngừng đưa ra một số yêu cầu để trẻ tự hoàn thành. Khi trẻ thấy mình có thể làm được nhiều việc, sự tự tin và trách nhiệm của trẻ sẽ tăng lên và giảm bớt sự ỷ lại vào cha mẹ.

7. Sắp xếp nhiệm vụ cho trẻ

Để trẻ làm một số việc phù hợp với khả năng, tránh cho trẻ có tâm lí ỷ lại và lười biếng. Vì vậy, hàng ngày, cha mẹ nên nhờ trẻ giúp đỡ một số việc, ví dụ “Con giúp mẹ cầm cái này”, “Giúp mẹ trải ga giường nhé”, “Giúp mẹ vứt rác nhé”... Sau khi trẻ giúp người lớn hoàn thành việc nào đó, cha mẹ nên khen ngợi và khẳng định để trẻ cảm nhận được niềm vui khi “lao động”.

Tóm lại, cha mẹ cần dừng cầm buông tay khi giáo dục con trẻ, mạnh dạn để con tự tiến về phía trước. Cha mẹ không nên quản thúc hết mọi việc, cần nắm bắt có mức độ. Ví dụ, sách vở của con để lộn xộn, không nên vội vàng giúp đỡ mà cần nhắc nhở con dọn dẹp gọn gàng. Chỉ khi cha mẹ buông tay, thì mới thúc đẩy được tính tích cực của con, nâng cao khả năng sống tự lập và tự quản lí của trẻ.

CHO TRẺ QUYỀN LỢI NHẤT ĐỊNH TRONG GIA ĐÌNH

Mẹ Hoàng và hàng xóm xảy ra một vài mâu thuẫn nhỏ. Buổi tối, bố Hoàng về nhà, mẹ cứ thế nói một tràng dài.

Hoàng ngồi bên cạnh cũng muốn biết đầu đuôi câu chuyện và thế là nói chen vào.

Bố Hoàng nhìn trừng trừng vào cậu và quát: “Đi học bài đi, chuyện của người lớn, con còn nhỏ tham gia vào làm gì?”.

Hoàng bất bình, cầu nhàu: “Trẻ con gì chứ, ngày nào cũng phải làm bài tập, chẳng có chút quyền lợi nào cả! Nói thế nào thì con cũng là học sinh lớp 6 chứ bộ!”. Nói xong, cậu hằm hằm bỏ về phòng chơi điện tử.

Trong cuộc sống có rất nhiều người giống bố mẹ Hoàng, họ luôn cho rằng “con còn nhỏ, không hiểu chuyện” nên tước mất quyền lợi tham gia vào cuộc sống gia đình của trẻ. Dần dần, ý thức tham gia vào các việc trong gia đình của trẻ mờ nhạt, trẻ luôn có thái độ “bàng quan” với mọi việc trong nhà. Điều này rất bất lợi cho việc bồi dưỡng tinh thần trách nhiệm và tính tự lập của trẻ.

Trên thực tế, tính tự lập của trẻ luôn biểu hiện ở quyền lợi sống của chúng, nhưng do trong cuộc sống, cha mẹ luôn lo con không có khả năng này nên không dám giao một số quyền lợi cho con, dần dần, trẻ không biết sống độc lập, càng ngày càng dựa dẫm vào cha mẹ. Để trẻ sớm học cách sống độc lập, cha mẹ cần trao cho trẻ quyền lợi nhất định trong gia đình, để trẻ có trách nhiệm gánh vác.

1. Cho trẻ quyền chi tiêu trong gia đình, bồi dưỡng khả năng quản lí tiền bạc cho trẻ

Khả năng quản lí tiền bạc là một trong những cơ sở giúp trẻ có khả năng sống tự lập. Để trẻ có quyền chi tiêu là tiền đề bồi dưỡng khả năng quản lí tiền bạc cho trẻ. Quyền chi tiêu chính là cho trẻ quyền sử dụng số tiền tiêu vặt mà cha mẹ cho. Khi cha mẹ ý thức được điểm này, nên tùy vào khả năng và độ tuổi của trẻ để cho trẻ một số tiền hợp lí, nói rõ cho trẻ biết, tiêu tiền thiếu hay thừa là việc của trẻ. Như vậy, không những bồi dưỡng được tính tự chủ, mà còn nâng cao ý thức kinh tế và khả năng quản lí tiền bạc của trẻ.

2. Cho trẻ quyền lựa chọn, bồi dưỡng khả năng tự chủ và tinh thần trách nhiệm của trẻ

Tính tự chủ của trẻ thường biểu hiện ở việc trẻ chọn lựa sự vật nào đó, chỉ là vì cha mẹ sợ trẻ chọn lựa sai nên không dám trao quyền lựa chọn cho trẻ. Nhưng nếu không bao giờ cho trẻ quyền lựa chọn, trẻ sẽ mãi mãi không học được cách lựa chọn, mãi mãi không có tính chủ động, càng không có tinh thần trách nhiệm. Vì thế, cha mẹ nên giao một số quyền lợi lựa chọn cho trẻ, sau đó giúp trẻ phân tích các khả năng, dạy trẻ cách tự lựa chọn. Như vậy, khả năng tự chủ và tinh thần trách nhiệm của trẻ mới đồng thời được bồi dưỡng. *Có bậc cha mẹ muốn trẻ học đánh đàn, nhưng khi đưa con đến Cung văn hóa thiếu nhi đăng kí mới phát hiện con đứng ở cửa say sưa nhìn các bạn múa, người cha (người mẹ) này nên tôn trọng lựa chọn của con, đồng thời yêu cầu con có trách nhiệm với việc lựa chọn của mình, kiên trì học tốt, kết quả đứa trẻ đó đã nghiêm túc học múa và đã múa rất đẹp.*

3. Cho trẻ quyền được nói trong gia đình, bồi dưỡng cho trẻ khả năng tự duy ngôn ngữ và khả năng giao tiếp trong việc tham gia hợp tác

Tham gia hợp tác chính là yêu cầu đặt ra đối với mỗi người trong sự phát triển của xã hội ngày nay. Một đứa trẻ thiếu tinh thần và khả năng tham gia hợp tác sẽ không thể phát triển trong tương lai. Vì thế, bồi dưỡng khả năng tham dự hợp tác cho trẻ là điều vô cùng quan trọng. Ví dụ như: cha mẹ cho trẻ một số quyền lợi phát ngôn trong gia đình, cho phép trẻ nói chuyện với người lớn, tham gia vào một số quyết định của gia đình. Chúng ta không nên cho rằng trẻ còn nhỏ không hiểu chuyện, vì khả năng tự duy ngôn ngữ và giao tiếp khi tham gia hợp tác trong tương lai đều được bồi dưỡng, rèn luyện từ trong gia đình.

4. Để trẻ làm việc nhà, cảm nhận nỗi khổ và vất vả của cha mẹ khi gánh vác công việc gia đình

Muốn thay đổi tình trạng trẻ ỷ lại vào cha mẹ, để trẻ hiểu được nỗi vất vả của cha mẹ, để trẻ thích nghi với xã hội, có tương lai tốt hơn, cha mẹ nên tạo cho trẻ một vài cơ hội để trẻ làm việc nhà.

Những hoạt động “làm việc nhà” này cần được sắp xếp trong thời gian nghỉ lễ tết hoặc cuối tuần. Trẻ sẽ dự định và lên kế hoạch cho hoạt động của ngày hôm sau, sau đó bắt đầu dọn dẹp và nhờ các thành viên trong gia đình cùng làm. Cha mẹ cần làm theo sự sắp xếp

của trẻ, cần bao nhiêu tiền, mua rau củ gì, chơi thể nào, đi xe gì, đi đường nào... đều do trẻ sắp xếp. Cha mẹ cần buông tay, không tham dự vào việc tính toán, sắp xếp của trẻ. Cho dù trẻ sắp xếp không hợp lí, cũng không nên phủ định ngay, đợi ngày hôm sau hãy cùng trẻ tổng kết lại, trước tiên để trẻ đưa ra ý kiến thay đổi, sau đó mới bổ sung thêm. Khi trẻ đã có hứng thú với hoạt động này, trẻ sẽ nghiêm túc và có trách nhiệm thực hiện, cảm thấy vui khi thấy mình có quyền lợi trong gia đình và sẽ làm được những việc khiến cha mẹ bất ngờ.

Có nhiều lúc trẻ không cảm nhận được hạnh phúc, cũng không hiểu trách nhiệm và nghĩa vụ của mình là gì, vì hàng ngày trẻ đều được cha mẹ làm giúp mọi việc, chưa từng đứng ở góc độ của cha mẹ để cảm nhận, không biết suy nghĩ và sáng tạo. Trẻ nghĩ rằng mình được cha mẹ chăm sóc là chuyện đương nhiên, vì thế việc gì cũng dựa dẫm và ỷ lại, không có chủ kiến và cũng không muốn tự lập. Muốn cho trẻ có ý thức tự lập và chủ kiến, cần để trẻ hiểu được trách nhiệm và nghĩa vụ mà mình phải gánh vác, học cách trân trọng hạnh phúc mà mình đang được hưởng.

BỒI DƯỠNG TRẺ BIẾT DŨNG CẢM ĐẶT CÂU HỎI

Một chuyên gia đã từng nói: “Đối với người có cống hiến và tạo ra thành quả cho nhân loại, trong các túi của họ đều đựng rất nhiều câu hỏi”. Giai đoạn nhi đồng là giai đoạn trẻ đặt ra nhiều câu hỏi nhất, chúng ta thường gọi đó là “thời kì đặt câu hỏi”. Trẻ trong giai đoạn này có thể hỏi bất cứ điều gì, thậm chí chúng còn hỏi những điều khiến cha mẹ đỏ mặt hoặc không biết trả lời thế nào. Lúc này, có một số cha mẹ thường nói: “Con không hiểu đâu”, hoặc có một số cha mẹ thường bực tức nói: “Đi ra đi, hỏi gì làm hỏi lắm thế? Không thấy bố (mẹ) đang bận đây à?”. Cách trả lời như vậy sẽ làm tổn thương đến lòng tự tôn và sự tò mò của trẻ, khiến trẻ tự ti, không dám đặt câu hỏi, không dám phát biểu ý kiến của mình.

Trên thực tế, cách trẻ đặt câu hỏi chính là hành vi trẻ tìm tòi các kiến thức thông qua người lớn và môi trường xung quanh. Qua cách

đặt câu hỏi, trẻ tìm hiểu mối quan hệ giữa các sự vật, từ đó có phương pháp tư duy và nâng cao khả năng quan sát. Quá trình đặt câu hỏi của trẻ thường ẩn chứa tinh thần ham tìm tòi sáng tạo.

Đối với trẻ, dám hỏi “tại sao”, đồng thời không ngừng tìm câu giải thích, có thể làm phong phú kiến thức, tăng cường khả năng hiểu biết, bồi dưỡng tư duy sáng tạo, nâng cao khả năng tự học của trẻ. Để trẻ có được đáp án cần thiết trong việc học tập, việc đặt câu hỏi sẽ vừa bồi dưỡng tính chủ động tích cực của trẻ, vừa giúp trẻ nâng cao hiểu biết của mình.

Vì thế cha mẹ cần chăm chú lắng nghe câu hỏi của trẻ, bồi dưỡng cho trẻ biết dũng cảm đặt câu hỏi. Cha mẹ cần thực hiện những điều sau:

1. Cha mẹ cần có thái độ tích cực với câu hỏi của trẻ

Cho dù là trong cuộc sống hay trong học tập, khi trẻ đã hỏi, cha mẹ nên có thái độ tích cực và ủng hộ con. Lắng nghe trẻ, giải đáp các thắc mắc của trẻ, kiên nhẫn giải thích một cách dễ hiểu và đơn giản cho trẻ nghe.

Không nên tỏ thái độ thờ ơ, cáu giận khi trẻ hỏi hoặc trả lời qua loa, tùy tiện, hoặc “dội một gáo nước lạnh” vào ham muốn học hỏi của trẻ. Nếu cha mẹ khiến trẻ cảm thấy rằng mình hỏi cũng vô ích, dần dần, trẻ sẽ “bỏ qua” mọi vấn đề, gặp bất cứ việc gì cũng sợ khó sợ khổ, điều này rất bất lợi cho sự trưởng thành của trẻ.

2. Cổ vũ trẻ đặt câu hỏi

Từ khi sinh ra, trẻ đã rất tò mò với thế giới xung quanh mình, khi trẻ bắt đầu đặt câu hỏi cho cha mẹ, chứng tỏ trẻ đã biết dùng ánh mắt của mình quan sát thế giới, dùng bộ óc của mình suy nghĩ vấn đề. Lúc này, cha mẹ không nên xóa bỏ tính tích cực đó của trẻ, cần kiên nhẫn trả lời mỗi câu hỏi của con. Dưới đây là ví dụ về cách người mẹ dạy con đáng để chúng ta học tập.

Tôi còn nhớ khi con trai tôi bắt đầu biết nói, câu cháu nói nhiều nhất chính là: Đây là cái gì? Kia là cái gì? Tôi luôn kiên nhẫn trả lời mọi thắc mắc của con.

Con không ngừng hỏi, tôi cũng không ngừng trả lời. Chỉ cần chúng tôi ở bên nhau là không hết chuyện để nói.

Khi con sắp được 2 tuổi, có hôm tôi kinh ngạc phát hiện sau khi con tôi hỏi xong “Đây là cái gì?” bắt đầu hỏi tiếp “Tại sao lại thế ạ?”. Ô, hóa ra con tôi bắt đầu biết suy nghĩ rồi, tôi cảm thấy thực sự vui mừng vì sự trưởng thành về tư duy của con.

Mỗi lần con hỏi “Tại sao lại như vậy?”, tôi lại vận dụng hết kiến thức trong đầu mình để trả lời con, nếu thực sự không thể trả lời được, tôi liền nói: “Mẹ cũng không biết, chúng ta thử tìm trong sách xem nhé!”. Sau đó, chúng tôi đi tra cứu trong sách.

Mỗi lần tôi cùng con chơi trò chơi, kể chuyện, tôi luôn nắm lấy thời điểm thích hợp và hỏi con: “Tại sao lại thế nhỉ?”. Lúc đầu, con tôi cũng không trả lời được, tôi lại giúp con trả lời, sau đó hỏi tiếp: “Có phải như vậy không?”. Con tôi luôn bình tĩnh suy nghĩ, sau đó mới nói: “Đúng ạ, đúng là như vậy”. Nếu con trả lời được câu hỏi của tôi, tôi lập tức khen ngợi con: “Con giỏi quá!”.

Trải qua một khoảng thời gian như vậy, khả năng đặt câu hỏi của con đã tăng lên, con không những biết đặt câu hỏi, mà còn biết suy nghĩ và phân tích vấn đề.

Ví dụ trên đã nói với chúng ta rằng: Để trẻ đặt câu hỏi tại sao, thường xuyên hỏi trẻ tại sao, sẽ mở rộng tầm mắt, tư duy nhanh nhạy và bồi dưỡng khả năng sáng tạo của trẻ. Nếu cha mẹ có thể cổ vũ con biết cách đặt câu hỏi, thì con bạn sẽ ngày càng thông minh hơn.

3. Chân thành trả lời câu hỏi của con

Cha mẹ cần để trẻ thấy rằng, bạn rất nghiêm túc và hứng thú trong việc trả lời câu hỏi của con. Cho dù có lúc câu hỏi của trẻ chẳng có nghĩa và không thể trả lời, thậm chí đó là câu hỏi hoang đường, nhưng cha mẹ không nên so đo, trách mắng trẻ, mà nên cố gắng hiểu trẻ. Nếu thực sự bạn rất mệt và rất bận, bạn có thể nói với con: “Câu hỏi của con rất thú vị, nhưng bây giờ mẹ mệt quá, con nhớ thật kĩ câu hỏi đó, ngày mai mẹ sẽ trả lời con, được không nào?”. Đối với trẻ đã biết viết, bạn có thể bảo trẻ viết câu hỏi vào giấy và đợi khi bạn có thời gian, sẽ giải thích cho con hiểu. Nhưng cần nhớ rằng, bạn đã hứa với con là phải thực hiện, không được nuốt lời.

Câu hỏi của trẻ có lúc rất kì quái, người lớn cũng không phải là cuốn sách bách khoa toàn thư, đương nhiên có nhiều việc không thể

biết được. Nếu thực sự cha mẹ không biết trả lời câu hỏi của trẻ thế nào, thì nên thành thật nói với trẻ: “Vấn đề này mẹ cũng không rõ, đợi mẹ tra cứu sách hoặc hỏi người khác rồi nói cho con biết nhé”. Sau đó, cha mẹ tìm mọi cách hỏi rõ và trả lời cho trẻ biết. Cha mẹ cũng có thể cùng trẻ tìm tài liệu. Không nên trả lời một cách tùy tiện hoặc trả lời cho trẻ biết với nội dung không thiết thực, không hoa học, tránh trẻ hiểu nhầm hoặc hiểu sai vấn đề.

Ngoài ra, cha mẹ cần dẫn trẻ ra ngoài thế giới tự nhiên, để trẻ nhận thức cảm tính một số hiện tượng vật lí. Nếu trẻ không hỏi, cha mẹ cần chủ động giảng giải cho trẻ, đừng nghĩ rằng trẻ còn nhỏ, không hiểu chuyện, thực ra chúng có thể hiểu rất nhiều điều.

Tóm lại, cổ vũ trẻ dũng cảm đặt câu hỏi là cách dạy dỗ con trẻ rất tốt, cha mẹ nên cho phép con mình đặt nhiều câu hỏi, cha mẹ cũng cần bồi dưỡng, khuyến khích và đặt câu hỏi cho con.

CỔ VŨ TRẺ ĐỘC LẬP SUY NGHĨ, LOẠI BỎ TÂM LÝ SỢ KHÓ KHĂN

Nếu sự ỷ lại trong hành động là đáng sợ, thì sự ỷ lại trong tư duy còn là kẻ thù của sự trưởng thành. Đối với trẻ, hình thành thói quen suy nghĩ độc lập là phẩm chất tâm lí cần thiết trong hoạt động tư duy sáng tạo để có thể tồn tại trong xã hội, là tiền đề cơ bản để trẻ thành tài. Vì thế, cha mẹ cần bồi dưỡng cho trẻ khả năng suy nghĩ độc lập từ nhỏ, để trẻ học cách tự suy nghĩ và tư duy nhanh hơn.

Vậy cha mẹ nên bồi dưỡng khả năng suy nghĩ độc lập và năng lực giải quyết vấn đề của trẻ như thế nào? Có một vài cách sau:

1. Tham gia vào quá trình “suy nghĩ” của trẻ

Muốn bồi dưỡng cho trẻ có khả năng suy nghĩ độc lập, đầu tiên cần biết phát hiện vấn đề của trẻ. Khi trẻ gặp vấn đề gì đó và bày tỏ với cha mẹ, cha mẹ cần tích cực tham gia.

Trẻ có khả năng suy nghĩ độc lập cao sẽ rất tò mò với mọi việc. Cha mẹ cần tôn trọng lòng hiếu kì này của trẻ, không nên cười nhạo vấn đề mà trẻ đưa ra, không làm tổn thương lòng tự trọng của trẻ.

Cha mẹ có thể kể cho trẻ những câu chuyện trường thành của các nhà phát minh, nhà khoa học, kích thích ý chí vươn lên, bồi dưỡng hứng thú học tập các kiến thức mới, tìm hiểu vấn đề mới của trẻ.

Hùng 5 tuổi là một cậu bé hay hỏi. Có một lần, khi đi mẫu giáo về, cậu hỏi mẹ với vẻ thần bí: “Mẹ ơi, mẹ có biết nước bọt có vị gì không?”.

“Mẹ không biết”. Mẹ Hùng thần nhiên nói.

“Nước bọt có mùi hôi!”. Hùng trả lời mẹ rất tự tin.

“Sao con biết?”. Mẹ tò mò hỏi lại.

“Con cho nước bọt vào lòng bàn tay và ngửi, hôi lắm ạ!”. Nói xong, cậu còn làm mẫu cho mẹ thấy.

Mẹ cũng ngửi rồi nhăn mặt nói: “Đúng là hôi thật, đây đúng là phát hiện lớn. Nước bọt ở trong miệng mẹ bao nhiêu năm, sao mẹ lại không biết nhỉ?”.

Hùng nghe mẹ nói vậy vô cùng đắc ý.

“Nhưng tại sao nước bọt lại hôi như vậy?” Mẹ không hiểu hỏi lại Hùng, “Mẹ cũng không biết, con nói xem là thế nào?”.

Hùng suy nghĩ một lát rồi nói: “Vậy mẹ con mình tra tìm trên mạng nhé!”. Thế là, hai mẹ con bắt đầu tìm trên mạng,

Từ đó, mỗi lần đi mẫu giáo về, cậu lại đến hỏi mẹ một số câu hỏi rất lạ lùng.

Sau khi lớn lên, Hùng rất có ý tưởng sáng tạo, làm việc có chủ kiến và đạt được thành công.

Mẫu cha mẹ thành công chính là biết cách hướng dẫn con suy nghĩ, tìm tòi. Mẹ của Hùng là một người mẹ thành công như vậy. Trong quá trình tham gia vào việc suy nghĩ của con, đã thúc đẩy con “suy nghĩ” và “phát hiện” ra nhiều điều mới mẻ, để trẻ biết suy nghĩ độc lập.

2. Để trẻ tự suy nghĩ và phán đoán

Muốn bồi dưỡng khả năng suy nghĩ độc lập cho trẻ, cần cho trẻ cơ hội để tự suy nghĩ và phán đoán: Cái gì là sai, cái gì là đúng, cái gì nên làm, cái gì không nên làm... Điều làm nên sự khác biệt giữa một người với nhiều người chính là biết bày tỏ ý tưởng độc đáo của

mình. Một nhân vật thành công thường lập được nhiều thành tích, nhưng việc làm khiến mọi người chú ý nhất vẫn là tư tưởng, suy nghĩ đặc biệt của anh ta. Có thể suy nghĩ một cách toàn diện và sâu sắc sẽ quyết định tư duy của người đó có sâu rộng và uyên bác hay không, cũng quyết định tính chính xác của việc anh ta làm.

Khi cổ vũ trẻ suy nghĩ ở nhiều phương diện, việc cha mẹ cần làm chính là lắng nghe ý kiến của con. Mặc dù cách nghĩ của con có thể ngây thơ, ấu trĩ, thậm chí nực cười, nhưng cha mẹ kiên nhẫn dẫn dắt suy nghĩ đó, nắm bắt những luận điểm có lí và thú vị trong cuộc nói chuyện của con, cổ vũ con cố gắng, để trẻ cảm nhận được niềm vui và tự tin hơn trong việc tìm tòi của mình.

3. Cho trẻ cơ hội sáng tạo, bồi dưỡng khả năng lựa chọn và xử lí vấn đề cho trẻ

Để trẻ cảm nhận được thất bại, khó khăn trong quá trình thử sức, như vậy trẻ sẽ rút ra kinh nghiệm và dần dần trưởng thành.

Lâm đang học lớp 4, lớp cậu tổ chức dã ngoại lên núi 2 ngày. Lâm tự hào nói với mẹ rằng mình có thể tự chuẩn bị hành lí, tuy nhiên trước khi xuất phát, mẹ phát hiện cậu không mang áo khoác dày, vì nhiệt độ trên núi thấp hơn ở đồng bằng rất nhiều. Lâm không muốn mang áo đi và mẹ cũng chẳng bắt ép cậu.

Sau hai ngày, Lâm trở về nhà, cả nhà hỏi cậu vui chơi thế nào, cậu nói: “Con nên nghe lời mẹ, ở trên núi lạnh quá”.

Mẹ hỏi: “Tháng sau đi Sài Gòn chơi, chúng ta cũng phải mang theo quần áo như vậy ư?”.

Lâm nghĩ ngợi một lát rồi nói: “Không đâu ạ, ở Sài Gòn rất nóng mà”.

Mẹ nói: “Đúng rồi, trước khi ra ngoài, con nên tìm hiểu tình hình thời tiết rồi mới quyết định mang quần áo như thế nào nhé!”.

Lâm nói: “Con biết rồi ạ. Lần sau khi đi dã ngoại, con sẽ liệt kê một bảng danh sách những đồ cần mang theo, như vậy sẽ không quên đồ nữa”.

Dạy bảo trẻ bằng lời không bằng để trẻ tự trải nghiệm và cảm nhận. Chỉ có tự mình trải nghiệm, trẻ mới có đánh giá khách quan về bản thân và biết suy nghĩ vấn đề.

4. Để trẻ tự giác học tập

Khi trẻ bắt đầu đi học, cha mẹ nên rèn cho trẻ thói quen tự giác học bài, gặp bài nào khó, hãy để trẻ tự suy nghĩ. Đối với trẻ có tính ỷ lại, cha mẹ dần dần buông tay, để trẻ tự làm việc của mình. Trong toàn bộ thời gian học tập, để trẻ có thời gian và không gian riêng.

Có thể nói, bồi dưỡng khả năng suy nghĩ độc lập cho trẻ chính là để trẻ tự suy nghĩ tìm cách giải quyết vấn đề. Khi rèn luyện thói quen suy nghĩ cho trẻ, cha mẹ có thể đưa ra một vài gợi ý để trẻ hành động, dần dần hình thành thói quen đó theo bản năng và tự nhiên.

Ngoài ra, muốn bồi dưỡng khả năng suy nghĩ độc lập cho trẻ, cha mẹ nên kể cho trẻ nghe một vài câu chuyện trưởng thành của các nhà phát minh, nhà khoa học để bồi dưỡng chí tiến thủ và tinh thần ham tìm tòi, học hỏi của trẻ.

ĐỂ TRẺ CÓ CHỦ KIẾN CỦA MÌNH

Tâm năm nay 5 tuổi, dù ở trường mẫu giáo hay ở nhà, mọi người đều khen ngợi cô bé là ngoan ngoãn, nghe lời. Ở nhà, người lớn bảo làm gì, cô bé làm thế, rất nghe lời cha mẹ. Khi chơi đùa cùng các bạn, Tâm luôn làm theo ý muốn và sự sắp xếp của các bạn, rất ít khi có chủ kiến của mình. Lúc đầu, cha mẹ cảm thấy rất vui và an tâm vì biểu hiện đó của con. Nhưng gần đây, bố mẹ mới bắt đầu cảm thấy lo lắng: Khi cô giáo dạy một phương pháp làm toán nào đó, Tâm chỉ biết giải đúng y như cô giáo dạy, không biết làm theo phương pháp khác.

Trẻ ngoan ngoãn, nghe lời sẽ làm cha mẹ an tâm và chăm sóc chúng nhàn hơn, hơn nữa cũng không phải lo lắng con sẽ gây mâu thuẫn với các bạn. Nhưng nếu trẻ có biểu hiện quá nghe lời, chuyện gì cũng không có chủ kiến, chỉ biết bắt chước người khác thì không phải là chuyện hay, điều này không có lợi cho sự phát triển cá tính lành mạnh của trẻ sau này.

Điều quan trọng trong việc giải quyết vấn đề này là cho trẻ “sự quan tâm và tình yêu thương vô điều kiện”, xây dựng sự tự tin ở trẻ. Trẻ hay hỏi cha mẹ chính là hi vọng mình có biểu hiện tốt hơn, muốn

cha mẹ hài lòng, tìm mọi cách thể hiện là đứa con ngoan. Nhưng không ngờ “cố gắng” làm con ngoan của trẻ lại khiến cha mẹ thêm bực, vì thế trẻ cảm thấy khó xử. Chỉ khi nào cha mẹ để trẻ cảm thấy rằng cho dù trẻ làm tốt hay không tốt, cha mẹ vẫn yêu trẻ, cho dù trẻ làm sai, cha mẹ cũng không trách phạt, như vậy trẻ mới dám làm theo cách của mình. Có kinh nghiệm thành công, trẻ tự nhiên sẽ có chủ kiến.

1. Để trẻ làm chủ và đạt được cơ hội thành công

Muốn bồi dưỡng cá tính có chủ kiến cho trẻ, cha mẹ nên tạo cho trẻ nhiều cơ hội làm chủ:

(1) Tự chọn món ăn: Với điều kiện không ảnh hưởng đến cân bằng dinh dưỡng, mẹ có thể để trẻ tự chọn món mình thích. Ví dụ ăn hoa quả sau khi ăn cơm, cha mẹ không nên bắt ép trẻ hôm nay ăn táo, mai ăn chuối mà nên để trẻ tự chọn.

(2) Tự chọn quần áo: Khi cha mẹ dẫn trẻ ra ngoài chơi, với điều kiện đảm bảo an toàn, trẻ có thể tự quyết định mặc quần áo gì, cha mẹ không nên bắt chấp cảm nhận của trẻ mà tự ý chọn lựa quần áo cho con theo ý muốn của mình.

(3) Tự chơi: Không ít trẻ trong khi chơi trò chơi không muốn để người lớn dạy chúng quy tắc chơi, trẻ muốn tự mình quyết định cách chơi và trải nghiệm cảm giác vui vẻ. Cha mẹ có thể để trẻ tự chọn đồ chơi và phương pháp chơi, như vậy có thể đáp ứng được ý thức tự chủ của trẻ, giúp trẻ trở thành người có chủ kiến.

2. Giúp trẻ xây dựng sự tự tin

Tự tin chính là phương thức nhận thức và đánh giá toàn diện về sức mạnh của bản thân, là bộ phận quan trọng của ý thức cá nhân. Có nhiều trẻ không nhìn thấy năng lực của mình, cho rằng mình chẳng thể làm gì, luôn cảm thấy không bằng người khác, có sự đánh giá về khả năng và sức mạnh của bản thân rất thấp, không ổn định, hoàn toàn dựa vào sự đánh giá của người khác. Vì vậy, trong mọi hoàn cảnh, cha mẹ cần dạy trẻ tự tin vào bản thân mình.

3. Không nên để trẻ nghĩ rằng câu trả lời của cha mẹ là đáp án duy nhất

Đứa trẻ hoạt bát, phóng khoáng cần sự kiên nhẫn dạy dỗ, chỉ bảo của cha mẹ. Đối với một loạt câu hỏi của trẻ, cha mẹ có thể tỏ ra

“không biết” để ý muốn nhận được đáp án ngay từ cha mẹ của trẻ bị kéo dài. Cha mẹ có thể hỏi lại trẻ: “Con nghĩ sẽ làm thế nào?” hoặc đưa ra nhiều đáp án cho trẻ lựa chọn, để trẻ chọn đáp án phù hợp nhất chứ không đặt ý kiến của cha mẹ lên hàng đầu.

4. Nâng cao khả năng phân biệt đúng - sai, phải - trái của trẻ

Chúng ta thường dựa vào tình cảm cảm tính của mình để phán đoán con người và sự việc đúng, sai. Trẻ có khả năng kiềm chế kém sẽ thấy người khác làm thế nào và cũng bắt chước theo, khó tránh khỏi biểu hiện không có chủ kiến. Vì vậy chúng ta cần thông qua sự đánh giá hành vi, ngôn ngữ của trẻ, hướng dẫn trẻ từng bước nhận thức hành vi đúng sai của mình, từ đó nâng cao khả năng phân biệt đúng, sai cho trẻ.

5. Để trẻ có cơ hội bày tỏ suy nghĩ

Trẻ làm việc thiếu chủ kiến, thông thường có liên quan đến việc cha mẹ không thường xuyên giao lưu và nói chuyện với trẻ, làm việc võ đoán, không chú ý tôn trọng yêu cầu của trẻ. Vì thế, cha mẹ nên cho trẻ cơ hội bày tỏ nguyện vọng của mình, cho trẻ cơ hội suy nghĩ độc lập.

6. Giúp đỡ trẻ kịp thời

Để trẻ có chủ kiến, không phải là cổ vũ mù quáng trẻ làm một việc gì đó, mà là để trẻ nắm bắt được tình hình xu thế phát triển của sự việc để làm việc tiếp theo. Vì thế, khi trẻ làm việc gì đó quan trọng, cha mẹ có thể giúp trẻ thu thập tài liệu, tìm hiểu các mục liên quan, giúp trẻ làm việc một cách khoa học.

Nếu trẻ tỏ ra yếu kém trong việc đưa ra chủ kiến, cha mẹ có thể cùng trẻ phân tích, tìm ra điểm tốt, xấu của từng mục, cuối cùng tìm hiểu động cơ chọn lựa của trẻ. Nếu trẻ là người có chủ kiến, cha mẹ có thể để trẻ tự chọn lựa. Đương nhiên, trẻ ở độ tuổi khác nhau sẽ có khả năng tự quyết khác nhau, sự quan tâm của cha mẹ cũng cần có mức độ khác nhau.

7. Để trẻ học cách nói “không”

Một bà mẹ đã có tâm sự như sau:

Dần dần tôi đã ý thức được rằng con trai tôi đã lớn, nên có suy nghĩ riêng. Vì thế, tôi đã tìm một ngày thích hợp và ngồi nói chuyện với con.

“Nếu con ăn no rồi mà mẹ vẫn muốn con ăn nữa, thì con sẽ làm thế nào?”. Tôi hỏi con.

“Con sẽ nói với mẹ rằng con ăn no rồi, không ăn nữa ạ”. Con tôi nói.

“Nếu con đang làm bài tập mà mẹ gọi con đến nói chuyện, con sẽ làm thế nào?”.

“Con sẽ nói với mẹ rằng con đang bận làm bài tập, đừng làm phiền con”. Con tôi nghiêm túc trả lời.

“Con trai, câu trả lời của con hôm nay tốt lắm, rất thú vị. Con nên nhớ rằng, không nên tin tưởng ai đó một cách mù quáng, cần có cách nghĩ riêng của mình và dũng cảm nói ra. Bố mẹ không vì bị từ chối mà sẽ không yêu con nữa, ngược lại bố mẹ sẽ cho rằng con là một đứa trẻ có chủ kiến”.

Sau này, rất nhiều việc đã chứng minh, việc tôi cổ vũ con học cách nói “không” là đúng đắn.

Từ đó về sau, con tôi trở thành đứa trẻ có chủ kiến, không còn nghe theo người lớn một cách thiếu suy nghĩ nữa.

Một đứa trẻ không biết từ chối người khác, chỉ biết vâng dạ, thì sẽ không có chủ kiến. Vì thế, trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ cần cổ vũ trẻ nói ra ý kiến của mình, dũng cảm nói “không” với yêu cầu bất hợp lí của người lớn.

Đương nhiên, điều cần chú ý là, bồi dưỡng trẻ có chủ kiến không phải là để trẻ không nghe lời khuyên bảo, cố chấp mà là hi vọng trẻ khi đứng trước sự chọn lựa vẫn giữ được sự tỉnh táo, có suy nghĩ và phán đoán riêng. Như vậy có thể tránh hoặc giảm được những thất bại và tổn thất không cần thiết trong quá trình trưởng thành của trẻ.

BỒI DƯỠNG SỰ TỰ TIN, GIÚP TRẺ THOÁT KHỎI THÓI NHÚT NHÁT

Tự tin là phẩm chất tâm lí tích cực và cần thiết cho sự trưởng thành của trẻ, nó có tác dụng vô cùng to lớn trong quá trình trẻ trưởng thành. Nếu là một đứa trẻ tự tin, thì con của bạn sẽ sống lạc quan phóng khoáng, làm việc chủ động tích cực, dũng cảm chấp nhận thử thách.

Đối với trẻ em ngày nay, thế giới tương lai sẽ tràn đầy sự cạnh tranh và thách thức, nếu từ nhỏ đã được bồi dưỡng sự tự tin, trẻ sẽ tràn đầy sức mạnh và dũng khí, giương cao cánh buồm tự tin, vượt qua mọi sóng gió, cập bến lí tưởng.

TỰ TI KHIẾN CHÚNG TA NHÚT NHÁT, TỰ TIN GIÚP CHÚNG TA DŨNG CẢM

Nhà triết học Baruch Spinoza đã từng nói: “Đau khổ khiến chúng ta đánh giá thấp về bản thân, đó chính là sự tự ti”. Đây chính là sự khinh thường bản thân. Tâm lí tự ti là phủ nhận bản thân mình nên nảy sinh cảm giác xấu hổ, ngại ngùng. Nếu một đứa trẻ có tâm lí tự ti, chúng sẽ có suy nghĩ nặng nề, trở nên nhút nhát, sợ hãi, cô độc, trầm lắng... Những đứa trẻ như vậy thường là vì “sợ” đối mặt hoặc trốn tránh hiện thực. Hồng là một trong số đó.

Hồng năm nay học lớp 4, vì cô bé đen gầy, lại có hai cái răng cửa rất to, nên thường bị các bạn nam cười nhạo. Bởi vậy, từ nhỏ Hồng đã sống tự ti, hướng nội hơn các bạn khác. Cô bé luôn ngồi lặng lẽ, ủ rũ trong góc lớp học bài, đọc sách, rất ít khi nói chuyện với các bạn. Vì việc học tập của Hồng cũng khá nên cha mẹ không phát hiện ra những vấn đề về tính cách của con.

Có lần, nhà trường tổ chức cuộc thi tìm hiểu tri thức, mỗi lớp có ba bạn tham gia, Hồng cũng được chọn tham dự, nhưng cô bé nhất quyết không đi. Cô giáo đề nghị mẹ Hồng làm công tác tư tưởng cho con. Sau nhiều lần hỏi han, Hồng mới lắp bắp nói với mẹ: “Con sợ các bạn cười nhạo con, hơn nữa nếu con thua thì các bạn sẽ càng coi thường con hơn”.

Vì ngoại hình không được xinh xắn, từ nhỏ Hồng đã mang cảm giác tự ti. Cô bé lần tránh bạn bè, lần tránh bất cứ cơ hội nào khiến mình “lộ diện”. Cô bé cho rằng như vậy người khác sẽ không để ý đến hình dáng xấu xí của mình. Vì tự ti khiến cho cô bé trở thành người sợ hãi, không dám đối mặt với cơ hội thành công. Khó có thể tưởng tượng, một đứa trẻ sống trong tâm lí tự ti như vậy, làm thế nào mới tiến bộ?

Sự thực chứng minh, tự tin có thể thúc đẩy sức mạnh, nảy sinh dũng khí, khiến con người có được sự tiến bộ và phát triển. Nếu thiếu tự tin sẽ dẫn đến tiêu cực, ảnh hưởng đến sự tích cực tiến lên của trẻ. Đối với sự trưởng thành của trẻ, tự tin giúp trẻ có dũng khí, giành được thành công, là chìa khóa mở cánh cửa tiềm năng. Một đứa trẻ tự tin sẽ bình tĩnh đối diện với lời công kích ác ý của người khác; Khi bị thất bại, trẻ vẫn có thể giơ cao cây kiềng tự tin, tiếp tục

chiến đấu. Trẻ sẽ dũng cảm đưa ra yêu cầu cao hơn và nhìn thấy hi vọng thành công từ thất bại, cố vũ bản thân không ngừng cố gắng, từ đó đạt được thành công cuối cùng. Câu chuyện sau nói với chúng ta điều đó.

Minh là một cậu bé hướng nội, thiếu tự tin. Hứng thú lớn nhất của cậu là đọc sách. Vì ham đọc sách, học hành nghiêm túc nên thành tích học tập của cậu rất khá, nhưng cậu luôn cảm thấy mình chẳng ra sao cả.

Sau đó các bạn trong lớp bầu Minh làm cán bộ phụ trách học tập, cô giáo chủ nhiệm giao rất nhiều việc của lớp cho Minh. Không còn cách nào khác, cậu đành cẩn thận, nghiêm túc làm mọi việc theo sự chỉ bảo của cô giáo. Dần dần, cậu phát hiện mình cũng có chút năng lực, việc làm của cậu được các bạn khen ngợi. Cậu ngày càng cảm thấy tự tin hơn.

Nhà trường tổ chức cuộc thi ca ngợi người mẹ, Minh cũng đăng kí tham gia. Được sự cổ vũ của cô giáo, Minh đã dũng cảm bước lên khán đài, mặc dù lúc đầu vì căng thẳng, cậu run bần người, nhưng cuối cùng cậu đã chiến thắng bản thân. Cậu nhanh chóng lấy lại bình tĩnh, thả lỏng tinh thần. Cậu diễn thuyết ngày càng nhập tâm, miêu tả công lao vĩ đại của người mẹ rất xúc động và thành thật.

Rồi cứ thế, bài thi của Minh đã kết thúc thành công.

Sau đó có một số hoạt động tương tự, Minh luôn tích cực tham gia, bộc lộ bản thân mình. Đối với cậu, tự tin giúp cậu mở ra cánh cửa dũng khí, giúp cậu trở nên dũng cảm.

Kinh nghiệm thành công của Minh nói với chúng ta rằng, tự tin là phẩm chất tâm lí tích cực, là động lực giúp chúng ta tiến lên, là tố chất tâm lí cần thiết để thành công. Vì thế, các bậc cha mẹ - người chèo lái con thuyền vận mệnh của trẻ, hãy bồi dưỡng tâm lí tự tin cho trẻ, giúp trẻ đạt được thành công và có tố chất cần thiết của một người thành công, đó chính là dũng khí.

NHẬN THỨC BẢN THÂN MỚI CÓ THỂ TỰ TIN

Từ góc độ tâm lí học, “nhận thức bản thân” chính là một người nào đó có sự phán đoán, đánh giá về đặc trưng tâm sinh lí của bản thân mình, là một phần quan trọng của ý thức về bản thân. Đứa trẻ tự tin luôn nhận thức đúng đắn về bản thân, còn trẻ tự ti luôn đánh giá thấp về bản thân và không có lập trường kiên định.

Vì thế, muốn trẻ trở nên tự tin, cha mẹ cần hướng dẫn trẻ nghiêm túc đánh giá về bản thân, hiểu bản thân mình, hiểu rõ sở đoản và sở trường của mình. Khi khả năng nhận thức tăng lên, trẻ mới loại bỏ được cái nhìn phiến diện về bản thân, xây dựng niềm tin và đạt được thành công.

Vậy cha mẹ cần hướng dẫn trẻ nhận thức bản thân, xây dựng sự tự tin như thế nào? Cách làm đúng đắn là:

1. Để trẻ học cách hiểu toàn diện về bản thân, đánh giá đúng đắn về bản thân mình

Cha mẹ có thể hướng dẫn trẻ liệt kê các hứng thú, sở thích, khả năng, sở trường của mình ra, dù là thứ nhỏ nhất cũng không được bỏ sót. Lúc này, trẻ sẽ phát hiện mình có rất nhiều ưu điểm. Khi trẻ đã nhận thức được ưu điểm và khuyết điểm của mình, cha mẹ cần để trẻ có thái độ nhìn nhận khách quan và lí trí với khuyết điểm đó, dùng thái độ tích cực đối diện với hiện thực, như vậy sự tự ti của trẻ sẽ mất dần.

2. Dạy trẻ phát huy sở trường, tiết chế sở đoản

Mỗi người chúng ta đều có ưu điểm và khuyết điểm riêng. Nếu luôn dùng khuyết điểm để so sánh và làm việc, chúng ta sẽ mất đi sự tự tin. Nếu chúng ta biết phát huy sở trường, tăng ưu điểm của mình thì cho dù chúng ta có thất bại như thế nào cũng sẽ lấy lại được sự tự tin, được hưởng niềm vui của sự thành công.

Vì thế, muốn loại bỏ tâm lí tự ti, cha mẹ cần dạy trẻ biết phát hiện sở trường của mình, tạo điều kiện và cơ hội cho trẻ, giúp trẻ học cách dùng lí trí đánh giá khuyết điểm của bản thân, tìm ra mục tiêu bù đắp thích hợp. Như vậy, từ sự tự ti, trẻ sẽ có động lực phấn đấu, trẻ cũng dần khắc phục được tâm lí tự ti, trở nên tự tin hơn.

3. Để trẻ nhận ra ưu điểm của mình

Muốn trẻ học cách dùng tâm lí tích cực cổ vũ bản thân, cha mẹ cần thay đổi cách tư duy của trẻ, để trẻ phát hiện ưu điểm của mình dưới

góc độ khác, xây dựng lòng tự tôn và tự tin, tạo cơ sở thành công sau này.

4. Tăng cường khả năng khẳng định bản thân của trẻ

Có rất nhiều phương pháp giúp trẻ khẳng định bản thân, ví dụ cha mẹ có thể thiết kế một “bảng thành tích” cho trẻ, để trẻ viết “công lao” mỗi ngày của mình vào đó, sau đó để trẻ kể lại làm thế nào có được “công lao” ấy. Mặc dù đó chưa hẳn là thành tích gì lớn lao, nhưng cũng nên để trẻ ghi chép hàng ngày. Cha mẹ cũng nên chuẩn bị các phần thưởng nhỏ (tranh truyện, đồ chơi, sách vở...) để thưởng cho trẻ.

5. Dạy trẻ thường xuyên khích lệ bản thân

Cha mẹ thường xuyên giúp trẻ tổng kết một số câu tự khích lệ tích cực, để chúng trở thành ngôn ngữ trong cuộc sống và học tập của trẻ. Ví dụ: “Mình học giỏi nhất!”, “Mình nhất định đạt thành tích tốt!”. Khi trẻ bị ốm, cha mẹ có thể dán ở đầu giường trẻ dòng chữ “Mình rất khỏe mạnh!”, “Mình sẽ nhanh chóng khỏi bệnh!”. Khi trẻ gặp khó khăn, có thể cổ vũ trẻ tự nói: “Mình là đứa trẻ không sợ thất bại! Được rồi, mình sẽ cố gắng một lần nữa xem sao!”... Nếu trẻ thường xuyên dùng lời nói tích cực này khích lệ bản thân, lời nói ấy sẽ ăn sâu vào tiềm thức trẻ, giúp trẻ có động lực chiến thắng khó khăn.

Có thể nói, sự khỏe mạnh và kiệt xuất của trẻ xuất phát từ ý thức của bản thân trẻ và sẽ quyết định trẻ có tự tin hay không. Chỉ có nhận thức đúng đắn về bản thân, trẻ mới phát huy tốt tiềm năng của mình và càng trở nên tự tin hơn.

NĂNG LỰC LÀ ĐIỀU QUAN TRỌNG GIÚP TRẺ TỰ TIN

Năng lực là cảm giác chân thực mà bản thân bạn tin rằng có thể làm tốt việc nào đó. Nếu một người nào đó có năng lực với một việc nào đó, thì điều này không những làm anh ta phấn chấn tinh thần, mà còn tự tin vào thắng lợi của mình. Ngược lại nếu không có lòng

tin với việc mình làm, cảm giác mình không có khả năng, dẫn đến tâm lí tự ti, lùi bước thì không thể làm được bất cứ việc gì.

Khả năng phản ứng của trẻ thường dựa vào năng lực của chúng. Một đứa trẻ đạt được thành công ở một mức độ nào đó trong lĩnh vực mà mình theo đuổi, thông thường chúng có năng lực rất lớn. Một đứa trẻ có sự tự tin về phương diện nào đó, chúng sẽ nhìn nhận đúng đắn khuyết điểm của mình, nhìn thấy yếu điểm của mình trong lĩnh vực đó, nếu cố gắng thay đổi thì sẽ nâng cao khả năng thành công. Ngược lại, một đứa trẻ không xác định được năng lực của bản thân, chỉ nhìn thấy điểm yếu của mình, coi điểm yếu đó là sự đe dọa lòng tự tôn, khiến chúng gặp thất bại. Vì thế, muốn bồi dưỡng lòng tự tin cho trẻ, đầu tiên cần để trẻ hiểu khả năng của mình, tin vào năng lực của bản thân, bồi dưỡng năng lực cho trẻ.

Cha mẹ có tác động to lớn trong việc hình thành năng lực cho trẻ, cha mẹ có phản ứng như thế nào với thành công và thất bại của trẻ trong cuộc sống, sẽ có ảnh hưởng to lớn đến sự hình thành năng lực của trẻ. Đối với sự nỗ lực và thành công trẻ đạt được, nếu trẻ có được sự ủng hộ và khích lệ tích cực từ cha mẹ và người thân, trẻ sẽ có niềm tin kiên định vào sự nỗ lực và khả năng của mình trong tương lai. Năng lực này bồi dưỡng sự tự tin, kích thích động cơ học tập, loại bỏ các hành vi tiêu cực của trẻ. Niềm tin này có ảnh hưởng đến mức độ thành công của trẻ.

Muốn trẻ hình thành năng lực tốt, cha mẹ cần làm những việc sau:

1. Cổ vũ trẻ

Quá trình trẻ xây dựng lòng tin cho mình, sự cổ vũ của cha mẹ mang lại nhiều tác động tích cực. Thông qua hành động cổ vũ trẻ, giúp trẻ đánh giá đúng về bản thân mình. “Con có thể làm được” là thông điệp rất quan trọng với mỗi đứa trẻ. Có rất nhiều cách giúp cha mẹ truyền đạt thông điệp này. Đầu tiên, cha mẹ cần xây dựng trong tâm lí trẻ niềm tin. Cho dù trẻ thành công hay thất bại, chúng đều không mất đi sự quan tâm, yêu thương của cha mẹ. Cha mẹ mãi mãi là bến đỗ an toàn nhất của trẻ. Thông điệp này thông qua thái độ tích cực, đúng đắn để truyền tải đến trẻ, giúp trẻ hiểu rằng, cha mẹ luôn ở bên con, lúc nào cũng giúp đỡ, đáp ứng nhu cầu và giúp con đạt được mục tiêu mong muốn.

2. Bồi dưỡng năng lực của trẻ trên cơ sở yêu thương hợp lí

Cha mẹ nên tạo cho trẻ cơ hội để thực hiện và hiểu được kết quả hành động của mình. Điều này có thể thông qua các hành động và kết quả (kết quả tốt hoặc xấu) để hoàn thành. Ví dụ, một cô bé vì không cố gắng nên không được chọn vào đội hát đồng ca của trường mẫu giáo, cha mẹ cần bình tĩnh và kiên quyết chỉ ra nguyên nhân cô bé không được chọn đó là bé chưa cố gắng hết sức mình. Có thể nêu rõ hơn, ví dụ như cô bé đã lười biếng như thế nào, không chăm chỉ luyện hát và hát sai lời như thế nào. Tuy nhiên, cha mẹ cần có thái độ cổ vũ cô bé rằng, nếu bỏ công sức luyện tập, nâng cao kĩ năng hát thì sẽ có cơ hội tuyển chọn lần sau.

3. Tạo nhiều cơ hội cho trẻ

Một người nếu được trải nghiệm một lần niềm vui của sự thành công thì sẽ có sức mạnh và niềm tin lớn lao. Vì thế, cha mẹ cần bồi dưỡng trẻ tìm hiểu sở trường và sở đoản của mình, làm tăng niềm tin cho trẻ.

Cha mẹ nên tạo nhiều cơ hội cho trẻ, để trẻ cùng với việc cảm nhận thành công, cũng nên nếm trải một vài thất bại, hình thành năng lực ứng phó. Năng lực này thường tạo nên trên cơ sở kinh nghiệm và làm việc thực tế. Cha mẹ luôn có lòng tin vào khả năng của con, thì cũng có ảnh hưởng quan trọng đến sự phát triển năng lực của con. Cha mẹ cần thường xuyên hỏi bản thân: Mình có cảm giác gì với năng lực bình thường của con, hay với khả năng hoạt động đặc biệt của con. Đồng thời suy nghĩ xem mình có đánh giá như thế nào về năng lực của con, mình đã truyền đạt thông điệp như thế nào với khả năng đó của con.

4. Tin vào khả năng của con, nói với con “Con có thể làm được!”

Rất nhiều cha mẹ hi vọng con mình có năng lực làm việc, nhưng họ lúc nào cũng không yên tâm, sợ con “không biết làm”, “không làm được” nên luôn giúp đỡ con, điều này chính là nhân tố bất lợi cho sự hình thành và phát triển cảm giác thành công trẻ. Do cha mẹ không tin tưởng con nên trẻ dần mất đi niềm tin và bản thân mình, không cố gắng tìm tòi học hỏi, rèn luyện tính tự giác của bản thân. Như vậy, cha mẹ cũng quên rằng chỉ có rèn luyện, cọ xát mới khiến trẻ giỏi hơn, thông minh hơn. Do đó, muốn bồi dưỡng năng lực cho trẻ, cha mẹ nên tin tưởng con tuyệt đối, cho trẻ cơ hội và không gian tự tin để

làm, dùng cách khích lệ để trẻ chủ động làm việc chứ không lấy lí do trẻ còn nhỏ để ngăn cản chúng.

“Con có thể làm được!” là suy nghĩ mà cha mẹ cần luôn tự nhắc nhở mình. Cha mẹ nên tin tưởng rằng, trẻ con và người lớn có thể làm tốt như nhau, bất cứ lúc nào trẻ cũng có thể học bản lĩnh sống. Có thành công thì đương nhiên cũng có thất bại, cha mẹ không nên vì thất bại mà làm ảnh hưởng đến giá trị bản thân trẻ. Điều quan trọng là trẻ dũng cảm thử sức, dũng cảm đối mặt với thất bại, đồng thời lòng tự tôn, tự tin của trẻ cũng không bị ảnh hưởng. Vì thế nên cổ vũ trẻ làm việc, không nên làm tổn thương sự tự tôn ấy, cũng không nên khen ngợi trẻ quá nhiều, vì như vậy sẽ khiến cho trẻ trở nên kiêu ngạo. Tóm lại, cổ vũ và khen ngợi thích hợp sẽ giúp trẻ tự tin hơn.

5. Hãy để trẻ làm việc mà chúng thích

Nhiều trẻ khi được làm việc mình có khả năng và làm việc trong lĩnh vực mà mình yêu thích sẽ hoàn thành tốt việc đó một cách dễ dàng, ngoài ra trẻ còn có cảm giác tự hào và thành công. Vì thế, cha mẹ cần cổ vũ trẻ làm những việc trẻ thích, đồng thời yêu cầu trẻ làm tốt, điều này giúp ích cho việc bồi dưỡng sự tự tin và năng lực của trẻ.

Tóm lại, sự tự tin của trẻ được bồi dưỡng từ kinh nghiệm thành công. Vì thế, cha mẹ cần tạo cơ hội cho trẻ đảm nhận một số công việc, để trẻ xây dựng sự tự tin dưới sự ủng hộ và cổ vũ của cha mẹ, giúp trẻ trưởng thành tốt hơn.

TỰ KHÍCH LỆ GIÚP TRẺ TỰ TIN

Nghiên cứu của William James ở trường đại học Harvard - Mỹ đã phát hiện ra rằng, một người không biết khích lệ bản thân, chỉ có thể phát huy 20-30% khả năng, nhưng sau khi người đó nhận được sự khích lệ của người khác hoặc bản thân mình, năng lực phát huy của anh ta đã lên đến 80-90%. Cũng có nghĩa là, một người nếu thường xuyên được người khác khích lệ, cổ vũ, hoặc tự biết cách khích lệ bản thân mình thì sẽ phát huy được tiềm năng lớn nhất, biến một số

điều không thể thực hiện thành hiện thực. Ngược lại, nếu một người không biết tự khích lệ mình, không được người khác cổ vũ, cho dù mọi mặt của anh ta có xuất sắc như thế nào, khi gặp phải khó khăn, anh ta sẽ nản chí và không đạt được thành công.

Tự khích lệ bản thân đối với một đứa trẻ chính là dưỡng khí không thể thiếu trong quá trình trưởng thành. Chất dưỡng khí này sẽ giúp trẻ nâng cao hình tượng bản thân, điều đó sẽ trở thành động lực kích thích bản thân chúng. Sau khi đã hình thành vòng tuần hoàn tốt, trẻ sẽ có động lực và dũng cảm gặt hái được thành công lớn. Vì thế, cha mẹ cần dạy trẻ tự khích lệ, cổ vũ mình ngay từ khi còn nhỏ.

Vậy, cha mẹ nên dạy trẻ học cách tự khích lệ, cổ vũ mình như thế nào? Sau đây là một số phương pháp đơn giản giúp trẻ tự khích lệ bản thân:

1. Thay đổi đại từ khen ngợi

Phương pháp tốt nhất để xóa bỏ sự ỷ lại của trẻ đó chính là thay đổi từ nhân xưng trong cách khen ngợi trẻ, trong câu khen ngợi, chỉ cần thay từ “cha mẹ” bằng từ “con”, nghĩa là sự khen ngợi của cha mẹ dành cho con thay bằng việc con tự khen ngợi con. Cách thay đổi đơn giản này ngoài việc nhấn mạnh ngữ điệu, còn là hành động giúp trẻ nhận thức của bản thân mình. Ví dụ: “Hôm nay con học chăm chỉ quá, mẹ rất tự hào về con”, có thể thay bằng: “Hôm nay con học tập chăm chỉ quá, chắc là con tự hào về bản thân mình lắm!”.

2. Cổ vũ trẻ tự khen ngợi mình

Chúng ta có thể thường xuyên nói với trẻ rằng chúng ta tự hào về trẻ như thế nào, nhưng dù sớm hay muộn, trẻ cũng cần dựa vào động lực của mình để tiến lên. Có những đứa trẻ hoàn toàn dựa vào sự khen ngợi của người lớn, không biết tự nhận thức về bản thân mình như thế nào. Cách đơn giản cha mẹ có thể giúp trẻ chính là chỉ ra những việc làm đúng đắn của trẻ, sau đó nhắc nhở trẻ tự thừa nhận với bản thân mình.

Ví dụ, con bạn sau khi làm sai việc gì đó biết chủ động nhận lỗi, bạn có thể nói với trẻ: “Con đã có dũng khí rất lớn, con nên tự nói với bản thân mình rằng: Mình đã làm một việc đúng đắn, một việc vĩ đại”.

Cha mẹ cũng có thể dạy trẻ chơi trò chơi tự tâm sự với mình: Để trẻ tự đặt tên cho mình, một tên gọi thân thiết và tự xưng hô với

mình, có thể ví dụ một vài cái tên ngọt ngào như “Nhím bông”, “Gấu trúc”, “Thỏ con”, “Bim Bim”...

Nói với trẻ rằng, khi chúng cảm thấy mệt mỏi, chán nản, lười biếng, có thể tự nói với bản thân: “Nào, chỉ còn một đề cuối cùng này thôi, chúng ta sẽ làm nốt nó nhé, tớ biết là cậu làm được mà!”.

Nói với trẻ rằng, khi đã dốc hết sức mình, cho dù kết quả cuối cùng như thế nào, trẻ cũng nên tự khen mình: “Hùng ơi, tớ biết cậu đã làm những việc nên làm rồi, hơn nữa cậu cũng làm tốt lắm. Tớ biết lần sau cậu sẽ làm tốt hơn nữa”.

3. Giúp trẻ đặt ra mục tiêu và theo đuổi mục tiêu đó

Cha mẹ cần cho trẻ thấy rằng nếu không có mục tiêu phấn đấu cụ thể, chỉ có câu nói sáo rỗng “Minh sẽ thành công” thì chẳng có ý nghĩa gì cả. Ví dụ, trẻ phát âm tiếng Anh không chuẩn, có thể để trẻ tự đặt ra mục tiêu “đọc chuẩn phiên âm”. Trẻ sẽ tự giác cố gắng đọc chuẩn mỗi từ, khích lệ bản thân cố gắng. Mẹ của Hoàng đã dạy cậu như vậy:

Thành tích học tập của Hoàng rất kém, mẹ cậu đã mời gia sư về nhà kèm cặp thêm cho Hoàng, cũng nhờ thầy đặc biệt chiếu cố đến cậu, nhưng thành tích của cậu luôn xếp thứ mười mấy của lớp, vì vậy cậu rất thất vọng về bản thân.

Trong một cơ hội tình cờ, mẹ phát hiện, mặc dù thành tích của Hoàng không tốt, nhưng cậu lại sống rất hòa đồng, luôn vui vẻ giúp đỡ người khác. Cậu tích cực làm vệ sinh lớp, giúp bạn khác sửa lại ghế hỏng, thậm chí còn khuyên can chuyện bất bình. Vì thế, bà mẹ thông minh đã nắm bắt được ưu điểm này của con trai, thường xuyên khen ngợi cậu: “Mẹ rất tự hào vì con giúp đỡ được nhiều người khác”. Do thường xuyên được mẹ cổ vũ và khen ngợi, trong tiềm thức, cậu bắt đầu nhận định rằng mình là một đứa trẻ hòa đồng, hay giúp đỡ mọi người, vì thế ở lớp cậu biểu hiện càng tích cực hơn, sau đó được thầy cô và bạn bè bầu làm lớp trưởng.

Sau khi được làm lớp trưởng, Hoàng càng tự tin hơn, không những hoàn thành nghiêm túc các nhiệm vụ được giao, mà bất cứ chuyện gì cũng muốn dẫn đầu. Thấy việc học tập của bản thân không có tiến bộ, cậu đã hạ quyết tâm: Nhất định phải cố

gắng, trong học tập cũng cần dẫn đầu. Được sự hướng dẫn của mẹ, Hoàng thường xuyên nói với bản thân mình: “Mình có thể làm lớp trưởng rồi, việc học tập chắc chắn không thành vấn đề!”.

Bây giờ thành tích học tập của Hoàng mặc dù không đứng đầu lớp, nhưng so với trước kia đã tiến bộ rất nhiều. Mẹ Hoàng rất vui và tự hào về những tiến bộ của Hoàng.

4. Làm tăng sự khích lệ bản thân của trẻ

Có rất nhiều cách để giúp trẻ tăng sự khích lệ bản thân, có thể đưa ra mấy điểm sau:

(1) Ghi chép những việc làm thành công của bản thân. Đưa cho trẻ một cuốn nhật kí, để trẻ ít nhất mỗi tuần một lần dành vài phút viết ra thành công của mình. Nói với trẻ rằng, bất cứ sự thay đổi tốt đẹp nào và những nỗ lực để thay đổi của bản thân đều chính là thành công.

(2) Để trẻ tự viết thư cho mình. Cổ vũ trẻ tự viết một bức thư khi trẻ đã có cố gắng to lớn hoặc sự theo đuổi thành công nào đó. Khi viết thư, trẻ có thể tùy ý sử dụng thân phận mình thích, ví dụ bố mẹ của mình, chủ nhiệm lớp hoặc hiệu trưởng, cũng có thể là anh hùng trong phim nào đó. Trong bức thư, trẻ nên miêu tả những hành động mà mình cho là đúng, đồng thời có sự khích lệ và khen ngợi với bản thân mình.

(3) Để trẻ tự làm cho mình một phần thưởng. Chuẩn bị giấy màu, bút, vải vụn...và nói với trẻ, chỉ cần trẻ làm một việc mà mình cảm thấy tự hào, kể lại những việc đã làm với bố mẹ thì trẻ có thể tự mình thiết kế một phần thưởng, ví dụ: bức tranh, tấm thiệp...

5. Để trẻ có cảm giác gấp gáp với mục tiêu của mình

Chỉ có đặt ra mục tiêu mà không cố gắng thực hiện, mục tiêu sẽ trở thành vô nghĩa. Khích lệ bản thân chính là để trẻ sau khi xác định mục tiêu, có động lực để tiếp cận gần với mục tiêu đó. Khả năng kiềm chế, trói buộc bản thân của trẻ rất kém, có thể chỉ ba phút trước hùng hục khí thế đề ra mục tiêu, nhưng ba phút sau đã không còn nhiệt tình nữa. Khi dạy trẻ tự khích lệ bản thân, cần để trẻ cảm thấy thời gian gấp gáp. Có thể bảo trẻ hàng ngày đọc to kế hoạch mục tiêu của mình, trong quá trình đọc, vô tình làm tăng khả năng nhận thức của trẻ về mục tiêu đó. Mỗi mục tiêu của trẻ cần quy định thời

gian cụ thể, yêu cầu trẻ hoàn thành mục tiêu đó trong thời gian quy định, khi đã bị trói buộc về thời gian, hành động của trẻ mới nhanh chóng.

6. Để trẻ đặt ra kế hoạch tốt đẹp mỗi ngày.

Mỗi ngày tự đặt ra một kế hoạch tốt đẹp cho bản thân là sự ám thị tâm lý tích cực và có hiệu quả. Những kế hoạch này tốt nhất nên cụ thể một chút, ví dụ trước khi trẻ đi ngủ, hoặc buổi sáng sau khi thức dậy, để trẻ tự giác nằm trên giường, thả lỏng cơ thể, sau đó tưởng tượng xem hôm nay hoặc ngày mai hoặc sau này sẽ có cảnh tốt đẹp gì, cuối cùng dùng ám thị tâm lý tích cực đó cổ vũ bản thân. Ám thị tâm lý này xuất phát từ ý thức, rất chân thực và có hiệu quả.

Một người có biết khen mình, biết khích lệ bản thân mình hay không sẽ ảnh hưởng đến cao độ và không gian phát triển tương lai của họ. Người biết khen ngợi mình, cho dù tài năng bình thường, cho dù đứng trước thất bại vẫn không cúi đầu, gặp khó khăn sẽ không lùi bước, người như vậy chắc chắn sẽ bước đến thành công. Người không biết khen ngợi, cổ vũ bản thân, không nhận thức được năng lực của mình, không thấy ưu điểm của mình, tỏ ra là người yếu đuối, như vậy sẽ lùi bước trước khó khăn, trốn chạy thất bại, thiếu niềm tin và không thành công trong tương lai.

Tóm lại, cần để trẻ từ nhỏ biết khích lệ bản thân mình, cũng giống như đã “tiêm phòng” cho trẻ, phòng ngừa khó khăn trên đường đời và không có dũng khí đối mặt trong tương lai. Mũi tiêm này giúp trẻ tăng sức đề kháng đối với khó khăn, vì thế càng tiêm sớm càng tốt. Mũi tiêm phòng này chính là động lực giúp trẻ đột phá mọi chướng ngại vật, trở thành người tự tôn, tự tin, tự cường và dám nghĩ dám làm.

THÀNH CÔNG CÓ THỂ KÍCH THÍCH SỰ TỰ TIN CỦA TRẺ

Một nhà tâm lý học đã từng làm một thí nghiệm sau:

Thả một con cá đoi vào trong bể cá có rất nhiều loài cá, để nó có thể tùy ý ăn các con cá nhỏ. Một thời gian sau, nhà tâm lí học dùng một tấm thủy tinh ngăn cách nó với lũ cá con. Như vậy, cá đoi muốn ăn thịt cá con tự nhiên sẽ gặp hết thất bại này đến thất bại khác, số lần thất bại tăng lên thì hi vọng và niềm tin về việc ăn thịt cá con của cá đoi cũng dần dần giảm xuống, cuối cùng nó hoàn toàn tuyệt vọng. Cuối cùng, nhà tâm lí học đã nhắc tấm kính ra, nhưng cá đoi không còn cựa quậy nữa, nó đã chết đói trong bể cá.

Tiếp đó, nhà tâm lí học lại làm một thí nghiệm tương tự:

Nuôi 1 con cá đoi trong bể cá có rất nhiều cá con, ở giữa ngăn bằng một tấm kính, lần thứ nhất, thứ hai cá đoi muốn ăn cá, nhà tâm lí học không có bất cứ hành động nào, nghiêm túc quan sát, đợi đến khi con cá đoi lần thứ ba bơi đến đàn cá con, nhà tâm lí học mới nhẹ nhàng nhắc tấm kính ra. Vì thế, cá đoi đã ăn được cá con. Thực nghiệm như vậy lại tiếp tục được tiến hành, sau đó, số lần thất bại càng ngày càng nhiều, nhưng vì biết có khả năng “ăn thịt được cá con” nên con cá đoi vẫn không bỏ cuộc, tràn đầy ý chí tìm mồi.

Nghiên cứu tâm lí học và kinh nghiệm cuộc sống nói cho chúng ta bài học: Một người chỉ cần cảm nhận được niềm vui một lần thành công thì sẽ có ý chí và sức mạnh theo đuổi không ngừng nghỉ, tăng sự tự tin của mình, giảm cảm giác tự ti, và sự thành công liên tiếp sẽ càng củng cố niềm tin của người này. Ngược lại, nếu một người trải nghiệm thất bại, không cảm nhận được niềm vui của sự thành công, dần dần họ sẽ trở nên ủ rũ và nhụt chí. Vì thế, chúng ta cần tận dụng mong muốn con thành công, trong quá trình dạy dỗ trẻ, để trẻ cảm nhận được sự thành công, từ đó thúc đẩy trẻ phát triển trên cơ sở vốn có.

Nếu muốn thông qua sự thành công kích thích sự tự tin của trẻ, cha mẹ có thể áp dụng những cách sau:

1. Để trẻ có dự cảm thành công

Nghiên cứu tâm lí học và kinh nghiệm sống đã dạy chúng ta: Nếu một việc nào đó rất có giá trị, thông qua sự cố gắng của bản thân, chúng ta có thể thực hiện được nó, như vậy chúng ta sẽ càng hứng thú với nó và muốn cố gắng hơn nữa. Bồi dưỡng hứng thú học tập

của trẻ cũng cần chú ý vận dụng quy luật này, đó chính là dự cảm thành công.

Lan năm nay học lớp 5, trong kì thi cuối học kì, điểm môn văn của em đạt dưới trung bình, ngày trước môn văn của em cũng xếp gần cuối lớp. Lan vô cùng buồn bã, em rất ghét học văn.

Mẹ muốn thay đổi tình trạng này nên đã đưa cho Lan một bài tập: Mỗi ngày chép một trang “Truyện cổ Grim” và hoàn thành những bài tập ngữ pháp có liên quan. Mẹ nói với Lan rằng chỉ cần cô bé kiên nhẫn tỉ mỉ hoàn thành bài tập này thì có thể đạt kết quả tốt. Lan rất có hứng thú với bài tập này, vì nó không giống với những bài tập trong sách. Cô bé nhận thấy rằng cha mẹ gửi gắm rất nhiều hi vọng vào việc cô bé làm bài tập này, hi vọng trình độ viết văn của cô bé được nâng cao. Điều này giúp tăng thêm động lực cho Lan, chưa đầy nửa tháng, cô bé đã nhìn ra thành quả đầu tiên. Lan nhận ra những từ ngữ mình hay dùng sai trong lối hành văn và học được rất nhiều cách diễn đạt ngôn ngữ mới, bây giờ Lan cũng bắt đầu nghiêm túc đọc các tác phẩm văn học khác, tìm các từ, nhóm từ hay. Cuối cùng, Lan đã đạt được điểm cao trong môn văn, điều này khiến cô bé vô cùng vui mừng, tự tin rằng mình cũng học tốt môn văn.

2. Tích cực cổ vũ trẻ tham gia vào những hoạt động ưa thích

Những sở thích bình thường và vận động thích hợp không chỉ giúp cuộc sống tràn đầy màu sắc mà còn bồi dưỡng nhân sinh quan tích cực, lành mạnh cho con người.

Vì thế, vào những ngày nghỉ, nếu trẻ muốn cha mẹ chơi trò chơi cùng mình, cha mẹ không nên nói: “Không chơi bởi gì hết, mau học bài đi!”. Bởi trò chơi không chỉ rèn luyện khả năng suy nghĩ và phản ứng nhanh nhạy của trẻ, mà còn nâng cao khả năng lí giải, có ích cho tương lai của trẻ. Ngược lại, nếu trẻ không được rèn luyện khả năng lí giải, sẽ không thể cảm nhận được nội dung bài học trên lớp, khó theo kịp trình độ học tập ngày càng nâng cao, khó nảy sinh hứng thú với việc học!

Vì thế, khi cha mẹ phát hiện con có nhiều sở thích và ham vận động, nên tích cực cổ vũ động viên con tham gia.

3. Để trẻ phát huy những môn học sở trường

Có chuyên gia giáo dục cho rằng: “Đại não giống như một chiếc khăn, chỉ cần nhắc một đầu là có thể nhắc cả chiếc khăn đó. Làm thế nào để phát hiện người đó có sở trường hay không, thông thường cần xem biểu hiện khác thường của họ. Giống như đặc tính của chiếc khăn, chỉ cần nhắc một đầu, các bộ phận khác cũng hoạt động theo. Vì thế, nếu trẻ tò mò với một điều gì đó, hãy để trẻ tập trung tinh thần vào đó, chắc chắn sẽ thúc đẩy hoạt tính của toàn bộ đại não”.

Ví dụ, một học sinh học kém môn toán, nhưng môn văn của cậu ta lại luôn đứng đầu. Như vậy, cậu ta luôn tràn đầy tự tin và vui vẻ với môn học sở trường của mình, cha mẹ nên để ý đến đặc điểm này của trẻ, cổ vũ trẻ phát huy hết sở trường đó.

4. Không nên kì vọng và yêu cầu quá cao đối với trẻ

Khi thấy con mình không bằng các bạn khác về phương diện nào đó hoặc chúng không đạt được những điều cha mẹ mong muốn, cha mẹ cần xem xét đến tình hình và đặc điểm của con để thay đổi, nêu ra mục tiêu phù hợp với trẻ để trẻ đạt được thành công thông qua cố gắng của mình. Cha mẹ cần biết rằng, bồi dưỡng trẻ là một quá trình gian khổ và lâu dài, chỉ có cách giáo dục đúng đắn, thiết thực, tôn trọng, giúp đỡ và cổ vũ con; đồng thời hướng dẫn trẻ kịp thời, để trẻ tự tìm tòi, hoàn thành và cảm nhận niềm vui của sự thành công mới có thể dẫn dắt con vui vẻ bước trên con đường đời đã chọn.

5. Đối mặt với thất bại và lỗi lầm của trẻ

Khi trẻ nhận điểm kém hoặc làm không tốt việc nào đó, chúng không cần những lời trách móc, chỉ trích, cười nhạo của cha mẹ, mà cần sự an ủi và thông cảm. Chúng cần có người hiểu, ủng hộ và động viên trong cuộc sống hàng ngày.

Có rất nhiều cha mẹ khi đối diện với lỗi lầm, thất bại của con, vì con “làm mất thể diện của mình” nên đã tức giận bùng bùng, vì mất đi lí trí nhất thời, cha mẹ đã có những hành động làm tổn thương đến lòng tự tôn của con. Nếu gặp thất bại mà còn bị cha mẹ mắng thì trẻ sẽ càng chán nản và nhụt chí hơn. Vì thế, cha mẹ cần nhìn nhận thất bại, lỗi lầm của con cái một cách đúng đắn và lí trí, cách làm cụ thể như sau:

(1) Bình tĩnh nhìn nhận thất bại và lỗi lầm của con, nói chuyện, tâm sự nhẹ nhàng với con, tìm ra nguyên nhân thất bại của con.

(2) Hiểu được tâm trạng và nỗi khổ của con, để con biết rằng, thất bại là điều không thể tránh được trong cuộc sống, là quá trình không thể thiếu được trên con đường thành công. Cha mẹ không vì việc này mà giảm tình yêu thương dành cho con.

(3) Động viên con tiếp tục cố gắng. Cha mẹ cần có niềm tin với con, như vậy trẻ mới tin tưởng vào bản thân mình. Khi cha mẹ tràn đầy sự tin tưởng và nhiệt tình động viên con, sẽ kích thích dũng khí khắc phục khó khăn ở trẻ, khôi phục lòng tin của trẻ.

Cho phép trẻ thất bại cũng là tin tưởng trẻ sẽ thành công.

KHEN NGỢI LÀM TĂNG SỰ TỰ TIN CỦA TRẺ

Khi còn nhỏ, mỗi đứa trẻ đều thông qua những người thân bên cạnh mình, đặc biệt là sự đánh giá của cha mẹ để nhận biết bản thân. Vì thế, muốn con bạn tràn đầy tự tin, không chỉ có nhiều đánh giá tích cực đối với con, mà còn cần khen ngợi, động viên con thật nhiều. Đối với trẻ, khen ngợi và động viên là nhân tố quan trọng giúp chúng xây dựng sự tự tin và đạt được dũng khí.

Trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ cần khen ngợi thế nào để làm tăng sự tự tin cho trẻ?

1. Cha mẹ nên hiểu ưu điểm của con, đồng thời để trẻ nhận ra ưu điểm của bản thân mình

Cha mẹ có thể nói với trẻ các ưu điểm của chúng, ví dụ: “Con rất tốt bụng, đối xử rất tốt với các loài vật nhỏ”. “Con rất lễ phép, luôn chủ động chào hỏi người lớn”... Cha mẹ còn có thể khen con: “Học hành nghiêm túc, có trách nhiệm!”, “Còn biết tự giác học nữa cơ đấy!”. Cổ vũ và khẳng định trẻ sẽ giúp trẻ tự tin về bản thân mình.

2. Cổ vũ trẻ đúng lúc

Khi trẻ do dự trước việc mình không rõ, cha mẹ có thể nói với trẻ: “Bố (mẹ) tin con có thể làm được”, kịp thời khích lệ cổ vũ trẻ sẽ khiến trẻ tự tin hơn.

Cùng với việc khẳng định trẻ, cha mẹ cũng cần chấp nhận sai lầm của trẻ. Trên thực tế, trẻ phạm lỗi là điều không thể tránh khỏi. Đối với lỗi sai của trẻ, cha mẹ cần khen ngợi dũng khí dám làm của trẻ, để trẻ bước ra khỏi nỗi buồn do thất bại, không nên chỉ nhìn vào lỗi lầm, thất bại đó.

3. Cổ vũ trẻ đạt được thành công

Khi trẻ thử làm một việc gì đó và thất bại, cha mẹ nên tránh dùng từ ngữ hoặc hành động để chứng tỏ sự thất bại của chúng, mà nên dạy trẻ một số kĩ năng làm việc, khi trẻ đã nắm bắt được một số kĩ năng này, chúng sẽ làm tốt hơn. Ví dụ trẻ không biết thu dọn đồ chơi, cha mẹ không được trách mắng trẻ mà nên nói với trẻ làm thế nào thu dọn đồ chơi gọn gàng và kịp thời khen ngợi trẻ: “Lần này con thu dọn đồ chơi gọn quá, vừa sạch sẽ vừa ngăn nắp!”. Ngôn từ khen ngợi có rất nhiều, cha mẹ nên dùng nhiều và có tính sáng tạo. Ví dụ: “Con giỏi quá!”. “Con tuyệt quá!”. “Đừng nản chí nhé, cố một chút nữa là sẽ thành công mà!”, “Không sao đâu, thất bại là mẹ thành công!”, “Cha mẹ rất tự hào về con!”.

4. Phóng đại sự tiến bộ của trẻ một cách thích hợp

Cho dù trẻ không có tiến bộ nào, cha mẹ cũng cần tìm cơ hội khen ngợi trẻ. Nếu trẻ thực sự có tiến bộ, cha mẹ cần kịp thời khen “tiến bộ vĩ đại” đó của. Như vậy có thể thúc đẩy nhân tố tâm lí tích cực ở trẻ, giúp trẻ đạt được nhiều tiến bộ lớn hơn nữa.

5. Cố gắng tận dụng tốt thành công đầu tiên của trẻ

Trong cuộc sống, điều có thể giúp trẻ xây dựng sự tự tin, mang lại hiệu quả tốt chính là thành công đầu tiên của trẻ, cho dù đó chỉ là thành công nhỏ. Khi trẻ học được một chữ cái, nhận được một phiếu bé ngoan, làm được một đề toán, khâu được một chiếc khuy áo, lau sạch bàn, giặt sạch một đôi tất..., chúng đều rất vui và hi vọng lần sau sẽ làm tốt hơn. Nếu lúc đó có sự khen ngợi và khẳng định của cha mẹ, trẻ sẽ càng tự tin hơn. Cha mẹ nếu có thể giúp trẻ có được niềm vui đầu tiên trong cuộc sống, để trẻ cảm nhận được niềm vui của sự thành công đó, trong tương lai chắc chắn trẻ sẽ là người thành đạt.

Ngoài ra, cha mẹ cần phối hợp với thầy cô giáo bồi dưỡng sự tự tin cho trẻ, để trẻ có cơ hội đạt được thành công ở trường mẫu giáo

hoặc trường tiểu học, nhận được sự khen ngợi chứ không phải phê bình.

Đương nhiên, nếu muốn sự khen ngợi của bạn phát huy hiệu quả tốt, cha mẹ cần chú ý những điểm sau:

1. Phương pháp khen ngợi đúng đắn

(1) Tìm ra ưu điểm của trẻ, kiên trì khen ngợi trẻ mỗi ngày, khen ngợi chính là nhu cầu mãnh liệt nhất trong trẻ.

(2) Nên phát hiện ra những tiến bộ nhỏ của trẻ, nên kịp thời khen ngợi chúng, khi trẻ ý thức được rằng hành động của chúng được cha mẹ chú ý đến, chúng sẽ càng phát huy tốt hơn.

(3) Khi trẻ làm sai việc gì đó và cha mẹ phê bình và uốn nắn mà sau đó trẻ sửa chữa được lỗi lầm của mình, thì cha mẹ cần có sự khẳng định đúng đắn, để trẻ tự tin với việc làm của bản thân.

(4) Khi trẻ tham gia một cuộc thi thể thao, cha mẹ cần cổ vũ trẻ hết mình, cần ngồi ở hàng ghế đầu tiên cổ vũ cho con, chỉ cần nhìn thấy cha mẹ, trẻ sẽ tràn đầy sức mạnh và cố gắng.

2. Cách khen ngợi đúng đắn

Lời lẽ khen ngợi cần chân thành, tránh những lời khen ngợi quá khoa trương, vì như vậy sẽ khiến trẻ thấy phản cảm và chán ghét.

(1) Dùng ngôn ngữ cơ thể khen ngợi trẻ. Trong khi khen ngợi trẻ, có thể dùng kèm thêm động tác, hiệu quả sẽ càng tốt hơn. Ví dụ: xoa đầu, nháy mắt, mỉm cười, giơ ngón cái...

“Cái vỗ vai thân thiết” thể hiện sự tin tưởng và yêu thương, giúp con cảm nhận được niềm tin từ cha mẹ.

“Cái ôm” khiến trẻ tràn ngập vui sướng, hạnh phúc.

(2) Lời khen của cha có tác dụng tốt hơn

Theo điều tra, 30% học sinh trung học và 34% học sinh tiểu học đều hi vọng được cha khen ngợi, vì cha đều rất “ít khen ngợi”, “rất nghiêm khắc”, “yêu cầu cao” với trẻ. Do nhiều người cha không biết bày tỏ tình cảm của mình với con nên trong lòng con, cha là người rất uy nghiêm. Nếu được cha khen ngợi, đa số trẻ đều cảm thấy “nhất định mình sẽ làm tốt”, và lời khen ngợi này có tác dụng khích lệ rất lớn. Vì thế người cha nên khen ngợi con trẻ nhiều hơn.

(3) Sự khen ngợi của người ngoài càng được coi trọng. Được cha mẹ khen ngợi đối với trẻ đã rất tốt, nhưng có lúc được người khác như bác hàng xóm, thầy cô giáo, chú dì ... khen ngợi thì hiệu quả còn tốt hơn nữa.

Hàng ngày, cha mẹ nên liên hệ chặt chẽ với thầy cô giáo, có thể bảo trẻ rằng thầy cô giáo nói với cha mẹ, con dạo này học tập rất chăm chỉ. Trẻ nghe thấy vậy, nghĩ rằng thầy cô giáo cũng chú ý đến mình, vì thế càng cố gắng phấn đấu hơn. Cha mẹ cũng có thể dùng lời nói của bác hàng xóm khen ngợi trẻ: “Hôm nay bố nghe chú Vương hàng xóm khen con đã lớn và hiểu chuyện rồi!”. Trẻ nghe thấy vậy chắc chắn sẽ rất sung sướng. Cách khen ngợi gián tiếp này có tác động rất tốt đến trẻ.

THÁI ĐỘ CỦA CHA MẸ QUYẾT ĐỊNH SỰ TỰ TIN CỦA TRẺ

Năm 45 tuổi, ông đã là chủ tịch hội đồng quản trị kiêm tổng giám đốc công ty điện tử Mỹ- GE (General Electric), đây là vị chủ tịch và tổng giám đốc trẻ tuổi nhất đã sáng lập ra công ty này. Ông còn được coi là CEO đầu tiên trên thế giới, là nhà doanh nghiệp thành công nhất thời đại. Tên của ông là Jack Welch.

Nhưng không ai ngờ rằng, khi học tiểu học không những ông không xuất sắc mà còn là cậu bé nói lắp, vì nói lắp nên cậu thường bị các bạn cười nhạo.

Một hôm, vì đứng dậy trả lời câu hỏi của thầy giáo, tật nói lắp của cậu khiến cả lớp được một trận cười nghiêng ngả, cậu vô cùng tủi thân.

Cậu về nhà nói với mẹ: “Các bạn đều cười nhạo con, có phải con chẳng ra gì không ạ?”

Mẹ nghe vậy rất buồn.

Nhưng mẹ không phải là một bà mẹ bình thường.

Đối với đứa trẻ như cậu này, an ủi sẽ không có tác dụng.

Mẹ liền mỉm cười nói với cậu: “Ồ, hóa ra con buồn vì chuyện này ư?”.

“Đó là vì cái miệng con không thể nào thông minh kịp đầu óc của con! Lẽ nào con không biết con thông minh hơn các bạn khác sao?”. Mẹ nói.

Jack Welch đột nhiên cảm thấy tràn đầy hưng phấn và sức mạnh, từ đó cậu không còn tự ti về tật nói lắp của mình nữa, vì có được sự tự tin, cậu nhanh chóng chữa khỏi tật nói lắp.

Jack Welch đã từng nói: “Tất cả những gì chúng ta trải qua đều có thể trở thành cơ sở giúp chúng ta xây dựng sự tự tin”. Trong cả quá trình đi học của Welch, mẹ luôn là người cố vũ, động viên cậu rất nhiều. Hầu như tất cả người thân, bạn bè, bạn học đều nghe mẹ Jack Welch kể chuyện về cậu. Và mỗi khi câu chuyện kết thúc, bà đều nói rằng mình rất tự hào về con trai của mình. Vì có một bà mẹ vĩ đại nên Jack Welch mới có tính cách tự tin như thế.

Có thể nói, mỗi bậc cha mẹ đều là những người thầy sáng tạo tính cách cho con trẻ, quỹ đạo trưởng thành của trẻ đều ghi nhớ sâu sắc lời dạy dỗ của cha mẹ. Vậy muốn bồi dưỡng tính cách tự tin cho trẻ, cha mẹ cần có thái độ như thế nào?

1. Điều chỉnh quan hệ giữa cha mẹ và con trẻ

Mức độ tự tin của trẻ có liên quan đến mối quan hệ giữa cha mẹ và con cái, nếu trẻ cảm thấy cha mẹ yêu mình, tôn trọng mình, có thái độ ôn hòa, nhẹ nhàng, trẻ sẽ sống hoạt bát, vui vẻ, nhiệt tình và tự tin tự cường. Ngược lại, nếu luôn bị cha mẹ trách mắng, trẻ sẽ có thái độ sống lạnh nhạt, thờ ơ, thiếu tự tin và không có chí tiến thủ.

Vì thế, cha mẹ cần nhìn nhận lại quan hệ giữa mình và con cái, xem điều đó có lợi cho việc bồi dưỡng lòng tự tin của con hay không, đồng thời có ý thức tạo ra môi trường tốt để bồi dưỡng sự tự tin cho con. Khi con gặp khó khăn, hãy cố vũ con: “Con nhất định làm được, con sẽ làm tốt mà”. Sự đánh giá bản thân của trẻ dựa vào lời nhận xét, đánh giá của người lớn. Thái độ khẳng định và tin tưởng của cha mẹ sẽ giúp trẻ trở nên tự tin.

2. Giúp trẻ xây dựng niềm tin, bảo vệ lòng tự trọng của trẻ

Trẻ thiếu lòng tự trọng luôn cảm thấy tự ti và phủ định bản thân mình. Khi thiếu tự tin, trẻ sẽ trở nên yếu đuối, sợ làm việc, sợ thất

bại, không dám thử sức, tìm tòi, đánh mất cơ hội thành công. Trẻ cho rằng mình là “con vịt xấu xí”, không được ai yêu quý, không được ai tôn trọng.

Vì vậy, cha mẹ cần đặc biệt chú ý bảo vệ lòng tự trọng của trẻ, tôn trọng ý nguyện, không cười nhạo, miệt thị trẻ, không so sánh trẻ với các bạn khác, nên lắng nghe ý kiến và tâm sự của trẻ, không dùng quyền uy của người lớn để ra lệnh hoặc ép buộc trẻ, hãy cho trẻ không gian để tăng thêm tự tin.

3. Tránh lấy so sánh con với những đứa trẻ khác

Nhiều cha mẹ trong khi giáo dục con luôn lấy gương của bạn này, bạn khác ra để so sánh, muốn trẻ học ưu điểm hoặc sở trường của các bạn đó. Cách làm này thực ra rất có hại cho sự trưởng thành của trẻ.

Thứ nhất, khi cha mẹ so sánh trẻ với các bạn khác, trẻ sẽ nảy sinh cảm giác mình không bằng người khác, cảm giác này khiến trẻ coi thường bản thân.

Thứ hai, khi cha mẹ lấy so sánh trẻ với các bạn khác, trẻ sẽ nảy sinh cảm giác đố kị, từ đó sẽ không còn tâm trí nào làm tốt việc của mình.

Thứ ba, cách so sánh của cha mẹ kích thích mong muốn học tập giống các bạn khác của trẻ, nhưng nếu học theo một cách mù quáng, trẻ sẽ mất đi đặc điểm và cá tính của mình, như vậy sẽ không bao giờ vượt qua được người khác, từ đó trẻ nảy sinh cảm giác tự ti và đánh mất sự tự tin.

Mỗi bậc cha mẹ cần ý thức rằng, con của mình có sở trường và cá tính riêng, chỉ có phát triển khả năng thực sự, trẻ mới trở thành tài. Nhiệm vụ của cha mẹ chính là tìm ra sở trường và phát triển cá tính của trẻ.

4. Để trẻ tự so sánh với bản thân, tìm thấy sự tự tin cho mình

Albert Einstein khi con nhỏ đã tham gia lớp học thủ công, cô giáo yêu cầu mỗi học sinh gấp một con vịt. Các bạn trong lớp đều thi nhau gấp vịt và nộp cho cô giáo để được cô giáo khen ngợi. Chỉ có Albert Einstein là nộp muện nhất. Cô giáo nhìn thấy thế, giơ cao tay, dùng giọng điệu cười nhạo nói với cả lớp: “Ai nhìn thấy con vịt nào xấu hơn con vịt này?” Cả lớp đều cười

ngiêng ngả. Albert Einstein đứng dậy nói to: “Có ạ”. Rồi Albert Einstein lấy từ trong ngăn bàn ra một con vịt xấu hơn và nói: “Đây là con vịt đầu tiên mà em gặp ạ”.

Sự tự tin đến từ đâu, tự tin chính là không so sánh với người khác mà so sánh với bản thân mình, chỉ cần bạn dần dần tiến bộ và làm tốt hơn trước là bạn đã thành công rồi. Trẻ không ngừng vượt qua chính mình, cũng chính là không ngừng vượt qua người khác, giống như Albert Einstein.

5. Cha mẹ tỏ ra yếu kém để tăng sự tự tin cho con trẻ

Đa số trẻ em bây giờ được cha mẹ chăm sóc, yêu thương chiều chuộng quá mức, nên dễ hình thành tính cách ích kỉ, tính tự lập kém, không biết thông cảm với người khác, thiếu tình yêu thương... Nếu người lớn thường xuyên tỏ ra yếu kém trước mặt trẻ, để trẻ cảm thấy bản thân cũng có khả năng, cũng có thể giúp được gia đình nhiều việc, chắc chắn trẻ sẽ tự tin hơn.

Khi đi lớp mẫu giáo, mỗi lần đón Tân về nhà, đến tầng một của khu tập thể, Tân thường nói: “Mẹ ơi, con mệt quá!”. Lúc đầu mẹ nghĩ rằng Tân không ngủ đủ giấc, hoặc chưa quen với việc đi lớp nên bị mệt, vì Tân còn nhỏ nên mẹ không do dự cũng Tân lên tới tầng 6 của nhà mình. Dần dần, thấy Tân cứ về đến khu tập thể là bắt đầu kêu mệt, mẹ mới hiểu ra nguyên nhân thật sự của Tân, đó là cậu không muốn tự mình leo lên tầng 6.

Một hôm, khi sắp về đến khu tập thể, mẹ liền nghĩ: Sao không tỏ ra yếu kém một chút trước mặt con nhỉ? Vì thế, mẹ nói với Tân: “Con trai, hôm nay mẹ mệt quá, con luôn là đứa con trai mạnh mẽ trong lòng mẹ, đã là đứa trẻ mạnh mẽ thì phải giúp mẹ gì nào?” Tân nghe mẹ nói vậy, gãi gãi đầu, rồi nhanh chóng lấy túi của mẹ và nói: “Mẹ ơi, con giúp mẹ xách túi nhé, con sẽ dắt mẹ lên lầu”.

Nói xong, một tay cậu xách túi, một tay nắm tay mẹ dắt mẹ đi lên lầu. Mẹ ở phía sau giả vờ mệt hỏi đáp: “Con trai, chậm chút nào, mẹ không theo kịp đâu”. Tân sốt sắng quan tâm đến mẹ và nói: “Mẹ giữ chắc tay con, mẹ đi chậm thôi!”. Từ đó về sau, thỉnh thoảng, mẹ Tân cũng tỏ ra yếu kém trước mặt con và thu được hiệu quả bất ngờ.

RÈN LUYỆN TÍNH CÁCH, GIÚP TRẺ TRỞ NÊN DŨNG CẢM

Xã hội trong tương lai sẽ tràn đầy tính cạnh tranh và khó khăn, chỉ những người có tinh thần không sợ khó khăn, thất bại, vấp ngã mới có thể tồn tại được.

Cha mẹ muốn con cái trở nên “dũng cảm, kiên cường” cần bồi dưỡng và rèn luyện tính cách dũng cảm cho con từ nhỏ, để trẻ dũng cảm cạnh tranh, dũng cảm thách thức, có dũng khí đối diện với khó khăn. Chỉ có như vậy trẻ mới chiến thắng thất bại, chiến thắng khó khăn, trở nên dũng cảm, mạnh mẽ.

ĐỀ KINH NGHIỆM RÈN LUYỆN SỰ MẠNH DẠN CHO TRẺ

Nhà tâm lí học nhi đồng nghiên cứu chứng minh: Trẻ nhút nhát là do thiếu rèn luyện, va vấp, vì rất nhiều việc cha mẹ đều ôm đồm làm thay cho trẻ. Có thể nói, cha mẹ càng giúp trẻ làm nhiều việc thì trẻ càng nhút nhát, yếu đuối.

Long là một cậu bé nhút nhát, cậu sợ mọi thứ, bất cứ việc gì cũng không dám thử, không dám làm, các bạn học đều cười nhạo cậu là “đồ nhát chết”. Vì thế, Long rất buồn bã, tự ti, khi các bạn cùng nhau chơi đùa thì cậu ngồi một góc và chơi một mình.

Khi cô giáo nói chuyện với mẹ Long về việc này, mẹ không bất ngờ mà còn nói: “Bé Long nhà chúng tôi có vấn đề về tiểu não, từ nhỏ cháu đã nhút nhát, vì thế tôi không cho cháu chạy, nhảy, trèo cao. Cô giáo nói xem, ngộ nhỡ bị thương thì làm thế nào chứ?”.

Cô giáo nghe mẹ Long nói vậy, dường như đã hiểu ra vấn đề, thực ra Long nhút nhát là do mẹ Long quá quản thúc và quan tâm đến cậu.

Để rèn luyện sự mạnh bạo cho Long, cô giáo đặc biệt tổ chức hoạt động nhóm và khuyến khích Long tham gia.

Có lần, các bạn nhỏ trong lớp chơi trò “trèo cầu thang”, cô giáo dắt cậu đặt lên bậc cầu thang, Long cảm thấy rất sợ, kêu âm lên: “Cứu con với, cứu con với!”. Được sự cổ vũ của cô giáo và các bạn, Long đã thử trèo lên bậc cầu thang thứ nhất, tiếp đó là bậc thứ hai, thứ ba, sau đó cậu treo lên được bậc cao nhất của cầu thang.

Đứng trên bậc cao của cầu thang, Long tự hào mỉm cười.

Sự thực chứng minh, tiểu não của Long không có vấn đề gì, cậu nhút nhát như vậy là vì mẹ không cho cậu cơ hội rèn luyện. Vì thế, muốn bồi dưỡng sự mạnh dạn cho trẻ, cha mẹ nên để trẻ trải nghiệm cuộc sống nhiều hơn. Khi đã va vấp, trải nghiệm nhiều, trẻ sẽ tự nhiên trở nên mạnh dạn.

Vậy cha mẹ làm thế nào để rèn luyện cho trẻ?

1. Cha mẹ nên cho trẻ không gian trưởng thành

Trong thế giới của con thiêu thân, có một con thiêu thân được gọi là “Đế vương”. Chúng sống trong một cái kén rất hẹp và chỉ có một lỗ nhỏ xíu. Khi chúng đã đủ lớn, chúng sẽ tìm mọi cách bay ra khỏi cái kén đó. Chúng tranh nhau bay ra khỏi kén đến nỗi nhiều con đã phải bỏ mạng. Có người hảo tâm đã dùng kéo hoặc dao rạch lỗ đó ra cho to hơn, nhưng những con bay ra ngoài mà không cần chút sức lực nào đó đều không được gọi là “Đế vương” vì chúng không thể bay lên được, chỉ có thể bò với đôi cánh yếu ớt.

Hóa ra, cái lỗ nhỏ xíu giống như “quỷ môn quan” đó lại chính là cánh cửa rèn luyện khả năng sinh tồn của con thiêu thân, vào thời khắc con thiêu thân thoát ra ngoài cái kén đó, qua lực ép chặt, máu mới lưu thông vào các tổ chức của cơ thể; khi máu đã nuôi đủ hai cánh, con thiêu thân “Đế vương” mới có thể bay ra ngoài. Khi con người cắt lỗ thủng đó to ra, cánh của con thiêu thân không có cơ hội được bổ sung lượng máu cần thiết, vì thế chúng mãi mãi không có cơ hội bay lên cao.

Điều cần thiết với trẻ em ngày nay chính là rèn luyện, trẻ luôn sợ đường hầm tối tăm, luôn hi vọng có đôi tay giúp trẻ đi qua đường hầm. Mà những bậc cha mẹ ngày nay lại luôn “yêu chiều con cái quá mức”, luôn sợ con chịu khổ, vì thế đã làm “đường hầm” cuộc đời thật rộng. Cha mẹ không biết rằng họ làm như vậy sẽ làm cho trẻ mãi mãi không học được lòng dũng cảm và kiên cường.

2. Cha mẹ cần tạo cơ hội cho trẻ trải nghiệm cuộc sống

Nếu trẻ không dám giao tiếp với người khác, cha mẹ có thể bảo trẻ đến nhà bác hàng xóm mượn đồ, hoặc đến cửa hàng gần nhà mua đồ; Trẻ sợ cua, có thể dạy trẻ cách bắt cua, chỉ cần tóm được hai bên chân của con cua là sẽ không bị cua cắn; Trẻ sợ trời tối, cha mẹ nên dẫn trẻ đi một đoạn đường vào ban đêm, sau khi trẻ đã đi vài lần, không những mạnh dạn hơn mà còn biết thưởng thức cảnh đẹp về đêm. Tóm lại, chỉ cần rèn luyện nhiều cho trẻ, trẻ sẽ dần dần trở nên mạnh dạn.

Nếu trẻ không dám vào phòng một mình, cha mẹ không nên bắt ép trẻ, nên cùng đi với trẻ, để trẻ thấy trong căn phòng đó không có gì đáng sợ, loại bỏ cảm giác lo lắng cho trẻ. Lần sau, cha mẹ có thể

dẫn trẻ đến trước cửa, để trẻ tự bước vào phòng lấy đồ, khi trẻ bước vào, ngoảnh đầu nhìn lại vẫn thấy cha mẹ phía sau, trẻ sẽ yên tâm lấy đồ, lúc này, cha mẹ cũng nên cổ vũ và khen ngợi trẻ kịp thời. Dần dần, trẻ sẽ mạnh dạn hơn.

3. Để trẻ mạnh dạn hơn trong trò chơi

Cha mẹ nên căn cứ vào tình trạng nhút nhát của trẻ, thiết kế một số trò chơi. Đa số người lớn thường dùng “cáo”, “ông ba bị”... để hù dọa trẻ khiến trẻ trở nên sợ hãi, nhút nhát. Lúc này, cha mẹ nên nghiêm túc nói với trẻ, đó chỉ là trò đùa của người lớn mà thôi. Sau đó, để trẻ đóng vai bác thợ săn hoặc Tôn Ngộ Không giả vờ đánh thắng “sói” và “yêu quái”. Như vậy, trẻ sẽ có trải nghiệm tâm lý tốt, sẽ nhớ rằng: Mình đã từng chiến thắng “sói” và “yêu quái”, chúng chẳng đáng sợ chút nào. Có trải nghiệm và trí nhớ như vậy, dũng khí và sự mạnh dạn của trẻ sẽ tăng lên.

4. Cha mẹ có thể để trẻ làm việc của mình

Để bồi dưỡng tinh thần mạnh dạn làm việc cho trẻ, có thể chọn một việc mà trẻ có thể làm được và nói cho trẻ biết nên làm thế nào. Trẻ không dám làm một mình, cha mẹ có thể làm cùng trẻ, làm từ ít đến nhiều, từ việc đơn giản đến việc phức tạp, nhiều lần như vậy, dũng khí và khả năng của trẻ sẽ tăng lên.

Ngoài ra, cha mẹ cũng cần dẫn trẻ đi tham quan thế giới thiên nhiên, giúp mở rộng tầm mắt của trẻ, để trẻ tiếp xúc nhiều với sự vật bên ngoài, nhận biết thế giới, cổ vũ trẻ tìm tòi và thử sức, bồi dưỡng tinh thần dũng cảm cho trẻ.

Tóm lại, muốn bồi dưỡng sự mạnh dạn cho trẻ, cha mẹ cần để trẻ trải nghiệm cuộc sống nhiều hơn. Trong quá trình trải nghiệm, trẻ mới phát hiện ra tiềm năng của mình và mới trở nên mạnh bạo.

KÍCH THÍCH DŨNG KHÍ ĐỐI MẶT VỚI KHÓ KHĂN CỦA TRẺ

Cha mẹ nào chẳng muốn đường đời của con thuận lợi và bằng phẳng, nhưng cuộc đời của con người lại không phải là một đường

thẳng, cho dù là con trai của tỉ phú Lý Gia Thành (Hồng Kông), hay con gái của tỉ phú Bill Gate (Mỹ) cũng đều phải trải qua khó khăn và thất bại trong quá trình trưởng thành. Đối diện với thất bại, vấp ngã trong cuộc sống, nếu chỉ biết trốn tránh thì chúng ta sẽ không bao giờ có thể thành công. Chỉ có người dũng cảm đối diện với khó khăn, thách thức mới có thể xua đi màn sương dày của cuộc đời. Cha mẹ tìm mọi cách tránh né khó khăn, gian khổ cho trẻ, chi bằng hãy khích lệ trẻ có dũng khí đối mặt với khó khăn. Bồi dưỡng dũng khí đối diện với khó khăn sẽ có ích cho cả cuộc đời của trẻ.

Vào giữa thế kỉ 19, tại thành phố Lyon - Pháp tổ chức một bữa tiệc trọng đại. Quan khách đến dự đều đang tranh luận một bức họa, tiêu điểm của buổi tranh luận chính là: Trong bức họa đó là một số cảnh có trong thần thoại Hy Lạp cổ hay là miêu tả chân thực lịch sử của Hy Lạp. Lúc đó, chủ nhà đã mời một nhà thơ đến giải thích cho quan khách hiểu.

Sau khi nhà thơ giải thích xong, cuộc tranh luận đã lắng xuống, mọi người đều cho rằng nhà thơ đó đã giải thích rất đúng. Sau đó, có một thân sĩ đã hỏi nhà thơ: “Thưa ngài, ngài đã được học điều này ở trường học nào ạ?”.

Nhà thơ liền đáp: “Tôi đã được học ở rất nhiều trường, nhưng trường học mà thời gian tôi học lâu nhất và học được nhiều điều nhất đó là trường học “gian khổ”. Nhà thơ đó chính là Jean-Jacques Rousseau. Sau này, ông trở thành nhà tư tưởng nổi tiếng người Pháp.

Gian khổ chính là trường học, vì gian khổ có thể rèn luyện ý chí con người. Ai cũng biết, một con chim ửng non có thể bay được, đó là do chim ửng mẹ đã đẩy chúng ra khỏi tổ, để chúng tự luyện cách bay. Vì có được sự rèn luyện này, chim ửng non mới có thể bay lên cao, mới trở thành cao thủ săn mồi, trở thành vua các loài chim.

Gian khổ và thất bại có thể rèn luyện ý chí con người, kích thích tiềm năng của con người, giúp người đó phát huy cao nhất giá trị bản thân mình.

B. A. Cyxomjnhcknn đã từng nói: “Nếu một đứa trẻ chưa từng nếm trải niềm vui học tập, lao động, chưa trải nghiệm được cảm giác tự hào khi khắc phục khó khăn thì đó là bất hạnh của cậu ta”. Bởi chỉ có

như vậy mới kích thích khả năng khắc phục khó khăn, không chế khó khăn của trẻ.

Khó khăn luôn ở khắp mọi nơi, cha mẹ không thể giải quyết hết mọi khó khăn cho con, nên bồi dưỡng khả năng khắc phục khó khăn cho con, để trẻ tự mình biết cách giải quyết khó khăn đó.

Vậy cha mẹ nên kích thích dũng khí đối diện với khó khăn, bồi dưỡng tinh thần dũng cảm của trẻ như thế nào?

1. Cha mẹ nên tỏ ra dũng cảm

Mọi người đều biết, chỉ khi con người đối mặt trực diện, khắc phục khó khăn thì mới có thể đạt được thành công. Khó khăn càng lớn thì thành công càng đáng trân trọng. Cha mẹ nên là người thầy dẫn dắt trong cuộc sống và tâm hồn trẻ, có ảnh hưởng ngầm đến trẻ. Nếu cha mẹ sợ hãi trước khó khăn, nguy hiểm thì con cái cũng như vậy. Vì thế, muốn con bạn dũng cảm đối diện với khó khăn, cha mẹ cần dũng cảm, chấp nhận thách thức.

2. Dạy trẻ phương pháp xử lý vấn đề đúng đắn

Một người thành công chính là người biết cách vận dụng các phương pháp. Phương pháp đúng đắn thường khách quan và luôn biến đổi, điều kiện môi trường khác nhau sẽ có các phương pháp khác nhau.

Một nhà tâm lý học đã có một thực nghiệm như sau:

Nhốt khí vào trong một cái chuông, trong chuông có treo chuối, bên cạnh đặt một chiếc gậy và một cái hòm gỗ, khi khi đói nó rất muốn ăn chuối, nhưng chuối treo quá cao, không thể với tới được, nó lấy chiếc gậy để trọc chuối, nhưng chiếc gậy quá ngắn, không thể lấy được. Sau đó, con khi đứng lên hòm gỗ dùng gậy và lấy chuối xuống ăn.

Có thể thấy, ngay cả loài vật cũng sử dụng các cách khác nhau để hoàn thành một việc nào đó, đương nhiên loài người chúng ta khi xử lý vấn đề sẽ đơn giản hơn nhiều, vì thế, chỉ cần bồi dưỡng cho trẻ khả năng vận dụng các biện pháp khác nhau để giải quyết vấn đề, trẻ sẽ có dũng khí đối diện với khó khăn.

3. Tạo ra hoàn cảnh khó khăn để trẻ được rèn luyện

Một nhà giáo dục đã nói rằng: “Không nên sợ thất bại, điều đáng lo chính là vì sợ thất bại mà không dám cho trẻ làm bất cứ việc gì”.

Giúp trẻ tiến bộ từ việc khắc phục khó khăn, có nhiều cơ hội phát triển, trẻ sẽ tích cực phấn đấu và cố gắng hơn. Trong cuộc sống, có trẻ chưa từng trải qua vấp ngã hay thất bại nào, vì thế cha mẹ cần tạo ra một số hoàn cảnh khó khăn cho trẻ rèn luyện.

“Tạo ra hoàn cảnh khó khăn” sẽ nảy sinh tác dụng hai mặt, nếu vận dụng không tốt sẽ làm tổn thương và kiềm chế hành động tích cực của trẻ. Vì thế cha mẹ cần thận trọng khi chọn lựa cách làm này. Trong khi sử dụng cần chú ý những điểm sau:

(1) Tạo ra khó khăn một cách thích hợp. Áp dụng cách này cần căn cứ vào độ tuổi của trẻ, xem trẻ đã chịu vấp ngã nhiều chưa. Khi trẻ còn nhỏ cần tạo ra khó khăn nhỏ, trở ngại ít.

(2) Kết hợp với việc cổ vũ trẻ. Cần tạo ra khó khăn kết hợp với việc cổ vũ trẻ. Khi trẻ đã chiến thắng khó khăn, cha mẹ cần kịp thời khen ngợi, khẳng định thành công của trẻ.

(3) Tiến hành dần dần, từng bước một. Tạo ra khó khăn dần dần, từ nhỏ đến lớn, từ ít đến nhiều, không nên để trẻ mất sự tự tin ngay từ bước đầu.

(4) Chú ý giữ bí mật. Trong nhiều trường hợp, trước khi tạo khó khăn cho trẻ, không nên để trẻ biết; nhưng nếu khó khăn đó quá lớn, cha mẹ lo trẻ không chịu đựng nổi, cần cùng trẻ bàn bạc xem vấn đề đó khó ở mức độ nào, có thể gặp những khó khăn nào... Sau khi đạt được thành công, trẻ sẽ càng trân trọng kết quả mà mình đạt được.

(5) Không nên để ý quá đến tình cảm của trẻ. Trẻ gặp khó khăn, vấp ngã là điều khó tránh khỏi, có thể chúng sẽ có phản ứng không tốt, cha mẹ cần có tư tưởng chuẩn bị. Nếu phản ứng tình cảm đó không quá gay gắt, cha mẹ nên bỏ qua; nếu phản ứng quá mãnh liệt, cha mẹ cần có sự chia sẻ về tâm lí cho trẻ.

DẠY TRẺ DŨNG CẢM CHẤP NHẬN THẤT BẠI

Trong cuốn sách “Trẻ em lạc quan” của Martin E.P. Seligman có viết: “Trẻ muốn thành công cần học cách tiếp nhận thất bại, cảm nhận được khó khăn, sau đó không ngừng cố gắng, chỉ đến khi nào đạt được thành công thì sẽ không được bỏ cuộc. Thất bại và gian khổ chính là nguyên tố cơ bản nhất tạo nên thành công và niềm vui”. Bất cứ người thành công nào cũng đều phải trải qua gian khổ, trẻ cũng không ngoại lệ. Cha mẹ cần bồi dưỡng dũng khí đối mặt với khó khăn, thất bại cho trẻ, giúp trẻ tổng kết kinh nghiệm, xây dựng niềm tin và hi vọng cho trẻ; không được cười nhạo, đả kích thất bại của trẻ.

Đồng thời, cha mẹ cũng cần dạy trẻ học cách chấp nhận thất bại, chỉ có chấp nhận thất bại, mới nhìn nhận đúng đắn thất bại đó, mới tìm ra nguyên nhân thất bại. Khi gặp thất bại, người có dũng khí tiếp tục cố gắng hay không mới có thể đoán định người đó có thành công hay không.

Lincoln là một trong những tổng thống vĩ đại nhất nước Mỹ, đồng thời ông cũng là một người kiên cường, đã dũng cảm bước ra khỏi vô số bất hạnh và thất bại. Nếu không có tinh thần kiên cường chịu đựng, đối mặt với gian khổ như vậy, ông sẽ không trải qua nhiều thất bại đến thế, và cũng không đạt được thành công to lớn như vậy.

Có người cho rằng khi Lincoln làm tổng thống, cuộc đời của ông chỉ thành công ba lần, còn thất bại 35 lần, có điều lần thứ ba thành công giúp ông có được chức vị tổng thống nước Mỹ. Lần thành công thứ ba trong cuộc đời của ông hoàn toàn có được nhờ sự kiên cường. Trong lần không trúng cử trước đó, ông đã nói: “Con đường này thật gian khổ và nhiều bùn đất, một chân tôi đã bị trượt, chân còn lại vì thế cũng đứng không vững, nhưng tôi hít một hơi dài rồi tự nói với mình, đây chẳng qua chỉ là một lần trượt ngã, chứ không phải là cái chết, vì thế vẫn có thể bò dậy được”.

Chỉ có kiên trì đối mặt với mọi khó khăn, bất cứ thất bại nào cũng không lùi bước, mới nói ra được những lời như vậy, giống như những gì Lincoln đã làm, cho dù có vấp ngã bao nhiêu lần vẫn có thể bò dậy được, để bước lên đỉnh cao nhất của tháp ngà.

Tuy nhiên, trong cuộc sống của chúng ta, do năng lực chịu đựng kém, không chịu nổi thất bại, nên có nhiều trẻ khi làm bài không tốt là nản chí, chán nản, trở nên bất cần, bỏ cuộc, mất đi niềm tin vào bản thân. Tại sao những đứa trẻ ấy lại yếu đuối như vậy? Nguyên nhân là vì trẻ em ngày nay sinh ra vào thời đại kinh tế phát triển, gia đình nuông chiều, từ nhỏ đến lớn sống trong sự lo lắng chăm sóc của cha mẹ, không phải va chạm với cuộc sống. Cha mẹ quá bao bọc, chiều chuộng khiến trẻ không được trải nghiệm khó khăn, vất vả, từ đó thiếu mất cơ hội và quyền lợi rèn luyện của trẻ, hình thành cá tính yếu đuối, sống dựa dẫm, ỷ lại.

Muốn trẻ trở thành người kiên cường, có kinh nghiệm nếm trải thất bại, thành công trong sự nghiệp sau này, cha mẹ nên kịp thời điều chỉnh thái độ của con, cổ vũ và ủng hộ con, để trẻ tích cực nhìn nhận “thất bại” của mình, bồi dưỡng dũng khí, sự tự tin và khả năng chấp nhận thất bại cho bản thân.

Vậy cha mẹ cần làm thế nào mới giúp trẻ có dũng khí đối diện với thất bại?

1. Cha mẹ cần điều chỉnh thái độ, hành động của mình

Khi trẻ thất bại hoặc buồn bã, cha mẹ không nên dùng thái độ ủy mị đối xử với con, hoặc thờ dãi, ỉ rĩ trách mắng con. Cách làm đúng đắn là nên để trẻ hiểu rằng, thất bại chẳng có gì to tát cả, trong cuộc sống và học tập luôn có người thắng kẻ bại, đó là điều đương nhiên, không nên buồn rầu về thất bại đó, mà điều quan trọng là thái độ nhìn nhận thất bại ấy thế nào, là rút lui hay là cố gắng phấn đấu tiếp. Ngồi trách móc bản thân, oán thán trời đất hay là đúc rút kinh nghiệm, tiếp tục cố gắng? Chỉ có người yếu đuối mới hay thờ dãi, oán thán, còn người dũng cảm, thông minh sẽ nhìn nhận đúng đắn thất bại của mình và đúc rút kinh nghiệm từ lần thất bại đó.

Ngoài ra, cha mẹ cũng cần cổ vũ trẻ, nói với trẻ: “Bây giờ con thua, nhưng con đã rất cố gắng, chỉ cần tìm ra nguyên nhân thất bại, tiếp tục cố gắng là con nhất định sẽ thành công, cha mẹ rất tự hào về con”.

2. Cha mẹ nên giúp trẻ học cách xử lý vấn đề tình cảm sau thất bại

Rất nhiều trẻ sau khi nếm trải thất bại, thông thường sẽ trở nên nhút nhát hoặc tự trách mình. Lúc đó, trẻ thường hối hận nói rằng: “Nếu... thì sẽ không thất bại”. Trẻ sẽ không ngừng tìm ra lí do trách mắng mình, tạo áp lực tâm lí lớn cho bản thân. Vì vậy, cha mẹ cần giúp trẻ xử lí tình cảm sau thất bại, giúp trẻ lạc quan, vui vẻ trở lại.

Khi trẻ đối mặt với thất bại, cho trẻ sự ấm áp và thời gian suy nghĩ độc lập là vô cùng cần thiết. Dần dần trẻ sẽ phải chấp nhận điều mà mình không thể chấp nhận. Trong quá trình này, trẻ trở nên kiên cường, khoan dung hơn.

3. Để trẻ có tinh thần trách nhiệm

Trẻ rất hi vọng được người khác tín nhiệm, những lời nói và việc làm của trẻ đều hi vọng có được sự đánh giá và khen ngợi. Muốn trẻ có tinh thần trách nhiệm, cần để trẻ thông qua hành động của mình đạt được sự tin tưởng của người khác. Muốn bồi dưỡng tinh thần này cho trẻ, cha mẹ nên để trẻ tự chọn một việc làm nào đó, sau đó nói với trẻ “Đây là lựa chọn của con, con cần tin tưởng vào bản thân mình, chắc chắn con sẽ làm tốt!”. Để nắm chắc sự lựa chọn của mình, để được người khác tin tưởng, trẻ sẽ thực hiện, cho dù thất bại cũng chủ động làm lại.

4. Để trẻ mạnh dạn nói, mạnh dạn làm

Cha mẹ dạy dỗ con cái cần có biện pháp thích hợp. Đối với trẻ hướng nội, yếu đuối, ít nói, cha mẹ cần tránh nói những câu: “Con phải làm thế này”, “Con phải làm thế kia”, mà nên tìm cách khác để nói, ví dụ như “Con thấy thế nào”, “Con nghĩ thế nào”, cho trẻ cơ hội suy nghĩ, cơ hội bày tỏ ý kiến của mình, để trẻ mạnh dạn nói và làm.

5. Cha mẹ nên giúp trẻ tìm ra nguyên nhân thất bại

Khi trẻ gặp phải thất bại, giúp trẻ tìm ra nguyên nhân thất bại là việc rất quan trọng, không biết nguyên nhân sẽ là một áp lực lớn. Hơn nữa, chỉ cần tìm được nguyên nhân, trẻ mới có khả năng chiến thắng thất bại đó.

Có rất nhiều nguyên nhân thất bại, hoặc là do năng lực của bản thân, hoặc là do thiếu kinh nghiệm, cũng có thể chưa cố gắng hết sức, điều kiện môi trường không cho phép... Cha mẹ có thể giúp trẻ phân biệt rõ đâu là thất bại do bản thân, đâu là nguyên nhân khách quan. Có những thất bại có thể tránh được, có những thất bại không

thể tránh được. Lúc này, cha mẹ nên lắng nghe ý kiến của trẻ, giúp trẻ phân tích các vấn đề còn tồn tại.

6. Cổ vũ trẻ thay đổi

Khi tìm ra nguyên nhân thất bại, nếu có thể thay đổi, cha mẹ nên cổ vũ trẻ tìm một vài biện pháp thay đổi, sau đó thử làm và cảm nhận hiệu quả. Ví dụ, nếu do tính ẩu đoảng của trẻ khiến trẻ làm sai toán, trẻ cảm thấy thật buồn và không phục, hơn nữa khó có thể tha thứ cho bản thân: Mình làm bài không tốt, không phải vì mình học không tốt, mà vì mình bất cẩn. Cha mẹ không nên có cùng ý nghĩ này với trẻ, vì cầu thả cũng là một thói quen xấu, nó phản ánh trẻ nông nổi, thiếu tính kiên nhẫn, học hành chưa nghiêm túc. Có rất nhiều cách thay đổi tính cầu thả của trẻ, ví dụ chơi trò ghép tranh, trò Sudoku (xếp ô chữ bằng con số)... Cha mẹ có thể dựa vào đặc điểm của trẻ giúp trẻ thay đổi tật xấu, thói quen xấu của mình.

7. Để trẻ học cách khen ngợi người chiến thắng

Một số cha mẹ vì muốn nựng con, có lúc cố tình hạ thấp đứa trẻ khác hoặc tỏ ra bất mãn với kết quả trò chơi khi con bị thua. Những hành động nhỏ này của cha mẹ sẽ ảnh hưởng đến thái độ nhìn nhận thất bại của trẻ. Vì thế, cha mẹ nên hướng dẫn trẻ thừa nhận chiến thắng của người khác, sau đó phân tích cho trẻ hiểu vì sao họ chiến thắng, điều quan trọng là để trẻ nói ra nguyên nhân chiến thắng của người đó. Sau khi trẻ trưởng thành, chúng sẽ gặp phải rất nhiều cạnh tranh, sẽ học được cách từ tốn, bình tĩnh đối mặt với các cuộc cạnh tranh và biết ngưỡng mộ, khâm phục đối thủ của mình.

8. Cùng trẻ chia sẻ kinh nghiệm thất bại

Trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ nên là tấm gương tốt cho trẻ, không được có suy nghĩ sợ hãi hoặc tư tưởng bỏ cuộc. Khi cha mẹ đứng trước thất bại, không nên tỏ ra chán nản, có thể nói với trẻ: “Lần này bố chưa làm được, nhưng bố phát hiện mình có thể... Bố quyết định sẽ luyện tập nhiều hơn, bố tin rằng mình nhất định làm được”. Thái độ của cha mẹ đối với thất bại sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến trẻ, vì thế, cha mẹ cần là tấm gương sáng cho trẻ noi theo.

9. Cùng trẻ đi tìm sức mạnh đối diện với sự thất bại

Sau khi trẻ thất bại, chúng rất muốn được người khác an ủi và cổ vũ. Vì thế, cha mẹ cần là bến đỗ bình yên của trẻ. Lúc này, cha mẹ

cần tạo không khí gia đình ấm áp, thoải mái, tràn đầy tình yêu thương. Đương nhiên, ngoài việc là chỗ dựa tình cảm và mang lại cảm giác an toàn cho trẻ, cha mẹ cần sống tích cực, rèn luyện tâm thái lạc quan cho trẻ. Như vậy trẻ sẽ trưởng thành từ thất bại.

DẠY TRẺ THÍCH NGHI VỚI KHÓ KHĂN, GIAN KHỔ

Có một câu chuyện như sau:

Có hai bác nông dân đã cầu nguyện cho mảnh ruộng của nhà mình như sau:

Một bác nông dân muốn mảnh ruộng nhà mình không có gió bão, không có tuyết rơi, không bị động đất, cũng không bị khô hanh, không bị côn trùng phá hại.

Còn bác nông dân kia nói rằng những điều đó không ảnh hưởng gì, chỉ cần bác vẫn thấy lúa mạch nhà mình có thể sống sót và ra bông là được.

Kết quả năm đó, thời tiết đúng như hai bác nông dân mong đợi, nhưng ở mảnh ruộng nhà bác nông dân thứ nhất, mặc dù cây lúa mọc rất tốt tươi tốt, nhưng lại không ra một hạt lúa nào. Còn mảnh ruộng nhà bác nông dân thứ hai, nhìn những cây lúa thấp và xấu nhưng lại mang những hạt lúa vàng mẩy.

Bác nông dân thứ nhất không hiểu vì sao, tại sao mình “bảo vệ” lúa mạch như vậy mà lại chẳng có “kết quả” nào; còn bác nông dân kia để cho gió mưa bão rét liên tiếp rơi vào ruộng nhà mình, mà những cây lúa đó lại ra những bông lúa chắc mẩy? Thật là không công bằng.

Thực ra, mọi chuyện rất đơn giản, sinh mệnh của những bông hoa đẹp nuôi trong nhà kính không thể nào so được với loài cỏ dại trên núi cao. Chỉ có sinh tồn trong điều kiện hoàn cảnh khắc nghiệt, mới có thể rèn luyện và hoàn thiện bản thân trong khó khăn, gian khổ, mới có “bội thu”.

Qua câu chuyện trên, các bậc cha mẹ có hiểu ý nghĩa thực sự của “khó khăn, gian khổ” không? Vậy hãy nhìn nhận lại cách dạy dỗ con của chúng ta nhé. Có phải có những bậc cha mẹ giống như bác nông dân thứ nhất, không muốn con mình chịu khổ sở không. Chúng ta luôn giống như “gà mẹ” bảo vệ “gà con”, sợ con chịu ấm ức, nên luôn giấu con cái sau lưng mình. Làm như vậy, vô tình cha mẹ đã khiến con mất đi cơ hội trưởng thành trong khó khăn, gây bất lợi đến cá tính và tâm lí của con. Khó khăn, gian khổ là tài sản quý giá, trẻ muốn trưởng thành lành mạnh, cần biết cách lạc quan đối diện với khó khăn. Chỉ có trẻ nào không ngừng chịu khó khăn, giản khổ, mới có ý chí kiên cường và khả năng sống mãnh liệt. Trẻ có thể chịu khó khăn, gian khổ mới sống tốt hơn.

Đối với trẻ, “khó khăn” cũng có giá trị nhất định:

1. Khó khăn giúp bồi dưỡng niềm tin cho trẻ

Một người tự tin thường tỏ ra dũng cảm, lạc quan và kiên cường, đó là một trong những tố chất cần thiết giúp anh ta bước đến thành công. Khi trẻ gặp khó khăn, sẽ có cảm giác không vui, lúc này, cha mẹ cần khích lệ trẻ vượt qua khó khăn, giúp trẻ phân tích nguyên nhân, để trẻ tràn đầy tự tin đối mặt với khó khăn, chiến thắng khó khăn, dần bồi dưỡng cá tính tự tin cho trẻ.

2. Khó khăn giúp bồi dưỡng ý chí kiên cường cho trẻ

Muốn bồi dưỡng ý chí kiên cường cho trẻ, cha mẹ cần dựa vào những khó khăn khách quan và chủ quan để rèn luyện trẻ, bồi dưỡng tính cách ngoan cường, dũng cảm đấu tranh, cố gắng của trẻ.

3. Khó khăn có lợi cho việc tăng khả năng chịu đựng của trẻ

Gặp khó khăn, một số người tỏ ra chán nản, buồn bã, trốn tránh mọi việc; có người lại tích cực dũng cảm đối mặt. Cha mẹ cần dạy trẻ có thái độ lạc quan, tích cực đối mặt với khó khăn, chiến thắng khó khăn. Đối với những khó khăn không thể khắc phục trong một thời gian ngắn, cha mẹ nên học cách tự an ủi bản thân để giải tỏa áp lực trong lòng, bồi dưỡng khả năng tự làm giảm áp lực tâm lí, bồi dưỡng phẩm chất lạc quan và tự tin cho trẻ.

Cha mẹ không những cần nhận thức đầy đủ về giá trị của “khó khăn” mà còn nên chú ý bồi dưỡng khả năng chịu đựng với khó khăn cho trẻ trong cuộc sống hàng ngày. Như vậy khi gặp phải khó khăn,

trẻ mới tỏ ra kiên cường, dũng cảm, tự tin; dùng sức mạnh và trí tuệ của mình khắc phục khó khăn, gian khổ, từng bước trở nên chín chắn và bước đến thành công.

Cha của tổng thống Mỹ John Fitzgerald Kennedy từ nhỏ đã chú ý tính cách và phẩm chất tinh thần tự lập cho con trai.

Có lần, ông đánh xe ngựa chở con trai đi chơi. Đi ngang qua một khúc quanh, vì xe ngựa chạy rất nhanh, chiếc xe hát Kennedy ra ngoài. Khi chiếc xe dừng lại, Kennedy cho rằng cha sẽ đỡ mình đứng dậy, nhưng cha vẫn ngồi trên xe hút thuốc.

Kennedy gọi to: “Ba ơi, đỡ con dậy với”.

“Con ngã có đau không?”.

“Có ạ, con nghĩ mình không đứng dậy nổi”. Kennedy khóc thút thít.

“Thế thì phải kiên trì đứng dậy và bò lên xe vậy”.

Kennedy cố gắng đứng dậy và chậm chậm đi về chiếc xe, khó khăn lắm mới trèo được lên xe.

Người cha vung chiếc dây thừng điều khiển xe ngựa và hỏi: “Con có biết tại sao cha làm vậy không?”.

Cậu con trai lắc đầu.

Người cha nói tiếp: “Cuộc đời con người cũng giống như vậy, ngã xuống, bò dậy, chạy đi, lại ngã, lại bò dậy, lại chạy đi. Bất cứ lúc nào cũng cần dựa vào bản thân, chẳng ai có thể đỡ con cả”.

Kennedy nghe xong, mơ hồ gật đầu.

Có điều, từ đó về sau, cậu không còn dựa dẫm, ỷ lại vào người lớn nữa. Khi gặp chuyện gì, cũng không khóc lóc, kêu la nữa. Bởi vì cậu biết không ai có thể giúp đỡ mình, ngoài bản thân mình, cậu cần nghĩ ra cách giải quyết vấn đề của bản thân.

Khi trẻ đối mặt với khó khăn, cách làm đúng của cha mẹ là:

1. Không nên quá lo lắng cho con

Không cần lo rằng con vì thất bại lần này mà mãi mãi không thể đứng lên được. Trong bản thân mỗi đứa trẻ đều có “hệ thống tự giúp bản thân”, hệ thống này trong quá trình giải quyết khó khăn, sẽ tiếp

nhận các “phương pháp” xử lí khác nhau. Nó giúp trẻ bình tĩnh đối diện và ứng phó với khó khăn, thất bại trong cuộc sống.

2. Nói với trẻ rằng “khó khăn” không đáng sợ

Khó khăn luôn cản trở chúng ta, là điều mà chúng ta không muốn có, quan trọng là thái độ của trẻ đối diện với khó khăn như thế nào. Cũng với khó khăn như vậy, đứa trẻ này có thể suy nghĩ tiêu cực, thậm chí gặp trở ngại về tâm lí, nhưng đứa trẻ khác lại có điều kiện rèn luyện ý chí. Trẻ thường có thái độ không ổn định với sự vật và con người xung quanh mình, khi gặp khó khăn thất bại, thường nảy sinh tâm lí tiêu cực, không có thái độ đúng đắn nhìn nhận khó khăn, thất bại. Lúc này, cha mẹ cần nói với trẻ “Khó khăn không đáng sợ”, “Con cần dũng cảm lên”, “Con nhất định sẽ làm được”. Cha mẹ cần ý thức được và coi thất bại của trẻ là một cơ hội giáo dục, dẫn dắt trẻ lấy lại dũng khí, mạnh dạn tự tin thử lại lần nữa; Đồng thời cũng để trẻ hiểu rằng, người lớn cũng gặp phải khó khăn và thất bại, nhưng có thể khắc phục được, xây dựng dũng khí và niềm tin chiến thắng, nâng cao khả năng khắc phục khó khăn và chống lại thất bại của trẻ.

3. Giúp trẻ phân tích khó khăn và thất bại một cách khách quan

Giúp trẻ phân tích một cách khách quan khó khăn và thất bại, để tìm phương pháp đối phó một cách hiệu quả, hình thành phẩm chất dũng cảm khắc phục khó khăn và tích cực tiến lên. Điều này giúp trẻ nhận thức đúng đắn với khó khăn và môi trường sống, nâng cao khả năng chịu đựng, luôn giữ tinh thần thái độ tích cực.

4. Đặt ra một số khó khăn nhất định để trẻ trải nghiệm

Trẻ sống trong điều kiện gia đình khó khăn, môi trường sống khắc nghiệt đương nhiên sẽ có khả năng chịu đựng và ứng phó với mọi gian khổ. Mức sống hiện nay không ngừng nâng cao, cha mẹ nên đặt ra một số khó khăn nhất định để cho trẻ tự giải quyết. Khi gặp phải một số khó khăn trong cuộc sống, trẻ sẽ phải tự mình giải quyết, từ đó bồi dưỡng ý chí và khả năng đối phó với trong tương lai.

5. Chú ý dùng tấm gương tốt dạy trẻ biết chịu đựng khó khăn, gian khổ

Học tập ngoài môi trường xã hội rất quan trọng đối với sự trưởng thành của trẻ, đối với những trẻ giỏi bắt chước, tấm gương của

những người ưu tú có tác dụng to lớn trong việc giáo dục trẻ.

Đương nhiên, khi giáo dục khó khăn cho trẻ, cha mẹ cần hiểu rằng: mục đích của việc giáo dục là để trẻ học cách đối diện với khó khăn và chiến thắng khó khăn, bồi dưỡng khả năng chịu đựng thất bại cho trẻ. Điều này không chỉ bao gồm việc giáo dục lối sống, giáo dục xã hội, giáo dục tâm lí... mà còn bao gồm bồi dưỡng khả năng tự lập, lòng dũng cảm, ý chí và khả năng chịu đựng của trẻ. Chỉ có những trẻ trưởng thành trong khó khăn, gian khổ mới có khả năng sinh tồn và cạnh tranh cao trong xã hội tương lai.

BỒI DƯỠNG Ý CHÍ KIÊN CƯỜNG CHO TRẺ

Ý chí nghị lực là một loại hiện tượng tâm lí, ý chí là năng lực điều khiển hành vi của bản thân, năng lực khắc phục những khó khăn trên đường đi tới mục đích. Trong cuộc sống hàng ngày, ý chí luôn có tác dụng rất quan trọng. Người có ý chí kiên cường luôn biết khống chế hành vi của mình, không làm việc một cách kích động; hoặc khi gặp phải khó khăn sẽ dũng cảm đối mặt, tìm cách giải quyết, từ đó khắc phục được khó khăn, vì thế họ rất dễ dàng đạt được thành công. Còn những người thiếu ý chí lại khó khống chế hành vi của mình, khi gặp khó khăn là lùi bước hoặc trốn tránh. Người có ý chí kém cỏi thì không thể kiên nhẫn làm tốt một việc, không thể thích ứng lâu dài trong điều kiện gian khổ, khó khăn, vì thế cũng khó đạt được thành công.

Lúc mới 44 tuổi, Viện sĩ Otto Smit (Mỹ) đã vạch cho đời mình một kế hoạch chi tiết. Trong kế hoạch đó ông đã ghi rõ cần đọc những cuốn sách gì, cần nắm những bộ môn khoa học nào, giải quyết những vấn đề gì và phát triển thể lực ra sao. Nhưng khi tính lại, ông phát hiện ra cần 900 năm mới thực hiện nổi. Smit “gò” chương trình lại một cách khó nhọc xuống đến 500 năm, “gò” lần nữa xuống đến 150 năm. Và ông dừng lại ở đó. Suốt cả cuộc đời 61 năm hiến mình cho khoa học, nhà bác học đã thực hiện được hầu như xong cả chương trình 150 năm, “vượt kế hoạch” gần như gấp ba lần.

Ý chí nghị lực có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong cuộc đời con người, nó là nhân tố quan trọng trong nhân cách con người, là yếu tố quan trọng để đạt được thành công. Ý chí nghị lực không liên quan đến trí tuệ của con người, nhưng lại có tác dụng rất lớn thúc đẩy trí tuệ phát triển toàn diện.

Có nhiều khi, thành công không chỉ dựa vào sự chuẩn bị kiến thức và năng lực mà lại dựa vào ý chí nghị lực của con người. Nhà tâm lí học nổi tiếng người Mỹ, B.B. Blom đã nói rằng: “Trên thế giới chỉ có 1% - 2% trẻ em có trí tuệ phi thường, nhưng nếu ý chí nghị lực của các em yếu kém, không cố gắng học hành, sau này lớn lên cũng chẳng có tác dụng gì”. Rèn luyện ý chí nghị lực cho trẻ từ nhỏ sẽ giúp hình thành tinh thần không sợ khó khăn, gian khổ, trở thành cơ sở vững chắc cho cả cuộc đời trẻ. Muốn bồi dưỡng trẻ có ý chí nghị lực tốt cần được sự dìu dắt, hướng dẫn của cha mẹ và phải kiên trì nỗ lực mới thành công.

Trong quá trình trưởng thành, trẻ không thể tránh khỏi vấp ngã, là cha mẹ, chúng ta cần cổ vũ trẻ đứng lên sau mỗi lần vấp ngã đó. Muốn ăn quả ngọt thành công, trẻ cần kiên trì phấn đấu không ngừng, chỉ có không ngừng khắc phục khó khăn, không ngừng đúc rút kinh nghiệm, mới có thể đạt được thành công. Cha mẹ nên chú ý rèn luyện ý chí cho trẻ ở những phương diện sau:

1. Bồi dưỡng thói quen sống cho trẻ

Giúp trẻ hình thành thói quen làm việc có đầu có cuối, có tác dụng quan trọng trong việc tăng cường ý chí nghị lực cho trẻ. Khi trẻ còn nhỏ, cho dù chơi đùa, đọc sách, hay học hành, làm việc, cha mẹ nên yêu cầu trẻ làm việc có đầu có cuối và dần dần giúp trẻ hình thành thói quen tốt này.

Bồi dưỡng tính kiên nhẫn cho trẻ rất quan trọng, vì tính kiên nhẫn là một mặt quan trọng của ý chí nghị lực. Ví dụ trong thời gian nào đó cần chuyên tâm làm một việc, tránh mất tập trung chú ý, học cách chịu vấp vả, không sợ những việc đơn giản, khô khan hoặc lặp đi lặp lại nhiều lần; Không làm việc dựa trên sự hứng thú của bản thân, cần làm một số việc mà mình không muốn làm; Học cách kiềm chế cảm xúc bên ngoài, tập trung chú ý làm việc cần làm...

2. Xác định đúng mục đích việc làm của mình

Trẻ dần lớn lên, kinh nghiệm và kiến thức cuộc sống cũng dần phong phú thì khả năng hiểu biết cũng không ngừng tăng lên, trẻ đã có mục đích sống, học tập và chơi đùa nhất định. Do còn nhỏ, trẻ dễ chịu ảnh hưởng bởi các yếu tố tình cảm, sở thích... nên mục đích hành động của trẻ vẫn chưa được ổn định. Vì thế, cha mẹ cần căn cứ vào đặc điểm tâm lí này của trẻ, dùng phương thức trò chơi, vui đùa giúp trẻ xác định đúng đắn mục đích hành động của bản thân. Điều cần chú ý là, đặt ra cho trẻ mục tiêu hợp lí, để trẻ hiểu được mục tiêu đó và sẽ cố gắng hoàn thành. Mục tiêu quá khó hoặc quá dễ đều không rèn luyện ý chí cho trẻ.

Sau khi đặt ra mục tiêu hợp lí, cha mẹ nên yêu cầu trẻ kiên quyết chấp hành, không bỏ dở giữa chừng.

3. Không nên coi trẻ là người yếu đuối

Nhà khoa học nổi tiếng Marie Curie rất chú ý bồi dưỡng tính cách kiên cường cho con. Trong đại chiến thế giới thứ nhất, bà đã gửi con gái ra tiền tuyến làm nhân viên cứu hộ, rèn luyện con trong môi trường gian khổ. Năm 1918, bà lại đưa hai con gái của mình sang Paris, nơi có quân Đức đang chiếm đóng, đồng thời nói với con, khi đạn nổ không được trốn vào hầm mà run rẩy đâu đấy. Thái độ coi con là người mạnh mẽ này khiến các con của bà thực sự trở thành những người kiên cường, gan dạ.

Muốn trẻ có tính cách kiên cường, nhất thiết không được coi trẻ là người yếu đuối. Chỉ khi nào để trẻ tự đứng bằng đôi chân của mình, ý chí của chúng mới trở nên kiên định, vững vàng.

4. Để trẻ làm những việc vừa sức ngay từ nhỏ

Nhà văn nổi tiếng Maxsim Gorky đã từng nói: “Cho dù chỉ kiếm chế bản thân một chút, cũng sẽ khiến bản thân trở nên mạnh mẽ”, vì thế, muốn bồi dưỡng ý chí cho trẻ cần bắt đầu cho trẻ “làm việc nhỏ”.

Bắt đầu làm từ việc nhỏ là cách tốt nhất để rèn luyện ý chí, thông qua những việc nhỏ nhặt trong cuộc sống hàng ngày, bồi dưỡng ý chí nghị lực cho trẻ là biện pháp rất hiệu quả. Vì thế, cha mẹ cần biết cách đặt ra kế hoạch và những việc làm nhỏ để rèn luyện ý chí cho trẻ.

Theo sự trưởng thành và tiến bộ của trẻ, cha mẹ có thể rèn luyện trẻ những việc từ nhỏ đến lớn, từ dễ đến khó, từ thấp đến cao. Khi

trẻ có thể chấp nhận càng nhiều khó khăn và thách thức, ý chí nghị lực của trẻ sẽ xuất hiện.

5. Hãy để trẻ hành động độc lập

Trong quá trình rèn luyện ý chí cho trẻ, để trẻ hành động độc lập là nguyên tắc mà cha mẹ cần chú ý. Nếu trẻ không có khả năng và ý thức độc lập thì không thể rèn luyện ý chí nghị lực cho trẻ được.

Cha mẹ cần để trẻ tự thu dọn đồ đạc của mình, tự mặc quần áo, làm bài tập, thậm chí thu dọn bát đĩa của mình... Trong khi làm những việc này, trẻ cần khắc phục rất nhiều khó khăn và trở ngại, nhưng cũng trong quá trình này, ý chí của trẻ mới được rèn luyện.

6. Cổ vũ trẻ làm tốt từng việc một

Cổ vũ trẻ hoàn thành một việc từ đầu đến cuối là cách rèn luyện ý chí cho trẻ rất tốt. Trẻ gặp phải khó khăn, muốn bỏ cuộc là hiện tượng rất bình thường, cách làm đúng đắn của cha mẹ chính là giúp trẻ tìm ra nguyên nhân của khó khăn đó, sau đó cổ vũ trẻ nghĩ cách khắc phục khó khăn, chứ không phải rút lui, bỏ chạy. Khi trẻ không muốn học tập, cha mẹ cần tạo cho trẻ cơ hội và hứng thú học tập, nhưng khi trẻ gặp khó khăn, cần tìm hiểu nguyên nhân trước, sau đó mới giúp trẻ khắc phục, như thế mới có thể bồi dưỡng nghị lực cho trẻ.

7. Bảo vệ tính hiếu kì cho trẻ

Bảo vệ tính hiếu kì cho trẻ có tác dụng quan trọng trong việc bồi dưỡng ý chí nghị lực, vì trẻ rất kiên trì với những việc mà mình có hứng thú. Bảo vệ được tính hiếu kì và tinh thần tìm tòi sáng tạo của trẻ, có lợi cho việc trẻ khắc phục khó khăn và kiên trì làm những việc mình thích. Trẻ sinh ra đã có tính hiếu kì và tinh thần tìm tòi sáng tạo, cha mẹ cần giữ gìn và bảo vệ ưu điểm này cho trẻ. Nếu trẻ luôn giữ được tinh thần ham tìm tòi, học hỏi, tràn đầy hứng thú với những sự việc mới lạ thì có khó khăn nào mà trẻ không khắc phục được?

8. Là tấm gương sáng cho trẻ

Cha mẹ lạc quan sẽ bồi dưỡng nên đứa con lạc quan, cha mẹ kiên cường sẽ bồi dưỡng nên đứa con kiên cường. Nếu cha mẹ luôn có ý chí kiên cường, không sợ khó khăn gian khổ, vậy trẻ cũng sẽ thừa hưởng tinh thần ấy từ cha mẹ, dần dần hoàn thiện bản thân. Ngược lại, nếu cha mẹ lười biếng, ý chí kém cỏi, sợ khó sợ khổ, thiếu tinh

thần phần đầu vươn lên thì con cái cũng khó có thể trở thành người có ý chí kiên cường.

9. Ủng hộ từng tiến bộ của trẻ

Căn cứ vào độ tuổi khác nhau của trẻ, để trẻ hoàn thành những việc có độ khó khác nhau, qua sự cố gắng của mình, trẻ sẽ hoàn thành chúng. Cái gọi là khắc phục khó khăn, không sợ khó khăn chính là biểu hiện của ý chí kiên cường. Khi trẻ khắc phục được một số khó khăn nào đó, cha mẹ nên cổ vũ và khen ngợi trẻ, ủng hộ và hướng dẫn trẻ phát huy. Khi trẻ gặp khó khăn, cha mẹ cũng nên cổ vũ trẻ tiếp tục cố gắng, dũng cảm bước về phía trước.

DŨNG CẢM CHÍNH LÀ HỌC CÁCH KIÊN TRÌ

Có một câu chuyện như sau:

Sau đêm mưa bão, có một con nhện nhỏ bò đi một cách khó khăn, mục tiêu của nó chính là góc tường phía xa, đó là căn nhà đã đã rách nát của nó - cái mạng nhện. Do tường trơn ướt, lần nào bò lên một độ cao nhất định, nó cũng bị rơi xuống. Và như vậy, con nhện cứ bò lên rồi lại rơi xuống hết lần này đến lần khác...

Cuối cùng, sau vô số lần thất bại, con nhện cuối cùng đã giành được một cái mạng nhện mới đẹp và chắc chắn hơn.

Câu chuyện gợi mở cho chúng ta rất nhiều điều, một con nhện nhỏ bé có thể đạt được thành công, đó là do tinh thần kiên trì không mệt mỏi của nó. Thực ra, có nhiều khi, khoảng cách giữa thành công và thất bại chỉ trong gang tấc, chỉ cần cố gắng chịu đựng thì thắng lợi sẽ ở trước mắt bạn. Ngược lại, nếu dễ dàng bỏ cuộc, thì cho dù trước đó có nỗ lực nhiều như thế nào, cuối cùng chỉ trắng tay mà thôi.

Một người có tinh thần kiên trì không mệt mỏi thì mới giành được thành công cuối cùng.

Tác gia nổi tiếng người Trung Quốc, Trương Hải Địch lúc năm tuổi vì mắc căn bệnh ung thư tủy xương nên đã bị tàn tật. Hơn 20 năm trôi qua, chị vẫn dùng ý chí kiên cường của mình đấu

tranh chống lại bệnh tật, chị học tập khắc khổ, kiên trì không mệt mỏi, tạo ra những tác phẩm văn chương xuất sắc. Với tinh thần phấn đấu và học tập không ngừng, chị đã giành được học vị thạc sĩ triết học của trường Đại học Cát Lâm. Ngoài ra, chị còn viết nhiều tác phẩm có tiếng như “Hồng hạc sắp bay rồi”, “Giấc mộng trên xe lăn”, “Sự theo đuổi số mệnh”...

Trong cuộc sống, rất nhiều trẻ có thói quen xấu là làm việc không kiên trì, lúc đầu thì rất hào hứng, nhưng chưa được bao lâu đã mất kiên nhẫn, tỏ ra nôn nóng, bỏ cuộc giữa chừng. Khi cha mẹ dạy trẻ cũng cần kiên trì, không bỏ cuộc, không thỏa hiệp với những yêu cầu của trẻ.

Muốn bồi dưỡng “khả năng kiên trì” cho trẻ, cha mẹ nên:

1. Giúp trẻ hình thành thói quen kiên trì thông qua các việc nhỏ xung quanh mình

Trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ cần biết cách dùng các sự vật nhỏ xung quanh bồi dưỡng tính kiên trì cho trẻ, ví dụ dạy trẻ học cách tự gấp chăn, thu dọn phòng mình. Lúc đầu, trẻ cảm thấy mới mẻ, thú vị nên làm, nhưng dần dần, trẻ sẽ cảm thấy chán nản, không muốn làm nữa. Lúc này, cha mẹ cần giám sát trẻ, để trẻ làm những việc đó một cách nghiêm túc cho đến khi hoàn thành mới thôi. Giúp trẻ hiểu rằng, kiên trì chính là thắng lợi.

Để tinh thần kiên trì của trẻ ngày càng nâng cao, chỉ bảo trẻ làm những việc nhỏ hàng ngày thì không đủ, cha mẹ cần có ý thức tạo ra một số khó khăn, trở ngại, giúp trẻ kiên trì học cách khắc phục khó khăn trong học tập, hình thành thói quen kiên trì trong quá trình khắc phục khó khăn đó. Khả năng kiên trì của mỗi người đều được rèn luyện từ trong khó khăn, những đứa trẻ lớn lên trong khó khăn thì khả năng kiên trì càng lớn.

2. Để trẻ bắt đầu khắc phục những khó khăn nhỏ và hoàn thành tốt

Cha mẹ cần có yêu cầu nghiêm khắc với trẻ, để trẻ khắc phục khó khăn, làm việc có đầu có cuối, kiên trì đến cùng, đến khi nào đạt hiệu quả mới thôi. Ví dụ, cha mẹ có thể cùng trẻ đi tập thể dục buổi sáng, kiên trì trong một thời gian dài, dần dần bồi dưỡng thói quen tốt cho

trẻ. Sau khi trẻ hoàn thành một việc gì đó thông qua sự cố gắng của mình, cha mẹ cần kịp thời khen ngợi, giúp trẻ tích cực kiên trì hơn.

3. Cùng trẻ đặt ra mục tiêu

Cha mẹ hướng dẫn và giúp trẻ đặt ra mục tiêu ngắn hạn và dài hạn, để trẻ cố gắng với phương hướng đó. Khi đã có mục tiêu, trẻ sẽ cố gắng thực hiện, cũng sẽ có biểu hiện của ý chí kiên trì, ngoan cường. Nhưng khi đặt ra mục tiêu cho trẻ, cần chú ý:

(1) Đặt ra mục tiêu cụ thể, thiết thực và có thể tiến hành được, chỉ cần bản thân cố gắng là sẽ hoàn thành mục tiêu đó. Ví dụ mỗi ngày chạy 200m, 300m hoặc 500m dựa vào độ tuổi và thể lực của trẻ. Khi đã có mục tiêu, cần kiên trì thực hiện. Không nên đặt ra mục tiêu là xếp thứ mấy trong thi cử, vì thành tích này không phụ thuộc vào mỗi bạn mà còn liên quan đến các nhân tố khác nữa.

(2) Trước khi đặt ra mục tiêu, cần cùng trẻ bàn bạc. Nói rõ tính chất khó khăn của nhiệm vụ, để trẻ thật sự tiếp nhận và có tư tưởng chuẩn bị khắc phục khó khăn. Trong lúc bàn bạc, cho phép trẻ đưa ra ý kiến của mình, tôn trọng ý kiến đó của trẻ. Không nên miễn cưỡng, hoặc tạo áp lực cho trẻ.

(3) Nếu mục tiêu đó hợp lí, yêu cầu trẻ kiên trì thực hiện, không được bỏ dở giữa chừng.

4. Hướng dẫn trẻ hoạt động độc lập

Cha mẹ cần cố gắng để trẻ hoạt động độc lập, để trẻ tự mặc quần áo, thu dọn đồ chơi, hoàn thành bài tập... Khi trẻ làm những việc này, cần khắc phục một số khó khăn và trở ngại, trong quá trình đó, ý chí sẽ được rèn luyện. Nếu trẻ không thể hoàn thành những hoạt động này, cha mẹ cũng không nên vội vàng giúp đỡ, nên đợi trẻ để trẻ tự khắc phục khó khăn đó. Khi trẻ đã chiến thắng khó khăn, đạt được mục tiêu của mình, trẻ sẽ có cảm giác thỏa mãn và ý chí kiên trì sẽ được tăng lên.

5. Để trẻ học cách kiểm chế bản thân

Phẩm chất ý thức của trẻ được hình thành từ yêu cầu nghiêm khắc của cha mẹ, là kết quả của việc chúng tự kiểm chế bản thân trong cuộc sống hàng ngày. Cha mẹ nên gợi ý cho trẻ tăng việc kiểm chế bản thân. Tự biết khích lệ, ra lệnh hoặc dừng lại... là hình thức rèn luyện ý chí cho trẻ. Ví dụ, khi trẻ cảm thấy rất khó bắt đầu một việc gì

đó, hãy để trẻ đếm “một, hai, ba...” hoặc để trẻ tự khích lệ bản thân “Mạnh dạn lên nào”, “Không có gì đáng sợ cả”, “Kiên trì một chút nữa nào!”.

6. Nâng cao niềm tin trong việc hoàn thành nhiệm vụ của trẻ

Khi giao cho trẻ một việc nào đó, cần nhắc nhở trẻ những khó khăn có thể gặp phải, để trẻ có tinh thần chuẩn bị kĩ càng; sau đó dạy trẻ một số phương pháp khắc phục khó khăn, tăng niềm tin và dũng khí hoàn thành nhiệm vụ.

Ngoài ra, cha mẹ cần căn cứ vào đặc điểm của trẻ, thông qua cách kể chuyện, xem phim, tham quan bảo tàng, giúp trẻ học tập các tấm gương anh hùng kiệt xuất, bồi dưỡng nghị lực và tinh thần kiên trì cho trẻ.

7. Dùng ba phút nhẫn nại để rèn luyện tính kiên trì cho trẻ

Có một cậu bé không có tính kiên nhẫn, ngày nào cậu cũng chỉ biết xem tivi và chơi trò chơi, chẳng có chút hứng thú nào với việc học hành.

Một hôm, người cha lấy ra một chiếc đồng hồ cát, khi cát chảy xuống hết sẽ mất 3 phút. Điều này khiến cậu bé rất tò mò, muốn nghịch chiếc đồng hồ cát này. Lúc đó, người cha nói: “Bố con mình lấy đồng hồ cát này làm máy tính giờ, cùng nhau đọc truyện, mỗi lần đọc truyện sẽ dùng ba phút là giới hạn được không?”. Cậu bé vui mừng đồng ý.

Lần đầu, cậu bé quả nhiên ngồi im lặng lắng nghe bố kể chuyện, nhưng cậu lại chẳng để ý bố kể cái gì, chỉ để ý đến chiếc đồng hồ cát, hết ba phút là cậu chạy đi chơi. Nhưng người cha không nản lòng, ông quyết định thử nhiều lần. Sau đó, quả nhiên cậu bé đã dần tập trung tư tưởng của mình vào việc nghe kể chuyện. Mặc dù chỉ giới hạn trong ba phút, nhưng sau ba phút, vì tình tiết câu chuyện hấp dẫn, cậu bé vẫn ngồi im lặng nghe, cậu đòi cha kể thêm ba phút nữa, nhưng ông kiên quyết không kể. Cậu bé muốn biết ngay tình tiết câu chuyện, nên đã chủ động đọc sách.

Thời gian ba phút phù hợp với khả năng tập trung chú ý của trẻ, sau ba phút, người cha dừng lại, như vậy trẻ vừa cảm thấy cha giữ lời hứa, mà lại có thể lợi dụng tính tò mò của trẻ, dẫn dắt trẻ có động

lực chủ động học tập, đọc sách. Đương nhiên, muốn bồi dưỡng tính kiên trì cho trẻ, cha mẹ cũng cần kiên nhẫn.

Điều cần chú ý là, nếu trẻ làm việc gì đó dở dang, không muốn làm tiếp, cha mẹ không nên ca thán, mắng mỏ, cũng không được cười nhạo, khích bác trẻ. Nếu cha mẹ cứ nói trước mặt trẻ những câu như: “Nhìn xem, biết ngay là con sẽ thế mà, làm đâu bỏ đấy”, “Thôi vậy, biết ngay là không làm được đâu mà”. Như vậy dễ khiến trẻ có tâm lí chống đối, gây tổn thương lòng tự trọng, làm mất đi sự tự tin và dũng khí của trẻ. Cha mẹ nên nói rằng: “Hôm nay con đọc sách được lâu như vậy, tốt lắm!”, “Con kiên trì học đánh đàn như vậy, bố mẹ rất mừng”. Cha mẹ cần cổ vũ, biểu dương từng tiến bộ của trẻ, giúp chúng thêm tự tin và kiên trì hoàn thành nhiệm vụ của mình.

BỒI DƯỠNG LÒNG DŨNG CẢM CỦA TRẺ QUA CÁC TRÒ CHƠI

Ham chơi là thiên tính của trẻ, trẻ nào cũng thích chơi, hi vọng trường thành và học tập trong khi “chơi”. Trong quá trình chơi, trẻ rất dễ tập trung tinh thần, quên đi nỗi sợ hãi và tính nhút nhát của mình.

Vì thế, đối với những đứa trẻ nhút nhát, sợ hãi, không dám biểu hiện bản thân, cha mẹ cần thông qua trò chơi, bồi dưỡng tính cách mạnh dạn cho trẻ; thông qua các trò chơi thú vị làm tăng sự tự tin, bồi dưỡng tính cách dũng cảm cho trẻ.

Tuần năm nay bốn tuổi, cậu bé nhút nhát và yếu đuối.

Một lần, trường mẫu giáo mời các bậc phụ huynh đến tham dự hoạt động văn nghệ của nhà trường, các bạn nhỏ đều hăng hái biểu diễn, chỉ có Tuần là đứng yên một góc, cô giáo đến bảo cậu lên biểu diễn mà cậu cũng không lên. Các bạn khác chơi đùa vui vẻ, chỉ có cậu là luôn kéo áo mẹ, khi chơi xếp hình nếu bị đổ là cậu tỏ ra chán nản, mẹ có cổ vũ thế nào cậu cũng không xếp tiếp, tất cả những điều này khiến mẹ cậu vô cùng băn khoăn, lo lắng.

Trong khi nghiên cứu đặc điểm tính cách của con và hỏi ý kiến của nhiều chuyên gia giáo dục, mẹ Tuấn đã đặt ra một vài kế hoạch vừa phong phú vừa đơn giản cho Tuấn đó là dạy cậu “chơi”. Đương nhiên, không phải là chơi bình thường, mà là chơi có tính chọn lựa và khoa học.

1. Chơi xe trượt Scooter

Lúc đầu, Tuấn nắm chặt tay mẹ không buông, mẹ cứ buông tay cậu ra là cậu khóc âm lên. Mẹ kiên trì cổ vũ cậu: “Tuấn, con đi giỏi lắm, mẹ tin con sẽ học được mà”.

Hết lần này đến lần khác, trong sự kì vọng của mẹ, Tuấn từ từ buông tay mẹ bắt đầu trượt chậm chậm, một bước, hai bước và nhiều bước, cậu bắt đầu cảm thấy rất hưng phấn, nói to với mẹ: “Mẹ ơi, con không cần mẹ đỡ nữa, hãy xem con đây nè”.

Sau một tuần, Tuấn đã có thể đi xe trượt một cách thành thạo.

2. Nhảy dây

Trước tiên, mẹ làm một chiếc dây thừng rất đẹp cho Tuấn xem. Tuấn cảm thấy thật thú vị vì thế vội vàng lấy chiếc dây thừng trong tay mẹ. Nhưng khi cầm chiếc dây thừng trong tay và nhảy, cảm giác gượng gạo thế nào ấy - tay cậu vẫn hoạt động, nhưng dường như chân lại không động đậy, rất khó phối hợp giữa tay và chân. Vì thế, mẹ dạy cậu hãy làm các động tác trước để tìm cảm giác. Vì Tuấn không có lòng kiên trì, lại cảm thấy hoạt động này chẳng đơn giản chút nào vì thế đã bỏ cuộc.

Để con tiếp tục chơi, mẹ tìm một số anh chị lớn tuổi hơn, mỗi người cầm một đầu dây và quay để các bạn khác nhảy. Tuấn thấy các bạn nhảy, cười vui vẻ, chân cậu cứ thế nhảy theo, và thế là sau hai tuần, Tuấn đã biết nhảy dây.

Sau khi vượt qua được hai thử thách, mẹ Tuấn thấy con đã tự tin hơn, hứng thú hơn với các hoạt động, hơn nữa các bạn đều muốn chơi với cậu, dần dần, cậu đã hiểu cách chơi đùa với các bạn và tính cách càng trở nên hoạt bát hơn.

3. Đi xe đạp hai bánh

Độ khó của trò chơi này lớn hơn rất nhiều so với việc đi xe trượt Scooter, lúc đầu tay của Tuấn không nắm chắc đầu xe, khiến chiếc xe lắc mạnh, cậu ngồi trên xe là ngã xuống đất. Có

điều, do đã có kinh nghiệm rèn luyện từ hai lần trước, cậu không còn nôn nóng, sốt ruột nữa. Mẹ vừa đỡ cậu, vừa hướng dẫn: nắm chắc đầu xe, giữ cơ thể thẳng bằng và thả lỏng.

Sau khi đã tập luyện nhiều, Tuấn đã đạp được xe và đi quãng đường khoảng 5m. Sau 10 ngày, cậu đã biết đi xe đạp hai bánh và còn chở được em nhỏ phía sau nữa.

Câu chuyện của Tuấn nói với chúng ta rằng, sự mạnh dạn của trẻ cần được rèn luyện trong thực tế, nếu cha mẹ biết nắm bắt thiên tính ham chơi của trẻ, để trẻ biết được rằng chỉ cần có dũng khí và kiên trì làm việc thì chắc chắn sẽ thành công, trẻ sẽ coi thách thức trong cuộc sống sau này là một niềm vui.

RÈN LUYỆN SỰ MẠNH DẠN CHO TRẺ TRONG QUÁ TRÌNH GIAO TIẾP VỚI MỌI NGƯỜI

Giao tiếp là con đường quan trọng giúp trẻ học cách làm người, từ “con người tự nhiên” chuyển sang “con người xã hội”, cách giao tiếp tốt sẽ giúp trẻ mở rộng tầm mắt, tăng sự mạnh dạn cho trẻ, giúp trẻ trở nên phóng khoáng, tự nhiên, giải thích nghi với hoàn cảnh, môi trường mới. Ngoài ra, giao tiếp xã hội giúp trẻ học được những kiến thức không có trong sách vở, là kiến thức cần thiết cho cuộc sống hàng ngày.

Vì thế, cha mẹ cần chú ý hướng dẫn trẻ học cách giao tiếp, bồi dưỡng khả năng giao tiếp cho trẻ, chuẩn bị kỹ lưỡng cho việc phát triển nhân cách trong tương lai của trẻ.

CÓ BẠN BÈ, TRẺ MỚI CÀNG DŨNG CẢM

Cha mẹ nào cũng yêu thương con, quan tâm đến sự trưởng thành của con. Nhưng không phải tất cả các bậc cha mẹ đều biết cách quan tâm đến con. Sự quan tâm của cha mẹ chủ yếu là đáp ứng về nhu cầu vật chất, cho trẻ cuộc sống vật chất đầy đủ, đó là trách nhiệm lớn nhất của cha mẹ. Nhưng trên thực tế, điều trẻ mong muốn không chỉ là sự đáp ứng đầy đủ về vật chất, mà còn là sự dẫn dắt về tư tưởng, sự ân cần chu đáo về mặt tinh thần. Cha mẹ muốn thực sự quan tâm đến trẻ về vật chất và tinh thần, giảm bớt sự cô đơn của trẻ, kiềm chế tính ương bướng, ngang ngược của trẻ, khiến trẻ trở nên tự tin, dũng cảm, cách duy nhất chính là cho trẻ tiếp xúc với nhiều bạn bè, giúp trẻ trở nên lạc quan, phóng khoáng, tự tin, dũng cảm trong quá trình giao tiếp đó. Điều này có ý nghĩa quan trọng trong quá trình trưởng thành của trẻ.

Bé Ánh Dương năm tuổi không nổi bật, sáng láng như cái tên của mình mà có tính cách trầm buồn, hay xấu hổ, nhút nhát. Bố mẹ dẫn cậu đi thăm bạn bè, người thân, cậu luôn chơi một mình. Vì thế, bố mẹ cậu rất lo lắng, sợ con mắc chứng tự kỷ.

Có điều, tình trạng này đã có sự thay đổi. Nguyên nhân bắt nguồn từ một hoạt động rất đáng quý.

Trong giờ làm thủ công hôm đó, cô giáo yêu cầu các bé tự làm hoa và bướm, để các bé tự tìm bạn lập thành một nhóm, bàn bạc cách làm.

Sau khi cô giáo nói xong, mỗi người đều bắt đầu đi tìm bạn của mình, chỉ có Dương đứng làm lủi một mình. Cô giáo thấy vậy, vội bảo bé Lan (là cô bé hiểu chuyện nhất lớp). Lan liền bước đến và nói với Dương: “Chúng mình cùng làm hoa và bướm nhé?” Dương vui mừng gật đầu.

Tiếp đó, đôi bạn nhỏ bàn bạc và phân công nhau, Lan làm hoa, Dương làm bướm. Sau khi làm xong, hai bạn nhỏ thả đặt hoa và bướm vào bãi cỏ, ván đề đã xảy ra, do bướm quá nặng, dùng một que tăm làm cành hoa không thể giữ thẳng bằng được,

trong lúc đó, hai bạn vô cùng lo lắng... thì cô giáo đứng bên cạnh khích lệ: “Không sao mà, các con hãy suy nghĩ xem làm thế nào cho bươm bướm đứng vững, không bị đổ?” Do đó, hai bạn nhỏ thử cắm que tăm vào các bộ phận khác nhau của con bươm bướm, nhưng vẫn không được. Cuối cùng, cả hai bạn thử tìm một que tăm khác và cuối cùng đã làm được, hai bạn vui mừng nhảy cẫng lên!

Sau đó, cô giáo gọi các bé đứng dậy chia sẻ niềm vui hợp tác với bạn, Lan và Dương đều giơ tay...

Qua chuyện này, Dương đã trở nên mạnh bạo hơn, bé không tránh né và sợ hãi với các hoạt động tập thể nữa.

Bố mẹ Dương cũng yên tâm thờ phào nhẹ nhõm.

Bé Dương trong câu chuyện có thể trở nên dũng cảm, tự tin là do bé đã giao tiếp thành công trong lần đầu tiên. Trong hoạt động giao tiếp này, Dương đã cảm nhận được niềm vui khi chơi đùa cùng bạn bè, cảm nhận thành công khi hợp tác với mọi người, từ đó dũng cảm giao lưu.

Chuyên gia cho rằng, cổ vũ trẻ giao tiếp với mọi người từ nhỏ, kết thân nhiều bạn bè, không chỉ bồi dưỡng sự mạnh dạn cho trẻ, mà còn có tác dụng sau:

(1) Bạn bè giúp trẻ giảm cảm giác bất an, cô độc và nóng nảy, làm cho trẻ có cảm giác yên tâm.

(2) Giao tiếp với bạn bè giúp trẻ có được kinh nghiệm xã giao, nâng cao kĩ năng giao tiếp, tăng khả năng hiểu và khả năng quan sát.

(3) Giao tiếp với bạn bè cũng là cơ hội giúp trẻ học hỏi kiến thức, được giải đáp những vấn đề mà bản thân còn khúc mắc.

Vì vậy, cha mẹ nên cổ vũ trẻ dũng cảm giao tiếp với bạn bè. Cha mẹ nên làm như sau:

1. Mời một số người bạn mà trẻ quen thân đến nhà chơi, để trẻ học cách làm chủ nhà

Mời một số bạn đến nhà chơi trò “chia sẻ đồ chơi”, mỗi bạn nhỏ sẽ mang theo một đồ chơi và cùng nhau trao đổi, khi trẻ đưa đồ chơi

của mình cho bạn khác cũng sẽ nhận được đồ chơi của của bạn đó, không khí này sẽ giúp trẻ trò chuyện vui vẻ với bạn bè.

Cũng có thể để bạn trẻ lần lượt biểu diễn đọc thơ, hát hoặc múa, cổ vũ trẻ chia sẻ đồ ăn và sách báo với các bạn. Đồng thời, cha mẹ cũng nên để trẻ giới thiệu những đồ chơi mới, sách mới cho các bạn biết, giúp trẻ chủ động nêu ra mong muốn đến nhà các bạn khác chơi.

2. Cổ vũ trẻ tham gia các hoạt động bổ ích cùng với các bạn

Sau một vài hoạt động, trẻ thường chơi đùa vui vẻ với các bạn. Nếu lúc đầu trẻ không dám chơi cùng các bạn, cha mẹ nên dắt tay trẻ, cùng bước đến chỗ các bạn, dạy trẻ nói: “Chúng mình chơi cùng nhau được không?”, để những trẻ hướng nội cũng cảm nhận được niềm vui. Sau vài lần như vậy, trẻ sẽ mạnh dạn hơn và không còn nhút nhát, sợ hãi nữa.

3. Để trẻ nhút nhát và trẻ mạnh bạo chơi cùng nhau

Đặc điểm lớn nhất của trẻ là thích bắt chước và dễ bị ảnh hưởng bởi người khác. Cha mẹ nên để cho trẻ nhút nhát thường xuyên chơi cùng với trẻ mạnh bạo, cùng làm những việc mà trẻ nhút nhát không dám làm một mình, như vậy, trẻ sẽ dần dần bị tác động bởi lời nói và hành động của các bạn, lòng dũng cảm, ý chí kiên cường không ngừng được rèn luyện. Cha mẹ cũng nên bàn bạc với thầy cô giáo, sắp xếp cho trẻ nhút nhát ngồi cùng bàn với những bạn mạnh dạn, tiến hành các hoạt động theo nhóm, để trẻ mạnh dạn là người dẫn dắt.

4. Mở rộng phạm vi sống giúp trẻ mạnh dạn hơn

Cha mẹ nên thường xuyên dẫn trẻ ra ngoài du lịch, thăm bạn bè, mở rộng phạm vi sống của trẻ, điều này cũng giúp trẻ tự tin hơn. Hoặc để bạn trẻ đi dã ngoại, du lịch, tạo không khí nhẹ nhàng, thoải mái. Trong không khí đó, tính cách trẻ sẽ được phát triển, trẻ sẽ càng ngày càng mạnh dạn, dũng cảm hơn.

5. Cổ vũ trẻ cùng nhau chơi đùa với các em nhỏ hơn mình, cảm nhận niềm vui của thành công

Cha mẹ để trẻ chơi cùng với một số em bé nhỏ tuổi hơn, tạo cơ hội cho trẻ được biểu hiện và đạt được thành công. Cha mẹ cũng cần tạo nhiều điều kiện thuận lợi và khen ngợi từng tiến bộ nhỏ của trẻ,

dần dần trẻ sẽ loại bỏ được các trở ngại tâm lí, mạnh dạn sống và chơi đùa.

Tóm lại, trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ nên dùng các cách kích thích và khuyến khích trẻ giao lưu, cổ vũ trẻ giao tiếp với bạn bè, cảm nhận niềm vui tập thể, như vậy trẻ sẽ không còn nhút nhát và tự ti nữa. Một đứa trẻ dũng cảm sẽ dễ dàng đạt được thành công hơn trẻ nhút nhát rất nhiều.

CỔ VŨ TRẺ THAY ĐỔI TÍNH NHÚT NHÁT, XẤU HỔ

Xã hội ngày nay, môi trường xã hội mà trẻ sống không ngừng phát triển và thay đổi. Trẻ sống trong môi trường này, không những cần có kiến thức hiện đại hóa, mà còn cần biết xử lí các mối quan hệ, có khả năng thích nghi với xã hội. Vì thế, bồi dưỡng khả năng xã giao, phóng khoáng cho trẻ ngay từ nhỏ là việc rất quan trọng và cần thiết.

Có nhiều bậc cha mẹ phát hiện con mình ở nhà rất hoạt bát, nghịch ngợm, nhưng khi bước ra môi trường lạ hoặc đông người là tỏ ra xấu hổ, thẹn thùng, không tự nhiên. Trong xã hội ngày càng mở rộng và cần giao lưu, những đứa trẻ nhút nhát như vậy dễ bị coi thường, không nổi bật. Lớn lên có thể chúng sẽ trở nên nhút nhát, không dám nói, không dám làm, luôn xấu hổ sợ sệt. Nếu cha mẹ muốn giúp trẻ xấu hổ, nhút nhát trở nên tự tin thì cần bồi dưỡng trẻ nhanh chóng, vì khi tâm lí xấu hổ, nhút nhát để lâu sẽ thành thói quen và bản tính, không có lợi cho sự phát triển và xã giao sau này của trẻ. Vì thế, cha mẹ cần khắc phục tâm lí xấu hổ, sợ người lạ cho trẻ.

Muốn giúp trẻ khắc phục đặc điểm này, cha mẹ cần tìm hiểu nguyên nhân. Các chuyên gia cho rằng, có ba nguyên nhân chủ yếu khiến trẻ trở nên nhút nhát, sợ người lạ. Thứ nhất, do bản chất bẩm sinh của trẻ khác nhau, có trẻ hướng ngoại hoạt bát, có trẻ hướng nội, lặng lẽ. Thứ hai, trẻ sống trong môi trường quen thuộc mới có được cảm giác an toàn, chúng mới truyền cảm giác này đến người khác và sự vật khác.

Nếu gia đình thiếu không khí vui vẻ và ấm áp, tính cách của trẻ sẽ bị ảnh hưởng, trẻ sẽ có thể trở nên nhút nhát, sợ người lạ. Ngoài ra, nếu từ nhỏ trẻ rất ít gặp người lạ, chưa được rèn luyện ngoài thực tế, trẻ khó có thể thích ứng với môi trường và sự vật xa lạ.

Tìm hiểu nguyên nhân nhút nhát, sợ người lạ của trẻ, các chuyên gia đề nghị:

1. Chấp nhận nỗi sợ hãi của trẻ

Đầu tiên, cha mẹ cần chấp nhận tính nhút nhát của trẻ, mỗi đứa trẻ đều là cá thể độc lập và có chủ kiến, trẻ hoàn toàn có thể không làm việc theo ý nguyện của cha mẹ. Không nên nổi nóng khi trẻ không nghe lời bạn, nếu không trẻ sẽ càng nhút nhát hơn.

Khách đến nhà chơi, cha mẹ không nên ép con có tính nhút nhát, sợ người lạ ra chào hỏi khách; càng không nên cho rằng tính nhút nhát, sợ người lạ của con làm cho cha mẹ mất mặt, nếu không trẻ sẽ càng cảm thấy bất an và lo lắng, không có lợi cho việc khắc phục tâm lí nhút nhát, sợ người lạ của trẻ.

2. Tạo không khí học tập, sinh sống thoải mái cho trẻ

Cha mẹ không nên ép con thực hiện theo nguyện vọng của mình, nên tạo cho trẻ môi trường sống và học tập thoải mái, để trẻ làm những việc mà chúng cảm thấy thích và hứng thú.

Khi trẻ thử làm một vài việc nào đó và phạm lỗi, không nên vội vàng trách mắng trẻ, cũng không nên phê bình trẻ, hoặc khi trẻ tự làm một việc gì đó, không nên yêu cầu phải làm thế này, thế kia, mà nên hướng dẫn, giúp trẻ dần dần.

Ngoài ra, cha mẹ khi phê bình con, cần giữ thái độ đúng mực, cổ vũ nhiều, không làm tổn thương đến lòng tự trọng của con. Không nên nói trước mặt người khác rằng con hay “nhút nhát, xấu hổ”, như vậy trẻ sẽ ngộ nhận cho rằng cá tính của mình là hướng nội, nhút nhát.

3. Chuẩn bị kĩ tâm lí để tránh sợ hãi

Nếu trẻ sợ người lạ, cha mẹ có thể chuẩn bị tâm lí cho trẻ trước khi khách đến nhà chơi, nói với trẻ sẽ có nhiều khách đến chơi, đó là những ai và dặn trẻ giữ lễ phép. Cha mẹ cũng có thể đóng vai là khách, để trẻ đóng vai chủ nhà tiếp đón, như vậy sẽ làm giảm bớt tâm lí lo lắng, sợ người lạ của trẻ.

4. Tạo cơ hội cho trẻ giao tiếp với người lạ

Dẫn trẻ đi dạo, gặp một vài người lạ trên đường có thể dừng lại chào hỏi vài câu. Trong công viên, cô vũ trẻ chơi đùa với các bạn khác, dần dần, trẻ sẽ cảm thấy người lạ không đáng sợ mà rất thân thiện và gần gũi. Sau khi trẻ lớn hơn, cha mẹ có thể dắt trẻ đến nhà hàng xóm chơi, để trẻ được tự do nói chuyện và chơi đùa với các bạn cùng lứa tuổi. Trong không khí tự do, thoải mái đó, trẻ sẽ bộc lộ tính cách của mình và dần dần trở nên hoạt bát.

5. Tìm hiểu và giúp đỡ trẻ thêm tự tin thông qua trò chơi

Dùng búp bê trẻ yêu thích, cùng trẻ chơi trò chơi đóng vai nhân vật trong truyện, tăng thêm kinh nghiệm giao tiếp, qua đó cha mẹ cũng hiểu thêm tâm lý của trẻ, giúp trẻ thêm tự tin.

6. Gọi mở cho trẻ qua các câu chuyện

Trẻ khoảng ba tuổi đã bắt đầu nghe hiểu chuyện, cha mẹ có thể thông qua nội dung câu chuyện, gọi mở tâm hồn trẻ. Ví dụ truyện “Chú vịt xấu xí” đã dũng cảm vượt qua những khó khăn như thế nào, cuối cùng biến thành thiên nga xinh đẹp và được chào đón. Cách giáo dục phong phú và thú vị này sẽ giúp trẻ không còn nhút nhát và xấu hổ nữa.

Mỗi trẻ đều có sở trường riêng, chỉ cần cha mẹ hiểu trẻ, nắm chắc chiếc chìa khóa mở ra cánh cửa tâm hồn trẻ thì sẽ giúp trẻ khắc phục được tâm lý xấu hổ, sợ người lạ. Cha mẹ cũng cần kiên trì giảng giải, giúp đỡ trẻ để trẻ bước ra khỏi thế giới bí quan, sợ hãi, bước đến một vườn hoa tràn đầy sức sống và tự tin.

ĐỀ TRẺ “KHÉP MÌNH” HÒA NHẬP VÀO TẬP THỂ

Cha mẹ nào cũng muốn con mình sống lạc quan, vui vẻ, phóng khoáng. Nhưng trong cuộc sống thực tế, lại có một số trẻ sống khép mình, nhút nhát, làm bạn với cô đơn. Phạm vi sống của trẻ chỉ là bản thân với gia đình. Mạnh là một cậu bé như vậy:

Tuổi thơ của bé Mộc rất cô đơn. Do cha luôn phải đi công tác, mẹ đi làm mỗi ngày, từ khi bi bô tập nói, Mộc đã sống cùng với bảo mẫu. Dù sao bảo mẫu cũng không phải cha mẹ ruột của cậu, họ chỉ chăm sóc cậu những việc cơ bản nhất, không thể cho cậu cuộc sống về mặt tinh thần và tâm hồn, vì thế, bé Mộc đáng thương cả ngày chỉ biết chơi đùa cùng gấu bông, đồ chơi.

Sống trong môi trường cô độc, lạnh lẽo như vậy, bé Mộc trải qua hai năm dài đằng đẵng ở nhà.

Sau đó, Mộc cũng được đến trường mẫu giáo. Mẹ thấy so với các bạn cùng lứa tuổi, Mộc không được hoạt bát, vui vẻ bằng. Cậu không dám lại gần bạn, không dám nói chuyện, chơi đùa cùng bạn, luôn đứng hoặc ngồi từ xa quan sát với ánh mắt khâm phục và ngưỡng mộ. Cô giáo nói chuyện với Mộc, cậu cũng không dám nhìn thẳng vào mắt cô giáo, chỉ cúi đầu lấp lụp trả lời.

Mẹ chứng kiến tất cả và cảm thấy vô cùng buồn rầu, lo lắng.

Điều tra cho thấy, những trẻ sống nhút nhát, trầm lắng, sợ giao tiếp như bé Mạnh trong cuộc sống còn rất nhiều. Trẻ có tình trạng như vậy đa số không phải do tính cách mà là do cách dạy dỗ của gia đình. Giống như bé Mạnh, từ nhỏ không có cơ hội giao tiếp với người khác, vì thế hình thành tính cách làm lì, lạnh lẽo. Khi đã hình thành tính cách này, việc thay đổi là rất khó.

Ngoài ra, nếu cha mẹ quá nuông chiều, chăm sóc, trẻ sẽ hình thành tính cách luôn coi mình là trung tâm, lúc nào cũng làm làm lì lì.

Đương nhiên, trẻ làm lì, sống khép mình có nhiều nguyên nhân khác nhau. Ví dụ, đặc điểm tính cách của trẻ khi sinh ra vốn hướng nội, không thích hoạt động, cha mẹ lại không tạo cơ hội cho trẻ ra ngoài chơi đùa cùng bạn bè. Một nguyên nhân nữa là những trải nghiệm thất bại mà trẻ gặp phải cũng khiến trẻ sống xa lánh mọi người, khi gặp thất bại liên tiếp trong quá trình giao tiếp, trẻ sẽ có cảm giác thất bại và không muốn nói chuyện với bất cứ ai.

Xã hội ngày nay là một xã hội hợp tác đoàn kết, sự trưởng thành và phát triển của bất cứ ai cũng không thể tách khỏi tập thể, trẻ cũng vậy. Vì sự phát triển và hoàn thiện giữa cá tính của trẻ và xã hội có liên quan mật thiết đến môi trường tập thể và xã hội. Nếu từ nhỏ trẻ

có tính cách khép mình, xa rời tập thể, thì sẽ không có lợi cho sự phát triển và trưởng thành của trẻ.

Trẻ sống khép mình, xa rời tập thể sẽ không có lợi cho sự trưởng thành của trẻ, các chuyên gia cho rằng, nếu cha mẹ muốn trẻ hòa nhập vào tập thể, cần thực hiện các biện pháp sau:

1. Cha mẹ là tấm gương tốt, tạo không khí gia đình tốt đẹp cho trẻ

Môi trường gia đình êm ấm chủ yếu thể hiện ở việc các thành viên trong gia đình sống hòa thuận và yêu thương nhau, cha mẹ yêu thương con cái, con cái kính yêu cha mẹ, cùng quan tâm giúp đỡ, chia sẻ nỗi buồn niềm vui trong cuộc sống. Trẻ sống trong môi trường như vậy sẽ dần biết cách sống chung hòa thuận với người khác và không ngừng hoàn thiện nhân cách bản thân.

2. Cổ vũ trẻ giao tiếp với bạn bè

Người lớn không nên quá gần gũi với trẻ, hãy để trẻ chơi với bạn cùng lứa tuổi nhiều hơn, giúp trẻ học cách sống hòa thuận với người khác. Nếu chỉ ở nhà với người lớn, trẻ sẽ có tâm lí tự ti và ỷ lại, khó thích ứng với xã hội.

Từ quy luật phát triển tâm lí trẻ cho thấy, thông thường trẻ ba tuổi đã có mong muốn giao tiếp với xã hội. Đây là thời kì đầu trong việc giao tiếp xã hội của trẻ. Trong thời kỳ này, cha mẹ nên tạo mọi cơ hội và điều kiện cho trẻ nói chuyện với bạn bè, cổ vũ trẻ kết giao nhiều bạn, từ đó có nhiều kinh nghiệm xã hội, bồi dưỡng khả năng sống và giao tiếp cho trẻ.

3. Giúp trẻ khắc phục tâm lí xấu hổ

Tâm lí xấu hổ là trở ngại lớn nhất trong việc giao tiếp với mọi người. Trẻ hay xấu hổ lại thường nhút nhát, không giỏi biểu hiện bản thân, không biết cách chủ động làm quen, chào hỏi người khác, không giỏi giao tiếp với người khác.

Chỉ khi tiếp xúc với nhiều người, trẻ mới tăng thêm sự tự tin và vui vẻ nói chuyện với họ. Khi đã giao tiếp tốt, trẻ mới càng có khả năng hòa hợp, mới có nhiều bạn khác muốn chơi cùng trẻ. Khi đã có nhiều bạn, các kĩ năng trong cuộc sống mới không ngừng tăng lên. Vì vậy, cha mẹ nên mở rộng không gian sống cho trẻ, để trẻ có nhiều bạn bè hơn.

4. Dạy trẻ kĩ năng giao tiếp

Kĩ năng giao tiếp xã hội tốt có ảnh hưởng quan trọng đến mối quan hệ giữa con người với con người của trẻ. Cha mẹ cần bồi dưỡng kĩ năng nắm bắt, xây dựng và giữ gìn mối quan hệ này cho trẻ, bao gồm giúp trẻ thuận lợi bước vào cuộc sống tập thể. Nếu cha mẹ coi trọng việc bồi dưỡng các kĩ năng này, trẻ sẽ có sự phát triển tốt về mặt xã hội.

Nghiên cứu cho thấy, trẻ sống hòa đồng sẽ có được sự nhận thức, ngôn ngữ và giao tiếp tốt hơn trẻ sống khép mình, không thích giao tiếp. Vì thế, cha mẹ cần nắm bắt cơ hội giáo dục này, để trẻ bước vào xã hội tập thể, trở nên hoạt bát và mạnh mẽ. Chỉ có như vậy trẻ mới có tương lai tốt đẹp.

BỒI DƯỠNG CHO TRẺ THÓI QUEN BIẾT CHIA SẺ

Trong cuộc sống hàng ngày, trẻ được nhiều người yêu quý nhất không phải là trẻ xinh xắn nhất, mà là đứa trẻ biết chia sẻ thứ ngon và đẹp cho bạn, cũng chính là đứa trẻ có biểu hiện “phóng khoáng”. Vì bọn trẻ rất để ý đến việc chia sẻ, nếu người nào đó chia sẻ thứ gì đó cho trẻ, người đó sẽ rất được trẻ yêu quý. Nếu từ nhỏ trẻ biết cách chia sẻ, đó chính là món quà quý giá cho cả cuộc đời trẻ.

Hiện nay, trẻ trong gia đình thường được nuông chiều nên dễ có biểu hiện độc chiếm, tham lam, hay gọi thô là “keo kiệt”. Những đứa trẻ này không biết chia sẻ, người khác không được đụng vào đồ ăn của trẻ, không được chơi đồ chơi của trẻ, có đồ ăn ngon là trẻ độc chiếm ăn một mình... Trẻ không nghĩ đến cảm nhận của người khác, luôn coi mình là trung tâm, thậm chí càng ngày càng trở nên cô độc và ích kỉ.

Trong cuộc sống, có rất nhiều trẻ như vậy. Khi chúng xuất hiện hành vi “keo kiệt”, cha mẹ không những không phân tích tình hình cho trẻ hiểu, mà còn bao biện: “Nhà tôi chỉ có một đứa, nếu có hai, ba đứa chắc chúng sẽ biết chia sẻ thôi”, “Lớn lên là sẽ tốt thôi mà”... Thực ra, tính tham lam này của trẻ không ảnh hưởng nhiều khi trẻ

còn nhỏ, nhưng sẽ bắt lợi cho quá trình trưởng thành, phát triển của trẻ.

Đầu tiên, không biết chia sẻ sẽ ảnh hưởng đến khả năng giao tiếp của trẻ. Những trẻ ích kỉ sẽ càng cô đơn. Vì ích kỉ, không muốn chia sẻ, những đứa trẻ này thường rơi vào tình trạng cô độc. Bên cạnh trẻ sẽ có rất ít bạn, mọi người đều không muốn chơi với trẻ và như vậy sẽ bắt lợi cho việc hình thành nhân cách lành mạnh ở trẻ.

Trẻ keo kiệt thường sống ích kỉ và độc đoán. Đối với việc hưởng thụ và đòi hỏi, trẻ rất dễ ý, quan tâm, nhưng với những việc cần chia sẻ, bỏ công sức thì trẻ thường phản đối. Cho dù bên ngoài trẻ đồng ý chia sẻ, nhưng trong lòng lại không muốn chút nào. Do vậy, trẻ biểu hiện không vui vẻ, do dự... Những đứa trẻ như vậy sẽ không được mọi người yêu mến, không có chủ kiến, không có trách nhiệm, ảnh hưởng không tốt đến cuộc sống sau này.

Cha mẹ nên giúp trẻ thay đổi thói quen xấu này. Kịp thời dạy trẻ biết chia sẻ, nhường nhịn, nghĩ cho người khác, như vậy mới có thể chia sẻ niềm vui, giúp đỡ lẫn nhau. Cũng chỉ có như vậy, trẻ mới biết quan tâm và hợp tác với mọi người xung quanh, mới có không gian phát triển trong cộng đồng xã hội. Nếu một đứa trẻ từ nhỏ đã không biết chia sẻ, chúng sẽ khó có các mối giao tiếp trong xã hội, sẽ trở nên lạc lõng và cô đơn.

Vậy cha mẹ nên dạy trẻ cách chia sẻ như thế nào?

1. Cha mẹ nên giúp trẻ xây dựng cảm giác an toàn

Trong xã hội điều kiện kinh tế đầy đủ như hiện nay, xây dựng cảm giác an toàn cho trẻ là không khó chút. Vì khi trẻ đã được thỏa mãn về phương diện nào đó, ý nghĩ ích kỉ sẽ dần tan biến. Ví dụ, nếu trẻ chỉ có một quả táo, đương nhiên trẻ không muốn chia sẻ cho người khác. Nhưng nếu trẻ có rất nhiều táo, trẻ chỉ giữ lại một phần cho mình còn phần khác sẽ vui vẻ chia sẻ với người khác. Khi trẻ trải nghiệm được niềm vui của sự chia sẻ, trẻ sẽ cho người khác một phần đồ của mình, thậm chí có khi nhường toàn bộ đồ của mình cho người khác.

Khi đón Tùng đi học về, mẹ mua rất nhiều đồ ăn và bảo con chia cho các bạn. Lúc đầu, Tùng không muốn, nhưng mẹ nói ở nhà còn rất nhiều, thế là Tùng yên tâm cho các bạn. Nhìn thấy

niềm vui trên khuôn mặt các bạn khi nhận được đồ, Tùng dần dần trở nên phóng khoáng hơn, có đồ ăn hoặc đồ chơi là chủ động chia cho các bạn.

2. Cha mẹ nên tích cực dạy dỗ và hướng dẫn trẻ, xây dựng quan niệm vật chất đúng đắn cho trẻ

Để trẻ học cách chia sẻ đồ với các bạn, trải nghiệm cảm giác “vui vẻ” khi cho đi. Nói với trẻ rằng, đồ ăn mua về cần chia thành ba phần, một phần cho mình, một phần cho bố, một phần cho mẹ, đợi bố mẹ đi làm về thì bưng ra biểu bố mẹ, không được ăn một mình. Nếu trong nhà vẫn còn ông bà, anh chị em, cần chia đồ ăn bằng nhau và cho mỗi người một phần.

3. Qua việc thay đổi góc độ suy nghĩ, hướng dẫn trẻ chia sẻ với người khác

Khi trẻ bắt đầu hiểu chuyện, cha mẹ nên dạy trẻ biết chia sẻ với người khác, ví dụ: Khi ăn cơm, dạy trẻ biết gấp thức ăn cho ông bà, cha mẹ; cô vũ trẻ gấp thức ăn cho bố, mẹ; dạy trẻ biết nhường nhịn khi có khách.

Đa số trẻ không muốn chia đồ của mình cho người khác, nhưng chúng lại rất muốn được người khác chia đồ của họ cho mình. Cha mẹ nên hiểu đặc điểm tâm trạng này của trẻ, thông qua việc thay đổi góc độ suy nghĩ, để trẻ đứng trên góc độ của người khác suy nghĩ, hướng dẫn trẻ chia sẻ đồ cho mọi người.

4. Cha mẹ để trẻ kết thân với các bạn có tính cách phóng khoáng, biết chia sẻ

Người lớn có thế giới riêng của người lớn, trẻ con có thế giới riêng của trẻ con. Tấm gương của người lớn rất quan trọng đối với trẻ, nhưng tấm gương của các bạn cùng lứa tuổi còn giúp trẻ học tập và so sánh. Nếu bên cạnh trẻ có nhiều bạn phóng khoáng, biết chia sẻ, trẻ cũng sẽ học theo.

5. Để bọn trẻ giao lưu, chia sẻ đồ với nhau

Một bà mẹ muốn con học cách chia sẻ đã làm như sau:

Khi mua cho con đồ chơi, truyện tranh hoặc đồ ăn mà con thích, người mẹ này lại khuyến khích con mang đến trường, cô vũ con chia sẻ với các bạn. Mẹ nói rằng: “Chỉ cần con cho các bạn mượn đồ chơi mà con thích, các bạn cũng sẽ cho con

mượn đồ chơi của các bạn, như vậy các con sẽ được chơi rất nhiều đồ chơi và có rất nhiều truyện tranh để đọc”.

Dần dần, trẻ học được niềm vui của sự chia sẻ, sau đó, không cần mẹ nhắc nhở, cậu bé chủ động mang những đồ chơi mới đến trường và chia sẻ với các bạn.

6. Để trẻ biết chia sẻ với người thân trong gia đình

Trong cuộc sống hàng ngày, nhiều cha mẹ nghĩ cho dù mình có chịu khổ cũng không muốn con chịu khổ, vì thế tất cả đồ ăn ngon, đồ chơi đẹp, đồ dùng tốt đều nhường cho con.

Chúng ta cũng thường nhìn thấy những cảnh tượng sau: Trẻ nhiệt tình mời ông bà, bố mẹ ăn một thứ ngon gì đó, nhưng người lớn luôn từ chối và nói: “Con ăn đi, con còn nhỏ, cần ăn nhiều cho chóng lớn, bố mẹ đã lớn rồi, ăn ít cũng được”, “Bảo con ăn thì cứ ăn lại còn sĩ diện hão!”... Như vậy ý định chia sẻ với người lớn của trẻ vô tình đã bị người thân dập tắt. Dần dần, trẻ không có thói quen nhường nhịn và chia sẻ nữa.

Do vậy, muốn bồi dưỡng thói quen chia sẻ cho trẻ, điều quan trọng là cha mẹ cần học cách chia sẻ cùng trẻ, trở thành người bạn cho trẻ chia sẻ, để trẻ cảm nhận được niềm vui trong quá trình chia sẻ. Ví dụ khi ở nhà, cha mẹ có thể để trẻ chia hoa quả, bánh kẹo cho mọi người, biết kính trên nhường dưới, chia cho ông bà, bố mẹ trước, sau đó mới phần cho mình.

7. Dừng để trẻ chơi trò “chia sẻ” giả vờ

Trong cuộc sống, cha mẹ thường xuyên chứng kiến cảnh này:

Trẻ đang ăn thứ gì đó mà trẻ rất thích, bà nội giả vờ nói: “Cháu yêu, cho bà xin một miếng nào”. Trẻ ngoan ngoãn chạy đến trước mặt bà, lấy chiếc bánh nhét vào miệng bà, bà giả vờ cắn một miếng rồi nói: “Cháu ngoan, bà không ăn đâu, cháu ăn đi nhé!”. Trẻ thấy đồ của mình không bị ăn, lại được bà khen ngợi, trong lòng vô cùng sung sướng. Tiếp đó, để thử trẻ có “thảo ăn” hay không, ông nội, cô chú, bố mẹ đều thử theo cách này. Và lần này trẻ cũng chia cho người lớn và nhận được lời “khen ngợi” của họ, vì trẻ biết người lớn sẽ không ăn thật.

Vì biết độc chiếm là quyền lợi của mình nên từ nhỏ trẻ không biết cách chia sẻ với người lớn, từ nhỏ đã trở nên rất keo kiệt, ích kỷ. Điều

này không có lợi cho sự trưởng thành của trẻ, vì thế, muốn bồi dưỡng ý thức chia sẻ cho trẻ, cha mẹ không nên chơi trò “giả ăn và khen ngợi thật” với trẻ.

Khi dạy trẻ học cách chia sẻ, cha mẹ cần chú ý một số nguyên tắc và kĩ xảo, ví dụ để con bạn và con của người khác chia sẻ đồ chơi yêu thích, không bắt ép trẻ, giảng giải cho trẻ một số đạo lí. Có thể nói với trẻ: “Con chơi một lúc, sau đó để bạn ấy chơi, như vậy không phải cả hai con đều vui vẻ hay sao?”. Hướng dẫn trẻ một cách thích hợp, tích cực cổ vũ và khen ngợi trẻ, để trẻ cảm nhận việc chia sẻ không phải là việc tước đoạt, mà là cơ hội để tăng thêm niềm vui.

DẠY TRẺ HỌC CÁCH HỢP TÁC VỚI NGƯỜI KHÁC

Balzac đã từng nói rằng: “Một người đơn độc có thể chết, nhưng hai người thì có thể sống sót”. Lindgren cũng nói rằng: “Con người sống trong thế giới văn minh, bản lĩnh cần học chính là bản lĩnh hợp tác một cách có hiệu quả”.

Xã hội tương lai là xã hội cạnh tranh và hợp tác, “học cách giao tiếp”, “học cách hợp tác” là yêu cầu cơ bản của thời đại sản sinh ra nhân tài. Chỉ có giúp đỡ người khác, hợp tác với người khác mới có thể tồn tại. Chỉ có biết cách hợp tác mới có cơ hội phát triển.

Một nhà tâm lí học ở châu Âu đã từng nói: “Nếu chưa biết cách hợp tác, trẻ chắc chắn sẽ bước vào con đường đơn độc và có tính cách tự ti”. Trẻ em hiện nay đa số đều được gia đình nuông chiều, sự yêu chiều quá mức của cha mẹ dễ khiến trẻ luôn coi mình là trung tâm, khiến trẻ không biết cách chia sẻ và hợp tác với người khác, điều này không có lợi cho sự phát triển của trẻ sau này. Vì một đứa trẻ thiếu tinh thần hợp tác sẽ không thể thích ứng với xã hội và gặp khó khăn trong quá trình lập nghiệp. Vì vậy, cha mẹ cần bồi dưỡng ý thức và khả năng hợp tác cho trẻ từ nhỏ, để trẻ học tập trong sự hợp tác, dũng cảm trong sự hợp tác và vui vẻ trưởng thành trong sự hợp tác ấy.

Vậy cha mẹ nên dạy trẻ học cách hợp tác như thế nào để bồi dưỡng tiềm năng và dũng khí đạt được thành công của trẻ?

1. Kích thích hứng thú, bồi dưỡng ý thức hợp tác cho trẻ

Mỗi đứa trẻ đều rất hiếu kỳ với mọi việc, cha mẹ cần cố gắng lợi dụng tính hiếu kỳ ấy, để trẻ cảm thấy được hợp tác với người khác là một chuyện thú vị, qua đó bồi dưỡng ý thức hợp tác cho trẻ từ nhỏ.

2. Chú ý bồi dưỡng tính cách tốt cho trẻ

Các nhà tâm lí học nghiên cứu phát hiện, thông thường trẻ có tính cách tốt sẽ có ý thức và khả năng hợp tác mạnh, tính cách này bao gồm sự phóng khoáng, tự tin, ôn hòa, bình đẳng và tinh thần ham tìm tòi, học hỏi. Trẻ có tính cách này sẽ chủ động hợp tác với người khác, hơn nữa còn hợp tác rất tốt. Vì thế, bồi dưỡng tính cách tốt cho trẻ là điều kiện cần thiết của sự hợp tác.

3. Thay đổi thói xấu của trẻ

Do cha mẹ nuông chiều, trẻ luôn coi mình là trung tâm, bướng bỉnh và không muốn hợp tác với người khác. Có trẻ chịu ảnh hưởng tư tưởng giáo dục không tốt của cha mẹ nên chúng luôn có tính cách ngang bướng, cố chấp. Nếu cha mẹ phát hiện con có những thói xấu này, cần có biện pháp xử lí kịp thời nhằm thay đổi thói xấu đó của trẻ.

4. Để trẻ học cách vui vẻ chấp nhận người khác

Cái gọi là vui vẻ chấp nhận người khác là chỉ bản thân thật sự muốn chấp nhận người khác. Từ thực tế cho thấy, hợp tác chính là sự hạn chế những mặt yếu kém và cùng đưa ra những mặt tốt đẹp của nhau. Vì thế, chỉ cần nhận thức được điểm mạnh của đối phương, biết khen ngợi điểm mạnh đó, việc hợp tác mới có động lực và cơ sở chân chính. Trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ cần dạy trẻ biết nhìn nhận sở trường và ưu điểm của người khác, thành tâm thành ý khen ngợi điểm tốt của họ. Ngoài ra, trong cuộc sống và công việc hàng ngày, cha mẹ cũng cần có thái độ đối đãi với người khác đúng mực, là tấm gương tốt cho trẻ.

5. Để trẻ tham gia vào các hoạt động có lợi liên quan đến việc hợp tác

Cha mẹ để trẻ tham gia các trò chơi mang tính hợp tác như: xếp hình, lắp ghép tranh, cổ vũ trẻ thích cực tham gia vào các hoạt động thể thao như: cầu lông, nhảy dây, bóng bàn... Những hoạt động này

có tính đối kháng và cạnh tranh tập thể, lại có ý nghĩa hợp tác nhất định, có lợi cho việc bồi dưỡng ý thức và tinh thần hợp tác của trẻ.

6. Giúp trẻ hình thành thái độ hợp tác tốt

Thông thường, trong trò chơi thể dục hoặc đóng vai nhân vật, sự hợp tác của trẻ khá tốt, nhưng trong quá trình chơi, thường xuất hiện tâm trạng không vui vẻ. Nguyên nhân là do thái độ hợp tác của trẻ, trẻ lo không đủ đồ chơi để chơi hoặc không có đủ vai cho bản thân diễn. Lúc này, cha mẹ và cô giáo cần kịp thời hướng dẫn, giúp trẻ loại bỏ tâm lí này. Khi cần thiết, cha mẹ và cô giáo có thể tham gia vào trò chơi, hướng dẫn mẫu hoặc cùng trẻ tham gia trò chơi, để trẻ dần hình thành thái độ hợp tác tốt.

7. Dạy trẻ phương pháp hợp tác đúng đắn

Hợp tác không phải là chuyện của một người, vì thế không thể muốn thế nào cũng được. Để trẻ biết cách hợp tác tốt hơn, trong các hoạt động hàng ngày, cha mẹ cần dạy trẻ phương pháp hợp tác đúng đắn.

Có một cô giáo đã dạy các em nhỏ phương pháp hợp tác như sau:

Trong một buổi hoạt động tập thể nọ, cô giáo để các em nhỏ phân nhóm vẽ tranh, đó là vẽ lá cây cho một cây to. Kết quả là chỉ có một nhóm trẻ là biết cách hợp tác, chúng phân công nhau, hoàn thành từng bộ phận của cây to, còn những nhóm trẻ khác mặc dù cùng hợp tác vẽ tranh, nhưng không có tinh thần hợp tác thực sự. Cô giáo đã biểu dương phương pháp hợp tác tốt của các bạn nhỏ đó trước cả lớp, sau đó thử hợp tác mẫu cho cả lớp xem, cuối cùng bọn trẻ đã biết cách hợp tác với người khác là như thế nào.

Có thể thấy, dạy trẻ phương pháp hợp tác đúng đắn trong cuộc sống hàng ngày là vô cùng quan trọng, điều này khiến trẻ học hành tốt hơn, sau này sẽ biết cách hợp tác tốt hơn.

8. Giúp trẻ giải quyết những vấn đề gặp phải trong quá trình hợp tác

Nếu trong trò chơi, đa số trẻ khi bất hòa với nhau đều không có phương pháp giải quyết tốt, nếu không mách người lớn thì cũng khóc lóc, lúc này cha mẹ cần giúp trẻ giải quyết mâu thuẫn giữa chúng. Khi giải quyết vấn đề như thế này, cần áp dụng cách thức mà trẻ

thích và vui vẻ chấp nhận, không làm tổn thương đến lòng tự tôn của trẻ.

9. Thể hiện cho trẻ thấy thành quả của việc hợp tác

Cha mẹ cần khẳng định, khen ngợi mỗi lần trẻ biết hợp tác, cho dù chỉ là một chút thành công nhỏ cũng cần thể hiện cho trẻ thấy, để trẻ cảm nhận được niềm vui và thành công trong quá trình hợp tác, kích thích ý muốn hợp tác của trẻ. Từ đó, ý thức hợp tác và khả năng của trẻ mới được bồi dưỡng có hiệu quả.

Có thể thấy, bồi dưỡng khả năng giao tiếp, hợp tác cho trẻ có tác dụng quan trọng trong quá trình trẻ trưởng thành. Vì thế, cha mẹ cần cổ vũ trẻ hợp tác, không nên nuông chiều con cái, cần tích cực tạo điều kiện cho trẻ giao tiếp, hợp tác, tiếp xúc với cuộc sống tập thể, giúp trẻ trưởng thành vui vẻ và lành mạnh.

BỒI DƯỠNG THÓI QUEN LẮNG NGHE CHO TRẺ

Tất cả hoạt động của con người đều không tách rời việc “lắng nghe”, “lắng nghe” chính là cách trẻ tiếp nhận thông tin trực tiếp và nâng cao bản thân. Có nhiều lúc, con chúng ta bướng bỉnh, nũng nịu, một mặt là do trẻ không muốn lắng nghe, mặt khác là vì trẻ không biết lắng nghe. Vì thế, muốn thay đổi tính cách ương bướng, hay làm nũng của trẻ, cha mẹ cần bồi dưỡng thói quen và khả năng lắng nghe của trẻ ngay từ nhỏ. Đối với trẻ, thói quen lắng nghe tốt sẽ có ích cho cả cuộc đời.

Thứ nhất, lắng nghe một cách hiệu quả chính là để trẻ hiểu lời nói của người khác, từ đó biết cách biểu đạt ý nghĩ của mình tốt hơn. Nếu trẻ không muốn nghe, không biết lắng nghe, không chỉ mất đi cơ hội tốt mà còn khiến người khác cho rằng trẻ là người tự mãn và ương bướng, từ đó ảnh hưởng đến quan hệ giao tiếp với những người xung quanh.

Thứ hai, lắng nghe một cách hiệu quả giúp trẻ bù đắp những khuyết thiếu của mình, tăng khả năng học tập và thành tích học tập.

Một đứa trẻ thường xuyên nói xen vào chuyện của người khác, thường thiếu thói quen lắng nghe nghiêm túc, không tập trung chú ý, vì thế khi cô giáo gọi lên trả lời lại không thể nói được gì. Những đứa trẻ như vậy, thành tích học tập cũng kém, suy nghĩ không theo kịp các bài giảng trên lớp.

Thứ ba, biết cách lắng nghe giúp trẻ có được sự tín nhiệm của bạn bè, cũng là biểu hiện của người có giáo dục. Người biết lắng nghe có thể để người khác có không gian nói về bản thân, giúp người khác giải tỏa áp lực. Giỏi lắng nghe không chỉ hiểu được ý nghĩ và nhu cầu của người khác, mà còn đưa ra những ý kiến hợp lí làm tăng tình bạn và sự tín nhiệm.

Vì thế, bồi dưỡng khả năng lắng nghe cho trẻ từ nhỏ, giúp trẻ hình thành thói quen lắng nghe tốt, có tác dụng rất quan trọng cho cuộc sống sau này của trẻ. Học cách lắng nghe cũng chính là học cách tôn trọng người khác, học sự chân thành, quan tâm và biết hợp tác với người khác. Như vậy, trẻ sẽ được nhiều người yêu mến.

Vậy, cha mẹ nên bồi dưỡng thói quen lắng nghe cho trẻ như thế nào? Thông thường, cha mẹ nên áp dụng những cách sau:

1. Dùng phương pháp “làm việc theo chỉ dẫn” để bồi dưỡng khả năng lắng nghe của trẻ

Hiếu động là thiên tính của trẻ, cũng tố chất cần thiết để phát triển tâm hồn và thể chất của trẻ. Vì thế cha mẹ cần dùng phương pháp “làm việc theo chỉ dẫn” để bồi dưỡng khả năng lắng nghe cho trẻ. Ví dụ, yêu cầu trẻ nghe lệnh và làm các động tác tương ứng. Trong cuộc sống hàng ngày giao cho trẻ một vài nhiệm vụ để trẻ hoàn thành, rèn luyện khả năng hiểu ngôn ngữ của trẻ. Để trẻ dựa vào một số giai điệu và tiết tấu nhạc, vừa nhìn vào động tác tay của người lớn, vừa hoàn thành một động tác hoặc công việc nào đó tương ứng.

2. Dùng “cách nói sai” thu hút khả năng lắng nghe của trẻ

Trong cuộc sống, có trẻ khi lắng nghe một việc gì đó, chỉ nghe một chút rồi nản chí, chứng tỏ chất lượng lắng nghe không cao, nghe không kĩ càng, không chuyên tâm và nghiêm túc. Vì thế, cha mẹ cần có biện pháp giúp trẻ lắng nghe, phán đoán độ đúng sai của lời nói và thu hút sự chú ý của trẻ. Ví dụ nói những câu sai như: “Bắp ngô

mọc dưới đất”, “Khoai tây kết củ trên cây”... để thu hút trẻ lắng nghe và thay đổi thói quen mất tập trung, lơ đãng của trẻ.

3. Dùng “cách nói quen thuộc” bồi dưỡng khả năng lắng nghe của trẻ

Cách nói quen thuộc rèn luyện trí nhớ và khả năng lắng nghe của trẻ, ví dụ hàng ngày bố đều nói một câu tương tự và nhờ trẻ nói với mẹ, như vậy sẽ dần dần bồi dưỡng thói quen lắng nghe cho trẻ.

4. Dùng tấm gương của cha mẹ gây ảnh hưởng đến trẻ

Tấm gương có tác dụng giáo dục quan trọng, mỗi bậc cha mẹ đều rất hiểu đạo lý này, nhưng trong thực tế cuộc sống, cha mẹ làm được điều này không phải là chuyện dễ dàng. Muốn bồi dưỡng thói quen nghiêm túc lắng nghe cho trẻ, cha mẹ cần là tấm gương tốt, nghiêm túc lắng nghe mọi lời con trẻ nói.

5. Củng cố khả năng lắng nghe trong các hoạt động

Hãy để trẻ tham gia nhiều hoạt động có ích, vừa để trẻ nghe hiểu nội dung, yêu cầu, nguyên tắc các hoạt động, vừa cổ vũ trẻ tìm các cơ hội thể hiện bản thân, trong thời điểm thích hợp biết biểu hiện tài năng của mình. Cổ vũ trẻ tham gia các buổi biểu diễn, cuộc thi hùng biện, kể chuyện... hướng dẫn trẻ nghiêm túc lắng nghe các bạn nói.

6. Để trẻ hiểu rằng “lắng nghe” là cách chứng tỏ bản thân tôn trọng người khác

Cha mẹ cần nói rõ cho trẻ hiểu rằng, trong quá trình giao tiếp với mọi người, không nên lơ đãng, mất tập trung, nghịch ngợm, chạy nhảy mà cần nghiêm túc lắng nghe người khác nói. Học cách lắng nghe, không chỉ giúp bản thân có được tình bạn và sự tin tưởng, mà còn giúp trẻ hiểu biết hơn về người khác.

Sau khi trẻ đã dần dần học cách lắng nghe, cần nghiêm túc tìm hiểu lời nói ngôn ngữ của người khác, sau đó chú ý học hỏi để tiến bộ. Như vậy, trẻ mới dễ dàng giao tiếp và sống hòa thuận với mọi người.

CỔ VŨ TRẺ MẠNH DẠN PHÁT BIỂU

Hạo là một cậu bé hướng nội và nhút nhát, từ nhỏ đã không hay nói cười. Bố mẹ hỏi câu gì thì cậu trả lời câu đó, không bao giờ chủ động nói chuyện với bố mẹ. Ở trường, cậu luôn một mình chơi đùa, khi các bạn khác tám chuyện sôi nổi thì chỉ có một mình cậu ngồi lặng yên, hỏi cậu tại sao, cậu luôn cúi đầu, xấu hổ đáp: “Mình không biết nên nói gì”. Có khi, cô giáo còn quên mất trong lớp có một cậu học sinh tên là Hạo. Vì điều này mà bố mẹ rất lo lắng cho cậu.

Các nhà tâm lí học phân tích cho rằng, trẻ hướng nội vì không muốn nói chuyện, không dám nói chuyện trước đông người, cũng vì ít nói nên nói không lưu loát, nói lắp bắp và có liên quan đến tính cách của trẻ. Vì thế, thông thường trẻ hướng nội hay nhút nhát, tự ti, thiếu tự tin, những nhân tố này khiến trẻ không hay nói và không dám nói. Trên thực tế, năng lực biểu đạt ngôn ngữ của trẻ là do rèn luyện, cho dù là trẻ hướng nội hay hướng ngoại thì cũng đều có tiềm năng biểu đạt ngôn ngữ, chỉ là cha mẹ phát hiện và khai khác thể nào mà thôi. Chỉ cần hướng dẫn và rèn luyện đúng đắn, trẻ hướng nội cũng sẽ trở nên vui vẻ, hay nói.

Vậy cha mẹ cần rèn luyện khả năng biểu đạt ngôn ngữ của trẻ như thế nào?

1. Cho trẻ cơ hội mạnh dạn phát biểu

Muốn trẻ trở nên mạnh dạn hơn, cha mẹ cần tạo cơ hội cho trẻ mạnh dạn phát biểu, lợi dụng các cơ hội dạy trẻ nói chuyện; dẫn trẻ đến môi trường lạ, cổ vũ trẻ giao tiếp với người lạ; đến siêu thị mua đồ, bảo trẻ thanh toán tiền. Để trẻ có cơ hội giao tiếp nhiều với người lạ, trẻ tự nhiên sẽ dũng cảm bày tỏ suy nghĩ và yêu cầu của mình, đồng thời tăng khả năng thích nghi với môi trường lạ. Khi người lớn nói chuyện, có thể để trẻ tham gia vào buổi nói chuyện đó, vừa khiến cho không khí gia đình thêm vui vẻ, sôi nổi, vừa tạo cơ hội rèn luyện cho trẻ nói năng và ứng xử.

2. Tín nhiệm trẻ

Khi trẻ gặp khó khăn trong quá trình nói, hãy tin rằng khó khăn này chỉ là tạm thời. Khi trẻ gặp thất bại, hãy tin rằng trẻ sẽ cố gắng hơn để đạt được thành công. Đối với trẻ, sự tin nhiệm của cha mẹ có sức mạnh hơn bất cứ điều gì, giúp trẻ giữ được sự tự tin.

Khi trẻ tò mò và đưa ra câu hỏi kì lạ, cha mẹ cần kiên nhẫn giải đáp cho trẻ. Khi trẻ nói lắp bắp, không biểu đạt hết ý, cha mẹ cần mỉm cười nhẹ nhàng, nói rõ những điều trẻ muốn nói, bày tỏ ý muốn nghe hết những điều trẻ muốn nói.

3. Hướng dẫn trẻ thích hợp

Nếu trẻ không có điều gì cần nói, cha mẹ cần dùng câu hỏi hướng dẫn trẻ: Con thích tiết mục nào nhất? Tại sao? Trong phim hoạt hình này, con thích nhân vật nào nhất? Tại sao? Con thích hoạt động nào ở trường mẫu giáo nhất? Con đã làm thế nào? Con có suy nghĩ gì không?... Cho trẻ cơ hội suy nghĩ độc lập và bày tỏ ý kiến của mình, từ đó không ngừng làm tăng dũng khí nói chuyện của trẻ.

Ngoài ra, cha mẹ không nên đáp ứng tất cả những nhu cầu mà trẻ dùng kí hiệu bằng tay, nên hướng dẫn trẻ dùng ngôn ngữ biểu đạt ý của mình. Khi trẻ cần thứ gì, cổ vũ trẻ dùng ngôn ngữ biểu đạt.

4. Muốn trẻ mạnh dạn phát biểu, cha mẹ cần kiên nhẫn lắng nghe trẻ nói

Tư duy của trẻ luôn biến đổi, trẻ thích gì nói đấy, vì thế có lúc trẻ nói rất nhiều việc, biểu đạt rất nhiều suy nghĩ chỉ trong một câu nói, cha mẹ cần kiên nhẫn lắng nghe trẻ nói hết, nếu thực sự không hiểu trẻ nói gì, hãy yêu cầu trẻ nói lại một lần. Cha mẹ cần tỏ ra hứng thú với lời nói của trẻ, để trẻ vui vẻ thuật lại một lần nữa. Khi lắng nghe trẻ nói, cha mẹ cần chú ý tập trung, sửa chữa lỗi sai của trẻ. Đương nhiên, sau khi nghe xong, cha mẹ mới sửa, tránh làm gián đoạn quá trình nói của trẻ. Có khi trẻ muốn vội vã nói cho cha mẹ một việc gì đó, vì thế nói nhanh, nói gấp, trong quá trình nói thường không rõ. Cho nên, cha mẹ cần kiên nhẫn lắng nghe, cổ vũ trẻ tích cực nói.

5. Kích thích hứng thú nói chuyện của trẻ

Cổ vũ trẻ tích cực tham gia các trò chơi hoặc hoạt động, hướng dẫn trẻ quan sát các sự vật khác nhau, nhận biết một số sự vật mới, làm phong phú nội dung nói chuyện của cha mẹ và con trẻ. Trong trò chơi, cha mẹ cần nói chuyện, giao lưu nhiều với trẻ, kích thích hứng thú nói chuyện của trẻ.

Ngoài ra, cha mẹ cũng cần chơi một số trò chơi ngôn ngữ với trẻ. Trò chơi ngôn ngữ trong gia đình có rất nhiều, ví dụ học đọc thơ, hát,

cha mẹ nói con đoán... Những trò chơi này sẽ giúp ích cho việc phát triển khả năng ngôn ngữ của trẻ.

6. Khi trẻ còn nhỏ, cha mẹ nên kể chuyện nhiều cho trẻ nghe

Khi kể chuyện, cha mẹ không nên kể một mạch từ đầu đến cuối, mà cần chú ý đến các tình tiết trong câu chuyện, dựa vào phản ứng của trẻ để kể chuyện.

Ví dụ khi mới bắt đầu, cha mẹ nên nói: “Hôm nay, mẹ sẽ kể cho con nghe một câu chuyện, ngày xưa ngày xưa có một...” sau đó dừng lại, rồi hỏi trẻ: “Có ai nhỉ?” Có một số trẻ sẽ nói: “Ai nhỉ?”. Điều này chứng tỏ trẻ rất muốn nghe kể chuyện, hoặc cảm thấy rất có hứng thú với câu chuyện, cha mẹ có thể kể cho trẻ nghe. Trong quá trình kể, cố ý dừng lại, để trẻ tưởng tượng và kích thích khả năng tư duy, rèn luyện khả năng biểu đạt cho trẻ.

Nhà thơ Đức, Wolfgang von Goethe khi còn nhỏ thường được mẹ kể chuyện cho nghe. Nhưng mỗi ngày mẹ cậu chỉ kể đến đoạn li kì nhất là dừng lại, câu chuyện về sau thế nào do cậu tưởng tượng.

Khi ấy, Goethe đã tưởng tượng ra rất nhiều điều, có lúc cậu cùng bà nội nói chuyện về các tình tiết trong câu chuyện, sau đó chờ đợi sự tiến triển tình tiết của câu chuyện vào ngày hôm sau.

Hôm sau, trước khi kể chuyện mẹ sẽ hỏi cậu đã tưởng tượng câu chuyện thế nào, sau đó mẹ kể những tình tiết ấy ra. Như vậy, tình cảm của cậu và mẹ ngày càng thân thiết, đồng thời, trí tưởng tượng, khả năng biểu đạt và khả năng tư duy của cậu cũng được bồi dưỡng, đặt cơ sở tốt cho việc sáng tác của cậu sau này.

7. Bồi dưỡng khả năng ngôn ngữ cho trẻ qua âm nhạc

Sự rung động mạnh mẽ của âm nhạc giúp trẻ phong phú từ vựng, học cách cách biểu đạt. Cha mẹ có thể chọn cho trẻ một số bài hát dân ca, ca dao, học cách biểu đạt ngôn ngữ qua âm nhạc. Có thể để trẻ vừa lắng nghe vừa hát theo, thúc đẩy sự phát triển ngôn ngữ của trẻ.

Ngoài việc rèn luyện ngôn ngữ, cha mẹ nên chú ý đến thói quen biểu đạt của trẻ. Trẻ có tính hướng nội nói năng thận trọng, thường suy nghĩ chín chắn rồi mới nói. Vì thế, cha mẹ cần tôn trọng thói quen này của trẻ, không nên vội vàng làm gián đoạn lời nói của trẻ, cũng không nên đặt quá nhiều câu hỏi khiến trẻ căng thẳng. Khi nói

chuyện với trẻ về chủ đề cuộc sống hàng ngày, nếu cha mẹ có thái độ và biểu hiện thoải mái, thư giãn, trẻ sẽ cảm thấy tự tin, vui vẻ cùng cha mẹ nói chuyện.

Tóm lại, việc nâng cao khả năng biểu đạt ngôn ngữ cho trẻ có liên quan rất lớn đến việc dạy dỗ, hướng dẫn của cha mẹ. Chỉ cần cha mẹ coi trọng việc bồi dưỡng khả năng nói năng cho trẻ, vận dụng một cách khoa học các biện pháp rèn luyện, dần dần trẻ sẽ dũng cảm, mạnh dạn biểu đạt và có kết quả tốt.

DẠY TRẺ MỘT SỐ LỄ NGHĨA GIAO TIẾP

Trong cuộc sống, chúng ta thường thấy có một số trẻ vì không hiểu phép tắc, lễ nghĩa giao tiếp, không hiểu cử chỉ văn minh tối thiểu, nên ở nơi công cộng, trẻ thường chạy lung tung, khóc lóc, hoặc nhìn thấy người thân không chào hỏi... Ngoài ra, trẻ còn dùng những lời nói thô tục, bậy bạ mắng bạn học, đến nhà người khác là lật đồ lung tung... Những hành động và biểu hiện này của trẻ là do cách giáo dục không đúng đắn của cha mẹ.

1. Cha mẹ thiếu sự hướng dẫn, dạy dỗ trẻ

Trong quá trình trưởng thành của trẻ, nhiều cha mẹ chỉ chú ý đến trí tuệ, học lực của con mà coi nhẹ cách giáo dục lịch sự, lễ phép, khiến trẻ trở nên ương bướng, vô lễ.

Có một số cha mẹ cũng dạy dỗ con cái các hành động lễ phép, học cách chào hỏi, xin lỗi, cảm ơn người khác nhưng không nói cho trẻ tầm quan trọng và ý nghĩa của những việc làm này. Như vậy trẻ thiếu sự hướng dẫn có mục đích, không hình thành thói quen tự giác.

2. Hành động bản thân của cha mẹ thiếu tính thuyết phục

Nếu cha mẹ thường không chú ý đến việc dùng lời nói “lễ phép” nói chuyện với người xung quanh, mà lại dạy con cái nói lễ phép, thì trẻ khó có thể làm được. Nếu cha mẹ nói năng lịch sự, lễ phép, tôn trọng đối phương, sau đó yêu cầu con thực hiện, trẻ sẽ dễ dàng học được thói quen này.

3. Cha mẹ coi nhẹ tầm quan trọng của “lễ phép”

Trẻ còn nhỏ, khả năng phân biệt đúng - sai chưa rõ. Cha mẹ cho rằng trẻ nói tục nói bậy, lục tung đồ đạc nhà người khác là việc nhỏ, không cần quan tâm, chỉ cần trẻ học tốt là được. Vì vậy trong cuộc sống hàng ngày, có cha mẹ thường thờ ơ hoặc bỏ qua thái độ bất lịch sự, không lễ phép của con. Chính thái độ này của cha mẹ khiến hành động bất lịch sự, không lễ phép của trẻ càng tiến triển theo chiều hướng xấu.

4. Cách dạy dỗ của cha mẹ không đúng, trẻ không cảm nhận được niềm vui của việc tuân thủ quy tắc, lễ phép

Phương pháp dạy trẻ không đúng đắn sẽ khiến việc học các phép tắc khiến trẻ cảm thấy khổ sở. Vì việc học tập các quy tắc rất khó, khiến trẻ một mặt cảm thấy ghét việc giao tiếp, chào hỏi, mặt khác không muốn là một đứa trẻ lịch sự, lễ phép.

Hành động lễ phép, lịch sự là tiền đề giao tiếp của trẻ, là yếu tố quan trọng giúp trẻ giao tiếp thành công với mọi người. Bồi dưỡng hành vi, cử chỉ văn minh, lịch sự cho trẻ ngay từ nhỏ sẽ giúp ích rất lớn cho việc hình thành tố chất của trẻ, trở thành cơ sở phát triển tốt cho trẻ sau này.

Đối với trẻ, lễ nghĩa giao tiếp xã hội cơ bản cần học ngay từ nhỏ và tích lũy dần dần trong cuộc sống. Vậy cha mẹ cần áp dụng các biện pháp sau:

(1) Cha mẹ cần là tấm gương tốt cho trẻ

Nếu cha mẹ muốn con cái lễ phép, thì bản thân cha mẹ cần là tấm gương tốt cho trẻ, vì hành động của cha mẹ sẽ ảnh hưởng trực tiếp và sâu sắc đến trẻ. Hành động của cha mẹ là cách giáo dục sinh động và thực tế nhất. Cha mẹ cần đối đãi với khách thật lễ phép, lịch sự để nhắc nhở con cái, cho trẻ thấy tấm gương tốt, để trẻ cảm nhận được hàm nghĩa của phép tắc văn minh, lịch sự; đồng thời thông qua hành động của cha mẹ, ảnh hưởng ngầm đến tư tưởng và hành động của trẻ, hình thành thói quen lễ phép, lịch sự cho trẻ.

(2) Giảng giải cho trẻ “quy tắc” đối đãi với khách

Cha mẹ cần giảng giải cho trẻ các “quy tắc” đối đãi với khách, để trẻ hiểu một số quy tắc hành vi nhất định. Ví dụ bạn bè, người thân đến thăm, khi nghe tiếng gõ cửa cần nói “Mời vào ạ”. Gặp họ hàng, người thân cần chủ động chào hỏi thân mật, pha trà, nhiệt tình mời

khách uống, không nên tỏ ra không vui. Khi người lớn nói chuyện, không nên tùy tiện nói xen vào. Khi có các bạn nhỏ đến nhà chơi, cần chủ động lấy đồ chơi hoặc đồ ăn ngon ra mời các bạn. Khi khách ra về cần nói “tạm biệt” và hoan nghênh lần sau lại đến.

(3) Cổ vũ trẻ trực tiếp tham gia tiếp đón khách

Khi khách đến nhà chơi, thông thường trẻ cảm thấy rất phấn khởi. Cha mẹ không nên lạnh nhạt với trẻ, nên để trẻ cảm thấy mình cũng là một thành viên trong gia đình, cần nhiệt tình, lễ phép đối đãi khách. Có thể để trẻ tham gia một số hoạt động đón tiếp khách, qua cách trực tiếp đón khách này, tính chủ động và kĩ năng của trẻ sẽ được rèn luyện và nâng cao.

(4) Đánh giá biểu hiện của trẻ

Khi khách đến chơi, bố mẹ biểu dương một số hành động tốt của trẻ, cổ vũ trẻ; khi khách ra về, bố mẹ đánh giá, khẳng định những điểm tốt của trẻ, tìm ra những điểm không phù hợp để trẻ sửa chữa. Điều quan trọng là khi trẻ phạm lỗi như: đánh vỡ cốc, làm bẩn nhà, cha mẹ không nên phê bình, mắng mỏ trẻ, cần bảo vệ tính tích cực của trẻ, tha thứ cho lỗi lầm của trẻ.

(5) Cần giúp trẻ nắm bắt những kiến thức văn minh, lịch sự cần thiết

Bao gồm hai nội dung: Ngôn ngữ và hành động. Ngôn ngữ lễ phép lịch sự chính là không nói tục, nói bậy, thường dùng các câu chào như: “Xin chào...”, “Rất vui khi được gặp bác”, “Chúc ngủ ngon”, “Tạm biệt”, “Xin lỗi”, “Không sao đâu”, “Cảm ơn”, “Dạ”, “Vâng”... Hành vi lễ phép, lịch sự bao gồm hành vi giao tiếp và hành vi môi trường. Hành vi giao tiếp là khi gặp mặt hoặc tạm biệt cần bắt tay hoặc vẫy tay chào, khi nói chuyện cần nhìn thẳng vào người đối diện, có thái độ tôn trọng người nói. Hành vi môi trường văn minh, lịch sự là giữ gìn trật tự nơi công cộng, ví dụ bảo vệ của công, không khạc nhổ bừa bãi, không vứt rác lung tung, không mắng chửi người khác, không chen lấn xô đẩy khi lên xe....

(6) Dạy trẻ biết đúng giờ

Đúng giờ là hành động lễ phép cơ bản và quan trọng, dạy trẻ đúng giờ là thể hiện sự tôn trọng người khác. Nếu cha mẹ thường xuyên đến muộn, trẻ sẽ học theo cha mẹ. Hành động này nếu cứ lặp lại

trong thời gian dài, sẽ ảnh hưởng đến phẩm chất giữ chữ tín, chịu trách nhiệm của trẻ.

(7) Dạy trẻ lễ phép, lịch sự trong ăn uống

Cha mẹ cần dạy trẻ biết rửa tay trước khi ăn, khi ngồi vào bàn ăn không chạy nhảy lung tung, nghe theo sự sắp xếp của người lớn, không kén chọn, không nhổ bữa bãi, không nói linh tinh trong bữa ăn.

(8) Dạy trẻ biết khen ngợi người khác

Rất nhiều người thích được người khác khen ngợi nhưng bản thân lại không muốn khen ngợi người khác. Thông thường, người thường xuyên được khen ngợi càng muốn khen ngợi người khác, người biết khen ngợi người khác sẽ có mối quan hệ xã hội tốt và đạt được nhiều thành công. Cha mẹ có thể thông qua những ưu điểm và việc làm tốt của trẻ, biết khen ngợi cổ vũ trẻ, điều này rất quan trọng đối với việc xây dựng sự tự tin cho trẻ. Đương nhiên, dạy trẻ biết cách nhìn nhận đúng đắn lời khen của mọi người là rất quan trọng, nên dạy trẻ biết nói “Cảm ơn” đối với sự khen ngợi của mọi người.

Ngoài ra, cần để trẻ hiểu rằng, trực tiếp phủ nhận lời khen của người khác là hành vi bất lịch sự, ví dụ “Cái áo của cháu đẹp quá” mà trẻ đáp: “Cháu chẳng thích cái áo này một chút nào”, câu trả lời như vậy thật bất lịch sự.

Thói quen lịch sự, lễ phép là một loại biểu hiện của hành vi, là sự tu dưỡng đạo đức của mỗi con người, đặc biệt có liên quan đến ý thức tự tôn và tôn trọng người khác. Cha mẹ cần căn cứ vào tình hình thực tế của trẻ để bồi dưỡng trẻ là một người lễ phép, lịch thiệp, nhã nhặn và khiêm nhường.

BUÔNG TAY ĐỂ TRẺ TỰ GIẢI QUYẾT MÂU THUẪN VỚI BẠN BÈ

Khi chơi đùa, trẻ thường xuyên xảy ra khúc mắc, mâu thuẫn. Đây là vấn đề khiến người lớn đau đầu. Nhiều cha mẹ đã áp dụng hai cách khá cực đoan để giải quyết, một là bảo vệ con mình, hai là cực lực yêu cầu con nhường nhịn. Hai cách làm này đều không có hiệu

quả giáo dục tốt. Cách làm thứ nhất khiến cho các bậc cha mẹ khác không hài lòng, khiến mâu thuẫn càng tăng, từ đó làm tổn thương hòa khí của hai gia đình, còn khiến con của bạn càng ngang bướng và có tính ỷ lại. Cách làm thứ hai lại làm tổn thương đến lòng tự tôn của trẻ, khiến con bạn trở nên tự ti, sợ việc, thiếu cảm giác an toàn. Hai cách làm này đều bất lợi cho quá trình trưởng thành của trẻ.

Thực ra, khi trẻ con chơi đùa, có tranh chấp, xung đột là một hiện tượng bình thường. Trẻ được gia đình nuông chiều thường có cá tính mạnh, vì thế dễ nảy sinh thói quen xấu là chỉ biết đến bản thân, độc chiếm, không biết hợp tác, nhường nhịn. Khi trẻ chơi đùa cùng nhau, cãi nhau, tranh chấp là điều khó tránh khỏi. Trẻ luôn nghĩ cho bản thân, coi mình là trung tâm, không hiểu tâm lý và nhu cầu của người khác, không chấp nhận ý kiến của bạn, dùng cách cãi nhau để bày tỏ ý kiến của mình và hiểu đối phương. Mặt khác, cãi nhau sẽ kích thích ngôn ngữ thể giới nội tâm của trẻ phát triển, trong quá trình tranh nhau nói, trẻ biết học cách nhường nhịn, khoan dung, chấp nhận người khác. Trẻ không giống như người lớn là sẽ vì mâu thuẫn về lợi ích mà oán hận đối phương, sau khi cãi nhau, chúng có thể lập tức làm lành và lại chơi với nhau được.

Vì thế, cha mẹ nên buông tay để trẻ tự giải quyết mâu thuẫn. Đối với trẻ, tự giải quyết mâu thuẫn là quá trình trẻ trưởng thành và chín chắn hơn.

Trong nhà hàng KFC, bé Đông ba tuổi đang tranh giành chiếc xe đẩy hàng với cô bé Lan Anh 28 tháng tuổi. Chiếc xe đẩy vừa mua xong, cô bé Lan Anh nhìn thấy và chạy đến đòi chơi. Khi Lan Anh đẩy chiếc xe ra khỏi tầm kiểm soát của Đông, cậu bé liền chạy đến không nói năng gì, chỉ giơ tay kéo chiếc xe lại; Còn cô bé Lan Anh vì chưa biết dùng ngôn ngữ biểu đạt ý của mình nên dùng cách nắm chặt chiếc xe không buông. Bà ngoại của cô bé liền chạy đến mắng: “Sao con bướng thế? Xe là của anh này mà, con buông tay ra nào!”. Nhưng Lan Anh vẫn không có ý buông tay, không để ý đến lời nói của bà ngoại, hai đứa trẻ cứ thế không chịu nhường nhau, giằng qua giằng lại.

Mẹ bé Đông đề nghị bà của Lan Anh cứ để cho hai đứa trẻ tự giải quyết vấn đề. Sự việc cứ như vậy kéo dài năm phút, Đông quay sang nói với mẹ: “Mẹ ơi, con muốn về nhà”. Mẹ mỉm cười

bước đến và nói với hai bé: Lan Anh tiễn Đông nhé, hai con đẩy xe ra ngoài, sau đó tạm biệt nhau nhé.

Hai đứa trẻ gật đầu đồng ý, cùng nhau đẩy xe ra khỏi nhà ăn. Bước ra khỏi tiệm ăn vài bước, Lan Anh chủ động buông tay, còn Đông vui vẻ nói “tạm biệt” với cô bé, cùng mẹ về nhà. Bé Đông nhận ra rằng, dựa vào sức lực của bản thân để giành lại đồ không thể giải quyết vấn đề, từ đó cậu càng tin tưởng mẹ hơn. Cách kết thúc này khiến hai đứa trẻ đều vui vẻ và không xảy ra tranh chấp nữa.

Mỗi đứa trẻ đều không dễ dàng bỏ cuộc với những thứ mà mình thích, vì thế trẻ luôn bảo vệ đồ của mình. Nếu cha mẹ ép buộc trẻ bỏ cuộc, trẻ sẽ không hiểu kiểu “nhường nhịn” này thế nào, mà chỉ cảm thấy âm ỉc thôi.

Mẹ bé Đông trong câu chuyện trên có cách làm thật đúng đắn, chị đã đưa ra đề nghị trung lập, để hai đứa trẻ cùng đẩy xe, và đưa ra giới hạn khoảng cách nhất định. Ý kiến trung lập này nhận được sự đồng ý của hai bên, giúp hai đứa trẻ cùng cố gắng nỗ lực. Bé Lan Anh đã được đẩy xe, bé Đông cũng được đẩy xe đi về nhà.

Muốn để trẻ tự giải quyết mâu thuẫn với bạn bè, cha mẹ cần làm theo cách sau:

1. Hướng dẫn trẻ lắng nghe quan điểm và sự phân trần của đối phương

Muốn bồi dưỡng cho trẻ khả năng tự giải quyết mâu thuẫn, cha mẹ cần hướng dẫn trẻ, bồi dưỡng khả năng hóa giải mâu thuẫn và tinh thần trách nhiệm cho trẻ, giúp trẻ học cách lắng nghe quan điểm và lời giải thích của đối phương. Khi trẻ đã học cách lắng nghe ý kiến và quan điểm từ nhiều phương diện, trẻ sẽ có khả năng giải quyết vấn đề và hóa giải mâu thuẫn. Khi trẻ đã giải quyết được tranh chấp, trẻ sẽ hiểu cách chăm sóc nhu cầu của mỗi người.

2. Giúp trẻ nhận thức nguyên nhân xảy ra mâu thuẫn, có biện pháp giải quyết vấn đề tốt hơn

Giữa bọn trẻ xảy ra mâu thuẫn, cha mẹ có thể để trẻ nói rõ sự việc. Khi đã hiểu đầu đuôi sự việc, cha mẹ nên giúp trẻ nhận thức được nguyên nhân phát sinh mâu thuẫn, đặc biệt là vấn đề tồn tại giữa bọn trẻ. Có thể nói với trẻ, hành vi nào là biểu hiện không tốt, không thể

vì người khác làm sai mà bản thân cũng làm sai. Sau khi bọn trẻ đã nhận ra vấn đề của bản thân, hãy để chúng nhận sai và xin lỗi đối phương.

Trong quá trình này, cha mẹ cần áp dụng cách “Con có ý kiến nào khác không?”, “Con nghĩ các con nên làm thế nào?”, để trẻ cảm nhận rằng mình có quyền lợi và trách nhiệm suy nghĩ cách giải quyết vấn đề.

3. Để trẻ đối diện với mâu thuẫn, dạy trẻ sử dụng một số cách hợp lý để điều chỉnh mối quan hệ của mình

Trong khu vui chơi, bé Lâm ba tuổi nhìn thấy cô bé Hoa đang chơi xích đu rất vui vẻ, cậu cũng muốn chơi, nhưng bé Hoa lại không muốn xuống. Không còn cách nào khác, Lâm đành nhờ mẹ giúp đỡ, hi vọng mẹ bảo Hoa xuống để cậu được chơi một lát.

Trẻ thích tìm người lớn giải quyết vấn đề chủ yếu là vì chúng sợ giao tiếp với các bạn khác. Thực ra, có nhiều lúc, trẻ còn hiểu đạo lý hơn cả người lớn, chỉ cần cha mẹ nói với trẻ: “Chơi là phải biết chia sẻ với người khác”, hoặc nói với trẻ “Chúng ta nên làm thế nào nhỉ?”, như vậy trẻ sẽ càng tự tin hơn. Lần sau, trẻ sẽ có dũng khí tự mình giải quyết mâu thuẫn với bạn bè.

Đối với trẻ, tự giải quyết mâu thuẫn và xung đột là cơ hội rèn luyện bản thân tốt nhất. Trong quá trình biện giải, thuyết phục và tranh cãi, trẻ hiểu hơn về bản thân và người khác, học cách tấn công và nhường nhịn, đấu tranh và thỏa hiệp, học cách đối mặt với thành công và thất bại. Trong quá trình giải quyết mâu thuẫn với bạn bè, trẻ càng có cơ hội độc lập suy nghĩ, khả năng giao tiếp cũng không ngừng tăng lên. Đồng thời, trong quá trình này, trẻ dần dần hiểu được mối quan hệ giữa “bản thân” và “người khác”, biết được sự ngang bướng, bất lịch sự, nghịch ngợm là không tốt, học cách vui vẻ, hòa nhã đối xử với bạn bè.

Thực ra, mỗi đứa trẻ đều thuộc về xã hội, có một ngày trẻ sẽ bước ra ngoài xã hội phức tạp, lúc đó mâu thuẫn trong xã hội còn phức tạp hơn nhiều so với những tranh chấp vặt vãnh của thời trẻ con. Cha mẹ không nên mãi là “chiếc ô bảo vệ” của trẻ.

Vì thế, nên từ chối làm “hậu thuẫn” cho trẻ, kịp thời buông tay để trẻ làm việc của mình, dựa vào trí tuệ và sức mạnh của mình để giải quyết mâu thuẫn với bạn bè, đó là cách làm rất thông minh của cha mẹ.

ĐÁNH MẮNG KHÔNG LUYỆN TRẺ THÀNH NGƯỜI DŨNG CẢM

Từ xa xưa, cách giáo dục gia đình truyền thống chính là “Yêu cho roi cho vọt”, cha mẹ cho rằng làm như vậy sẽ giúp trẻ trở nên ngoan ngoãn, nghe lời hơn. Cha mẹ không biết rằng, đánh mắng không những không làm trẻ nhận thức được lỗi lầm của mình, mà còn làm trẻ có tâm lí sợ hãi, trở nên tự ti và nhút nhát.

Muốn thay đổi tình trạng này, cha mẹ cần thay đổi cách dạy dỗ con cái của mình, dùng tình cảm ôn hòa tác động đến trẻ, giúp trẻ ý thức một cách đúng đắn lỗi sai của bản thân và trở nên tiến bộ.

TRÁCH PHẠT QUÁ NHIỀU SẼ LÀM MAI MỘT DŨNG KHÍ CỦA TRẺ

Trong quá trình trưởng thành, trẻ khó tránh khỏi phạm lỗi. Khi trẻ phạm lỗi, “trách phạt” là cách chọn lựa hàng đầu của nhiều bậc cha mẹ. Ở một ý nghĩa nào đó, trách phạt đúng đắn là rất cần thiết, điều đó không chỉ nhắc nhở trẻ nhận ra lỗi lầm của mình, sửa chữa lỗi lầm đó mà còn khiến trẻ không tái phạm nữa. Nhưng nếu cha mẹ trách mắng trẻ quá nhiều thì sẽ có tác dụng ngược lại. Vì bị trách mắng nhiều, một số trẻ trở nên nhút nhát, sợ làm việc, một số trẻ khác lại có tâm lí chống đối mãnh liệt.

Đây là một ví dụ điển hình:

Một buổi chiều chủ nhật, cả gia đình đi dạo phố, đưa con nhìn thấy đồ chơi đẹp liền đòi bố mẹ mua, nhưng bố mẹ không mua cho. Đứa bé bắt đầu khóc lóc không chịu đi tiếp. Bố không chịu nổi tát cho con một cái. Mẹ xót con liền cãi nhau với bố. Trong tiếng cãi nhau và quát tháo của bố, đứa trẻ sợ hãi nín khóc.

Không ngờ sau đó, đứa bé trở nên nhút nhát, sợ sệt, nói chuyện mà không dám nhìn vào mắt bố; Khi bị các bạn khác bắt nạt, về nhà cũng không dám kể với bố mẹ; Trên lớp cũng không dám phát biểu ý kiến; Khi gặp thứ mình thích cũng không dám chủ động bày tỏ ý nguyện của mình...

Từ đó, đứa trẻ trở nên nhút nhát, sợ sệt và không có chủ kiến.

Trong cuộc sống có rất nhiều trường hợp như vậy, sau khi trẻ phạm lỗi, vì bố mẹ trách mắng quá mức, không những khiến trẻ nhận ra lỗi của mình, mà khiến trẻ bị tổn thương về tinh thần, trở nên nhút nhát hoặc bất cần, ương bướng, điều này không có lợi cho sự trưởng thành của trẻ.

Yêu trẻ, đầu tiên cha mẹ cần tôn trọng trẻ. Cho dù trẻ có làm sai việc gì đó, cũng không nên lập tức dùng quyền uy của cha mẹ để đánh mắng trẻ, cần kiên trì hướng dẫn, gợi ý, phân tích cho trẻ hiểu ra lỗi của mình, sau đó mới có cách “trừng phạt” hợp lí.

Mặc dù trẻ còn nhỏ nhưng chúng cũng cần thể diện, cũng muốn người khác tôn trọng. Vì thế, khi trẻ phạm lỗi, cha mẹ không nên bực tức mà trách mắng trẻ quá đáng. Cha mẹ thông minh cần biết nhân

cơ hội đó, tìm lúc thích hợp để dạy trẻ, để trẻ có dũng khí và dũng cảm nhận lỗi, đồng thời tha thứ cho trẻ.

George Washington là tổng thống đầu tiên của Mỹ, từ nhỏ đã rất thông minh hiểu động, tò mò với tất cả mọi thứ xung quanh mình. Có lần, Washington thử dùng cái rìu nhỏ chặt cây, và không cẩn thận chặt mất cây anh đào yêu thích của cha. Cha biết chuyện vô cùng tức giận, liền lớn tiếng quát: “Ai đã làm việc này?”.

Washington thấy bộ dạng cha như vậy, trong lòng vô cùng sợ hãi, đứng bên lo lắng nhìn cha. Một lát sau, cậu lấy hết dũng khí bước đến trước mặt cha và hối hận nói: “Con xin lỗi cha, cây anh đào là do con chặt đấy ạ, con chỉ muốn thử xem chiếc rìu của con có sắc không”.

Cha nhìn con trai, nghĩ ngợi một lát rồi nói: “Con không sợ cha biết chuyện sẽ đánh con ư?”.

Washington dũng cảm ngẩng đầu lên và nói: “Nhưng cho dù thế nào con cũng nên nói sự thật cho cha biết”.

Người cha nghe xong, cơn giận tan biến, hiền từ nhìn con và nói: “Con trai, cha rất vui vì con đã nói sự thật cho cha biết, cha thà mất 1000 cây anh đào, chứ không muốn con trai cha nói dối”.

Từ ánh mắt của cha, Washington đã nhìn thấy sự tha thứ và kì vọng của cha, có được sự cổ vũ và an ủi rất lớn. Với cách dạy dỗ này, Washington đã có phẩm chất thành thật và cuối cùng lập nên sự nghiệp vĩ đại.

Chuyên gia tâm lí cho rằng, tâm hồn của trẻ nhỏ rất non nớt, cách dạy dỗ thô bạo, chuyên quyền rất không hợp lí, chỉ có cách dạy dỗ hiền hòa mới dễ đi vào tâm hồn trẻ. Thử nghĩ xem, nếu sau khi Washington nhận lỗi mà lại bị một trận đòn roi của cha, thì sau này cậu còn dám nhận lỗi nữa không?

Tuy nhiên, trong cuộc sống thực tế, rất ít cha mẹ ý thức được điều này, khi trẻ phạm lỗi, họ luôn bưng bưng tức giận và trách phạt nặng nề, hoặc đánh cho trẻ một trận để trút giận. Cách trừng phạt quá đáng của cha mẹ khiến trẻ luôn lo phạm lỗi và không dám nhận lỗi, từ đó càng trở nên nhút nhát, yếu đuối, không có chủ kiến, không

dám thử làm việc, nghiêm trọng hơn còn tạo nên hậu quả không thể tưởng tượng.

Có một cậu bé 11 tuổi đang chơi đùa một mình trong nhà, không cẩn thận ngã từ tầng ba xuống, cậu bé sợ bố mẹ trách mắng, nén chịu đau bò về nhà. Sáu tiếng sau, người nhà phải đưa cậu bé đang hôn mê đến bệnh viện, qua kiểm tra, tỳ của cậu bị dập nát, xuất huyết ổ bụng, cậu phải tiến hành phẫu thuật gấp.

Ở bên ngoài phòng phẫu thuật, người cha khóc lóc nói: “Buổi sáng, cháu nó không phải đi học, ở nhà một mình. Buổi trưa chúng tôi về nhà thấy cháu nằm trên giường, sắc mặt trắng bệch, mồ hôi toát ra, lúc đó cứ nghĩ rằng cháu bị ốm”. Bố mẹ tra hỏi nhưng cháu không dám nói lời nào, chỉ đến khi không thể chịu nổi nữa mới nói ra sự thật: Cậu đang chơi ở hành lang tầng ba, không may trượt chân, ngã xuống hành lang tầng hai. Cậu sợ bố mẹ mắng, do đó lén chịu đau, bò về nhà.

Sau đó, bác sĩ cứu chữa cậu nói, nếu đưa cậu đến bệnh viện muộn một chút, có thể không cứu được cậu.

Trẻ bị thương nặng như vậy, nhưng vẫn không dám nói sự thật cho cha mẹ biết vì sợ bị đánh mắng. Có thể thấy, trong cuộc sống thực tế, cậu bé đó đã rất sợ hãi với cách trừng phạt của cha mẹ, đến nỗi không dám nói ra sự thật.

Ngoài ra, cách trừng phạt quá mức của cha mẹ còn khiến trẻ nảy sinh tính tự ti, luôn cho rằng mình kém cỏi hơn người khác, mất niềm tin vào bản thân. Nếu trẻ làm sai chuyện gì, vì tìm cách trốn tránh sự trừng phạt mà che giấu mọi chuyện với cha mẹ, thậm chí nói dối, dần dần, hành động này đi vào thói quen, sau này lớn lên sẽ rất khó sửa chữa. Hơn nữa, nếu trẻ bị phạt nhiều sẽ hình thành cảm giác chai lì, không để ý quan tâm đến bất cứ điều gì nữa, thì hiệu quả giáo dục của bố mẹ càng trở nên khó khăn hơn.

TRỪNG PHẠT HỢP LÝ LỖI SAI CỦA TRẺ

Một tác gia nổi tiếng người Mỹ đã nói rằng: “Thất bại giúp chúng ta suy nghĩ, suy nghĩ thay đổi cách nhìn, giúp chúng ta đánh giá sự việc ở nhiều góc độ khác nhau, giúp chúng ta nhận ra giá trị và ý nghĩa của cuộc sống”. Trách phạt thích hợp giúp trẻ nhận ra lỗi lầm và sửa chữa lỗi lầm đó, điều này rất có giá trị và ý nghĩa đối với sự trưởng thành của trẻ. Vì thế, khi con cái phạm lỗi, cha mẹ thông minh nên trách phạt hợp lí, có mức độ.

Khi trẻ phạm lỗi, hủy bỏ lời hứa của mình với trẻ và coi đó là một cách phạt trẻ, chúng sẽ nhớ sâu sắc lỗi lầm của mình, vì càng những việc mà trẻ muốn làm mà không làm được, chúng sẽ càng nhớ lỗi lầm mà mình phạm phải, từ đó sẽ không lặp lại lỗi lầm đó lần sau.

Cha mẹ muốn phạt con để có hiệu quả giáo dục tốt, có thể tham khảo một vài ý sau:

1. Trước khi phạt trẻ cần giải thích nguyên nhân phạt trẻ

Khi giải thích nguyên nhân, cha mẹ cần phạt đúng người đúng tội, không nên lôi cả những lỗi sai trước kia của trẻ ra trách mắng.

2. Phạt trẻ trên cơ sở tôn trọng trẻ

Cha mẹ không được tùy tiện trách mắng, xỉ vả trẻ, như vậy sẽ làm tổn thương đến lòng tự trọng của trẻ, đặc biệt không nên trách phạt trẻ ở chỗ đông người.

3. Không nên phạt trẻ quá nhiều

Cố gắng không nên phạt trẻ quá nhiều, nên dùng lời nói nhẹ nhàng để dẫn dắt và thuyết phục trẻ, nếu trẻ đã quen với việc trách phạt của mẹ, tỏ ra lì lợm thì việc trừng phạt sẽ mất tác dụng. Không nên phạt trẻ nhiều vì điều đó sẽ làm tổn thương đến lòng tự trọng của trẻ, trẻ ở trong trạng thái tự trách mình, kìm nén lâu sẽ có tính cách lạnh nhạt, xa lánh mọi người.

4. Cần giữ tính nhất quán khi phạt trẻ

Ví dụ khi bố trách phạt trẻ, mẹ không được phủ định cách làm của bố. Nếu trẻ có được sự đồng tình của mẹ, việc trách phạt đó sẽ không có tác dụng. Trẻ phạm lỗi nào đó, không nên mẹ phạt rồi, bố lại phạt nữa, tốt nhất là bố mẹ thống nhất ý kiến cách phạt trẻ. Nếu trẻ lại tái phạm, nên phạt nặng hơn trước, không nên bỏ qua cho trẻ khi tâm trạng bố mẹ đang vui. Nếu lúc nên trách phạt mà bố mẹ

không phạt, trẻ sẽ không có ý thức hối cải, làm việc gì cũng dựa vào sắc mặt biểu cảm của bố mẹ để tiến hành.

5. Sau khi phạt cần an ủi trẻ

Cần để trẻ biết rằng bố mẹ rất yêu trẻ, chỉ là không thích cách làm sai trái của trẻ, hi vọng trẻ thay đổi, như vậy trẻ vừa nhận ra lỗi của mình, vừa không ghét hoặc hận bố mẹ.

6. Khi cha mẹ tức giận, không nên trách phạt trẻ

Nếu cha mẹ đang rất bực bội, cáu giận, hãy bình tĩnh đếm từ 1 đến 10, như vậy có thể điều chỉnh tâm trạng của mình, tìm cách khác để dạy con, không quát mắng trẻ.

Trẻ giống như mầm cây nhỏ, cần được sự yêu thương và chăm sóc, cần sự thông cảm và chia sẻ, cha mẹ nên dạy dỗ trẻ chứ không phải đánh mắng trẻ, làm tổn thương đến tâm hồn trẻ. Nên kiên nhẫn, nhẹ nhàng dạy dỗ trẻ, uốn nắn trẻ từng chút một, áp dụng cách trừng phạt đúng đắn, như vậy mới đạt hiệu quả giáo dục tốt.

“DẠY” TRẺ CHỨ KHÔNG PHẢI LÀ ĐÁNH TRẺ

Nhà tâm lí học nhi đồng cho rằng, người dạy dỗ không nên đánh trẻ, nên hiểu đặc điểm tâm lí phức tạp của trẻ, nắm lấy chìa khóa mở cánh cửa tâm hồn trẻ, chứ không phải là phá nát tâm hồn ấy.

Ngày nay, hiện tượng đánh mắng trẻ vẫn còn rất phổ biến. Theo điều tra, ở nông thôn, có khoảng 60% trẻ có thành tích học tập không đạt yêu cầu của bố mẹ đề ra sẽ bị mắng, thậm chí bị đánh. Có 1/4 trẻ em cho rằng, về nhà bị “bố mẹ đánh” là việc khổ sở nhất của chúng. Có một nửa cha mẹ cho rằng, con cái không học hành tốt, họ cần dùng hành động để dạy chúng. Có một số cha mẹ còn công khai nói rằng “Lúc cần nói thì nói, lúc cần đánh thì phải đánh”. Thực ra, đánh mắng trẻ sẽ rất có hại cho sự trưởng thành sau này.

Có bậc cha mẹ đánh trẻ chỉ đơn thuần vì muốn trút giận trong lòng. Trẻ làm sai cùng một việc như thế, lúc vui họ sẽ bỏ qua, không hỏi han gì, lúc không vui họ dùng dùng nỗi giận, lôi con ra đánh một trận. Cách dạy dỗ này vô tình dập tắt hết dũng khí và sự tự tin của trẻ.

Trong quá trình trưởng thành, trẻ có thể gặp phải rất nhiều lỗi lầm và thất bại, trẻ vẫn còn thiếu khả năng tư duy nên làm một số việc ngốc nghếch là điều hết sức tự nhiên, việc học tập của trẻ không đạt được theo mong muốn của cha mẹ là bình thường, vì trẻ còn nhỏ cần phải hướng dẫn và giúp đỡ nhiều hơn. Cha mẹ cần có trách nhiệm giảng giải, phân tích, nói rõ cho trẻ biết cái gì không nên làm, cái gì nên làm, tại sao nên làm cái này, không nên làm cái kia, trẻ luôn cần nhận được sự dạy dỗ và giúp đỡ của cha mẹ.

Tùng là cậu bé rất nhút nhát, nguyên nhân là do khi còn học tiểu học đã xảy ra một chuyện: Từ trước tới giờ thành tích của cậu luôn xuất sắc, bài kiểm tra nào cũng được 10 điểm, nhưng có một lần vào kì thi cuối kì, cậu chỉ được có 9,5 điểm toán, cậu bị bố mẹ trách mắng, còn bị bố cho ăn một cái bạt tai. Tùng buồn bã khóc suốt một buổi tối. Từ đó về sau, cậu trở nên dăm chiêu, lặng lẽ, trước ngày thi cậu luôn ở trong tâm trạng căng thẳng, lo lắng, mất ngủ.

Chúng ta hiểu rằng cha mẹ nào cũng muốn quản thúc con nghiêm khắc, nhưng họ lại không ý thức được rằng không phải sắt nào cũng luyện thành gang, cũng không phải tất cả sắt đều cần luyện được thành gang. Cách dạy dỗ này của cha mẹ vô tình để lại sự tổn thương nghiêm trọng cho con trẻ.

Những đứa trẻ bị cha mẹ đánh mắng nhiều, trước mặt cha, trẻ luôn tỏ ra ngoan ngoãn, nhưng sau lưng, hoặc trẻ lại sống bất cần, có hành vi bạo lực với mọi người xung quanh, hoặc sẽ nhút nhát, sợ hãi với mọi thứ xung quanh, luôn “xù lông” để bảo vệ mình, đánh mất đi nhiều cơ hội quý báu trong cuộc đời.

Trẻ bị đánh mắng nhiều sẽ bị tổn thương đến lòng tự tôn. Trước khi đánh mắng trẻ, cha mẹ thường có biểu hiện mặt hầm hầm, mắt trợn tròn, răng mím chặt, thái độ rất đáng sợ, điều này để lại ấn tượng sâu sắc trong lòng trẻ. Khi trẻ đã lì đòn, tuy vẻ ngoài chúng tỏ ra bình thản, bất cần, nhưng trong lòng lại có tư tưởng căm hận, chống đối cha mẹ.

Đánh mắng có thể ảnh hưởng nghiêm trọng đến trí tuệ của trẻ. Nghiên cứu của các nhà giáo dục người Mỹ cho thấy, đánh mắng trẻ làm giảm khả năng nhận thức, ảnh hưởng đến sự phát triển trí tuệ

của trẻ. Những đứa trẻ bị đánh mắng nhiều luôn có trí tuệ thấp hơn đứa trẻ bình thường.

Nhiều cha mẹ cho rằng không đánh, không mắng con thì coi như không dạy con, cho rằng “Tôi là cha mẹ nó, nó cần phải nghe lời tôi, cho dù tôi đúng hay sai”. Họ luôn lấy quyền uy làm cha mẹ của mình ra để đối xử với con cái, điều này không chỉ làm tổn hại đến lòng tự tôn của trẻ, mà còn khiến trẻ trở nên nhút nhát, không có lợi cho tương lai của trẻ.

Tóm lại, hành động đánh mắng thô bạo với con sẽ làm cho trẻ trở nên cố chấp và ngang bướng, nảy sinh tâm lí phức tạp, dần dần khiến trẻ mất đi lòng tự tôn, sống nhút nhát và bất cần. Trẻ bị đánh mắng, dày vò nhiều không thể trở thành một người lương thiện, ân cần chu đáo, càng không thể trở thành người dũng cảm, chân chính được.

“TRÁCH MẮNG” KHÔNG BẰNG GIẢNG GIẢI ĐẠO LÍ CHO TRẺ HIỂU

Trong cuộc sống có rất nhiều bậc cha mẹ nóng tính, nhìn thấy con mình nghịch ngợm việc gì là kéo lại đánh hoặc mắng mỏ “Con không biết làm việc gì tốt hơn à?”, “Lúc nào cũng chỉ biết phá hoại thôi”...

Tâm lí học nghiên cứu cho thấy: Trách mắng và phê bình mang tính tiêu cực sẽ làm tổn thương đến lòng tự tôn, tự tin của trẻ. Mỗi lần bị bố mẹ trách mắng, trẻ sẽ dần dần quen với những ngôn từ này, sẽ trở nên chai lì, thiếu lòng tự trọng, trở thành “người gỗ” lúc nào không hay. Lớn lên, chúng sẽ dễ bị người khác lãng quên, coi thường và không được yêu mến, tôn trọng.

Rất nhiều bậc cha mẹ luôn cho rằng phê bình, trách mắng trẻ chính là để quản lí trẻ tốt hơn, để trẻ nghe lời, ngoan ngoãn hơn.

Biểu hiện bên ngoài, trẻ bị trách mắng nhanh chóng nghe lời cha mẹ, dường như vấn đề đã được giải quyết. Nhưng trên thực tế, điều trẻ nhớ chính là những lời bố mẹ mắng mỏ, chứ không hề có ý thức

ăn năn đối với hành động sai trái của mình, vì thế, trách mắng chỉ làm cho khả năng tự kiểm điểm của trẻ càng thêm kém mà thôi.

Các hành động mắng mỏ, sỉ nhục, đe dọa, dọa nạt, cười nhạo của cha mẹ đều thực hiện trong lúc tức giận, mất bình tĩnh, điều này khiến trẻ cảm thấy bố mẹ thật vô lí, từ đó trẻ có tư tưởng chống đối, khiến chúng càng chai lì, bướng bỉnh.

Để tránh việc trách mắng mang lại hiệu quả xấu, cha mẹ cần chú ý những điểm sau:

1. Để trẻ biết chúng sai ở đâu

Do trẻ còn nhỏ, kinh nghiệm sống ít, năng lực có hạn, vì thế thường làm việc này việc nọ không theo ý cha mẹ, cha mẹ cần có cách phê bình và giảng giải thích hợp, phân tích nguyên nhân, hướng dẫn trẻ biết tự kiểm điểm bản thân, biết mình sai ở đâu.

2. Phê bình trẻ thích hợp

Khi phê bình trẻ không nên nêu chuyện cũ, cần phê bình đúng người đúng tội, xử lí kịp thời, phạt trẻ một cách thích hợp, không nên đợi một thời gian sau mới phê bình, vì lúc ấy trẻ đã quên mất mình làm sai chuyện gì rồi.

Đánh mắng hoặc dọa nạt chỉ khiến trẻ ngoan ngoãn về bề ngoài, chứ không tâm phục khẩu phục. Ngoài ra, trẻ hay bị đánh mắng lớn lên có thể có khuynh hướng bạo lực.

3. Nói cho trẻ cách làm đúng đắn

Có trách nhiệm với bản thân là một cách giáo dục chứ không phải là mục đích giáo dục, mục đích dạy dỗ trẻ chính là để trẻ sau này không phạm lỗi như vậy nữa. Vì thế, cha mẹ trong khi trách mắng trẻ cần kiên nhẫn dạy trẻ cách làm đúng, tốt nhất là ám thị để trẻ tự suy nghĩ, phán đoán và tiến bộ thông qua sự cố gắng của mình.

4. Tôn trọng nhân cách trẻ

Người lớn luôn coi trẻ còn nhỏ, không hiểu chuyện gì, thực ra trẻ có nhận thức và cảm nghĩ riêng về con người và sự vật xung quanh, trẻ cũng cần người khác hiểu và tin tưởng mình. Chúng ta cần tôn trọng trẻ, đối xử bình đẳng với trẻ, bồi dưỡng trẻ thành người có tinh thần trách nhiệm và lòng tự trọng cao. Vì thế, khi trách mắng trẻ cần chú ý hoàn cảnh và mức độ, không nói năng thô lỗ, cười nhạo trẻ.

5. Khẳng định sở trường của trẻ

Khi giảng giải cho trẻ hiểu một vấn đề nào đó, cần khen ngợi ưu điểm của trẻ, kịp thời cổ vũ tiến bộ của trẻ, trên cơ sở đó uốn nắn từng lỗi sai của trẻ, như vậy trẻ sẽ dễ dàng tiếp nhận ý kiến hơn. Nếu cứ một mực phủ nhận trẻ, trách trẻ làm cái này không đúng, cái kia không đúng, trẻ sẽ nảy sinh tâm lí tự ti và tư tưởng chống đối.

6. Cho trẻ cơ hội phân trần, giải thích

Cha mẹ cần tạo cơ hội để cho trẻ nói và đưa ra lí do giải thích cho hành động của mình. Cha mẹ nên hiểu rằng, giải thích không có nghĩa là trẻ thanh minh cho hành động của mình, mà chính là để trẻ nói rõ ràng mọi chuyện, như vậy khi cha mẹ giảng giải, phân tích vấn đề, trẻ mới nắm bắt rõ và trở nên linh hoạt hơn.

ĐỪNG NHÌN VÀO KHUYẾT ĐIỂM CỦA CON

Mỗi đứa trẻ trong quá trình trưởng thành đều rất nhạy cảm và yếu đuối về tâm hồn, ý thức cá nhân của trẻ hoàn toàn dựa vào lời đánh giá của cha mẹ và thầy cô giáo. Khi nhận được càng nhiều lời cổ vũ, trẻ càng tự tin vào bản thân hơn, khả năng biểu hiện càng mạnh mẽ và phương hướng phát triển càng tốt hơn. Ngược lại, nếu chỉ nhận được lời phê bình, trách mắng, trẻ sẽ càng tự ti về bản thân, càng tỏ ra yếu đuối, nhu nhược và kém cỏi... Cha mẹ nên nhận thức đúng đắn đặc điểm và nhu cầu tâm lí này của trẻ để khen ngợi và cổ vũ trẻ nhiều hơn, ít phê bình trách mắng hơn. Vì nếu cha mẹ chỉ nhìn vào khuyết điểm của con, thì trẻ sẽ càng trở nên nhút nhát và không tiến bộ được.

Tuy nhiên, trong rất nhiều gia đình, cha mẹ thường trách mắng những khuyết điểm của con vì cha mẹ cho rằng chỉ có chỉ ra khuyết điểm mới khiến con cái tiến bộ, điều đó là tốt cho con. Cha mẹ không biết rằng, tất cả mọi đứa trẻ khi bị cha mẹ trách mắng, phê bình không ngớt đều cảm thấy chán ghét, nảy sinh tư tưởng chống đối.

Trong quá trình trưởng thành, trẻ cần có không gian phát triển rộng lớn, tính cách hành vi của trẻ đều chưa ổn định, cho dù chúng có khuyết điểm gì cũng có thể từ từ sửa chữa. Có một số bậc cha mẹ

chỉ nhìn chăm chăm vào khuyết điểm của trẻ, khiến trẻ không có cơ hội sửa chữa. Nếu chỉ biết phàn nàn, càu nhàu về khuyết điểm của con, thì cha mẹ vô tình đã làm con mất hết tự tin, khiến trẻ nhút nhát, sợ thử thách,

Dương cầm bài kiểm tra toán được 9,3 điểm về nhà, đắc ý nói với mẹ: “Mẹ xem này, bài kiểm tra lần này con được 9,3 điểm đấy!”. Mẹ cầm bài kiểm tra, nhanh chóng tìm ra lỗi sai, sau đó trừng mắt lên nói với Dương: “Lại ẩu đoảng rồi, lần trước không phải mẹ đã nói với con, làm xong phải kiểm tra bài cẩn thận sao, lần này con lại không nghe lời, nếu nghiêm túc kiểm tra lại thì có phải là không bị trừ mất mấy điểm không?”

Dương nghe mẹ nói vậy, nước mắt chảy vòng quanh, cậu không hiểu tại sao mẹ chỉ nhìn vào lỗi sai của cậu mà không thấy sự tiến bộ của cậu? Tại sao mẹ lại kiêu lời khen với cậu như vậy? Vì thế, cậu giật phất lấy bài kiểm tra từ tay mẹ, chạy vội vào phòng, đóng sầm cửa lại, cho dù mẹ gọi thế nào cũng không bước ra.

Cách phê bình và uốn nắn của mẹ vô tình đã làm tổn thương đến lòng tự tôn của Dương, khiến cậu càng không tự tin vào bản thân, càng nhút nhát tự ti hơn. Khi trẻ cảm thấy bất bình với hành động không đúng của cha mẹ, trẻ sẽ nảy sinh tâm lí chống đối, trẻ sẽ cố ý làm ngược lại ý của cha mẹ, không nghe lời cha mẹ.

Thực ra, những đứa trẻ có khuyết điểm và thói quen xấu nhiều như thế nào thì vẫn có ưu điểm riêng, chỉ có điều ưu điểm ấy không nổi bật mà thôi. Nếu cha mẹ không thành kiến, cố gắng phát hiện, khẳng định ưu điểm đó của trẻ, thì chắc chắn sẽ phát hiện ra rất nhiều điều tốt đẹp. Có trẻ ham chơi một chút nhưng chúng lại có đầu óc linh hoạt, nói năng lưu loát; Có trẻ ít nói, nhưng chúng lại học hành tốt, có tấm lòng lương thiện; Có trẻ bướng bỉnh, nhưng làm việc gì cũng có chủ kiến của mình... Chỉ cần cha mẹ biết cách phát hiện, nhất định sẽ nhìn thấy ưu điểm của trẻ. Điều cha mẹ nên làm là biết cách khai thác ưu điểm ấy, khen ngợi chân thành và khẳng định ưu điểm của trẻ. Khen ngợi ưu điểm của trẻ chính là cách tốt nhất để sửa chữa khuyết điểm, bồi dưỡng lòng dũng cảm, tự tin cho trẻ.

Xã hội ngày nay cạnh tranh khốc liệt, trẻ có cá tính, tự tin, dũng cảm mới là nhân tài mà xã hội cần trọng dụng. Là bậc cha mẹ thông

minh, bạn sẽ phát hiện ra điểm khác nhau giữa con mình và những đứa trẻ khác, tìm được điểm sáng ở con và giúp điểm sáng ấy trở nên rực rỡ hơn.

Đúng như một nhà giáo dục nhi đồng đã nói: “Trên thế giới này không có trẻ không được dạy dỗ tốt, chỉ có những bậc cha mẹ không biết cách dạy con mà thôi”[^]. Câu nói này nói với chúng ta rằng: Trẻ có khuyết điểm là điều tất nhiên, chỉ cần cha mẹ nắm bắt đúng đắn, có phương pháp dạy khoa học thì trẻ sẽ trở thành người dũng cảm, tự tin!

GIÚP TRẺ BIẾN KHUYẾT ĐIỂM THÀNH ƯU ĐIỂM

Khi trẻ phạm lỗi, thay vì việc cứ để ý đến khuyết điểm của trẻ, chúng ta hãy bỏ thời gian phát hiện ưu điểm và sở trường của trẻ để khen ngợi và khẳng định thêm. Cách làm đúng ưu điểm để sửa chữa khuyết điểm sẽ giúp trẻ tiến bộ tích cực hơn.

Anh Trương có cậu con trai 8 tuổi thông minh hoạt bát, chỉ có điều cậu bé rất ham chơi. Hàng ngày sau khi tan học về là cậu nghịch ngợm không biết mệt, đến khi mồ hôi nhễ nhại mới chịu ngồi vào bàn làm bài tập, bài tập cậu cũng chỉ làm qua loa, vì thế rất hay sai. Anh Trương rất giận, ngày nào cũng quát mắng nhưng cậu bé chẳng thay đổi chút nào.

Một lần, người dì là cô giáo đến nhà chơi, thấy cậu bé và mấy người bạn cùng khu tập thể chơi đùa rất vui vẻ, nhân lúc cậu chạy về nhà lấy đồ chơi, dì liền nói: “Dì thấy con chơi với các bạn rất tốt, biết nhường nhịn các bạn, cũng chơi rất đoàn kết, con đúng là cậu bé ngoan. Con không thể làm xong bài tập rồi mới chơi sao, nếu làm xong bài tập rồi mới chơi thì không phải càng cảm thấy thoải mái và vui hơn sao?” Cậu bé hiểu ra gật đầu đồng ý. Từ đó, ngày nào cậu cũng làm bài tập xong rồi mới đi chơi.

Tại sao kết quả lại tốt đẹp như vậy? Vì người dì đã nắm được ưu điểm của cậu bé là đức tính biết đoàn kết, biết nhường nhịn để khen

ngợi cậu, khi được khẳng định và dẫn dắt, cậu bé đã thay đổi được thói quen xấu của mình. Trẻ phạm lỗi hoặc có khuyết điểm là hiện tượng bình thường, cha mẹ cần quan tâm đến trẻ, chuyển khuyết điểm thành ưu điểm để trẻ ngày càng tiến bộ.

Vậy làm thế nào để chuyển khuyết điểm thành ưu điểm? Cha mẹ cần thực hiện các cách sau:

1. Nhận thức đúng về ưu, khuyết điểm của trẻ

Hiện nay, nhiều bậc cha mẹ chiều chuộng con cái hết mực, dù chúng có làm gì thì cũng coi đó là việc làm đáng yêu.

Có một đứa trẻ lên 3, khi gặp một số bạn khác đã đọc mấy câu rất không hay: “Mẹ thật tốt, bố thật xấu, bố giống hệt Chư Bát Giới”. Mẹ nghe thấy cậu bé nói vậy ôm cậu thơm một cái và nói “Con ngoan, con thật thông minh”.

Có điều, bố cậu cũng không giận, ôm cậu và nói: “Con ngoan, phải nói là: Bố thật tốt, mẹ thật xấu, mẹ giống hệt Chư Bát Giới chứ!”. Nhưng cậu bé không nghe, vẫn nói: “Bố thật xấu, mẹ thật tốt, vì mẹ là cái nồi cơm”. Cậu bé đọc to khiến hai bố mẹ cười to.

Việc trẻ mắng mỏ người khác mà cũng được cha mẹ khen ngợi thực ra không hợp lí chút nào. Cách làm đúng đắn của cha mẹ chính là dạy trẻ không nên chế giễu người khác. Căn cứ vào cách trẻ dùng các câu nói vắn để chế nhạo người khác, cha mẹ hãy dạy trẻ một số bài về dân gian thú vị, như vậy không chỉ dạy trẻ hiểu biết thêm nhiều kiến thức mà còn sửa chữa được khuyết điểm của trẻ.

2. Dạy dỗ đúng cách

Đa số trẻ đều biết nói dối. Ở một mức độ nào đó, những đứa trẻ biết nói dối có đầu óc suy nghĩ và khả năng giải quyết xử lí vấn đề một cách độc lập. Nhìn nhận ưu thế này, cha mẹ cần căn cứ vào mức độ nói dối, mức độ nghiêm trọng của vấn đề để có cách hướng dẫn, dạy bảo trẻ đúng đắn.

Khi cha mẹ phê bình khuyết điểm của trẻ, đầu tiên cần khẳng định động cơ của trẻ là tốt, trẻ nhận thức được lỗi sai của mình mới biến lỗi sai ấy thành động cơ hành động và sửa chữa.

3. “Trị bệnh đúng thuốc”

Cần đối diện với khuyết điểm của trẻ, dùng cách dạy dỗ khác nhau để hướng dẫn trẻ.

Bố mẹ của Khải thường sai cậu đến cửa hàng mua đồ, Khải cũng rất ngoan ngoãn, lần nào mua đồ về, Khải cũng nhân tiện mua cho bố mẹ một số đồ ăn ngon, còn một ít tiền lẻ cất đi để mình tiêu. Đương nhiên, số tiền lẻ ấy cậu đều tính vào tiền mua đồ nên bố mẹ vô tâm không hề biết. Sau đó, mẹ phát hiện ra việc này, ý thức được hành động của Khải là thói quen không tốt, lâu dần, cậu sẽ nảy sinh ý nghĩ không làm mà hưởng, sẽ trở thành con người không được người khác tín nhiệm, rất bất lợi cho cuộc sống tương lai của con.

Hôm đó như thường lệ, sau khi Khải mua đồ về và thông báo giá cả cho bố mẹ biết. Buổi tối hôm đó, mẹ nhẹ nhàng nói với Khải: “Bé Khải nhà chúng ta đúng là lớn thật rồi, mỗi lần đi mua đồ đều nhớ đến bố mẹ, bố mẹ vô cùng cảm động. Nhưng nếu Khải biết dùng tiền mà mình kiếm được mua quà cho bố mẹ, thì bố mẹ sẽ càng cảm động và tự hào hơn đấy! Chỉ là mẹ cảm thấy những đồ con mua về đều đắt hơn giá thị trường một chút!”.

Khải nghe thấy vậy, xấu hổ thừa nhận lỗi lầm của mình và hứa sẽ thay đổi thói quen xấu đó.

4. Phê bình ít, khen ngợi và cổ vũ nhiều

Ở nước Mỹ có một gia đình nọ, mẹ là người nước Nga, chị không hiểu tiếng Anh nên không biết bài tập con làm thế nào. Nhưng mỗi lần con mang bài tập về, chị đều nói “Giỏi quá!”. Sau đó, chị cẩn thận treo trong phòng khách. Mỗi lần khách đến chơi, chị đều khoe: “Nhìn xem, con trai tôi viết giỏi không này! Tôi tin con trai tôi sẽ ngày càng viết tốt hơn nữa!”. Thực ra con trai chị làm bài không tốt chút nào, nhưng khách thấy chủ nhà nói như vậy, đành gật đầu tán thành.

Con trai được mẹ khuyến khích, nghĩ thầm: “Mình sẽ cố gắng hơn nữa để không phụ lòng mẹ!”. Ngày càng cậu làm bài tập càng tốt hơn, thành tích học tập cũng tiến bộ hơn trước, sau đó cậu được xếp vào nhóm học sinh xuất sắc nhất lớp, lớn lên trở thành một nhân vật kiệt xuất.

Trẻ là như vậy đó, bạn nói trẻ làm được, chúng sẽ làm được. Bạn bảo chúng không làm được, chúng cũng không làm được. Bạn nói trẻ sẽ giỏi hơn người khác, chúng sẽ tạo cho bạn một bất ngờ đáng ngạc nhiên. Bạn nói trẻ không bằng người khác, chúng sẽ dùng hành động chứng minh cho bạn thấy chúng thật sự ngốc nghếch. Thật không sai khi nói rằng “lời nói của người lớn tạo ra tính cách con trẻ”.

Tóm lại, khuyết điểm của trẻ không đáng sợ. Việc biến khuyết điểm của trẻ thành ưu điểm là không dễ dàng đối với các bậc cha mẹ. Chúng ta cần có tinh thần trách nhiệm, nhận thức đúng đắn ưu khuyết điểm của con, nắm bắt cách dạy con phù hợp, như vậy chúng ta mới trở thành bậc cha mẹ thông minh.

CẦN CÓ NGHỆ THUẬT PHÊ BÌNH TRẺ

Trên thế giới này không có trẻ em nào không phạm lỗi, cha mẹ cần có cách phê bình đúng đắn đối với trẻ phạm lỗi. Có một số cha mẹ không phê bình tế nhị, vì thế phản tác dụng, làm cho trẻ cảm thấy phản cảm hoặc càng trở nên nhút nhát hơn.

Từ xưa đến nay, việc cha mẹ phê bình con cái là chuyện rất bình thường. Tuy vậy, trong quá trình phê bình trẻ, cha mẹ cần biết cách phân biệt đúng - sai, phân biệt tốt - xấu. Nếu trẻ làm sai mà không hỏi han, dạy dỗ thì không phải là cha mẹ tốt. Chỉ có bậc cha mẹ dũng cảm nói thẳng “đúng là đúng, sai là sai” mới được con cái tôn trọng.

Cha mẹ luôn cho rằng con cái phải nghe lời ngoan ngoãn. Lúc đầu, chỉ cần phê bình vài câu là con cái im lặng lắng nghe, nhưng khi trẻ lớn dần lên, cha mẹ càng muốn khống chế trẻ, trẻ càng tỏ ra chống đối.

Thực ra tâm lý và hành động chống đối của trẻ là do cách phê bình không đúng của cha mẹ tạo nên. Vậy, phê bình thế nào để vừa sửa được khuyết điểm của trẻ vừa không làm tổn thương đến lòng tự trọng của trẻ? Cha mẹ có thể thực hiện các cách sau:

(1) Nên giữ bình tĩnh, giảng giải đạo lý cho con hiểu, cha mẹ cần có lập trường vững vàng, nhất quán. Phê bình là một việc tốt, nhưng nếu phê bình không hợp lý, rõ ràng sẽ gây tác dụng không tốt cho trẻ.

Để tránh xảy ra xung đột trực diện, cha mẹ có thể áp dụng cách viết thư, viết nhật kí, dùng ngôn ngữ mềm mỏng bày tỏ cho trẻ thấy cha mẹ hiểu chúng.

(2) Cần phê bình cũng cần khẳng định. Khi trẻ làm sai việc gì đó, cha mẹ cần phê bình, uốn nắn, khi trẻ đã sửa sai, cha mẹ cần khen ngợi con. Trẻ học được những điều tốt đẹp từ trong niềm vui hiệu quả hơn nhiều so với học những điều tốt đẹp từ lời trách mắng.

(3) Gọi ý để trẻ tự nhận ra lỗi của mình. Khi trẻ phạm lỗi, nếu cha mẹ bình tĩnh gọi ý, không trực tiếp phê bình lỗi lầm, trẻ sẽ nhanh chóng hiểu ý của cha mẹ, chấp nhận lời phê bình và dạy dỗ của cha mẹ, cách làm như vậy cũng chính là bảo vệ lòng tự tôn của trẻ.

(4) Im lặng. Khi trẻ làm sai, trẻ sẽ lo lắng cha mẹ trách mắng, nếu cha mẹ thật sự làm như trẻ nghĩ, trẻ sẽ được “giải tỏa nỗi lo lắng” ấy và tỏ ra thờ ơ với việc trách mắng của cha mẹ. Nhưng nếu cha mẹ chọn thái độ im lặng, trẻ sẽ càng căng thẳng và tự “kiểm điểm” lỗi lầm của mình.

(5) Thay đổi lập trường. Khi trẻ phạm lỗi, trẻ sợ cha mẹ trách mắng, luôn muốn đổ hết trách nhiệm lên người khác, cách làm thường gặp nhất của trẻ chính là “Đều là lỗi của bạn ấy, con chẳng có liên quan gì cả”. Cha mẹ nên hỏi trẻ: “Nếu con là bạn ấy, con sẽ giải thích như thế nào”. Trẻ sẽ suy nghĩ nên nói thế nào nếu là người bạn đó. Như vậy trẻ sẽ dần phát hiện ra trách nhiệm của mình, đổ hết lỗi lên đầu người khác là việc làm không đúng.

(6) Nói nhẹ nhàng. Các nhà tâm lí học nghiên cứu đã nhận ra rằng: Khi phê bình con trẻ, cha mẹ cần nói nhẹ nhàng, điều đó sẽ thu hút sự chú ý của con hơn, con cũng đón nhận dễ dàng hơn, việc thuyết phục con sẽ có hiệu quả tốt hơn.

(7) Phê bình đúng mực. Khi trẻ phạm lỗi, cha mẹ không nên lôi những chuyện từ ngày xưa ra để nói trẻ, cần chỉ ra lỗi của trẻ làm hôm đó, giảng giải và phân tích cho trẻ hiểu, rút kinh nghiệm lần sau không để phạm lỗi đó nữa. Không nên “vơ đũa cả nắm”, trút tất cả bực bội của mình vào những lỗi lầm trước kia của trẻ. Hơn nữa, khi phê bình trẻ cần làm ngay, không kéo dài thời gian, trẻ phạm lỗi ngày hôm nay mà sáng ngày mai hoặc ngày kia cha mẹ mới phê bình thì không còn hiệu quả nữa.

(8) Dùng lời khen thay cho lời phê bình. Trình độ phát triển tâm lí của trẻ còn hạn chế, khả năng phán đoán đúng - sai còn kém, khi phạm lỗi mặc dù đã được cha mẹ nhắc nhở và phê bình nhưng vẫn dễ dàng tái phạm. Hiện tượng này không chứng tỏ trẻ không biết lỗi của mình, mà là do khả năng kiểm chế của trẻ kém hoặc đã hình thành thói quen. Lúc này, cha mẹ có thể dùng cách khen ngợi những việc làm tốt của trẻ, như vậy trẻ sẽ phát triển theo hướng tốt đẹp mà cha mẹ nói.

Điều cần chú ý là, cho dù dùng cách thức phê bình nào, cha mẹ cũng cần tôn trọng trẻ. Không nên dùng lời nói lăng mạ, xúc phạm trẻ, mà nên nhẹ nhàng phân tích, thuyết phục và hướng dẫn trẻ. Nếu trẻ cãi lại, cha mẹ cũng cần kiên nhẫn lắng nghe hết lời phân trần của trẻ.

Ngoài ra, trước khi phê bình, cha mẹ cần giảm áp lực cho trẻ, trong lòng trẻ chắc chắn sẽ có tâm lí chuẩn bị lắng nghe, sau đó nói với trẻ “Dù thế nào thì con cũng cần nghe bố mẹ nói đã”. Như vậy, người lớn đã tạo không khí lắng nghe cho trẻ, trẻ sẽ chấp nhận ngồi nghe cha mẹ nói.

Tóm lại, các bậc cha mẹ cần nhớ rằng, đối với bất cứ đứa trẻ nào, khen ngợi càng nhiều thì ưu điểm càng nhiều, trách mắng càng nhiều thì tật xấu cũng càng nhiều. Vì thế, cha mẹ cần có nghệ thuật phê bình và trách mắng con, để con tiến bộ hơn và phát triển xa hơn so với kì vọng của bạn.

CỔ VỮ TRẺ DỪNG CẢM NHẬN SAI

Sau khi trẻ phạm lỗi, nếu cha mẹ cứ một mực phê bình thì sẽ không đạt kết quả, cha mẹ nên bồi dưỡng thói quen biết nhận lỗi và dũng cảm nhận lỗi cho trẻ, để trẻ tự biết nhìn nhận và suy nghĩ về lỗi làm đó.

Muốn trẻ nhận ra lỗi sai của mình không phải là chuyện đơn giản. Trẻ không muốn nhận lỗi, lại nói dối, chủ yếu là do những nguyên nhân sau:

(1) Trẻ làm sai, mặc dù biết là sai, nhưng không thừa nhận, sợ cha mẹ không còn yêu mình nữa.

(2) Có liên quan đến cá tính của trẻ, những trẻ không nhận lỗi thường có cá tính khá mạnh mẽ, quật cường.

(3) Trẻ sợ bị phạt, không dám nhận lỗi, vì có một số cha mẹ luôn dạy dỗ con theo kiểu trách mắng, đánh đập, khiến trẻ sợ hãi, vì trốn tránh sự trừng phạt mà dùng lời nói dối để che đậy lỗi lầm của bản thân.

(4) Trẻ nghĩ rằng nếu nhận sai thì sẽ bị phạt, sợ gánh vác trách nhiệm, dù sao không nhận lỗi sẽ không bị phạt.

Một vĩ nhân đã từng nói: “Trên thế giới này chỉ có hai loại người không có lỗi: Một là chưa sinh ra, hai là đã mất rồi”. Vì vậy khi trẻ không cẩn thận phạm lỗi, cha mẹ nên kiên nhẫn chỉ ra hành động sai trái đó của trẻ, cho trẻ dũng khí thừa nhận lỗi lầm, giúp chúng nhận thức được sai lầm của mình. Không nên dùng cách đánh mắng dạy dỗ trẻ, nếu không sẽ làm tổn thương đến lòng tự tôn của trẻ, không đạt hiệu quả giáo dục.

Vậy, cha mẹ nên cổ vũ trẻ thừa nhận lỗi sai của mình như thế nào? Có những cách sau:

1. Cha mẹ nên chỉ ra lỗi sai của trẻ

Khi trẻ làm sai việc gì đó, cha mẹ không nên chỉ nghe mà còn nên nghiêm túc xử lí. Nên nghiêm khắc chỉ ra việc gì nên làm, việc gì không nên làm, sau đó căn cứ vào việc làm sai trái của trẻ để có biện pháp phạt thích đáng, để trẻ thấy không vui khi làm việc sai trái và nhớ kĩ điều này.

2. Cổ vũ trẻ dũng cảm nhận trách nhiệm

Nếu trẻ làm sai, cha mẹ cần cổ vũ trẻ dũng cảm nhận trách nhiệm: Nếu bé Tùng làm hỏng đồ chơi của bé Lan, mẹ cần để Tùng hiểu rõ, vì lỗi lầm của mình mới tạo nên hậu quả như vậy, đồng thời giúp trẻ gánh vác trách nhiệm, cùng Tùng đi mua đồ đền bé Lan hoặc xin lỗi bé Lan.

Đưa trẻ biết dũng cảm nhận trách nhiệm sẽ luôn được hoan nghênh, sẽ được mọi người tín nhiệm và yêu quý. Để trẻ biết mình không phải là trung tâm, không thể muốn gì được nấy; sau khi gặp

thất bại, biết hối hận, buồn bã và có cảm giác sợ hãi, học cách điều chỉnh mối quan hệ giao tiếp của mình.

3. Để trẻ đưa ra cách giải quyết

Cha mẹ cần dạy trẻ suy nghĩ nhiều hơn, bồi dưỡng tinh thần trách nhiệm, nếu trẻ đưa ra cách làm không thích hợp, cha mẹ có thể nêu ra một vài phương pháp giải quyết để hướng dẫn trẻ. Mục đích của việc giải quyết những lỗi lầm mà trẻ gây ra, chính là dạy trẻ biết cách kiềm chế bản thân. Cần vận dụng cách giải quyết hiệu quả để thay đổi những hành động không đúng đắn của trẻ. Đặc biệt, với những trẻ tiếp thu chậm hoặc tâm trạng không ổn định, cần có thời gian giúp trẻ lâu hơn.

4. Khen ngợi hành động dũng cảm nhận trách nhiệm của trẻ

Khi trẻ nhận lỗi, cha mẹ cần khen ngợi, nói rằng trẻ biết thừa nhận những việc mình đã làm mới là bé ngoan. Sau đó, nói với trẻ sau này nên làm thế nào. Như vậy dần dần trẻ sẽ có thói quen nhận lỗi.

LỜI CỎ VŨ CỦA CHA MẸ BỒI DƯỠNG LÒNG DŨNG CẢM CỦA TRẺ

Mỗi đứa trẻ đều có những lúc nhút nhát, e thẹn. Với biểu hiện này của trẻ, nhiều cha mẹ chỉ biết thờ dài, trách con sao nhút nhát như vậy, sao không mạnh dạn hơn, bỏ qua nhiều cơ hội tốt giúp con khắc phục; còn có nhiều cha mẹ cho rằng con nhút nhát “bẩm sinh”, không làm nên trò trống gì.

Thực ra, tính cách dũng cảm của trẻ không thể bồi dưỡng một sớm một chiều, cha mẹ cần tin tưởng và cổ vũ. Đối với trẻ, sự tin nhiệm và cổ vũ của cha mẹ là nguồn dinh dưỡng tốt nhất giúp chúng có được tự tin và dũng khí. Được sự hướng dẫn và cổ vũ

thích hợp của cha mẹ, trẻ sẽ chiến thắng sự nhút nhát, trở nên mạnh bạo và dũng cảm hơn.

KHEN NGỢI BIỂU HIỆN “DŨNG CẢM” CỦA TRẺ

Cha mẹ nào cũng hi vọng mình có đứa con dũng cảm, tuy nhiên không phải tất cả các bậc cha mẹ đều có cách bồi dưỡng đúng đắn để con thành người dũng cảm, có chủ kiến. Trong cuộc sống thường gặp tình trạng như sau:

Bé Mai 4 tuổi đang chơi đùa với các bạn, bà nội không yên tâm dõi theo từng cử chỉ của cháu, sợ cháu bị ngã, bị đụng vào đầu đó.

Lúc này, một đứa trẻ khác không cẩn thận đẩy Mai một cái, làm cô bé mất đà ngã nhoài ra đất. Sau khi ngã, Mai nhăn mặt, đang định đứng dậy thì bà nội đứng từ xa lo lắng chạy đến, ôm cháu dậy, vừa quan tâm hỏi vừa ngàng đầu trách mắng đứa trẻ kia. Cậu bé sợ quá khóc òa lên, còn Mai thấy bà nói đỡ mình, cũng khóc theo quán tính. Các bạn nhỏ thấy Mai và cậu bé khóc, cũng bỏ chạy hết.

Sau đó, các bạn không muốn chơi đùa cùng Mai nữa, vì cô bé có một “bà nội xấu”.

Câu chuyện trên rất quen thuộc trong cuộc sống hàng ngày của chúng ta, vì sự quan tâm và bảo vệ quá của cha mẹ khiến con cái trở nên yếu ớt. Đứa trẻ như vậy khi rời khỏi gia đình sẽ trở nên nhút nhát, sợ hãi, không biết nên đối phó thế nào với khó khăn và thất bại của mình, càng không biết đối xử hòa nhã với bạn bè. Việc làm đó không có lợi cho sự trưởng thành của trẻ. Không giống với bà nội Mai, cũng là đứa trẻ bị ngã nhưng bố mẹ Hùng không làm như vậy:

Hùng 3 tuổi đang chơi đùa với các bạn, các bậc cha mẹ đang đứng gần đó vừa theo dõi con chơi, vừa nói chuyện.

Lúc đó, Hùng chạy đi và bỗng trượt chân rồi ngã sòng soài ra đất. Sau khi bị ngã, cậu khóc âm lên. Bố mẹ thấy thế bước đến

và nói: “Hùng ơi, đứng dậy đi con, bố biết con giỏi lắm mà!”.

Hùng gạt nước mắt đứng dậy, mẹ vui vẻ nói theo: “Hùng nhà mình đúng là cậu bé dũng cảm, mẹ rất tự hào vì con!”. Hùng thấy mẹ khen, mỉm cười và không khóc nữa.

Cách làm của bố mẹ Hùng rất thông minh và hiệu quả. Sau khi con ngã, họ không vội vàng đỡ con dậy, mà cổ vũ con dũng cảm đối mặt với vấn đề của mình, khen ngợi biểu hiện tốt của con.

Vậy, cha mẹ nên để con biểu hiện sự dũng cảm như thế nào?

1. Không ôm đồm làm hết mọi việc của con

Trong nhiều trường hợp, cha mẹ quá lo lắng, chăm sóc và bảo vệ con. Vì sợ con ngã nên khi con hơn 10 tuổi, cha mẹ mới cho con tập xe đạp. Đặc biệt, có một số bà mẹ, chỉ cần con rời khỏi tầm nhìn của mình là bắt đầu tưởng tượng ra con sẽ gặp phải các nguy hiểm như: Bị xe đụng trên đường, bị sặc nước khi tập bơi... chẳng lúc nào yên tâm về con.

Đưa trẻ lớn lên trong sự bảo vệ, chăm sóc quá chu đáo như vậy sẽ trở nên nhu nhược, thiếu quyết đoán, sợ làm việc, không có dũng khí đối mặt với khó khăn, thiếu khả năng độc lập giải quyết vấn đề.

Cha mẹ cần hiểu các khả năng của trẻ ở mỗi giai đoạn độ tuổi khác nhau. Cha mẹ biết ở độ tuổi nào thì trẻ làm được những việc gì và hãy để cho trẻ tự làm. Trẻ có tính tự chủ độc lập mới trở nên dũng cảm.

2. Cha mẹ cần hướng dẫn, bảo vệ thích hợp với biểu hiện tinh thần mạo hiểm, dũng cảm của trẻ

Một lần, Quân nhìn thấy các chú công nhân đang thi công trên nóc tòa nhà cao tầng. Khi về nhà, cậu nói với bố: “Con muốn lên tòa nhà cao đó!”.

“Con lên đó làm gì?”. Bố hỏi lại.

“Tòa nhà đó rất cao, con muốn đứng ở trên cao!”.

“Ồ, ý nghĩ của con rất tuyệt vời, cũng rất dũng cảm, con muốn lên thế nào?”.

“Con sẽ đi thang máy lên, bố bấm nút thang máy cho con là được!”. Quân tự tin nói.

“Ừ, bố có thể bấm nút thang máy cho con, nhưng con phải hứa với bố một chuyện”. Bố nói.

“Được, chuyện gì ạ?”.

“Đi cầu thang máy lên tầng cao nhất là rất nguy hiểm, trẻ con một mình không thể làm được, vì thế bố sẽ đi cùng con, bảo vệ con khỏi bị thương, con thấy thế nào?”. Quân nghĩ ngợi một lát rồi đồng ý.

Được sự bảo vệ và giúp đỡ của bố, Quân đã lên được sân thượng tòa nhà. Cậu phấn khích đứng trên đó hét to, khuôn mặt tràn đầy sự thỏa mãn và niềm vui thành công.

Điều cần nhắc nhở là, cha mẹ nên dạy trẻ theo giới tính của con, chú ý cổ vũ bé trai có biểu hiện dũng cảm, cương nghị. Với mong muốn được lên tòa nhà cao của trẻ, cha mẹ không nên từ chối, cũng không nên nói “Rơi xuống là sẽ mất mạng đấy”, như vậy sự mạnh dạn của trẻ sẽ tan biến. Lúc này, cha mẹ nên ủng hộ và dẫn dắt trẻ, bồi dưỡng tinh thần dũng cảm và ý thức chú ý an toàn của trẻ.

3. Trên cơ sở khen ngợi và nhấn mạnh hành động dũng cảm của trẻ, chủ động bồi dưỡng tinh thần dũng cảm cho trẻ

Một lần, mẹ dẫn Cường bốn tuổi đi chơi công viên. Cường vui vẻ chạy đi chạy lại trên bãi cỏ trong công viên giống như chú ngựa con đứt dây cương vậy. Một lát sau, cậu mệt, nằm lăn lộn trên bãi cỏ. Đột nhiên, nghe thấy tiếng kêu thất thanh của Cường, mẹ vội vàng chạy đến, chỉ thấy mặt con trắng bệch, ôm chầm lấy mẹ, sợ hãi kêu to: “Con sâu, con sợ lắm!”. Mẹ bước đến gần, quan sát hồi lâu, mới nhìn thấy hai con sâu màu xanh dài khoảng 2cm.

Mẹ cầm hai con sâu lên, đặt vào lòng bàn tay, sau đó nói với Cường: “Con sâu này không có gì đáng sợ cả, cũng không cắn được chúng ta, nó chỉ biết ăn cỏ thôi mà”.

Nghe mẹ nói như vậy, Cường mới dám lại gần, nhìn rõ con sâu.

“Nào, con hãy cầm con sâu lên”. Mẹ nói.

Cường nghe vậy sợ hãi xua tay nói với mẹ: “Con không dám đâu, không dám đâu!”.

“Không phải sợ, con là con trai, cần mạnh mẽ, sợ gì một con sâu chứ?”. Mẹ cổ vũ Cường.

Cường nghe mẹ nói vậy, lấy hết dũng khí, cẩn thận chạm tay vào con sâu, thấy nó không phản ứng gì mới cầm nó trong tay.

“Cường của mẹ thật dũng cảm!”. Mẹ vui mừng nói với Cường.

Lúc ấy, Cường nhìn con sâu trong tay mình, cười to.

Cha mẹ là người thầy tốt nhất của trẻ, sự biểu hiện của cha mẹ có ảnh hưởng sâu sắc đến trẻ. Khi bồi dưỡng lòng dũng cảm, tự tin cho trẻ, cha mẹ cần làm tấm gương tốt giúp con khắc phục tính nhút nhát để trở nên dũng cảm hơn.

Tóm lại, sự mạnh bạo, tinh thần dũng cảm của trẻ cũng cần rèn luyện từ nhỏ. Muốn rèn luyện tính cách dũng cảm cho trẻ, cha mẹ cần cổ vũ trẻ tìm tòi, khám phá không nên khống chế nghiêm khắc mọi việc, tin tưởng những việc trẻ làm, đồng thời hướng dẫn và cổ vũ tích cực, mới khiến trẻ trở nên dũng cảm, kiên cường.

“DÁN MÁC” DŨNG CẢM CHO CON

Nhận thức của trẻ hoàn toàn dựa vào những người xung quanh, đặc biệt là sự đánh giá của cha mẹ. Đối với trẻ, cha mẹ chính là người thân thiết và đáng tin cậy nhất, mỗi lời cha mẹ nói đều có ảnh hưởng sâu sắc đến tâm hồn trẻ. Vì vậy, muốn trẻ có tính cách “dũng cảm”, cha mẹ cần dán mác “dũng cảm” vào trẻ, để trẻ tự đánh giá bản thân và quên đi sự nhút nhát.

Tính cách của trẻ đang trong giai đoạn hình thành, mỗi thông tin trẻ tiếp nhận đều là nhân tố hình thành tính cách. Nếu cha mẹ dán mác “dũng cảm” cho trẻ, thì có thể kích thích hình thành tính cách dũng cảm của trẻ; nhưng nếu dán mác “nhút nhát” cho trẻ thì tính cách nhút nhát của trẻ sẽ rất khó thay đổi. Vì thế trong quá trình giáo dục trẻ, để trẻ trở nên dũng cảm và mạnh dạn hơn, cha mẹ nên cổ vũ trẻ làm nhiều việc dũng cảm, đúng đắn.

VÍ DỤ 1:

Chuông reo vang, mẹ ra mở cửa, bước vào nhà là cô Dương cùng công ty. Mẹ mời cô Dương vào nhà. Lúc đó, bé Duy bốn tuổi đang chơi điều khiển xe ô tô. Tay bé cầm điều khiển, chạy theo ô tô và chạy vào giữa hai người. Mẹ liền nắm lấy Duy và nói: “Thằng bé này, chẳng lẽ phép gì cả! Mau chào cô đi con!”.

Duy giật nảy mình, ngẩn người, không biết mở miệng chào hỏi như thế nào.

Mẹ xấu hổ quá, lập tức nói xin lỗi: “Thằng bé này đúng thật là, gặp người lạ là không dám nói gì, nhát quá thôi, không biết nhút nhát thế này về sau có làm nên trò trống gì không nữa”. Nói xong hai người bước vào phòng, còn lại bé Duy, cậu cũng không có tâm tư chơi tiếp nữa.

Từ đó, có khách đến nhà chơi, Duy luôn xấu hổ trốn một góc. Điều này khiến mẹ Duy càng nghĩ rằng Duy nhát, không được tích sự gì và cảm thấy rất buồn phiền!

VÍ DỤ 2:

Có một lần, một bà mẹ đến trường mẫu giáo đón con, tiện thể hỏi tình hình biểu hiện của con ở trường mẫu giáo. Cô giáo nói với mẹ, con rất thông minh, chỉ có một điều không tốt là cứ lúc nào cô giáo gọi lên làm gì hoặc hát trước mặt các bạn là con lại từ chối, nếu miễn cưỡng đồng ý thì cũng nói lấp bắp, nói nhỏ hoặc không dám nhìn về phía trước.

Đúng lúc đó, cậu bé từ trong lớp chạy ra, người mẹ liền nói với con: “Con xem này, cô giáo đang khen con đấy! Con bây giờ tiến bộ rất nhiều, rất dũng cảm. Khi cô giáo nói ai có thể giơ tay hát tặng cả lớp là con liền giơ tay thật cao, sau đó, đứng lên trước hát tặng mọi người”. Cô giáo cũng gật đầu phụ họa theo.

Lúc ấy, người mẹ phát hiện khuôn mặt con có chút hân hoan, không ngờ sau đó, câu nói của mẹ đã tạo được hiệu quả bất ngờ. Từ đó, cậu bé trở nên hoạt bát, dũng cảm, không còn nhút nhát, e thẹn nữa.

Cùng là hai biểu hiện của trẻ nhút nhát, thái độ dạy dỗ của hai người mẹ hoàn toàn khác nhau: Mẹ của bé Duy chỉ nhìn vào khuyết điểm của con, công nhận sự nhút nhát của con trước mặt mọi người, khiến cậu cũng nhận thấy mình là người như vậy, dần dần, với sự

đánh giá của mọi người, cậu cũng ngày càng trở nên nhút nhát, tự ti; Bà mẹ thứ hai lại vô cùng thông minh, không vì lời nhận xét của cô giáo mà buồn bã, ngược lại thông qua đó khen ngợi con, hi vọng con làm tốt hơn, từ đó đưa trẻ trở nên dũng cảm, mạnh dạn.

Hai câu chuyện trên nói với chúng ta rằng, những lời nhận xét phiến diện, nhất thời của cha mẹ có thể làm trẻ bị tổn thương, còn những lời khen ngợi, đánh giá tốt sẽ giúp trẻ dũng cảm. Ví dụ trẻ sợ tối, buổi tối không dám đi vệ sinh một mình, cha mẹ có thể nói: “Con dũng cảm như chú cảnh sát ấy, mà chú cảnh sát không bao giờ sợ tối”.

Có thể nói, những lời động viên tích cực của cha mẹ là “tín hiệu tốt” trong quá trình trưởng thành của trẻ, khẳng định ưu điểm và sở trường của trẻ sẽ làm trẻ cảm thấy rằng hành động của mình là đúng, là đáng được khen ngợi, từ đó tăng thêm tự tin.

Tóm lại, lòng dũng cảm của trẻ có thể được tôi rèn và hình thành qua những lời khen ngợi, cha mẹ cần phát huy để trẻ trở nên dũng cảm hơn.

CỔ VỮ TRẺ MẠNH DẠN LÀM VIỆC

“Tùng! Cẩn thận đấy! Không là xước tay đấy!”.

Hóa ra, bé Tùng sáu tuổi đang định giúp mẹ thu dọn bàn ghế, cậu đang cầm chiếc cốc thủy tinh ở trên bàn và nhận được sự nhắc nhở của mẹ.

“Con sẽ làm vỡ chiếc cốc mất, nếu mạnh vỡ mà cửa vào tay là đau lắm đấy”. Mẹ Tùng vừa nói vừa lấy chiếc cốc trong tay Tùng. Tùng bực bội chạy ra khỏi nhà bếp, ủ rũ hỏi bố đang đọc báo: “Bố ơi, có phải con rất vô dụng không, không làm được cả việc con con!”.

Bố Tùng ngẩn người, không biết trả lời cậu thế nào. Còn mẹ Tùng cũng không biết làm thế nào, mẹ không biết rằng cách bảo vệ con của mình lại làm tổn thương đến lòng tự tôn của con.

Trên con đường trưởng thành của mình, trẻ sẽ phải trải nghiệm rất nhiều việc. Không ngừng làm thử mới giúp trẻ có được niềm vui và kinh nghiệm sống. Nếu cha mẹ vì mục đích bảo vệ con, không cho trẻ quyền tự làm, trẻ sẽ mãi mãi không có được thành công, không có tiến bộ và ngày càng không tự tin vào bản thân.

Thực tế cuộc sống nói với chúng ta rằng, bất cứ thành công nào cũng không thể rời xa việc làm thử, hơn nữa cần phải làm nhiều lần mới thành công được. Từ xưa đến nay, tất cả mọi thành công đều cần phải dũng cảm thử nghiệm, chỉ có dũng cảm thử nghiệm mới có cơ hội thành công. Vì vậy, cha mẹ cần cho trẻ “dũng cảm” thử sức, cổ vũ trẻ dũng cảm làm việc.

1. Cha mẹ cần cổ vũ trẻ thử sức

Trong cuộc sống, chúng ta gặp rất nhiều hiện tượng như: Trẻ nhìn thấy quả ớt đỏ tươi, rất muốn ăn, nhưng người lớn lập tức trả lời: “Ớt cay lắm, không ăn được đâu”, sau đó vội vàng lấy quả ớt trong tay trẻ. Mẹ mua quả dưa, trẻ chưa nhìn thấy bao giờ, muốn sờ thử xem, mẹ nhanh chóng lấy quả dưa đó rồi nói: “Quả dưa sẽ làm xước tay con đấy, để mẹ gọt xong đã nhé!”. Ăn cơm tối xong, trẻ chủ động giúp mẹ dọn bàn ghế, bát đĩa, mẹ vội nói: “Để xuống đi, cẩn thận làm vỡ đấy, lớn lên rồi giúp mẹ nhé, bây giờ con đi chơi đi” ...

Nhà giáo dục Trung Quốc, Đào Hành Tri đã nói: “Không nên lo trẻ thất bại, điều cần lo là những đứa trẻ sợ thất bại mà không dám sợ làm bất cứ điều gì”. Mạnh dạn làm việc là yếu tố cần thiết cho sự trưởng thành của trẻ, nếu cha mẹ không cho trẻ thử sức, chúng sẽ không thể lớn, không thể cảm nhận được niềm vui thành công và những trải nghiệm thú vị của cuộc sống.

2. Cha mẹ cần tạo cơ hội cho trẻ thử sức

Trong các trò chơi, làm thủ công, thi đấu hoặc làm việc nhà..., cha mẹ cần cổ vũ trẻ mạnh dạn thử sức, hướng dẫn đúng đắn, để trẻ cảm nhận được niềm vui và chiến thắng.

Trong quá trình thử sức này, không phải lúc nào trẻ cũng thuận buồm xuôi gió, có thể trẻ sẽ gặp thất bại, khó khăn, lúc đó cha mẹ cần chia sẻ và giúp đỡ. Ví dụ, trẻ muốn bóc trứng luộc, kết quả quả trứng bị nát bét, cha mẹ nên nói “Không sao đâu, lần sau con sẽ làm tốt hơn mà”, tránh không được cười nhạo, phàn nàn.

Cha mẹ cũng cần khen ngợi khả năng sáng tạo trong quá trình làm việc của trẻ. Ví dụ, trẻ lấy vỏ dưa hấu làm mũ, lấy điện thoại làm micro... là những biểu hiện đầu tiên về khả năng sáng tạo của trẻ, cha mẹ nên khen ngợi và bày tỏ sự hứng thú với việc làm của trẻ. Sự cổ vũ của cha mẹ sẽ khích lệ trẻ tiếp tục sáng tạo và vui vẻ sáng tạo.

3. Cha mẹ dạy trẻ không nên bị trói buộc bởi tư duy cứng nhắc

Tất cả mọi việc sau khi làm mới có kinh nghiệm, không làm việc, chỉ suy nghĩ vấn đề theo tư duy cứng nhắc thì sẽ không bao giờ đạt được thành công.

Nếu con bị trói buộc, hạn chế bởi tư duy theo quán tính, cha mẹ cần cổ vũ trẻ suy nghĩ phóng khoáng, học cách tự làm việc, chỉ có như vậy trẻ mới đạt được thành công.

4. Để trẻ cảm nhận niềm vui của thành công

Mỗi đứa trẻ khi lần đầu làm việc gì đó đều có đều có tâm lí sợ hãi, sợ mình làm không tốt. Lúc này, nếu cha mẹ có ý định bảo vệ trẻ, sẽ nói: “Hay là thôi đi, nguy hiểm lắm, đừng làm con ạ”, “Cẩn thận không con sẽ bị thương đấy!”, “Con không làm được đâu, nguy hiểm lắm”... Như vậy, nguyện vọng thử làm một việc nhỏ bé của trẻ đã bị cha mẹ dập tắt. Nếu cha mẹ nói với trẻ: “Không sao đâu, con cứ thử đi, nhưng phải chú ý đấy...”, cổ vũ trẻ thử sức, đồng thời dạy trẻ kiến thức và cách bảo vệ cần thiết sẽ tránh được những tổn hại không cần thiết.

Trong quá trình trẻ thử sức, nếu phát hiện thấy trẻ thiếu tự tin, cha mẹ có thể so sánh bản thân với trẻ, cho dù cha mẹ có giỏi hơn trẻ nhiều như thế nào, cũng nên nói: “Con à, con giỏi hơn bố mẹ nhiều lắm!”. Cách nói này sẽ làm tăng niềm tin cho trẻ. Trẻ cho rằng mình không kém cỏi, chỉ cần cố gắng một chút là sẽ làm tốt.

Khi trẻ muốn thử làm một việc nào đó, cha mẹ nên nói: “Giỏi quá! Nhiều bạn không thể làm được việc này đâu đấy!”.

5. Cha mẹ cần để trẻ thử bảo vệ quyền lợi của mình

Có một câu chuyện thú vị như sau:

Có một cậu bé đang chăm chú lắp ghép đồ chơi siêu nhân. Khi cậu đã lắp xong thì bị một cậu bé lớn hơn cướp mất, lại còn bị đẩy ngã. Cậu bé đứng dậy chạy đến khóc lóc mách cô giáo.

Cô giáo nghe xong chuyện, nói với cậu bé: “Đừng khóc nữa, con hãy đi lấy thứ thuộc về con đi!”.

Vì thế cậu bé chạy đến chỗ đứa trẻ kia lấy lại đồ chơi của mình và còn đánh nhau một trận với cậu bé kia. Mặc dù rất vất vả, nhưng cuối cùng cậu cũng thành công.

Trong cuộc sống, chúng ta luôn dạy trẻ học cách nhường nhịn, hoặc dựa vào sự can thiệp của người lớn, giải quyết những việc khó khăn cho trẻ, chúng ta đã bỏ qua quyền lợi và sự tôn nghiêm của trẻ, đó là cần biết bảo vệ mình ngay từ nhỏ, vì trong quá trình đó trẻ có được sự tự tin. Thực ra, sau khi trẻ cảm nhận được niềm vui do bảo vệ thành công quyền lợi của mình, trẻ không những càng trở nên tự tin, mà còn trở nên dũng cảm và tự lập.

Điều đáng chú ý là, cha mẹ tạo điều kiện cho trẻ tự làm và nên tránh một số sai lầm sau:

1. Bắt ép trẻ làm

Sự trưởng thành của trẻ cần có thời gian, trẻ ở giai đoạn độ tuổi nào thì làm việc ấy. Ví dụ trẻ hai tuổi có thể tự ngủ một mình rồi, nhưng đối với trẻ nhút nhát thì vẫn ngủ với cha mẹ. Nếu cha mẹ bắt chấp đặc điểm tính cách của trẻ, bắt ép trẻ ngủ một mình, thì trẻ khó có thể ngủ ngon, thậm chí còn sợ hãi, ảnh hưởng đến tâm lí tính cách sau này.

2. Làm việc một cách mù quáng

Rất nhiều cha mẹ lo lắng bắt đứa con hai tuổi làm cái này cái kia. Nếu không hiểu rõ trẻ, bắt con làm những việc không thiết thực, sẽ gây ra tâm lí buồn bực, chán ghét cho trẻ.

Tóm lại, cần nắm bắt đúng đắn mức độ “thử làm việc” của trẻ, trẻ mới có thể càng trở nên dũng cảm, kiên cường và độc lập.

CHO PHÉP TRẺ MẠO HIỀM MỘT CHÚT

Đó là một gia đình thôn quê có ba người, bố mẹ đang yên lặng ăn cơm, bỗng nhiên cậu con trai nghịch ngợm nói rằng: “Hôm nay con tìm thấy một tổ chim”.

Người mẹ ngẩng đầu nhìn con trai, người cha cũng tập trung tinh thần lắng nghe con nói. Cậu bé Lượng xem ra rất hưng phấn, hùng hồn nói: “Chiều hôm nay lúc con đang dắt trâu về nhà thì nhìn thấy một con chim sẻ từ trên cây bay ra. Con nhìn rất lâu, cuối cùng phát hiện trên một chạc cây có một tổ chim con đấy!”.

Con trai nói đến đó, ánh mắt cha mẹ cũng lộ ra niềm vui và phấn khích.

Bé Lượng nhận được sự cổ vũ, tiếp tục nói; “Con liền buộc trâu vào cây, cởi giày rồi trèo lên cây. Cây đó vừa to vừa cao, con phải bám chặt người vào vỏ cây và chầm chầm trèo lên, mỗi lần trèo lên một nhánh cây, con lại dừng lại nghỉ một lúc... Như vậy, dần dần con đã trèo lên chạc cây đó”.

Nghe con kể chuyện “mạo hiểm”, bố mẹ đều rất kinh ngạc, nhưng không ai lên tiếng, vẫn im lặng lắng nghe Lượng nói: “Khi trèo lên gần tổ chim, con ngược đầu nhìn lên, ồ, trong tổ chỉ có một quả trứng chim. Con vớ tay lấy quả trứng đáng yêu đó, không cầm lòng và hôn một cái. Kì lạ lắm, quả trứng đung vào môi con lúc đó rất ấm, rồi bỗng nhiên nứt ra, một cái đầu chim bé tí xíu chưa có lông lộ ra ngoài. Con cẩn thận đặt chú chim ấy vào tổ, rồi tụt xuống. Lúc đó, bụng con đã sôi òng ọc vì đói, con nhanh chóng dắt trâu về nhà”.

Thỉnh thoảng, con của bạn cũng giống như bé Lượng, để tìm quả trứng chim mà bò lên cây cao, hoặc có những hành động nguy hiểm, lúc này bạn có đánh con một trận không? Đúng vậy, con bạn quả thật quá mạo hiểm, dám trèo lên cây, nếu gió thổi to, cành cây rung lắc thì có thể ngã bất cứ lúc nào, bạn không đánh con một trận mới lạ!

Nhưng cha mẹ của bé Lượng không trách phạt cậu, ngược lại lặng yên lắng nghe, ngầm đồng ý với hành động mạo hiểm này của con. Vì kinh nghiệm sống đã nói với họ: Quá trình trưởng thành của trẻ cần có chút mạo hiểm. Nếu từ chối bất cứ mạo hiểm nào trong cuộc sống thì không thể tồn tại được. Vì thế, cho phép trẻ mạo hiểm một chút sẽ có lợi cho việc bồi dưỡng tinh thần dũng cảm và khả năng tự lập của trẻ.

Phẩm chất dũng cảm là tố chất quan trọng giúp trẻ thành công, muốn bồi dưỡng phẩm chất này cho trẻ, cha mẹ cần làm những việc

sau:

1. Cha mẹ cần thể hiện lòng dũng cảm cho con thấy

Nếu cha mẹ gặp khó khăn hoặc sợ hãi trước việc gì đó, sẽ dễ dàng tưởng tượng ra cha mẹ sẽ dạy dỗ con của mình như thế nào. Có cha mẹ chỉ vì lo lắng cho sự an toàn của con mà tước đi cơ hội rèn luyện của trẻ, đó là việc làm rất ích kỉ.

2. Làm tăng kiến thức cho trẻ

Sự mạnh dạn của trẻ không chỉ bao gồm sự dũng cảm mà còn là trí tuệ và mưu trí. Vì thế, một người vừa dũng cảm vừa thông minh, cần có nền tảng kiến thức vững chắc. Làm tăng kiến thức là biện pháp quan trọng bồi dưỡng tinh thần dũng cảm cho trẻ.

3. Bồi dưỡng phẩm chất mạnh dạn cho trẻ

Một người đã từng nói rằng, đối với trẻ, một là thả lỏng, hai là quản thúc. Quản thúc là gì? Không học hành chăm chỉ, không có phẩm chất tốt thì phải quản. Thế nào là thả lỏng? Những việc khó khăn, chịu khổ cần thả lỏng để trẻ tự làm. Trẻ có thể vấp ngã nhưng điều đó giúp trẻ trưởng thành và vững vàng hơn. Sự mạnh dạn của trẻ chỉ có thể được tôi luyện trong cuộc sống, nếu trẻ chạy mà sợ ngã, bơi mà sợ chết đuối, muồn mạo hiểm lại sợ hãi thì giống như chú chim sống trong lồng, chẳng thể nào mạnh bạo được.

Vì thế, khi bọn trẻ tự tổ chức đi dã ngoại, leo núi, ngoài việc cha mẹ nên nhắc nhở trẻ chú ý an toàn, còn nên buông tay để trẻ tự làm. Chỉ có cho trẻ làm, mới bồi dưỡng được dũng khí chiến thắng mọi khó khăn cho trẻ.

4. Cổ vũ trẻ tham gia các hoạt động thám hiểm

Biện pháp quan trọng của người Anh khi rèn luyện con trẻ đó là cổ vũ chúng tham gia hoạt động thám hiểm.

Ở phía Nam nước Anh có một trung tâm huấn luyện thám hiểm cho thanh thiếu niên, tạo cơ hội cho trẻ em được tham gia các hoạt động thám hiểm, rèn luyện dũng khí và ý chí kiên cường cho trẻ.

Hàng ngày vào buổi sớm, trẻ rời khỏi trung tâm và đến bờ sông, trước tiên chúng sẽ được huấn luyện viên dạy các kiến thức an toàn và cứu hộ dưới nước, sau đó chúng sẽ được học

cách lên thuyền và chèo thuyền. Lên thuyền không phải là chuyện dễ, rất nhiều trẻ đã bị rơi xuống nước. Chèo thuyền còn khó hơn, muốn chèo thuyền cần có một dũng khí và ý chí rất lớn, mặc dù trẻ đã mặc áo phao nhưng rất nguy hiểm. Ở đây, bọn trẻ không chỉ được học kỹ thuật chèo thuyền, mà điều quan trọng hơn là rèn luyện ý chí, bồi dưỡng tinh thần dũng cảm, hiểu cách giúp đỡ và đoàn kết lẫn nhau.

Đương nhiên, trẻ muốn mạo hiểm cũng có thể gặp phải khó khăn và nguy hiểm, đây là điều cha mẹ không mong xảy ra, nhưng nếu cha mẹ trách mắng trẻ vì những việc mạo hiểm chúng làm, chúng trẻ trở nên rụt rè và sợ hãi. Có lẽ một số hành động của trẻ rất đơn giản, ngây thơ, thậm chí có phần “ngốc nghếch”, nhưng chỉ cần cha mẹ ủng hộ, hướng dẫn, dần dần trẻ sẽ khắc phục được những hành động bộc phát ngốc nghếch, trở nên thông minh, dũng cảm.

KHẮC PHỤC TÂM LÍ MẤT BÌNH TĨNH, CĂNG THẲNG CHO TRẺ

Giống như người lớn, trẻ nhỏ cũng thường xuyên gặp phải tình trạng lo lắng, căng thẳng, mất bình tĩnh. Với trạng thái tâm lí đó, hoạt động ý thức của trẻ gặp trở ngại, tư duy không rõ ràng, phán đoán sai lệch, khó có thể thực hiện được mục đích ban đầu; điều nghiêm trọng hơn là, chúng không thể thuận lợi tìm phương pháp điều chỉnh bản thân và sẽ càng trở nên căng thẳng, lo lắng hơn. Nếu trẻ ở trong trạng thái này một thời gian dài, sẽ trở nên nhút nhát, không dám làm việc, không có lợi cho sự trưởng thành và phát triển.

Đây là một trường hợp thường gặp trong cuộc sống:

Tại hội trường cuộc thi hát tiếng Anh, bé Ngọc Anh bước lên khán đài phía bên phải và dừng ở đó không bước ra giữa khán đài nữa. Một cô giáo vội vàng lấy micro đưa cho bé, nhưng Ngọc Anh bắt đầu khóc thút thít, khuôn mặt trang điểm bị nhòe hết. Mẹ Ngọc Anh rất lo lắng, sau đó chạy lên khán đài tắt nhạc đi, để cô bé hát mà không có nhạc, Ngọc Anh vẫn khóc.

Khi buổi biểu diễn bắt đầu, cô bé đứng yên và chẳng thể hát được gì. Mẹ kéo cô bé xuống khán đài và nói: “Vừa nãy không phải con hát rất tốt sao? Tại sao khi lên biểu diễn lại không làm được? Con đúng thật là chẳng ra sao cả!”.

Thực ra, đa số trẻ em đều có tâm trạng căng thẳng và mất bình tĩnh, đây là biểu hiện bình thường trong quá trình phát triển tâm lí của trẻ. Khi thi sắp đến, trẻ phải làm bài tập, ôn bài nhiều; khi gặp bài toán khó muốn nghĩ ra cách giải; khi không làm bài thi tốt, sợ bố mẹ và thầy cô phê bình; khi lên sân khấu biểu diễn, đa số trẻ đều cảm thấy lo lắng và căng thẳng... Thái độ của cha mẹ lúc này vô cùng quan trọng. Mẹ Ngọc Anh đã rất kì vọng vào cuộc thi lần này của con, khi cô bé không làm được, mẹ không ý thức được nỗi buồn của cô bé, không an ủi và động viên, ngược lại trách móc Ngọc Anh, khiến cô bé càng thêm tủi thân, buồn bã.

Khi con bạn tỏ ra căng thẳng, lo lắng, cha mẹ không nên trách mắng con, hãy tạo cơ hội rèn luyện cho con sự mạnh dạn, an ủi và cổ vũ con khắc phục tâm lí mất bình tĩnh và lo lắng này.

Chuyên gia tâm lí cho rằng, muốn giúp giảm tâm lí căng thẳng, mất bình tĩnh cho trẻ, cha mẹ cần làm theo những cách sau:

1. *Đừng để tâm lí căng thẳng ảnh hưởng đến tâm trạng trẻ*

Con chị Như sắp thi học kì rồi, chị sợ con quá lo lắng sẽ ảnh hưởng đến thành tích thi cử, nên trong lòng rất bất an. Chị khuyên nhủ con: “Không cần lo lắng quá nhé”, ngày nào chị cũng nhắc nhở con: “Mau đi ôn bài đi, đừng chơi nữa”, “Chú ý sức khỏe, đừng để ốm đấy!”. Khi con ôn bài, chị tìm giúp con tài liệu, tìm ví dụ và kiểm tra bài tập giúp con.

Cuối cùng, con nói với chị: “Lúc đầu con không lo lắng đâu, nhưng mẹ cứ nói suốt ngày thế này, con lại cảm thấy lo hơn”.

Nghe con nói vậy, chị ngăn người.

Trước mỗi kì thi, đứa trẻ nào cũng có một chút áp lực và lo lắng, thậm chí vì lo lắng quá mà ảnh hưởng đến khả năng của bản thân, “học tốt mà thi không tốt”. Cha mẹ cần hiểu tâm trạng của con lúc này, không nên làm căng thẳng mọi việc, tạo áp lực lớn cho con.

Trước mỗi kì thi của trẻ, cha mẹ không chỉ cần tạo cho con môi trường thoải mái, mà cần quan tâm đến tâm lí của con, tránh ảnh

hưởng đến việc học tập và thi cử của con.

Những bậc cha mẹ tâm lí sẽ đứng ở góc độ của con cái để suy nghĩ, tích cực cổ vũ và an ủi con, xây dựng niềm tin “chỉ cần cố gắng, nhất định sẽ thi tốt” cho con, làm giảm áp lực, tăng sự tự tin, để trẻ đối mặt với mỗi kì thi một cách nhẹ nhàng.

2. Cổ vũ và khen ngợi trẻ

Đứa trẻ nào cũng mong được cổ vũ, khen ngợi, giống như cây cối cần có ánh sáng và nước mát. Khi trẻ gặp khó khăn, cha mẹ cần tin tưởng và kiên nhẫn cổ vũ và hướng dẫn trẻ, để trẻ nhận thức được thất bại là bình thường, chỉ có người nào đứng lên sau khi vấp ngã mới là người mạnh mẽ. Tôn trọng, cổ vũ, khen ngợi trong quá trình trưởng thành của trẻ là điều vô cùng cần thiết.

3. Dùng thần tượng để cổ vũ trẻ

Trẻ còn nhỏ, nhưng cũng đã biết khâm phục và tôn sùng nhân vật nào đó. Cha mẹ có thể nói với trẻ các nhân vật trên tivi mà trẻ biết và yêu quý, họ khi đứng trước mặt quần chúng và khán giả, cũng có tâm lí căng thẳng và lo lắng như vậy, nhưng sau đó họ đã khắc phục được và trở nên tự tin. Sau khi biết chuyện này, trẻ sẽ hiểu rằng hóa ra mất bình tĩnh, căng thẳng không phải là chuyện gì đáng sợ, trẻ sẽ nhìn vào thần tượng của mình để cố gắng bắt chước và hoàn thiện bản thân, dần dần thoát khỏi tâm lí căng thẳng, lo lắng.

4. Đặt ra mục tiêu và kì vọng hợp lí

Sự lo lắng của trẻ có lúc là do cha mẹ đã đặt ra mục tiêu quá cao. Yêu cầu không hợp lí của cha mẹ vô tình gây áp lực tinh thần cho trẻ, khiến trẻ càng sợ thất bại thì càng cảm thấy lo lắng, càng lo lắng càng mất bình tĩnh. Sự trưởng thành của trẻ cần một quá trình lâu dài và có quy luật riêng, cha mẹ nên lắng nghe nội tâm của trẻ, để trẻ cảm nhận được niềm vui trong cuộc sống.

5. Tạo nhiều cơ hội và không gian cho trẻ thể hiện bản thân

Thực tế cho thấy, trẻ trải qua nhiều khảo nghiệm và rèn luyện có thể dần dần loại bỏ được tâm lí mất bình tĩnh, căng thẳng. Hàng ngày, cha mẹ cần tận dụng mọi cơ hội cho trẻ bày tỏ suy nghĩ của mình, cổ vũ trẻ tích cực phát biểu trên lớp, chủ động chào hỏi mọi người... Khi rảnh rỗi, cha mẹ có thể mời bạn bè của trẻ đến nhà

chơi, cổ vũ bọn trẻ ca hát, đọc thơ, kể chuyện, để trẻ dần quen với việc thể hiện bản thân trước đám đông.

6. Cha mẹ là tấm gương bình tĩnh đối diện với căng thẳng, lo lắng của trẻ

Khi trẻ căng thẳng, lo lắng, cha mẹ cần làm tấm gương tốt cho trẻ, bình tĩnh đối diện với lo lắng của trẻ, giúp trẻ phân tích tình hình và khó khăn cần phải đối mặt, dẫn dắt để trẻ hiểu rằng, thất bại là việc bình thường, cho dù trẻ thất bại, cha mẹ cũng vẫn yêu thương và ủng hộ trẻ. Như vậy trẻ có thể đối diện một cách đúng đắn với khó khăn, có thái độ tích cực để đối phó với mọi thách thức. Đồng thời, cha mẹ cần tạo cho trẻ môi trường thoải mái, không nên có yêu cầu quá cao hoặc quá nghiêm khắc, cho phép trẻ phạm lỗi, như vậy sẽ làm giảm tâm lí căng thẳng, lo lắng của trẻ, xây dựng niềm tin ở trẻ.

Khi trẻ có tâm trạng lo lắng trước mỗi kì thi, cha mẹ cần động viên và cổ vũ trẻ, nói với trẻ: “Chỉ cần con cố gắng là sẽ đạt được thành tích tốt nhất, cha mẹ tin con!”.

Nếu trẻ lo thi không tốt, có thể nói: “Đừng lo quá con ạ, hãy bình tĩnh, lần này thi không tốt, sẽ có cơ hội lần sau!”.

Khi trẻ thiếu sự chuẩn bị cần thiết, cần giúp đỡ và hướng dẫn trẻ đúng đắn, để trẻ có sự chuẩn bị đầy đủ. Bạn có thể nói: “Mẹ chỉ cho con một vài cách này nhé!”.

Tóm lại, sự mạnh dạn của trẻ cần được hun đúc bởi sự cổ vũ, an ủi của cha mẹ. Chỉ cần cha mẹ hướng dẫn đúng đắn, hợp lí, trẻ chắc chắn sẽ khắc phục được tâm lí mất bình tĩnh, lo lắng, dửng dưng đối mặt với mọi thách thức của cuộc sống.

HƯỚNG DẪN TRẺ LÀM MỘT NGƯỜI DŨNG CẢM, CÓ TRÁCH NHIỆM

Trách nhiệm là điều mỗi người chúng ta cần phải gánh vác và không thể trốn tránh, có tinh thần trách nhiệm khiến cuộc sống của chúng ta trở nên có giá trị, người không có tinh thần trách nhiệm sẽ sống vô vị, nhạt nhẽo, vô nghĩa. Mặc dù trong quá trình chúng ta

gánh vác trách nhiệm, không thể tránh khỏi việc gánh thêm áp lực và nhiều khó khăn, nhưng một người có tinh thần trách nhiệm thực sự sẽ không cảm thấy sợ hãi. Tinh thần trách nhiệm giúp chúng ta có dũng khí và quyết tâm khắc phục khó khăn.

Trong một khu rừng nọ có một con hổ mẹ đang cho hổ con bú, vì quá tập trung vào con nên nó không phát hiện có một người thợ săn đang tiến lại gần. Khi nó cảm giác được nguy hiểm thì không còn kịp nữa, người thợ săn đã giơ chiếc mâu dài trong tay lên. Hổ mẹ muốn bỏ chạy ngay lập tức, nhưng kịp nhớ đến đứa con của mình cũng sẽ gặp phải nguy hiểm. Để cứu con, hổ mẹ không chạy mà quay người lại găm gù lao về phía người thợ săn. Hổ mẹ trở nên dũng mãnh khác thường khiến người thợ săn ngạc nhiên, vì bình thường hổ mà nhìn thấy thợ săn cầm mâu dài trong tay là sẽ bỏ chạy. Thấy dáng vẻ hung hãn của hổ mẹ, người thợ săn biết, hôm nay ông ta không thể nào đấu lại được với nó, vì thế nhanh chóng bỏ chạy.

Và như vậy, hổ mẹ dựa vào dũng khí của bản thân cứu con mình. Vậy rốt cuộc điều gì khiến nó trong phút chốc thay đổi suy nghĩ, không bỏ chạy mà dũng cảm đối mặt với nguy hiểm? Đó chính là tinh thần trách nhiệm, trách nhiệm khiến nó trở nên dũng cảm. Một thương nhân nổi tiếng đã từng nói: “Khi công ty tôi đứng trước nguy cơ phá sản, tôi đột nhiên không biết sợ hãi là gì, vì tôi biết cần phải dựa vào trí tuệ và dũng khí của tôi để chiến thắng, vì phía sau tôi còn có biết bao nhiêu người, vì tôi mà họ có thể bị ngã gục. Nhưng tôi không thể để họ ngã gục, đó là trách nhiệm của tôi”.

Trong cuộc sống hiện nay, nhiều bậc cha mẹ quan tâm chú ý đến sự phát triển khả năng và sức khỏe của con trẻ, nhưng lại không coi trọng bồi dưỡng tinh thần trách nhiệm cho trẻ, luôn yêu thương, chiều chuộng con. Đứa trẻ không có tinh thần trách nhiệm sẽ thiếu khả năng đấu tranh. Nếu để đứa trẻ này sống trong xã hội cạnh tranh và hợp tác, cơ hội và thất bại đan xen nhau thì chắc chắn sẽ bị đào thải.

Vì thế, nếu bạn muốn con mình trở nên dũng cảm, kiên cường, có tinh thần trách nhiệm, thì ngay từ nhỏ cần bồi dưỡng cho trẻ tinh thần trách nhiệm. Muốn bồi dưỡng phẩm chất này, cha mẹ cần hình thành

cho trẻ thói quen chịu trách nhiệm với những việc mình làm. Cụ thể có những phương pháp như sau:

1. Để trẻ học cách phụ trách những việc của mình

Giúp trẻ hiểu được rõ ràng việc nào là của cha mẹ, việc nào là được cha mẹ giúp đỡ mình, việc nào là do tự mình làm. Đối với việc của trẻ cần đặt ra phạm vi và quy tắc rõ ràng, ví dụ để trẻ tự dọn dẹp phòng mình, hoàn thành bài tập... Chỉ khi trẻ có trách nhiệm với những việc của mình, trẻ mới dần dần dần có trách nhiệm với gia đình, tập thể, xã hội.

2. Cổ vũ trẻ dũng cảm chịu trách nhiệm với hành động của mình

Sau khi trẻ phạm lỗi, cần cổ vũ trẻ dũng cảm chịu trách nhiệm, dũng cảm thừa nhận hậu quả, nếu cha mẹ làm cho trẻ tất cả, dần dần sẽ làm mờ nhạt tinh thần trách nhiệm của trẻ. Khi trẻ theo cha mẹ đến nhà người khác chơi, nếu không may làm vỡ đồ đạc gì, nên để trẻ nhận lỗi của mình, phải bồi thường hoặc xin lỗi chủ nhà. Như vậy trẻ sẽ biết cần có trách nhiệm với việc làm của mình.

3. Để trẻ nếm trải thất bại và học cách gánh vác trách nhiệm

Muốn bồi dưỡng phẩm chất này cho trẻ, cha mẹ nên để trẻ nếm trải một chút hậu quả của việc không chịu trách nhiệm khi gây ra một việc gì đó, dạy trẻ đối mặt và chấp nhận như thế nào đối với những thất bại, từ đó rút ra kinh nghiệm và trưởng thành. Nếu trẻ vi phạm nội quy nhà trường, cần ủng hộ cách làm của cô giáo, không nên tìm mọi cách giúp đỡ trẻ, trẻ nhận sự trừng phạt thích hợp thì khả năng gánh vác trách nhiệm sẽ tăng lên.

4. Là tấm gương tốt cho trẻ

Trẻ có khuynh hướng tâm lí bắt chước những hành động của người mà mình yêu quý, cha mẹ là người có uy quyền tuyệt đối trong mắt trẻ. Mọi lời nói cử chỉ của cha mẹ đều có ảnh hưởng sâu sắc đến trẻ. Những việc làm của cha mẹ đều được trẻ ghi nhớ. Vì thế, trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ cần sống có tinh thần trách nhiệm, là tấm gương sáng cho trẻ noi theo.

5. Yêu cầu trẻ làm việc có đầu có cuối

Tinh thần trách nhiệm tốt cần duy trì bởi ý chí kiên cường và thái độ kiên định, nhưng rất nhiều trẻ thiếu phẩm chất này. Trẻ tò mò về

mọi việc và có nhiều hứng thú với việc đó, nhưng lại thiếu tính kiên nhẫn, tính kiểm chế, gặp một chút khó khăn, thất bại là muốn bỏ cuộc. Đây là vấn đề trong sự trưởng thành của trẻ, chứ không phải là trẻ không có tinh thần trách nhiệm. Vì vậy, muốn tăng cường tinh thần trách nhiệm cho trẻ, cha mẹ cần chú ý bồi dưỡng thói quen làm việc có đầu có cuối cho trẻ. Ví dụ, bạn giao cho trẻ làm một việc rất nhỏ, kiểm tra, đốc thúc và đánh giá kết quả, bồi dưỡng thói quen kiên trì và nghiêm túc làm việc, có trách nhiệm của trẻ.

6. Để trẻ học cách giúp đỡ người khác

Cha mẹ cần dạy trẻ biết giúp đỡ người khác, vì ai cũng cần có người giúp đỡ. Khi trẻ gặp phiền phức, luôn cần sự giúp đỡ của người khác, ngược lại, khi người khác gặp khó khăn, cũng cần trẻ dang tay ra giúp đỡ. Khi nhận được lời cảm ơn từ người khác, trẻ sẽ cảm nhận được giá trị của bản thân và nâng cao tinh thần trách nhiệm của mình.

Tinh thần trách nhiệm là điều rất quan trọng để bồi dưỡng tinh thần dũng cảm cho con người, vì thế cha mẹ cần học cách dùng những việc nhỏ nhặt trong cuộc sống hàng ngày để bồi dưỡng tinh thần trách nhiệm cho trẻ, để trẻ cảm nhận được tầm quan trọng của bản thân mình trong cuộc sống gia đình, tập thể và xã hội, tăng cường ý thức cá nhân cho trẻ. Như vậy, trẻ mới trở nên có trách nhiệm, dũng cảm và tự tin!

CỔ VỮ TRẺ DÙNG PHƯƠNG PHÁP ĐÚNG ĐẪN CHIẾN THẮNG TÍNH NHÚT NHÁT

Bé Việt rất nhút nhát, lên lớp không dám giơ tay phát biểu, khách đến nhà không dám nói chuyện, chào hỏi khách. Mỗi lần tan học cậu về luôn chơi một mình, không dám nói chuyện với các bạn nhỏ quanh nhà.

Trên đây là biểu hiện của những trẻ có tính cách nhút nhát. Tính cách này nếu không kịp thời sửa chữa sẽ không có lợi cho sự phát triển tương lai của trẻ. Cho dù có kiến thức đầy mình, nhưng nếu tố chất tâm lí kém cỏi thì không thể nào làm việc lớn. Vì thế, nhút nhát

là hòn đá lớn cản trở sự phát triển của trẻ. Vậy cha mẹ nên dạy trẻ chiến thắng nỗi sợ hãi, nhút nhát như thế nào?

(1) Để trẻ đối diện trực tiếp với người hoặc sự vật mà trẻ sợ hãi, đồng thời có ám thị tích cực, tự cổ vũ bản thân, ví dụ “Chuyện con con đó không đáng sợ”, “Người khác làm được thì mình cũng làm được”..., từ đó khích lệ, cổ vũ bản thân. Cha mẹ nên nói với trẻ rằng trước khó khăn và trở ngại cần có ý chí và khí thế dũng cảm, chiến thắng nỗi sợ hãi, nhút nhát của mình để mạnh dạn bước về phía trước.

(2) Hướng dẫn trẻ nhìn thẳng vào đối phương để người khác cảm thấy bạn đang nhìn vào mắt họ.

(3) Tiếng nói rõ ràng, đõng dạc.

(4) Học cách nói chuyện bình tĩnh với đối phương.

(5) Trước khi gặp người lạ, hãy liệt kê ra chủ đề cần nói.

(6) Nếu trẻ cảm thấy lo lắng không yên, chứng tỏ tính cách và kinh nghiệm xã hội của trẻ chưa phong phú, vì thế, cha mẹ nên cho trẻ tham gia nhiều hoạt động xã giao, tiếp xúc với nhiều người. Dạy trẻ biết cách thể hiện ưu điểm, khắc phục khuyết điểm, như vậy mới giúp trẻ trở nên tự tin hơn.

(7) Nếu vì trẻ có kinh nghiệm không vui khi giao tiếp mà trở nên sống khép kín, vậy nên để trẻ có nhận thức đúng đắn với việc giao tiếp. Việc giao tiếp đúng đắn giữa bọn trẻ sẽ không có sự cười nhạo, lạnh nhạt, bạo lực, ức hiếp nhau....

(8) Nói với trẻ rằng không nên đánh giá đối phương quá cao, đánh giá bản thân quá thấp, cho dù danh dự, địa vị của đối phương có cao thế nào, cũng không gây trở ngại cho việc trẻ tiếp xúc với họ.

(9) Để trẻ nâng cao dũng khí, mạnh dạn bước ra thế giới của riêng mình, học cách giao tiếp, học những lời nói cử chỉ của người hoạt bát, để bản thân trẻ bình tĩnh và cởi mở hơn.

(10) Để trẻ trở nên tự tin hơn. Sức mạnh của sự tự tin luôn khiến người khác yêu mến, cảm phục; tự tin giúp trẻ làm những việc mà chúng không ngờ đến và phát huy được sức mạnh vô cùng lớn lao trong con người trẻ.

(11) Dạy trẻ nhìn nhận đúng đắn điều mà mình sợ hãi; có những hành động kiên cường, dũng cảm để đối diện với sự sợ hãi đó; hạ quyết tâm không để nỗi sợ hãi vây quanh mình, không để cảm giác sợ hãi chi phối.

(12) Cổ vũ trẻ rằng, khi cảm thấy sợ hãi hãy dũng cảm đối mặt, chỉ có dũng cảm tiến về phía trước mới đánh bại được nó. Sức mạnh tấn công càng lớn thì nỗi sợ hãi biến mất càng nhanh.

(13) Để trẻ giữ tâm trạng bình tĩnh. Không nên có bất cứ sự lo lắng và bất an nào trong lòng, cần dùng thái độ bình thản để xử lý mọi chuyện. Trước tiên nên chuẩn bị tâm lý và áp dụng các cách ngăn chặn, tin tưởng vào bản thân, và cũng tin tưởng vào người khác, sau đó làm việc của mình một cách bình thường.

(14) Dạy trẻ không nên giấu nỗi sợ hãi và lo lắng trong lòng, có rất nhiều người khi cảm thấy lo lắng luôn giấu trong lòng, không dám nói ra, thực ra cách làm này rất ngốc nghếch. Nếu trong lòng có phiền muộn thì nên nói ra, điều đó không những giúp tinh thần được sáng khoái, đầu óc được minh mẫn, mà còn là cách loại bỏ lo lắng và sự sợ hãi.

(15) Cổ vũ trẻ không sợ khó khăn. Vì khó khăn là dự báo của sự thành công, chỉ có người không sợ khó khăn, mới chiến thắng bất cứ lo lắng và nỗi sợ hãi nào.

(16) Hướng dẫn trẻ để những việc quá sức mình sang một bên. Vì năng lực của mỗi người đều có hạn, hơn nữa sở trường của mỗi người đều không giống nhau, không thể so sánh được. Lúc nào cũng nghĩ đến việc vượt quá khả năng của mình sẽ khiến mình cảm thấy lo lắng, vì thế nên tạm để qua một bên.

(17) Nói với trẻ rằng không nên kể khổ trước mặt người khác. Đương nhiên trong lòng có nỗi khổ cần thổ lộ với bạn bè thân thiết, nhưng cũng không nên kể lể với quá nhiều người, có được quá nhiều sự thông cảm của mọi người, trẻ lại càng thấy mình bất hạnh hơn.

Tóm lại, chỉ cần trẻ nắm bắt được những phương pháp trên là có thể dần dần chiến thắng nỗi sợ hãi và bước đến thành công.

DẠY TRẺ CHIẾN THẮNG NỖI SỢ HÃI

Sợ hãi là hiện tượng sinh lí bình thường trong quá trình trưởng thành của trẻ, do có sự tồn tại của nỗi sợ hãi, trẻ mới dự cảm được nguy hiểm, tránh né nguy hiểm đó kịp thời. Tuy nhiên, quá sợ hãi lại là một trạng thái tâm lí không tốt, dưới ảnh hưởng xấu này, nhiều trẻ không dám làm một việc gì đó. Cha mẹ cần giúp trẻ khắc phục nỗi sợ hãi, trở nên dũng cảm, như vậy trẻ mới đạt được thành công.

TRẺ THƯỜNG GẶP NHỮNG NỖI SỢ HÃI NÀO

Trạng thái sợ hãi thông thường xuất hiện ở trẻ khoảng hai tuổi, mỗi đứa trẻ lại sợ những thứ khác nhau. Ví dụ có trẻ sợ động vật nhỏ, côn trùng, có trẻ lại sợ máy hút bụi, môi trường mới và những người lạ... Trong cuộc sống, trẻ thường gặp những nỗi sợ hãi như sau:

1. Nỗi lo khi xa người thân

Đông là cậu bé rất quấn mẹ. Ngày đầu tiên mẹ đi làm, cậu đang ngồi trong lòng bà uống sữa, mẹ phải nhanh chân rảo bước ra ngoài, sợ Đông nhìn thấy. Nhưng sau đó cậu không thấy mẹ đâu, cảm thấy rất tủi thân, khóc rất lâu, khi mệt quá mới ngủ thiếp đi.

Nhưng từ đó, cậu trở nên bám mẹ, chỉ cần mẹ chuẩn bị đi đâu, cậu lập tức chạy ngay đến chỗ mẹ, bám chặt hai tay vào áo mẹ, không buông tha, khiến mẹ không biết làm thế nào.

Biểu hiện của Đông chính là “nỗi lo khi xa người thân” cần phải trải qua trong quá trình trưởng thành. Để khắc phục nỗi lo này, cha mẹ cần rèn luyện cho trẻ học cách thích nghi với việc xa mẹ tạm thời. Có thể chơi trò chơi đi xa, dạy trẻ các hình thức tạm biệt, mỗi lần ra ngoài cần nói rõ với trẻ về thời gian, đi đâu và bao giờ về. Cách làm này sẽ làm giảm nỗi sợ hãi xa người thân của trẻ, để quá trình này biến thành trải nghiệm vui vẻ và nhẹ nhàng.

2. Nỗi sợ giao tiếp

Hồng là cô bé hoạt bát, vui vẻ, chỉ cần có cô bé ở nhà là nơi đâu cũng vang lên tiếng cười. Nhưng cô bé tính tình hoạt bát này khi ra bên ngoài lại vô cùng lặng lẽ, nhút nhát. Bà hàng xóm muốn nói chuyện với cô bé, Hồng liền vội chạy đến nấp sau lưng mẹ, giấu mặt sau cánh tay của mẹ, giống như sợ người khác nhìn thấy vậy. Chú hàng xóm bước đến, xoa đầu, cô bé liền khóc òa lên, vừa nắm chặt áo của mẹ, sợ mình bị cướp đi.

Sợ người lạ là giai đoạn mà nhiều trẻ đã trải qua, thông thường khoảng hai tuổi là nỗi sợ này biến mất. Không nên bắt ép trẻ tỏ ra ngoan ngoãn, hiểu chuyện trước mặt khách. Không để người lạ lại gần mình là cách bảo vệ theo bản năng của trẻ, lớn lên trẻ không như vậy nữa.

Làm thế nào để giúp trẻ thích nghi với sự tồn tại của người lạ, đồng thời dần dần chấp nhận họ? Đầu tiên, cha mẹ có thể ôm trẻ

trong lòng, để trẻ tiếp xúc với người lạ một cách thoải mái nhất, sau đó cha mẹ có thể nói chuyện thân mật với người lạ đó, để trẻ cảm nhận được sự hòa hợp này. Hàng ngày nên cho trẻ ra ngoài chơi nhiều, thường xuyên chào hỏi hàng xóm, người thân, bạn bè xung quanh... Khi cơ hội tiếp xúc với người lạ nhiều, tâm lí sợ hãi trong lòng trẻ sẽ dần dần biến mất.

3. Lo lắng về thành tích

Cái gọi là “lo lắng về thành tích” chính là hi vọng mình vượt qua người khác nhưng lại lo người khác giỏi hơn mình nên cảm thấy lo lắng không yên. Trong cuộc sống hàng ngày, biểu hiện điển hình nhất của trẻ lo lắng về thành tích là luôn lo lắng mình không giỏi bằng bạn khác khiến bố mẹ không còn yêu thương mình nữa. Nếu trẻ cảm thấy rằng tình yêu thương của cha mẹ dành cho chúng quyết định bởi thành công hay thất bại của chúng, thì chúng sẽ sợ đối mặt với thách thức này. Nỗi sợ hãi này xuất phát từ việc trải nghiệm thực tế. Khi thành công sẽ kích thích mong muốn đạt thành tích cao nhất của trẻ và được cha mẹ khen ngợi, yêu thương. Khi thất bại, trẻ sẽ rơi vào trạng thái lo lắng là mất đi sự yêu thương của cha mẹ. Cảm giác không an toàn này khống chế động cơ tìm tòi, mạo hiểm và đạt thành công của trẻ.

4. Nỗi sợ hãi do nhận thức chưa đầy đủ

Mỗi lần mẹ sử dụng máy hút bụi là Vũ lại cảm thấy vô cùng đáng sợ, cậu luôn khóc gào ầm ĩ, giống như chiếc máy hút bụi là con hổ to lớn vậy, cho dù mẹ có nói thế nào với cậu cũng vô dụng. Thì ra nguyên nhân là do một lần cậu tận mắt nhìn thấy máy hút bụi hút hết đồng giấy vụn nên rất sợ hãi. Cậu nhìn thấy cái mũi dài của nó hít người khắp nơi, cái bụng to tròn kêu lên những tiếng quái đản, giống như đang rất đói vậy, không chừng lúc mẹ không có ở đó, nó còn ăn thịt cậu ấy chứ.

Chiếc máy hút bụi có cái mũi dài đó có ăn thịt mình không? Mình tin nó chắc chắn ăn thịt mình! Nó rõ ràng là một con yêu quái mà!

Biểu hiện của Vũ là do nhận thức chưa đầy đủ về sự vật nào đó. Trong cuộc sống, còn có một số trẻ sợ tiếng pháo nổ, sợ tiếng sấm, sợ chớp, sợ bóng tối... Những nỗi sợ này tưởng như có căn cứ, nhưng chẳng có ý nghĩa gì cả. Bọn trẻ sợ vì chúng không hiểu biết về chúng mà thôi.

5. Bị dọa dẫm dẫn đến sợ hãi

Một số cha mẹ thấy con gào khóc hoặc bướng bỉnh nghịch ngợm không nghe lời liền dùng cáo, hổ, sư tử... ra để dọa trẻ. Có người thậm chí còn dùng ma quỷ, yêu quái... để dọa dẫm. Có bậc cha mẹ còn nhốt con vào phòng, tắt đèn, phát ra tiếng đáng sợ, tạo không khí âm u thần bí. Dọa dẫm để trẻ ngừng khóc có một số tác dụng, nhưng tác dụng phụ của nó lại vô cùng lớn, gây ảnh hưởng tâm lí đến trẻ trong thời gian dài. Vì thiếu kiến thức khoa học, cha mẹ vô tình dùng những thứ đáng sợ, dẫn dắt vào đầu óc trẻ, gây ám ảnh cả đời trẻ. Những đứa trẻ này không dám đi một mình trên đường, không dám đi đến chỗ xa lạ, tâm lí thường cảm thấy căng thẳng, lo lắng.

Trong cuộc sống, “nỗi sợ” mà trẻ thường gặp có rất nhiều. Đa số nỗi sợ của trẻ sẽ dần mất đi khi khả năng tự lập của chúng nâng cao, nhưng có những đứa trẻ lại càng sợ hơn. Nếu sợ hãi quá, dễ gây chứng hoảng loạn tâm lí, ảnh hưởng đến sự phát triển trí tuệ trẻ. Chúng mang lại áp lực tâm lí cho trẻ, thậm chí gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến sự phát triển tính cách của trẻ. Vì thế, cha mẹ cần hướng dẫn kịp thời, tích cực áp dụng phương pháp đúng đắn, giúp trẻ giải tỏa áp lực tâm lí do nỗi sợ hãi mang lại.

Cha mẹ chính là người quan trọng phòng tránh nỗi sợ hãi cho trẻ, nhưng cũng là người gây nên nỗi sợ hãi ở trẻ. Vì thế, khi trẻ “sợ hãi”, cha mẹ nên tích cực tìm ra nguyên nhân, tìm cách đối phó, giúp trẻ bước ra khỏi nỗi sợ hãi.

CHO TRẺ CẢM GIÁC AN TOÀN

Hào là cậu bé khiến người lớn phải lo lắng, cậu sợ bóng tối, sợ giao tiếp, sợ tất cả những việc không đáng sợ chút nào.

Có lần, bạn bè ở lớp chơi trò ném bao cát, chỉ có một mình Hào là ngồi trong góc lớp, cho dù cô giáo có khích lệ thế nào, cậu cũng không tham gia. Cô giáo hỏi nguyên nhân, cậu nói: “Em sợ!”. Hỏi cậu sợ gì, cậu nói rằng sợ các bạn ở lớp, sợ bao cát ném vào người khiến cô giáo không biết làm thế nào.

Khi đến thăm nhà Hào, cô giáo mới biết: Khi Hào còn nhỏ, cha mẹ thường xuyên bất hòa và cãi nhau, thậm chí có lúc còn đánh nhau. Có lần, bố còn đánh mẹ đến chảy máu đầu. Hào đứng bên cạnh kêu gào thảm thiết, từ đó mắc chứng bệnh sợ hãi. Sau đó, bố mẹ Hào li hôn, Hào sống cùng bà nội, đối với Hào, gia đình chỉ là nơi đầy bạo lực, đầy những hồi ức buồn đau.

Nỗi sợ hãi ở Hào chính là do gia đình cậu không đem lại cho cậu cảm giác ấm áp và an toàn, chính vì vậy, cái gì cậu cũng sợ và lo lắng. Vì thế, muốn trẻ khắc phục tâm lí này, cha mẹ cần tạo cho trẻ cảm giác an toàn.

Muốn bồi dưỡng cảm giác an toàn cho trẻ, cha mẹ có thể làm theo cách sau:

1. Yêu thương, quan tâm trẻ nhiều hơn

Phương pháp xây dựng cảm giác an toàn cho trẻ chính là quan tâm, yêu thương trẻ nhiều hơn. Theo sự phát triển về thể chất và trí tuệ, trẻ đã không thỏa mãn việc ăn uống nữa mà bắt đầu có ý thức và hành động tự lập. Cha mẹ cần quan tâm nhiều đến trẻ, ít nhất mỗi ngày dành ra 20 phút để nói chuyện, chơi đùa cùng trẻ. Cha mẹ nên cho phép và cổ vũ trẻ tiếp xúc thân mật với mình, chủ động ôm ấp trẻ, như vậy trẻ sẽ có cảm giác an toàn hơn.

2. Nói chuyện với trẻ nhiều hơn

Khi nói chuyện với trẻ, cha mẹ cần đứng ở góc độ của trẻ để suy nghĩ vấn đề, dùng ngôn ngữ dịu dàng nói chuyện với con. Tình cảm giữa cha mẹ và con cái sẽ hình thành một động lực to lớn, giúp trẻ có cảm giác an toàn.

3. Để trẻ cảm nhận được sự mạnh mẽ của cha mẹ

Là cha mẹ, cần để trẻ có cảm giác an toàn, và cho trẻ thấy rằng cha mẹ mạnh mẽ hơn trẻ, khi cần thiết, cha mẹ là người có thể bảo vệ và che chở cho trẻ. Nhận thức này sẽ làm tăng cảm giác an toàn ở trẻ. Trẻ có thể trở về bến đỗ an toàn của mình bất cứ lúc nào.

4. Đưa trẻ đồ vật yêu thích

Rất nhiều đứa trẻ đều có đồ vật yêu thích của mình, ví dụ một tấm thảm nhỏ, một đồ chơi bằng bông yêu, một cái gối nhỏ hay một chiếc khăn tay... Đồ vật yêu thích này sẽ khiến trẻ có cảm giác an toàn,

giúp chúng thích ứng với môi trường xa lạ, giảm bớt lo lắng và sợ hãi.

Vì thế, cha mẹ thông minh có thể tận dụng sự ỷ lại của trẻ vào món đồ chơi yêu thích, giúp trẻ vượt qua thời kì sợ hãi tâm lí. Thông thường, trẻ sau bốn tuổi thì tính ỷ lại dần dần giảm đi, lúc này trẻ học được nhiều cách thức để đối phó với nỗi sợ hãi của mình.

5. Bài tỏ tình yêu của cha mẹ với trẻ

Để cảm giác an toàn của trẻ được đảm bảo, cha mẹ cần bày tỏ tình yêu của mình với chúng, cho dù trẻ thành công hay thất bại. Điều này có vẻ đương nhiên, nhưng rất nhiều vấn đề đều xuất phát từ “tình yêu có điều kiện”, có những cách nói của cha mẹ khiến trẻ hiểu trách nhiệm của mình “Con à, nếu con không cố gắng thật tốt, con sẽ không đạt được mục tiêu của mình đâu”, đây là cách nói giúp trẻ có động lực phấn đấu. Ngược lại, nếu cha mẹ tỏ ra chán nản, thất vọng hoặc bực tức trước hành động không cố gắng của trẻ, sẽ gây tổn thương cho trẻ, đồng thời khiến trẻ sợ hãi, vì chúng lo sẽ mất đi tình yêu của bố mẹ dành cho mình.

6. Đặt ra “đường biên giới an toàn” cho trẻ

Khi cha mẹ đặt ra đường biên giới này, cảm giác an toàn sẽ được tăng lên, vì trẻ cần giữ trong giới hạn an toàn này, không thể vượt qua. Đối với trẻ, thế giới không có giới hạn khiến chúng không biết làm thế nào, tràn đầy sợ hãi, vì chúng không có kinh nghiệm xác định điều gì là an toàn, điều gì là nguy hiểm, chúng không biết đi đến bao xa mới đủ. Tuy nhiên, tính tò mò bẩm sinh của trẻ sẽ thúc giục chúng bước qua phạm vi năng lực của mình. Đường biên giới này là loại đường mà trẻ đặt ra, bảo vệ trẻ tránh khỏi những tình huống mà trẻ chưa chuẩn bị. Khi trẻ lớn dần lên, đường biên giới này sẽ dần dần được mở rộng, bao gồm khu vực sống của trẻ.

Tóm lại, cha mẹ cần cho trẻ cảm giác an toàn, bồi dưỡng tinh thần dũng cảm của trẻ, như vậy trẻ mới có thể bước đi thuận lợi trên con đường đời.

HƯỚNG DẪN TRẺ KHẮC PHỤC TÂM LÍ SỢ HÃI KHÔNG LÀNH MẠNH

Mỗi người đều có nỗi sợ hãi hoặc cảnh tượng sợ hãi, hơn nữa không ít sự vật hoặc cảnh tượng khiến rất nhiều người sợ như sợ sấm, sợ lửa, sợ động đất, sợ bệnh tật, sợ thi cử, sợ thất tình... Nhưng trong thực tế cuộc sống, chúng ta có thể thấy nỗi sợ hãi tâm lí của trẻ thường khác người bình thường, ví dụ những việc hoặc cảnh tượng người khác không sợ thì trẻ lại sợ, có những thứ người khác sợ bình thường thì trẻ lại rất rất sợ. Những sự việc hoặc tình cảnh không hợp lí, khác thường đó chính là nỗi sợ hãi tâm lí. Nỗi sợ hãi tâm lí không lành mạnh có thể ảnh hưởng đến cả cuộc đời của trẻ, vì thế, cha mẹ cần hướng dẫn đúng đắn, giúp trẻ bước ra khỏi nỗi sợ đó. Chỉ có như vậy, trẻ mới không mất đi cơ hội phát triển và trưởng thành.

Khi con của bạn thường xuyên sợ hãi, bỏ cuộc, không muốn chủ động làm một việc gì đó, không muốn bày tỏ ý kiến và quan điểm của mình, cha mẹ không nên thờ ơ, cách làm duy nhất là giúp đỡ trẻ dần thoát khỏi nỗi sợ hãi, nhút nhát đó. Cụ thể có những cách làm như sau:

1. Dạy trẻ chiến thắng nỗi sợ hãi

Ở Ấn Độ có một câu chuyện như sau:

Một kẻ nhát gan muốn bản thân trở nên dũng cảm, liền đăng kí tham gia trường học “giết quái thú”. Trường học bồi dưỡng năng lực và sự mạnh bạo cho học viên, trong bài học người học phải dám cầm dao giết những quái thú chuyên ăn thịt các thiếu nữ. Hiệu trưởng là một thầy phù thủy nổi tiếng của Ấn Độ tên là Moline. Moline nói với tên nhát gan: “Không nên lo lắng, ta sẽ cho người một thanh kiếm thần, có thanh kiếm ma lực vô biên này, người có thể đối phó với bất cứ tên quái thú hung ác nào”. Trên thực tế, hiệu trưởng chỉ đưa cho tên nhát gan một thanh kiếm bình thường. Trong bài học đó, tên nhát gan dựa vào sức mạnh của “cây kiếm thần” giết chết không biết bao nhiêu quái thú giả. Vào ngày kết thúc khóa học, tên nhát gan sẽ phải đối mặt với quái thú thật. Không ngờ khi bước vào hang động, quái thú thò bộ mặt lạnh lùng của mình ra, tên nhát gan lúc đó lại

phát hiện mình cầm nhầm kiếm, “kiếm thần” để quên trong phòng. Lúc này, tên nhát gan quay đầu chạy cũng không kịp, anh ta đành phải cầm thanh kiếm bình thường lên và giết chết quái thú. Hiệu trưởng Moline cười nói với anh: “Ta nghĩ bây giờ thì anh đã biết, không có cây kiếm thần nào cả, ma thuật duy nhất chính là sự tin tưởng vào bản thân mình”.

Câu chuyện trên nói với chúng ta rằng, muốn chiến thắng nỗi sợ hãi, điều duy nhất cần làm là chiến thắng bản thân, vì thế cha mẹ cần nắm bắt điều này để rèn luyện sự mạnh dạn cho trẻ.

2. Cha mẹ cần yêu thương, quan tâm đến trẻ nhiều hơn

Những lời nói yêu thương, cái ôm thân thiết, ngọt ngào sẽ làm tăng tình cảm giữa cha mẹ và con cái, giúp loại bớt tâm lí sợ hãi của trẻ. Cha mẹ nên dành nhiều thời gian và sự kiên nhẫn để ở bên con, quan tâm đến sự thay đổi tình cảm, suy nghĩ và nỗi sợ hãi của con. Hành động thiết thực nhất của cha mẹ chính là hiểu và ủng hộ trẻ.

3. Hướng dẫn trẻ học cách thay đổi sự chú ý, chiến thắng nỗi sợ hãi

Điều này yêu cầu cha mẹ khuyến khích trẻ chuyển sự chú ý về nỗi sợ hãi sang lĩnh vực khác, giảm hoặc xóa bỏ nỗi sợ hãi trong lòng. Ví dụ, đối phó với tâm lí sợ hãi không dám nói chuyện trước đông người, ngoài việc luyện tập nhiều, mỗi khi nói, cần chú ý đến lời nói của mình thay vì chú ý đến mọi người, cộng với ám thị tâm lí “sợ gì chứ!”, trẻ sẽ trở nên bình tĩnh và nói năng lưu loát hơn.

4. Chú ý ngôn ngữ cơ thể

Người nhút nhát thường nói không rõ ràng, ăn nói hấp tấp, nhưng trẻ không ý thức được điểm này của mình. Trên thực tế, ngôn ngữ cơ thể của trẻ truyền đi thông tin là “Tôi sợ, tôi không yên tâm”. Nhưng nếu không chú ý đến điểm này, người đối diện sẽ hiểu nhầm rằng bạn đang nói chuyện lạnh nhạt, vô tâm. Điều này khiến người nhút nhát càng tỏ ra lo lắng, lóng ngóng. Vì thế, cha mẹ cần hướng dẫn trẻ học cách nắm bắt ngôn ngữ cơ thể của mình, thông qua ngôn ngữ cơ thể để giải tỏa nỗi lo lắng trong lòng.

5. Khen ngợi sự biểu hiện của trẻ

Điều quan trọng trong việc loại bỏ tâm lí sợ hãi của trẻ chính là khen ngợi biểu hiện tốt của trẻ. Cha mẹ và trẻ chơi trong công viên,

có thể khuyến khích trẻ tìm các bạn xung quanh chơi đùa. Khi trẻ chạy về, cần ôm trẻ thật chặt, để trẻ hiểu được cha mẹ vui mừng như thế nào. Thấy nụ cười của cha mẹ, trẻ sẽ tràn đầy tự tin vào hành động của mình, dần dần loại bỏ được nỗi sợ hãi tâm lí với những việc xa lạ.

Tóm lại, cha mẹ cần bồi dưỡng tâm lí lành mạnh của trẻ từ nhiều phương diện, để trẻ dần dần chiến thắng nỗi sợ hãi của bản thân. Ngoài ra, để trẻ có tinh thần dũng cảm, cha mẹ cần là tấm gương tốt, thường xuyên nói chuyện với trẻ, hiểu được ý nghĩ thật của trẻ, rèn luyện tính tự lập của chúng. Không bao lâu, bạn sẽ phát hiện trẻ càng ngày càng dũng cảm.

ĐỪNG ĐỂ TRẺ KÌM NÉN NỖI SỢ HÃI CỦA MÌNH

Có người đã viết trong cuốn nhật kí của mình như sau:

Ngày nhỏ, vì bướng bỉnh, mình đã bị bố để lại một mình trên đường phố náo nhiệt, mặc dù đây chỉ là trò dọa nạt của bố, nhưng sau đó mình đã rơi vào trạng thái vô cùng tuyệt vọng.

Bây giờ, mỗi khi đi trên đường phố tấp nập, mình lại có cảm giác sợ hãi như bị nhốt vào trong căn hầm tối, thời tiết càng nắng đẹp mình càng cảm thấy bóng tối vây quanh đến, khuôn mặt của rất nhiều người xa lạ cứ thế quay cuồng trong đầu mình, bầu trời trên cao như muốn đổ sập xuống đầu mình...

Mình nghĩ, những trải nghiệm này có phải là do đặc điểm tâm lí lúc còn nhỏ tạo thành?

Người lớn không biết rằng, sự trừng phạt mang tính dọa nạt của mình đã tạo thành sự trở ngại nghiêm trọng về mặt tâm lí của trẻ, khiến trẻ sau này không biết làm thế nào đối diện với “sợ hãi”, đối diện với tương lai.

Khi trẻ nói với bạn rằng chúng sợ cái này, sợ cái kia, ví dụ sợ bóng tối, sợ vào nhà vệ sinh... bạn không nên trách mắng, cười nhạo trẻ, cũng không nên khuyên nhủ trẻ cái này, cái kia không đáng sợ.

Ngược lại, cảm giác sợ hãi của chúng sẽ càng bị kìm nén, và chúng càng trở nên bất an, hoảng hốt hơn. Bạn nên nghiêm túc lắng nghe ý kiến của con, hướng dẫn chúng nói ra cảm giác sợ hãi của mình, tìm hiểu ý nghĩ thật của chúng.

Thực ra, đối với trẻ, bày tỏ tình cảm của mình không phải là biểu hiện yếu đuối. Gặp khó khăn và thất bại, có thể lạc quan, tích cực đối diện, đó mới gọi là dũng cảm thực sự.

Trong cuộc sống, cha mẹ cần giúp trẻ giải tỏa nỗi sợ hãi, nên làm theo cách sau:

1. Là người lắng nghe nỗi sợ hãi của trẻ

Bác sĩ tâm lí Robert Salo đã từng nói: “Cha mẹ có sự giúp đỡ rất lớn với nỗi sợ hãi của trẻ, đó là biết lắng nghe nỗi sợ hãi của chúng”. Ví dụ, một đứa trẻ sợ chó sau khi nói với cha mẹ chúng về nỗi sợ hãi của mình như thế nào, cha mẹ cậu bé nói: “Chó thì có gì đáng sợ chứ?”, coi nỗi sợ hãi của trẻ là chuyện vu vơ, đó mới là sự tổn thương lớn cho trẻ, vì chúng dễ dàng hiểu lầm lớn về những gì mình không biết.

Để giúp trẻ thoát khỏi sợ hãi, cách làm quan trọng nhất và cũng là duy nhất của cha mẹ chính là lắng nghe trẻ, tập trung chú ý lắng nghe tất cả những gì trẻ nói, chứ không phải là nói gì hoặc làm gì. Vừa chú ý lắng nghe trẻ, vừa kèm theo biểu hiện khuôn mặt, cơ thể, dáng điệu, ánh mắt...

Chỉ khi nào trẻ bày tỏ hết cảm nhận của mình, cha mẹ mới nên đánh giá, bình luận và cho trẻ lời khuyên.

2. Hiểu nỗi sợ hãi của trẻ

Khi trẻ có nỗi sợ hãi, lo lắng trong lòng, cách làm đúng đắn của cha mẹ là có thái độ hiểu và tiếp nhận để lắng nghe nỗi sợ hãi của trẻ, để trẻ cảm thấy yên tâm, nghĩ rằng nỗi sợ hãi cũng chỉ là một loại tình cảm của con người mà thôi và mỗi người đều cần đối diện. Cha mẹ cần hoàn toàn hiểu nỗi sợ hãi của trẻ, cùng đồng cảm với cảnh ngộ của trẻ. Ví dụ có trẻ sợ động vật, mẹ không nên nói “Có gì mà sợ chứ? Mèo con, chó con đó có cắn con đâu, hơn nữa con to hơn chúng nhiều như vậy, con thấy có mấy người bị chó mèo cắn cứ, con sợ cái gì?”. Cha mẹ thông minh sẽ làm như sau: “Mẹ biết con rất sợ chó mèo, mẹ cũng đã từng sợ như vậy. Bây giờ mẹ dẫn con đi qua

nhé?”, “Ồ, con vẫn còn sợ sao, vậy mẹ dắt con đi qua nhé. Con thấy không, chúng không cắn chúng ta đâu, con thấy chúng ngoan ngoãn và đáng yêu chưa kia!”. Từ hành động của mẹ, trẻ phát hiện mèo con chó con chẳng có gì đáng sợ cả, sau này chúng sẽ không còn sợ nữa.

3. Để trẻ nói to những việc lo lắng của mình

Muốn trẻ nói ra những việc mà chúng lo lắng, cha mẹ không chỉ cần hiểu tâm tư của chúng, mà còn cần hiểu cách thể hiện và nói chuyện thân thiết với trẻ để làm giảm áp lực và căng thẳng trong lòng chúng. Có nhiều lúc trẻ không biết nên bày tỏ thế nào, có lúc cha mẹ bỏ qua cách thức biểu đạt của chúng. Khi trẻ nói “Con sợ”, “Mẹ ơi, con buồn quá...”, trong nội tâm chúng thực ra đã có sự đấu tranh, và đã lấy hết dũng khí của mình. Cha mẹ nên kiên nhẫn cổ vũ trẻ từng bước nói ra suy nghĩ của mình, ví dụ: “Ngày trước mẹ cũng có cảm giác như con, con nói cụ thể cho mẹ nghe nhé?” Hoặc là “Mẹ rất muốn được chia sẻ nỗi buồn của con”. Lúc đó, cha mẹ không nên nói câu: “Có gì mà sợ?”, “Có mẹ ở đây, con sợ cái gì?”. “Trẻ con thì có gì mà phải buồn?”.

4. Nói cho trẻ biết lạc quan cũng là sự dũng cảm

“Dũng cảm” là phẩm chất mà cha mẹ cần kiên trì dạy trẻ trong thời gian dài. Nhiều lúc trẻ sẽ cảm thấy bị áp lực, vì trẻ muốn trở thành đứa trẻ dũng cảm, nên đã giấu tất cả nỗi sợ hãi, lo lắng vào trong lòng, khi nỗi lo lắng không thể giải tỏa sẽ tạo nên hậu quả khó lường. Nên để trẻ hiểu rằng, bày tỏ tình cảm của mình không phải là biểu hiện của sự yếu đuối, ngược lại, trẻ có ý định dùng tâm trạng tiêu cực để giải quyết vấn đề thì đó không được gọi là sự dũng cảm. Khi gặp phải khó khăn, thất bại mà vẫn có thái độ lạc quan, tích cực để đối mặt, biết cùng cả nhà đồng tâm hiệp lực giải quyết, đó mới là sự dũng cảm.

5. Ngăn chặn nỗi sợ hãi

Do nỗi sợ hãi quyết định bởi trải nghiệm của con người, vì thế cần cố gắng ngăn chặn nỗi sợ hãi của trẻ. Ví dụ, nhiệt độ nước trong phòng tắm của trẻ không được quá cao hoặc quá thấp, khi gội đầu hoặc rửa mặt cho trẻ không nên để những thứ kích thích trước mắt trẻ, coi hoạt động tắm gội như một trò chơi. Như vậy, những cảm

giác bất an, sợ hãi của trẻ sẽ không còn nữa, mà trẻ sẽ cảm thấy vui vẻ.

TRẺ HIỂU BIẾT CÀNG NHIỀU MỚI CÀNG DỮNG CẢM

Mỗi lần trời nổi sấm sét, cậu bé Tiệp tưởng như đang gặp ác mộng. Nhìn thấy bầu trời bên ngoài cửa sổ chớp loàng ngoàng sáng lóa, tiếng nổ ã ã ã ã vang bên tai, Tiệp vô cùng sợ hãi. Cậu không biết là yêu quái nào đang xé bầu trời ra, cậu chạy sà vào lòng mẹ, không dám nhìn, không dám nghe. Nghiêm trọng hơn, nỗi sợ hãi này còn ảnh hưởng đến giấc ngủ của cậu, những ngày có mưa bão sấm chớp, cậu luôn phải ngủ bên cạnh mẹ, nửa đêm còn giật mình tỉnh giấc.

“Mẹ ơi, tại sao ông trời lại phóng điện ạ? Chúng ta có bị chết không ạ?”

Nỗi lo lắng của Tiệp cũng là nỗi lo lắng của hầu hết các bạn nhỏ. Thực ra, nỗi lo lắng, sợ hãi của trẻ không phải là không có căn cứ, đối với chúng, bất cứ nỗi sợ hãi nào cũng đều có nguyên nhân. Cha mẹ không nên cười nhạo trẻ nhút nhát, không được tích sự gì. Cha mẹ nên tìm ra nỗi sợ hãi, giúp trẻ nhận biết sự thực, khắc phục nỗi sợ hãi, đó mới là việc cha mẹ cần làm.

Vậy trong cuộc sống hàng ngày, cha mẹ nên giúp những trẻ có cảm giác sợ hãi vì thiếu kiến thức và kinh nghiệm sống đó như thế nào? Thông thường, muốn giúp trẻ chiến thắng nỗi sợ hãi, trở nên dũng cảm, cha mẹ cần thực hiện những biện pháp sau:

1. Cha mẹ cần nhìn nhận đúng đắn thứ mà trẻ sợ

Phương pháp hiệu quả đó chính là dạy trẻ nhận biết kiến thức về những điều này. Có trẻ sợ mèo, sợ chó... cha mẹ có thể kể một vài câu chuyện liên quan đến những loài vật nhỏ này, nói với trẻ rằng chúng không làm hại con người, nhưng cần học cách sống chung với chúng. Như vậy có thể giúp trẻ tăng cường cảm giác an toàn, để trẻ dần dần chiến thắng nỗi sợ hãi.

2. Giảng giải cho trẻ một số kiến thức đời sống

Trong cuộc sống hàng ngày, một trong những việc cha mẹ cần làm là giảng giải cho trẻ một số kiến thức, trẻ biết nhiều, ý thức tự lập và tinh thần dũng cảm sẽ tăng lên. Có bà mẹ đã dùng cách này dạy con như sau:

Lan là cô bé rất sợ sấm chớp, để con nhận thức đúng đắn về sấm chớp, mẹ bắt đầu giảng giải kiến thức cơ bản cho cô bé, cho dù Lan có nghe hiểu hay không, mẹ vẫn kiên nhẫn giải thích nguyên nhân cho Lan nghe, hơn nữa còn để Lan tin rằng những thứ này không làm hại cô bé.

Để giúp Lan thích ứng với âm thanh to và ánh sáng chói mắt, mẹ và Lan đã cùng chơi trò tạo tiếng ồn, buổi tối thì điều chỉnh ánh đèn khác nhau, để Lan thích nghi với sự thay đổi của âm thanh và ánh sáng, để cô bé hiểu rằng, cho dù là tiếng ồn hay là tia chớp thì cũng chỉ là hiện tượng tự nhiên mà thôi, hơn nữa nó không có hại cho con người, vì thế không đáng sợ như tưởng tượng. Dần dần, Lan không còn sợ tiếng sấm và tia chớp nữa.

Tóm lại, cha mẹ cần căn cứ vào đặc điểm độ tuổi của trẻ, nói cho trẻ nghe các kiến thức hàng ngày, để trẻ học hỏi tất cả. Những kiến thức này rất gần gũi trong cuộc sống của chúng ta, trẻ biết càng nhiều, ý thức tự lập và tinh thần dũng cảm của trẻ cũng tăng lên.

3. Giúp trẻ loại bỏ cảm giác thần bí đối với sự vật

Trẻ sợ bóng tối vì không biết những vật không nhìn rõ đó có nguy hiểm hay không. Lúc này, nên đưa trẻ một cái đèn pin và nói: Con đi cẩn thận, tránh đụng vào đồ đấy. Dần dần trẻ sẽ thích nghi với bóng tối. Đối với nỗi sợ hãi khi trẻ đã từng trải qua như: sợ tiêm, sợ uống thuốc..., cha mẹ nói rõ cho trẻ biết tiêm thuốc và uống thuốc là để chữa khỏi bệnh, bồi dưỡng cảm giác tự hào cho trẻ khi chiến thắng nỗi sợ hãi.

4. Để trẻ dần dần quen với những thứ trẻ sợ

Ví dụ trẻ sợ chó, cha mẹ có thể cho trẻ tiếp xúc với chó bông trước, sau đó mới cho trẻ tiếp xúc gần với chó thật. Quá trình này cần mất vài ngày, mỗi ngày để trẻ tiếp xúc với chú chó nhỏ, sau đó dạy trẻ làm thế nào lại gần chó và “nói chuyện”, chơi đùa với chó, cứ như vậy, trẻ sẽ không còn sợ chó nữa. Nếu trẻ sợ bóng tối, hãy bật

đèn nhỏ và yếu hoặc cha mẹ ở bên cạnh đến khi trẻ ngủ, dần dần, trẻ sẽ không còn sợ tối nữa.

5. Không nên bắt ép trẻ thích những thứ mà chúng sợ

Khi trẻ tỏ ra sợ hãi với một vài việc gì đó, cha mẹ không nên bắt ép trẻ thích những thứ mà người lớn thích, như vậy sẽ làm tăng thêm cảm giác sợ hãi của trẻ. Cách làm đúng là cha mẹ làm gương cho trẻ, ví dụ tự mình sờ mó những thứ mà trẻ sợ, hoặc cùng trẻ xem tranh, giới thiệu cho trẻ về những thứ này, để trẻ dần dần cảm giác quen thuộc và không còn thấy sợ nữa.

6. Để trẻ cảm nhận những “sự cố” nho nhỏ

Để trẻ cảm nhận những “bất ngờ” nho nhỏ sẽ có lợi cho việc bồi dưỡng khả năng dự đoán và xử lý của trẻ. Có lúc hãy để trẻ trải nghiệm nguy hiểm, gánh vác những phiền phức và hậu quả do lỗi lầm của mình gây ra, điều này có lợi cho sự trưởng thành của trẻ.

CỔ VŨ TRẺ DỪNG SỢ HIẾU KÌ CHIẾN THẮNG NỖI SỢ HÃI

Hiếu kì là thiên tính của trẻ. Đối với trẻ, bất cứ sự vật nào cũng đầy bí ẩn, vì có tính tò mò với thế giới thần bí, nên nhìn thấy bất cứ thứ gì, trẻ cũng sờ mó và xem xét kĩ càng. Trong quá trình này, trẻ khó tránh khỏi cảm giác sợ hãi, nhưng cảm giác đó nhanh chóng bị ham muốn hiểu biết và lòng hiếu kì chiến thắng. Hùng đã dùng sự hiếu kì chiến thắng nỗi sợ hãi như vậy.

Hùng năm nay học lớp ba, nhưng cậu chẳng giống học sinh lớp ba chút nào vì cậu nhút nhát, sợ sệt, lớn như vậy rồi mà buổi tối cũng không dám tự đi vệ sinh, vì thế cha mẹ rất lo lắng.

Một buổi tối, Hùng buồn tè quá liền kéo bố cùng đến nhà vệ sinh, nhưng bố quá mệt, vẫn ngáy khò khò. Cậu thực sự không chịu nổi nữa, đành phải đi vào nhà vệ sinh.

Lúc đó cậu phát hiện trong nhà vệ sinh tối om có thứ gì đó đang nhấp nháy, là mắt của ma ư? Hùng sợ giật nảy mình, có điều cậu nhanh chóng trấn tĩnh lại, truyền thuyết kể rằng mắt ma

quỳ màu xanh cơ mà, nhưng thứ nhấp nháy đó lại có màu đỏ. Không phải là đĩa bay đấy chứ? Vì gần đây cậu đang xem “Phi thuyền thần kì” nên rất tò mò với đĩa bay, cuối cùng, sự tò mò thúc giục, cậu bật đèn nhà vệ sinh, quan sát kĩ, cậu bật cười: “Hóa ra, mẹ giặt quần áo xong không rút phích cắm của máy giặt ra, nên đèn của máy giặt cứ sáng mãi”.

Từ đó, Hùng không còn sợ tối nữa.

Câu chuyện của Hùng nói với chúng ta rằng, khi tính hiếu kì của trẻ chiến thắng nỗi sợ hãi, trẻ sẽ trở lên dũng cảm, kiên cường. Vì thế cha mẹ cần lợi dụng tính hiếu kì bẩm sinh của trẻ để dạy trẻ biết phát hiện chân lí, chiến thắng nỗi sợ hãi.

Chuyên gia cho rằng muốn cổ vũ trẻ dùng tính tò mò chiến thắng nỗi sợ hãi, từ nhỏ nên bảo vệ tính hiếu kì đó của trẻ.

1. Giành thời gian giới thiệu thế giới xung quanh với trẻ

Cho dù bạn thế nào, cha mẹ cũng nên giành ít thời gian giới thiệu cho con về thế giới xung quanh. Khi trẻ hiểu nhiều về thế giới xung quanh, thì tính hiếu kì của chúng lại càng mãnh liệt. Vì lòng ham hiểu biết của chúng rất lớn, nên sau khi có kĩ năng nắm bắt một số kiến thức nhất định, chúng sẽ càng chú ý và tiếp xúc với nhiều sự vật mới. Trẻ thích làm những việc mà mình chưa từng làm, chơi đồ chơi chưa được chơi bao giờ, từ đó biểu hiện khả năng sáng tạo. Vì thế, trong mọi trường hợp cha mẹ nên giành thời gian giới thiệu thế giới xung quanh cho trẻ.

2. Cố gắng dùng môi trường gia đình kích thích lòng hiếu kì của trẻ

Trong cuộc sống gia đình, có rất nhiều việc kích thích tính hiếu kì của trẻ, ví dụ, khi nước sôi có thể hỏi trẻ tại sao ấm nước lại có tiếng “tu tu”; cho trẻ sờ vào các chất liệu quần áo khác nhau, so sánh sự khác nhau đó... Có rất nhiều việc trong nhà có thể khơi dậy hứng thú của trẻ, điều quan trọng là cha mẹ cần nắm bắt cơ hội để kích thích thêm hứng thú và lòng ham hiểu biết của trẻ.

3. Kể chuyện cho trẻ nhiều hơn

Kể chuyện có thể kích thích tính tò mò của trẻ, đa số trẻ nhỏ đều thích nghe kể chuyện, cho dù là cha mẹ hay cô giáo kể chuyện, trẻ đều tập trung lắng nghe, đặc biệt là những câu chuyện hay, hấp dẫn

sẽ rất thu hút trẻ. Cha mẹ kể chuyện nhiều cho con, không những kích thích tính tò mò của trẻ, mà còn mở rộng không gian tưởng tượng, dùng câu chuyện dẫn dắt trẻ học hỏi nhiều kiến thức hơn.

4. Dùng thế giới tự nhiên kích thích tính tò mò của trẻ

Cha mẹ nên hướng dẫn trẻ quan sát thế giới tự nhiên như mặt trời, mặt trăng, các vì sao, sông núi... Thế giới tự nhiên là kho báu vô tận mà trẻ không thể xem hết và thấy hết. Vào mùa xuân, có thể dẫn trẻ đi quan sát các cây nhỏ và tình hình phát triển của cây; mùa hè, dẫn trẻ đi leo núi; mùa thu, dẫn trẻ quan sát màu sắc của lá cây; mùa đông, hướng dẫn trẻ quan sát sự thay đổi quần áo và cách ăn mặc của con người, xem tuyết rơi...

Thông qua việc tham gia vào hoạt động thế giới tự nhiên, trẻ vừa được mở rộng tầm mắt, làm phong phú nhận thức cảm tính, vừa nâng cao hứng thú học tập, khả năng học tập.

5. Dùng các kiến thức trong sách kích thích tính tò mò của trẻ

Đối với trẻ lớn một chút, có thể dùng các kiến thức trong sách kích thích trí tò mò của trẻ. Trẻ tràn đầy hiếu kỳ với thế giới vạn vật. Biết cách lợi dụng hợp lý tính tò mò của trẻ, để hướng dẫn, khích lệ sự sáng tạo của trẻ, bồi dưỡng tính dũng cảm, kiên cường, ưa mạo hiểm của trẻ.

6. Không trực tiếp trả lời câu hỏi của trẻ

Khi trẻ hỏi cha mẹ vấn đề nào đó, cha mẹ không nên trả lời đơn giản hoặc kết luận ngay với trẻ. Nói cho trẻ đáp án, không bằng để trẻ tự suy nghĩ “tại sao”. Ví dụ trẻ hỏi: “Con chim vào buổi tối ngủ ở đâu ạ?”. Mẹ không nên trả lời trực tiếp, có thể cùng trẻ đi thăm nơi ở của con chim; Khi trẻ hỏi “màu vàng và màu xanh lam kết hợp với nhau sẽ được màu gì ạ?”. Mẹ không nên trả lời đơn giản là “Màu xanh lá cây”, mà nên nói: “Ừ nhỉ, rốt cuộc biến thành màu gì nhỉ?” Sau đó hướng dẫn trẻ làm thí nghiệm, suy nghĩ, để trẻ tự tìm ra đáp án. Đồng thời, cha mẹ có thể thông qua một số câu hỏi gợi mở, kích thích tính tò mò và lòng ham hiểu biết, tìm tòi của trẻ.

7. Cổ vũ trẻ hoạt động nhiều

Trong quá trình hoạt động, trẻ không những có những phát hiện mới, mà tính tò mò của chúng sẽ được giữ gìn và phát triển. Hơn nữa, các động tác tay được sự chi phối của hoạt động đại não, thúc

đẩy sự phát triển khả năng quan sát, chú ý... Hoạt động không chỉ kích thích và đáp ứng tính tò mò của trẻ, cũng là cơ sở giúp trẻ phát triển, trưởng thành, là cơ sở phát triển trí tuệ trẻ.

Tóm lại, tính hiếu kì thúc đẩy trẻ nhận thức thế giới, thay đổi thế giới, cũng là bước đầu tiên trưởng thành của trẻ, đáng để cha mẹ trân trọng. Trẻ có tính hiếu động, khó tránh khỏi có chút nguy hiểm, nhưng nếu cha mẹ chỉ vì sự an toàn của trẻ, can thiệp và hạn chế hoạt động của trẻ, như vậy không chỉ trói buộc sự phát triển trí tuệ, hơn nữa còn trói buộc sự phát triển tính cách của trẻ. Trẻ lớn lên trong sự trói buộc ấy, luôn sợ làm việc, miễn cảm, khó đứng vững trong xã hội cạnh tranh khốc liệt. Chỉ có những trẻ chiến thắng khó khăn, chiến thắng nỗi sợ hãi của mình mới trở thành người thành công trong xã hội.

Table of Contents

LỜI MỞ ĐẦU

NHÚT NHÁT, XẤU HỔ SẼ BỎ LỠ CƠ HỘI THÀNH CÔNG

THÀNH CÔNG LUÔN ĐẾN VỚI NGƯỜI DŨNG CẢM

ĐỪNG ĐỂ “NHÚT NHÁT” LÀM LỠ CƠ HỘI CỦA TRẺ

NHỮNG BIỂU HIỆN NHÚT NHÁT CỦA TRẺ

NGUYÊN NHÂN KHIẾN TRẺ NHÚT NHÁT

CÓ THỂ THAY ĐỔI TÍNH CÁCH NHÚT NHÁT CỦA TRẺ

MỘT VÀI ĐIỀU CẦN CHÚ Ý ĐỂ THAY ĐỔI TÍNH CÁCH

NHÚT NHÁT CỦA TRẺ

MÔI TRƯỜNG GIA ĐÌNH ẤM ÁP TẠO NÊN TÍNH CÁCH DŨNG CẢM CHO TRẺ

MÔI TRƯỜNG GIA ĐÌNH TỐT SẼ GIÚP TRẺ KHẮC PHỤC TÍNH NHÚT NHÁT

TÔN TRỌNG TRẺ SẼ GIÚP TRẺ KHÔNG NHÚT NHÁT

HỌC CÁCH LẮNG NGHE CON NÓI

CHA MẸ HÃY ĐẶT MÌNH VÀO VỊ TRÍ CỦA CON ĐỂ SUY NGHĨ

CHA MẸ CẦN KHOAN DUNG VỚI KHUYẾT ĐIỂM CỦA CON

BUÔNG TAY ĐỂ CON TRỞ NÊN DŨNG CẢM

BUÔNG TAY CHÍNH LÀ MỘT SỰ TÍN NHIỆM

CHO TRẺ NGỦ RIÊNG LÀ BẮT ĐẦU BỒI DƯỠNG SỰ MẠNH DẠN CHO TRẺ

TỪ BỎ THÓI Ỡ LẠI GIÚP TRẺ TRỞ NÊN DŨNG CẢM

CHO TRẺ KHÔNG GIAN TỰ DO

ĐỂ TRẺ TỰ LÀM VIỆC CỦA MÌNH

CHO TRẺ QUYỀN LỢI NHẤT ĐỊNH TRONG GIA ĐÌNH

BỒI DƯỠNG TRẺ BIẾT DŨNG CẢM ĐẶT CÂU HỎI

CỔ VỮ TRẺ ĐỌC LẬP SUY NGHĨ, LOẠI BỎ TÂM LÝ SỢ KHÓ KHĂN

ĐỂ TRẺ CÓ CHỦ KIẾN CỦA MÌNH

BỒI DƯỠNG SỰ TỰ TIN, GIÚP TRẺ THOÁT KHỎI THÓI NHÚT NHÁT

TỰ TI KHIẾN CHÚNG TA NHÚT NHÁT, TỰ TIN GIÚP CHÚNG TA DỮNG CẢM
NHẬN THỨC BẢN THÂN MỚI CÓ THỂ TỰ TIN
NĂNG LỰC LÀ ĐIỀU QUAN TRỌNG GIÚP TRẺ TỰ TIN
TỰ KHÍCH LỆ GIÚP TRẺ TỰ TIN
THÀNH CÔNG CÓ THỂ KÍCH THÍCH SỰ TỰ TIN CỦA TRẺ
KHEN NGỢI LÀM TĂNG SỰ TỰ TIN CỦA TRẺ
THÁI ĐỘ CỦA CHA MẸ QUYẾT ĐỊNH SỰ TỰ TIN CỦA TRẺ

RÈN LUYỆN TÍNH CÁCH, GIÚP TRẺ TRỞ NÊN DỮNG CẢM
ĐỂ KINH NGHIỆM RÈN LUYỆN SỰ MẠNH DẠN CHO TRẺ
KÍCH THÍCH DỮNG KHÍ ĐỐI MẶT VỚI KHÓ KHĂN CỦA TRẺ
ĐẠY TRẺ DỮNG CẢM CHẤP NHẬN THẤT BẠI
ĐẠY TRẺ THÍCH NGHI VỚI KHÓ KHĂN, GIAN KHỔ
BỒI DƯỠNG Ý CHÍ KIÊN CƯỜNG CHO TRẺ
DỮNG CẢM CHÍNH LÀ HỌC CÁCH KIÊN TRÌ
BỒI DƯỠNG LÒNG DỮNG CẢM CỦA TRẺ QUA CÁC TRÒ CHƠI

RÈN LUYỆN SỰ MẠNH DẠN CHO TRẺ TRONG QUÁ TRÌNH GIAO TIẾP VỚI MỌI NGƯỜI

CÓ BẠN BÈ, TRẺ MỚI CÀNG DỮNG CẢM
CỔ VỮ TRẺ THAY ĐỔI TÍNH NHÚT NHÁT, XẤU HỔ
ĐỂ TRẺ “KHÉP MÌNH” HÒA NHẬP VÀO TẬP THỂ
BỒI DƯỠNG CHO TRẺ THÓI QUEN BIẾT CHIA SẺ
ĐẠY TRẺ HỌC CÁCH HỢP TÁC VỚI NGƯỜI KHÁC
BỒI DƯỠNG THÓI QUEN LẮNG NGHE CHO TRẺ
CỔ VỮ TRẺ MẠNH DẠN PHÁT BIỂU
ĐẠY TRẺ MỘT SỐ LỄ NGHĨA GIAO TIẾP
BUÔNG TAY ĐỂ TRẺ TỰ GIẢI QUYẾT MÂU THUÃN VỚI BẠN BÈ

ĐÁNH MẮNG KHÔNG LUYỆN TRẺ THÀNH NGƯỜI DỮNG CẢM
TRÁCH PHẠT QUÁ NHIỀU SẼ LÀM MAI MỘT DỮNG KHÍ CỦA TRẺ
TRỪNG PHẠT HỢP LÍ LỖI SAI CỦA TRẺ
“ĐẠY” TRẺ CHỨ KHÔNG PHẢI LÀ ĐÁNH TRẺ

“TRÁCH MẮNG” KHÔNG BẰNG GIẢNG GIẢI ĐẠO LÍ CHO
TRẺ HIỂU
ĐỪNG NHÌN VÀO KHUYẾT ĐIỂM CỦA CON
GIÚP TRẺ BIẾN KHUYẾT ĐIỂM THÀNH ƯU ĐIỂM
CẦN CÓ NGHỆ THUẬT PHÊ BÌNH TRẺ
CỔ VỮ TRẺ DỪNG CẢM NHẬN SAI
LỜI CỔ VỮ CỦA CHA MẸ BỒI DƯỠNG LÒNG DỮNG CẢM CỦA
TRẺ

KHEN NGỢI BIỂU HIỆN “DỮNG CẢM” CỦA TRẺ
“DÁN MÁC” DỮNG CẢM CHO CON
CỔ VỮ TRẺ MẠNH DẠN LÀM VIỆC
CHO PHÉP TRẺ MẠO HIỂM MỘT CHÚT
KHẮC PHỤC TÂM LÍ MẤT BÌNH TĨNH, CĂNG THẲNG CHO
TRẺ
HƯỚNG DẪN TRẺ LÀM MỘT NGƯỜI DỮNG CẢM, CÓ
TRÁCH NHIỆM
CỔ VỮ TRẺ DÙNG PHƯƠNG PHÁP ĐÚNG ĐẮN CHIẾN
THẮNG TÍNH NHÚT NHÁT
DAY TRẺ CHIẾN THẮNG NỖ SỢ HÃI
TRẺ THƯỜNG GẶP NHỮNG NỖ SỢ HÃI NÀO
CHO TRẺ CẢM GIÁC AN TOÀN
HƯỚNG DẪN TRẺ KHẮC PHỤC TÂM LÍ SỢ HÃI KHÔNG
LÀNH MẠNH
ĐỪNG ĐỂ TRẺ KÌM NÉN NỖ SỢ HÃI CỦA MÌNH
TRẺ HIỂU BIẾT CÀNG NHIỀU MỚI CÀNG DỮNG CẢM
CỔ VỮ TRẺ DÙNG SỰ HIẾU KÌ CHIẾN THẮNG NỖ SỢ
HÃI